

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Turgenev, Ivan Sergeevič.; Ivan Turgénjev ;
Oversat fra Russisk af I. Stchelkunof.

Titel | Title:

Dagen før : Roman

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Martin, 1911

Fysiske størrelse | Physical extent:

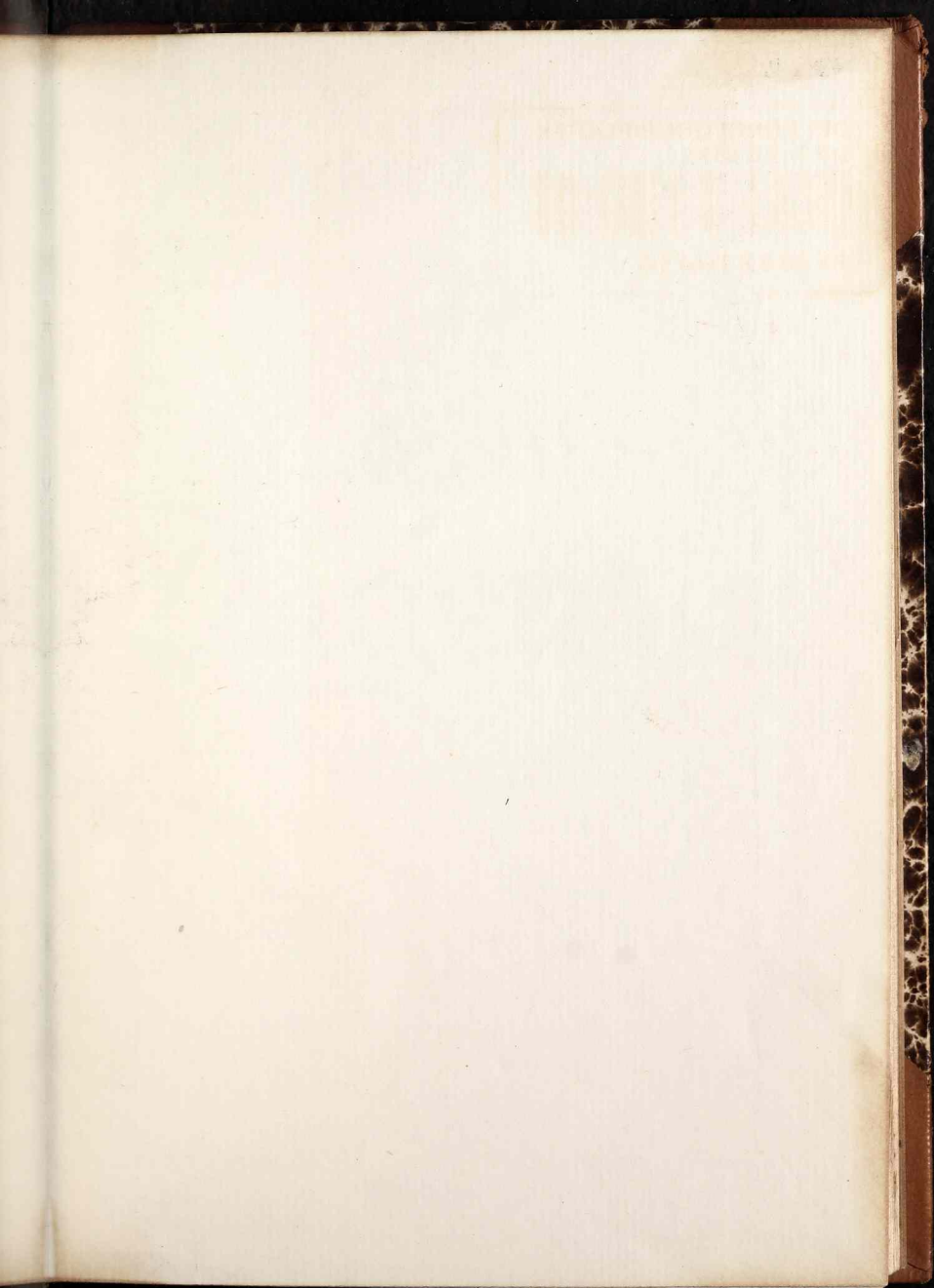
157 s.

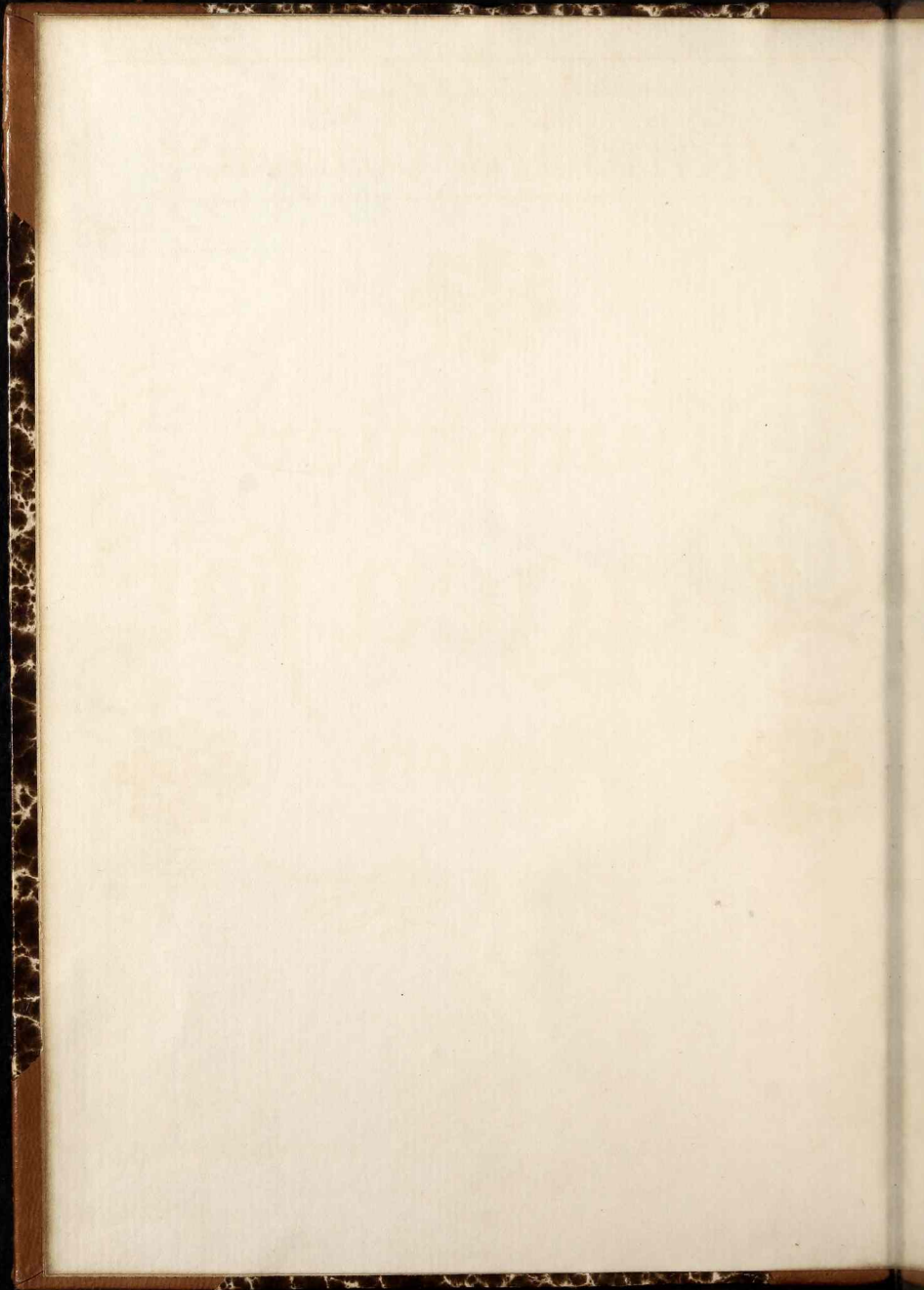
DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Martin's
Standard-Udgave

Turgénjev
Dagen før

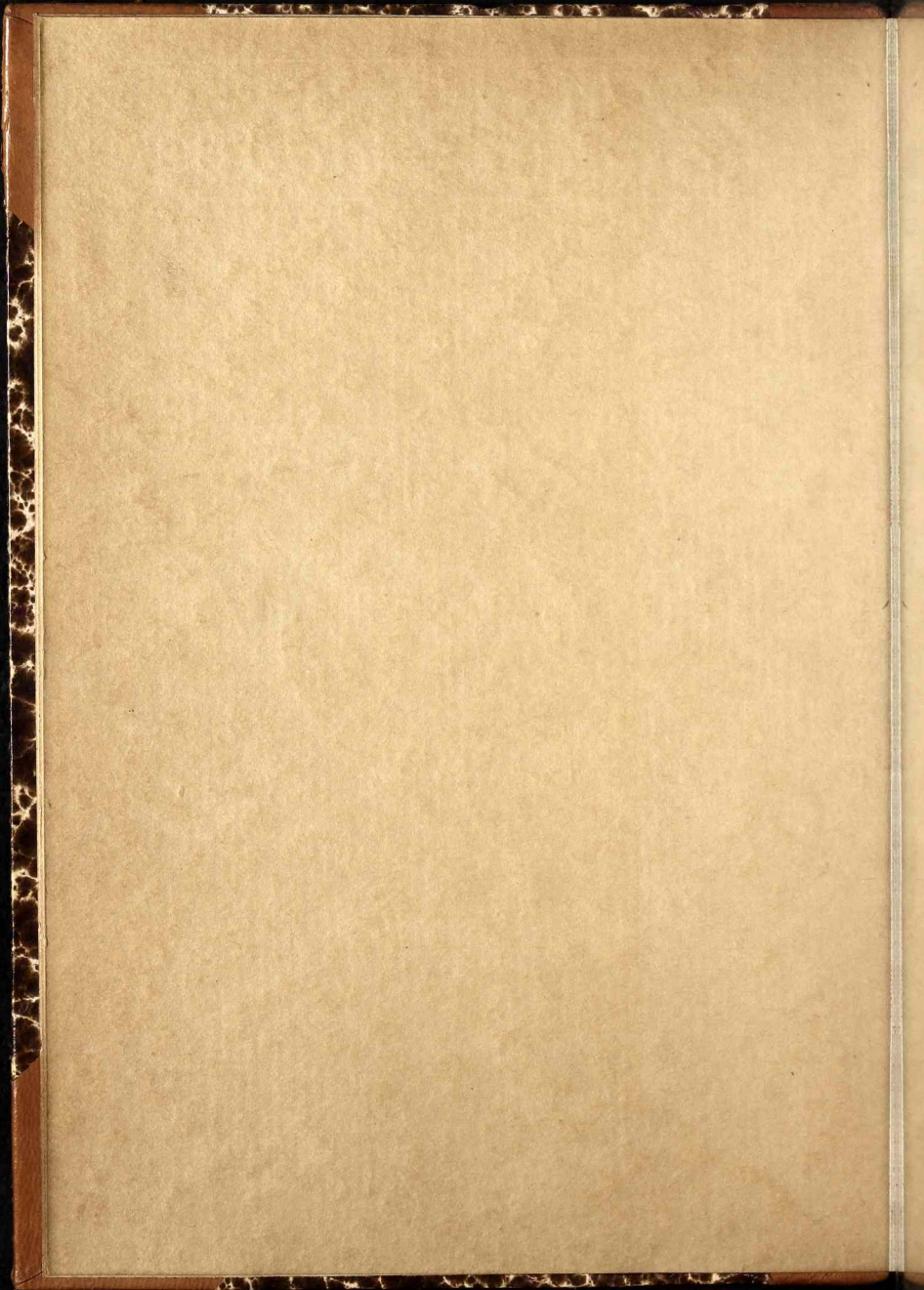
Roman

MARTIN'S FORLAG

KØBENHAVN MCMXI

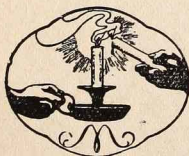

IVAN TURGÉNJEV

DAGEN FØR

ROMAN

OVERSAT FRA RUSSISK
AF
I. STCHELKUNOF

Jan. 2356

MARTIN'S FORLAG
KØBENHAVN - MCMXI

MAITIN'S FORLAGSTRYKKERI, KØBENHAVN.

I.

I Skyggen af en høj Lund, ved Moskvåflodens Bred, ikke langt fra Kuntsovo, laa to unge Mennesker i Græsset en af de hedeste Sommerdage i Aaret 1853. Den ene af dem saa' ud til at være omkring de treogtyve; han var høj af Vækst, brun af Teint og havde en spids, lidt skæv Næse, høj Pande og et dæmpet Smil om sine brede Læber; han laa paa Ryggen, og hans store, graa, en Kende sammenknebnede Øjne stirrede tankefuldt ud i Rummet; den anden laa paa Brystet med sit lyslokkede Hoved støttet paa begge Arme; ogsaa han stirrede ud i det fjerne mod et ubestemt Punkt. Han var tre Aar ældre end sin Kammerat, men saa' langt yngre ud; han havde næppe nok Overskæg, og hans Hage var dækket af lette, krøllede Dun. Der var noget barnlig-kært, noget fængslende skønt i hans friske, runde Ansigts fine Linier, i hans smægtende, brune Øjne, hans smukke, svulmende Læber og smaa, hvide Hænder. Hele hans Person aandede lykkelig Sundhedsglæde, Ungdom, — ungdommelig Sorgløshed, Selvtillid, Forvænthed og Ynde. Han bevægede Øjnene og smilte og støttede sit Hoved paa samme Maade som Drengene, der véd, at man gerne ser paa dem. Han var iført en vid Overfrakke som en Art Bluse; et lyseblaat Tørklæde laa om hans tynde Hals; hans Straahat, som ganske havde mistet sin Façon, laa henslængt i Græsset ved Siden af ham.

I Sammenligning med ham saa' hans Kammerat helt gammel ud, og ingen, som saa' hans kantede Skikkelse, kunde faa den Tanke, at ogsaa han nød, at ogsaa han følte sig vel til Mode. Han laa i en kejtet Stilling; hans store, oventil brede, forneden tilspidsede Hoved sad kejtet paa hans lange Hals; noget kejtet var der alene i den Maade, hvorpaa han havde anbragt sine Arme og sin Krop, som var strammet ind i en sort Frakke, der var for

kort til ham; kejtede var hans lange Ben med de optrukne Knæ, der henlede Tanken paa en Græshoppes Baglemmer. Trods alt dette, kunde man ikke undgaa at se den velopdragne Mand i ham; et Præg af „Ordentlighed“ laa der over hele hans kejtede Væsen, og hans Ansigt, som ikke var smukt, tværtimod endogsaa lidt komisk, talte om, at han var vant til at tænke og var en god Mand. Han hed Andréi Petrovitj Bersénief, hans unge, lyslokede Kammerat hed Paul Jákovlevitj Sjubin.

— Hvorfor ligger du ikke paa Brystet som jeg? — begyndte Sjubin. Det er meget bedre. Navnlig, naar man løfter Benene op og banker Støvlehælene mod hinanden — som jeg nu. Græsset har man lige for Næsen af sig: gider man ikke glo mere paa Landskabet, kan man give sig til at se paa en tykmavet Bille, som kryber op ad et Græsstraa, eller en Myre, som har travlt. Saaledes er det virkelig meget bedre. Det er noget andet end den pseudo-klassiske Attitude, du indtager, akkurat som en Balletdanserinde, der læner sig op til en Papklippe. Tænk paa, at du nu er fuldt berettiget til at hvile ud. Det er jo dog ingen Spøg at forlade Universitetet som den tredjebedste Kandidat! Hvil, Sir; lad være at anstrenge Dem; spred Lemmerne!

Sjubin udtalte disse Ord gennem Næsen, halvt dovent, halvt spøgende (forvante Børn taler ofte paa denne Maade til Husets Venner, der bringer dem Konfekt), og uden at afvente Svar fortsatte han:

— Hvad der allermest forbavser mig hos Myrer, Oldenborrer og de andre Herrer Insekter, er deres vidunderlige Alvor: de løber frem og tilbage med saa vigtige Miner, som om deres Liv virkelig betød noget! Det er jo dog oprørende; her ligger et Menneske, Skabningens Herre, et højere Væsen, og skuer ned paa dem, og det blæser de ad: man risikerer oven i Købet, at en Myg understaar sig i at sætte sig paa Skabningens Herres Næse og anvende den til Føde. Det er til at ærgre sig over. Men paa den anden Side, i hvilken Henseende er deres Liv ringere end vort? Og hvorfor skulde de ikke bilde sig noget ind, naar vi andre tillader os det samme? Løs mig den Gaade, Filosof! Hvorfor siger du ingen Ting? Tal!

— Hvad ... — udbrød Bersénief, og det gav et Sæt i ham.

— Hvad! — gentog Sjubin. — Din Ven udvikler dybsindige Tanker for dig, og du vil ikke høre paa ham.

— Jeg nød Udsigten. Se, hvor Markerne dér ovre skinner hedt i Solen! (Bersénief læspede en lille Smule.)

— Det var ogsaa noget at maabe over, — henkastede Sjubin.
— Natur! og ikke andet.

Bersénief rystede misbilligende paa Hovedet.

— Alt sligt burde begejstre dig endnu mere end mig. Det hører jo dog med til dit Fag: du er jo Kunstner.

— Nej, vist er det ikke mit Fag, — indvendte Sjubin, og satte sin Hat helt bag i Nakken. — Jeg gør i Kød; mit Fag er Kød — at modellere Kød, Skuldre, Ben, Arme, men dette her mangler Form, det er ikke gennemført, det skrider ud i alle Retninger ... Man kan ikke fange det.

— Jamen, det besidder dog Skønhed, — bemærkede Bersénief. — A propos, er du færdig med dit Basrelief?

— Hvilket?

— Barnet og Bukken.

— Ad Helvede til! Ad Helvede til! Ad Helvede! — sang Sjubin, med høj Røst. — Jeg saa' lidt paa de ægte, de gamle, Antikkerne, og saa knuste jeg mit tarvelige Pøjt. Du henviser til Naturen og siger: „Ogsaa den besidder Skønhed.“ Selvfølgelig; alt besidder Skønhed, endogsaa din Næse besidder Skønhed, men man kan jo ikke faa Tag i enhver Slags Skønhed. De gamle — de jagede ikke efter den; den steg af sig selv, ukaldet, ned i deres Værker — hvorfra, det maa Gud vide, om det var fra Himmelen eller andetsteds fra. Dem tilhørte hele Verden; vi andre faar ikke Lejlighed til at favne saa bredt: vore Arme er for korte. Vi kaster vor Snøre ud paa et enkelt Punkt, og saa sidder vi og passer paa. Bliver der Bid, er det godt; men bliver der ikke Bid ...

Sjubin rakte Tungen langt ud.

— Holdt! Holdt! — indvendte Bersénief. — Det, du der siger, er et Paradoks. Hvis du ikke føler Sympati for Skønhed og ikke elsker den overalt, hvor du saa end møder den, giver den sig aldrig hen for dig og din Kunst. Hvis et skønt Syn, skøn Musik ikke siger din Sjæl noget, jeg mener, hvis du ikke sympatiserer med den ...

— O, du Sympatiker! — spottede Sjubin og gav sig til at le ad sit nyopfundne Ord, medens Bersénief faldt i Tanker. — Nej, min Ven, — fortsatte Sjubin — du er en snusfornuftig Filosof, tredjebedste Kandidat, udgaaet fra Moskvas Universitet; dig er det frygteligt at disputere med, navnlig for mig, som ikke har faaet min Eksamen; men nu skal jeg sige dig noget: udenfor

min Kunst elsker jeg Skønhed, men kun hos Kvinder ... unge Piger, og det har jeg endda kun gjort i den sidste Tid ...

Han vendte sig om paa Ryggen og lagde Armene under Nakken.

Der indtraadte en Pause. Middagshedens Ro hvilede tungt over den straalende, sovende Jord.

— Siden du taler om Kvinder — begyndte Sjubin paa ny. — Hvoraf kommer det, at ingen tager alvorligt fat paa Stákhof? Har du set ham i Moskvá?

— Nej.

— Han er gaaet helt fra Forstanden, den gamle Mand. Han tilbringer hele Dagen hos sin Augustina Kristiánovna, keder sig rædsomt, men bliver der. De sidder og glør paa hinanden saa dumt ... Det er ligefrem modbydeligt for andre at være Vidne til. Det er ikke til at fatte! Og en Familie, Gud har velsignet den Mand med: men nej, han vil ikke vide af andet end sin Augustina Kristiánovna! Jeg véd ikke noget saa afskyeligt som hendes Andeansigt! Jeg modellerede forleden Dag en Karikatur af hende i Dantan's Maner. Den blev meget vellykket. Jeg skal nok vise dig den.

— Men Eléna Nikolájevna's Buste — spurgte Bersénief — gaar det fremad med den?

— Nej, min Ven, det gør ikke. Hendes Ansigt kan man blive fortvivlet over. Ser man paa det, er Linierne rene, strenge, lige; og man tror, at det ikke er vanskeligt at snappe Ligheden, og i samme Nu er den borte ... Det gaar med det som med Skatten, man ikke kan faa i Hænde. Har du lagt Mærke til, hvorledes hun lytter? Ikke en Linie rører sig, kun Udtrykket i hendes Blik forandres uophørligt, og derved forandres hele Skikkelsen. Hvad skal en Billedhugger, og tilmed en daarlig Billedhugger, gøre i et saadant Tilfælde? Hun er et forunderligt Væsen ... et besynderligt Væsen, — tilføjede han efter en kort Pause.

— Ja; hun er en underlig Pige, — gentog Bersénief efter ham.

— Og dog en Datter af Nikoláj Artémjevít Stákhof! Hvor kan man saa tale om Blod og Race, naar man véd det. Og det morsomme er, at hun virkelig er hans Datter, hun ligner ham, og hun ligner ogsaa sin Moder Anna Vasiljevna. Al Respekt for Anna Vasiljevna — hun har jo hjulpet mig; men du maa indrømme, at hun er en Høne. Hvorfra har Eléna faaet den

Sjæl, hun har? Hvem har tændt den Ild i hende? Her har du en ny Opgave, Filosof!

Men ligesom før tav „Filosoffen“ stille. Bersénief syndede overhovedet ikke ved overflødig Tale, og naar han endelig talte, udtrykte han sig kejtet og snublende og førte Hænderne ud til Siden uden tvingende Nødvendighed; men denne Gang lagde der sig en særlig Ro over hans Sind, en Ro, der lignede Udmattelse og dyb Sorg. Han var for kort Tid siden flyttet ud paa Landet efter et langvarigt og besværligt Arbejde, som havde krævet adskillige Timer hver Dag. Sorgløs Uvirksomhed i Forbindelse med den rene Luft, Bevidstheden om at have naaet et Maal, den springende og skødesløse Konversation med en god Ven, det pludselig fremtryllede Billede af et elsket Væsen, alle disse forskellige og samtidig ufatteligt ensartede Indtryk strømmede ind paa hans Sind og blev til en enkelt almen Følelse, som baade beroligede, oprørte og nedbrød ham ... Han var en meget nervøs ung Mand.

Under Linden var der køligt og roligt; det var, som om Fluerne og Bierne, der søgte Tilflugt i dens Skygge, ikke summede saa stærkt; det rene, fine Græs, der var farvet som Smaragder uden gyldne Nuanceringer, rørte sig ikke; de høje Straa stod ubevægelige ligesom fasttryllede; som døde hang de smaa gule Blomsterklaser paa Lindens nederste Grene. Deres søde Duft trængte med hvert Aandedrag dybt ind i Brystet; men Brystet indaandede den gerne. Langt borte paa den anden Side af Floden, helt henne ved Horisonten, glimtede alt og stod i Brand; nu og da kunde et Vindpust bane sig Vej og kløve og forstærke Glimtene; en straaleric Damp vuggede hen over Jorden. Fugle hørtes ikke; de plejer ikke at synge i de hedeste Timer; men Guldsmede smældede overalt, og behageligt var det at høre denne varme Lyd af Liv, naar man selv sad i Skyggen i Ro: det fremkaldte Søvn og vækkede Fantasien.

— Har du lagt Mærke til, — begyndte Bersénief pludselig og støttede sine Ord med Armbevægelser: — hvilken underlig Følelse Naturen fremkalder hos os? Alt i Naturen er saa fuldt, saa klart, jeg mener saa tilfreds med sig selv, og vi fatter det og beundrer det, men samtidig fremkalder den, i det mindste hos mig, altid en underlig Uro, Forstemthed, næsten en Slags Tung-sind. Hvad betyder det? Er det os, som, Ansigt til Ansigt med den, stærkere føler vor egen Ufuldkommenhed, vor egen Uklarhed, eller er den Tilfredsstillelse, som Naturen nøjes med, for

lidt for os, og er det den, som mangler det andet, jeg mener det, som vi har Brug for.

— Hm, — indvendte Sjubin: — jeg skal forklare dig, hvoraf det kommer. Du har beskrevet Følelserne, som man træffer dem hos en ensom Mand, der ikke lever med, men kun staar og ser til. Hvad er der at se paa? Lev selv med, saa bliver du kæk! Hvor meget du end banker paa Naturens Dør, svarer den dig ikke et eneste forstaaeligt Ord, fordi den er stum. Den kan tone vedholdende som en Streng, men vent ingen Sang af den. En levende Sjæl — den giver Genlyd, og navnlig en Kvindesjæl. Og derfor, min ædle Ven, raader jeg dig til at forsyne dig med en kær Veninde, saa forsvinder alle dine tungsindige Følelser i et Nu. Det er det, „vi har Brug for“, som du siger. Den Uro, det Tungvind, du taler om, er jo simpelthen Sult paa sin Vis. Giv Maven ordentlig Føde, og alt gaar straks i Orden. Indtag den Plads, som tilkommer dig, i Rummet, vær Legeme, min Ven. Hvad er ogsaa Naturen, hvad skal vi med den? Hør engang selv efter, hvad jeg siger: *Kærlighed* . . . hvilket stærkt og varmt Ord! *Natur* . . . hvilket koldt Skoleudtryk! Og derfor (Sjubin gav sig til at synge): „Længe leve Mária Petrónva!“ eller rettere, — tilføjede han: — ikke Mária Petrónva!, naa, det kan nu være det samme! *Vous me comprenez.*

Bersénief lettede lidt paa sig og lagde sin Hage til Rette i begge sine Hænder.

— Hvorfor latterliggøre? — sagde han uden at se paa sin Ven — hvorfor spotte? Du har Ret: Kærligheden er et stort Ord, en stor Følelse . . . Men hvilken Kærlighed er det, du taler om?

Sjubin rejste ogsaa sin Krop lidt i Vejret.

— Kærlighed? Ligeegyldigt hvilken, blot den eksisterer. Jeg tilstaar dig, at efter min Mening findes der ikke forskellige Arter af Kærlighed. Naar først man elsker . . .

— Af hele sin Sjæl, — indskød Bersénief.

— Ja, det forstaar sig af sig selv; Sjælen er ikke et Æble; den kan ikke deles. Naar først man elsker, har man Ret. Jeg har slet ikke tænkt paa at spotte. Mit Hjerte er for Øjeblikket saa ømt, i den Grad er det blødgjort. . . Jeg vilde kun forklare, hvorfor Naturen, som du siger, indvirker saaledes paa os. Det er, fordi den vækker Kærlighedstrang hos os og ikke selv er i Stand til at tilfredsstille den. Den driver os ubemærket til at favne noget levende, men vi forstaar den ikke, vi venter noget af den selv. Ak, Andréi, Andréi, herligt er det, denne, Sol denne

Himmel, alt, alt omkring os er herligt, men du er alvorlig; hvis du i dette Øjeblik holdt en elsket Kvindes Haand i din Haand; hvis hendes Haand og hele hendes Person tilhørte dig, ja, hvis du saa' med hendes Øjne, hvis du gennemlevede, ikke dine egne ensomme Følelser, men hendes, saa vilde Naturen ikke vække Tungsind eller Uro hos dig, Andréi, og du vilde ikke opdage dens Skønhed; nej, Naturen vilde selv juble og synge, den vilde ogsaa istemme din Hymne; thi saa var det dig, som skænkede den stumme Natur Talens Gave.

Sjubin sprang op og gik et Par Gange frem og tilbage, Bersénief saa' ned og blev lidt rød i Ansigtet.

— Jeg er ikke ganske enig med dig, — begyndte han, — det er ikke altid, at Naturen minder os om . . . om Kærlighed. (Han udtalte ikke dette Ord paa én Gang.) Undertiden truer den ad os: den aabner vort Øje for frygtelige, . . . ja for utilgængelige Mysterier. Er det ikke Naturen, som skal nedsvælge os, og er den ikke stadig i Færd med at nedsvælge os. I den ligger Livet og Døden; og Døden i den taler lige saa højlydt som Livet.

— Ogsaa i Kærligheden er der Liv og Død — afbrød Sjubin.

— Og dernæst — fortsatte Bersénief — naar jeg for Eksempel om Foraaret staar i en Skov, i en grøn Tykning, naar min Fantasi fremtryller romantiske Toner af Oberons Horn (Bersénief blev lidt forlegen, da han udtalte disse Ord) — er det saa ikke . . .

— Tørst efter Kærlighed, Tørst efter Lykke og ikke andet! — faldt Sjubin ind. — Ogsaa jeg kender disse Toner, ogsaa jeg kender den forventningsfulde Salighed, som strømmer ind over éns Sjæl under Skovens Hvælvinger, i dens inderste Dyb, eller om Aftenen paa aabne Marker, naar Solen gaar ned, og Floden damper bag Buskene. Men baade af Solen, Floden, Jorden og Himmelen forlanger jeg Lykke, jeg venter den, i enhver Foreteelse fornemmer jeg, at den er nær, jeg hører den kalde paa mig. „Min Gud, min lyse, muntre Gud! Saaledes indledte jeg et Digt, jeg vilde skrive; du maa da indrømme mig, at den første Linie er pragtfuld, men jeg kunde ikke finde Fortsættelsen. Lykken! Lykken! før Livet er svundet, medens vi endnu har Magt over alle vore Lemmer, medens vi endnu gaar op ad Bakke og endnu ikke ned ad Bakke! Fanden heller! — fortsatte Sjubin, pludselig revet med: — vi er unge, vi er hverken Krøblinge eller Taaber: lad os erobre Lykken!

Han rystede sine Lokker, og selvbevidst, næsten udfordrende saa' han op imod Himmelen. Bersénief vendte Øjnene imod ham.

— Som om der ikke eksisterer noget, som er højere end Lykken? — kom det sagte fra ham.

— For Eksempel? — spurgte Sjubin og tav.

— Du siger for Eksempel selv, at vi to er unge; lad os sætte, at vi er gode Mennesker; hver for sig ønsker Lykke for sig selv . . . Men er nu Ordet „Lykke“ af en saadan Beskaffenhed, at det kunde forene os, opildne os begge to, tvinge os til at række hinanden Haanden? Er det ikke et egoistisk Ord, jeg mener, et splittende Ord?

— Jamen, kender du da Ord, som forener?

— Ja! og de er mange; du kender dem godt.

— Lad mig høre? hvad er det for Ord?

— Om ikke andet, saa Kunst, — siden du er Kunstner, — Fædreland, Videnskab, Frihed, Retfærdighed.

— Og nu Kærlighed? — spurgte Sjubin.

— Ogsaa Kærlighed er et forenende Ord; men ikke den Kærlighed, du tørster efter nu; ikke den nydende Kærlighed, men den ydende.

Sjubin satte et misfornøjet Ansigt op.

— Det kan være godt nok for Tyskere; jeg derimod vil elske til Fordel for mig selv; jeg vil være Nummer ét.

— Nummer ét, — gentog Bersénief. — Mig forekommer det, at hele vort Livs Bestemmelse er at stille sig selv som Nummer to. —

— Hvis alle bærer sig ad, som du anviser, — sagde Sjubin med en beklagende Mine — saa vil ingen her paa Jorden komme til at spise Ananas: alle vilde da overlade Nydelsen til andre.

— Altsaa er Ananas ikke noget, som er nødvendigt; men for Resten skal du ikke være ked af det: der vil altid findes lyst-havende nok til at tage Brødet af Munden paa andre.

Venerne tav.

— Jeg har for nylig atter truffet Insárof — indledte Bersénief — jeg bad ham ud til mig; jeg vil absolut præsentere ham for dig . . . og for Familien Stákhof.

— Hvem er den Insárof? Naa, ham den Serber eller Bulgaren, du har talt om før? Er det ham — Patrioten? Det skulde da vel ikke være ham, som har indgivet dig alle disse filosofiske Tanker?

— Maaske.
 — Er han da et saa ejendommeligt Individ?
 — Ja.
 — Har han Forstand? Er han begavet?
 — Forstand? ... Begavet? det véd jeg ikke; jeg tror det ikke.

— Ikke? Hvad mærkeligt er der da ved ham?
 — Det faar du at se. Men for Resten tror jeg, at det er paa Tide at gaa. Anna Vasiljevna venter os nok. Hvad monstro Klokken er?

— Den gaar til to. Lad os gaa. Det er saa lummert! Vor Samtale har gydt Ild i alt mit Blod. Du havde ogsaa et saadant Øjeblik ... jeg er ikke Kunstner for intet: ogsaa jeg har Iagttagelsesevne. Tilstaa blot, er der ikke en Kvinde, som optager dig?

Sjubin vilde se Bersénief i Øjnene, men denne gik bort bag om Lunden. Sjubin fulgte efter paa sine smaa Fødder med brede, graciøse Bevægelser. Bersénief flyttede klodset paa sig, han skød Skuldrene op og rakte Halsen frem: og dog saa' man mere den ordentlige Mand i ham end i Sjubin; han saa' mere end denne ud til at være en Gentleman, vilde vi sige, om ikke dette Ord var blevet saa forslidt.

II.

De to unge Mennesker steg ned til Moskvá-Floden og gik videre langs dens Bred. Fra Vandet stod der et Pust af Friskhed, og de smaa Bølgers sagte Skulpen kælede for ens Øre.

— Jeg kunde lide at tage mig et Bad igen, — begyndte Sjubin Samtalen, — men jeg er bange for at komme for sent. Se paa Floden: den ligesom vinker os til sig. Oldtidens Grækere vilde have erklæret den for en Nymfe. Men vi er ikke Grækere, o, Nymfe! — vi er tykhudede Skytere.

— Vi har Havfruer — bemærkede Bersénief.

— Behold du de Havfruer for dig selv! Hvad skal jeg, en Billedhugger, med disse Fostre af en forskræmt, kold Fantasi, disse Skikkelser, som er fødte i Vinternætternes Mørke i Bondestuens lumre Luft? Jeg vil have Lys og Plads til at røre mig ... Hvornaar kommer jeg dog til Italien? Hvornaar ...

— Du mener til Lillerusland?

— Du skulde undse dig for, Andréi Petrovitj, at bebrejde mig en uoverlagt Dumhed, som jeg i Forvejen gaar og angrer saa bittert. Jeg indrømmer, at jeg har baaret mig ad som en Nar: Anna Vasiljevna gav mig i sin Skikkelighed Penge til at rejse til Italien for, og jeg drog af Sted til Lillerusserne for at svælge i Bollemælk, og ...

— Tal endelig ikke om Resten.

— Og alligevel maa jeg sige, at de Penge ikke var helt ilde anvendte. Jeg saa' der ejendommelige Typer, navnlig Kvinde-typer ... Naturligvis véd jeg meget vel, at der ingen Frelse findes udenfor Italien!

— Saa kommer du til Italien, — sagde Bersénief uden at vende sig om imod ham, — og saa udretter du intet alligevel. Du kommer aldrig videre end til at baske med Vingerne, flyve kommer du ikke til. Vi kender jer!

— Stawasser*) kom dog til at flyve . . . Og han er ikke den eneste. Men kommer jeg ikke til at flyve, er jeg altsaa en vingeløs Havpingvin. Jeg kan ikke trække Vejret frit her, jeg vil til Italien — fortsatte Sjubin — dér er der Sol, dér er der Skønhed ...

En ung Pige med bred Straahat og en rosenrød Parasol over Skulderen kom i det samme til Syne paa den Sti, Vennerne fulgte.

— Men hvad ser jeg? Ogsaa her kommer Skønheden os i Møde! En beskeden Kunstner hylder den fortryllende Zoé! — raabte pludselig Sjubin og svang sin Hat teatralisk ud til Siden.

Den unge Pige, hvem dette Udbrud gjaldt, standsede og truede ad de to Venner med Fingeren, og da de var kommet helt hen i Nærheden af hende, sagde hun med en klangfuld Stemme, som kun skæmmedes ubetydeligt af en Strubelyd:

— Hvorfor kommer De dog ikke ind at spise, mine Herrer? Bordet er dækket.

*) Berømt russisk Billedhugger.

— Hvad hører jeg? — sagde Sjubin og slog Hænderne sammen. — Har virkelig De, bedaarende Zoé, besluttet Dem til at opsøge os i en saa frygtelig Hede? Er det saaledes, jeg skal forstaa Deres Ord? Svar dog ja! Nej, lad hellere være at udtale det Ord: ellers dør jeg straks af Ruelse.

— Hør nu op, Paul Jákovlevitj — indvendte den unge Pige, ikke uden Mishag — hvorfor vil De aldrig tale alvorligt til mig? Jeg bliver vred — tilføjede hun koket og skød sine smaa Læber frem.

— De kan ikke blive vred paa mig, idelle Zoé Nikitisjna: De kan ikke nænne at styrte mig i den rasende Fortvivlelses mørke Afgrund. Det er mig umuligt at tale alvorligt, fordi jeg ikke er alvorlig.

Den unge Pige trak paa Skulderen og henvendte sig til Bersénief.

— Se, saadan er han altid; han behandler mig som et Barn, og jeg er dog over atten Aar gammel. Jeg er allerede voksen. — Ih, Vorherre bevar os! — sukkede Sjubin og skød Øjnene op under Panden; Bersénief smilede tavs.

Den unge Pige stampede i Jorden med sin lille Fod.

— Paul Jákovlevitj! Jeg bliver vred. Héléne vilde gaa med mig — fortsatte hun — men blev tilbage i Haven. Hun blev bange for Heden; men jeg er ikke bange for Varme. Lad os saa gaa.

Hun gik hen ad Stien, let svajende for hvert Skridt med sin tynde Skikkelse; med sin nydelige Haand fjernede hun i et væk de bløde, lange Krøller fra sit Ansigt.

Venerne fulgte bagefter (snart trykkede Sjubin Hænderne tavs til sit Hjerte, snart løftede han dem højere end Hovedet), og efter faa Minutters Forløb stod de uden for en af de talrige Villaer, der ligger i en Kreds omkring Kuntsovo.

Et lille lyserødt Træhus med Kvist stod midt i Haven og kiggede nok saa naivt frem bag Træernes Løv. Zoé lukkede Laagen op og gik først ind, løb saa ind i Haven og raabte: „Nu kommer jeg med Vagabonderne!“ En ung Pige med blegt og udtrykfuldt Ansigt rejste sig fra en Bænk, der stod ved Gangen; i Døren til Huset kom en Dame til Syne i lilla Silkekjole; idet hun skyggede mod Solen med et broderet Batisttørklæde, smilede hun mat og vissent.

III.

Anna Vasiljevna Stákhova, født Sjubina, havde i en Alder af syv Aar mistet begge sine Forældre og arvet et ret anseligt Gods. Hun havde meget rige og meget fattige Slægtninge; paa den fædrene Side var de fattige, paa den mødrene rige, nemlig Senator Vólgin og Fyrsterne Tjikurásóf. Fyrst Ardalión Tjikurásóf, som var hendes Formynder, anbragte hende i det bedste Pigeinstitut i Moskvá, og efter at hun havde endt sin Uddannelse, optog han hende i sit Hjem. Han holdt aabent Hus og gav Baller om Vinteren. Nikoláj Artémjevítj Stákhóf, som skulde ægte Anna Vasiljevna, erobrede hende paa et af disse Baller, paa hvilket hun havde været iført „en pragtfuld rosafarvet Kjole og Coiffure af smaa Roser.“ Hun opbevarede denne Coiffure ... Nikolaj Artémjevítj Stákhóf, der var Søn af en pensioneret Kap-tajn, som var blevet saaret i 1812 og havde faaet en indbringende Plads i St. Petersburg, indtraadte i Militærskolen i en Alder af 16 Aar og gik fra den lige over i Garden. Han var smuk at se til, godt bygget og regnedes næsten for den bedste Kavalier i de ikke særligt fornemme Aftenselskaber, han hovedsagelig færdedes i: den fornemste Klasses Døre stod ham ikke aabne. Fra ganske ung var han kun optaget af to Tanker: at blive Fløj-adjutant og gøre et rigt Parti; den første Tanke opgav han hurtigt, saa meget des stærkere holdt han fast ved den anden. Som Følge heraf rejste han hver Vinter til Moskvá. Nikoláj Artémjevítj talte meget ordentlig Fransk og gik for at være Filosof, fordi han ikke begik Udskejelser. Allerede som ganske ung Sekond-løjtnant holdt han af at disputere stædigt, for Eksempel om, hvorvidt man i Løbet af et Menneskeliv kunde gennemstrejfe hele Jordkloden, og om et Menneske vilde blive i Stand til at vide, hvad der foregaar paa Havets Bund, og altid var han af den Mening, at sligt ikke lod sig gøre.

Nicoláj Artémjevítj var fyldt femogtyve Aar, da han „fiskede“ Anna Vasiljevna; han tog sin Afsked og slog sig ned paa Landet for at drive Landbrug. Han blev snart ked af Landlivet, Godset var bortfæstet til Bønderne, og derfor bosatte han sig i sin Kones Hus i Moskvá. Som ung havde han ikke elsket Spil af nogen Art, men her forfaldt han til Lotto, og da Lotto blev ham forbudt, gik han over til Sorteper. Hjemme kedede han sig; han sluttede en Forbindelse med en Enke af tysk Herkomst og tilbragte næsten al sin Tid hos hende. I Sommeren 53 flyt-

tede han ikke til Kuntsovo, men blev i Moskvá for, som han sagde, at gennemgaa en Brøndkur. Sandheden var den, at han ikke vilde skilles fra sin Enke. For Resten talte han ogsaa meget lidt med *hende*, men fortrak at disputere om, hvorvidt man kunde forudsige Vejret o. s. v. En Gang var der nogen, som kaldte ham *frondeur*; denne Benævnelse syntes han særdeles godt om. „Ja,“ tænkte han og sænkede tilfreds Mundvigene, medens han rokkede til Siderne, „mig er det ikke let at tilfredsstille; mig narrer man ikke saa let.“ Hans Væsen som frondeur ytrede sig deri, at naar han for Eksempel hørte Ordet Nerver, saa sagde han: „hvad er Nerver for noget?“ eller naar nogen i hans Nærværelse talte om Astronomiens Resultater, saa sagde han: „tror De paa Astronomien?“ Men naar han ganske vilde slaa sin Modstander af Marken, sagde han: „det er alt sammen Fraser.“ Det maa billigvis indrømmes, at mangt et Menneske forekom (og forekommer endnu) den Slags Indvendinger uomstødelige; men Nikoláj Artémjevitj anede ikke i mindste Maade, at Augustina Kristiánovna i Breve til sin Kusine Theodolinde Petersilliuss benævnedes ham: Mein Pinselchen.

Nikoláj Artémjevitjs Kone Anna Vasiljevna var lille og mager med tynde Ansigtstræk, hun havde Tilbøjelighed til Ophidselse og Tungsind. Medens hun boede paa Institutet, gav hun sig af med Musik og Romanlæsning; siden opgav hun alt det, gik op i Pynt og opgav ogsaa det; hun var lige ved at tage sig af sin Datters Opdragelse, men hun blev svag og betroede Sagen til en Guvernante; det endte med, at hun kun gik rundt og sørgede og var ophidset i Stilhed. Eléna Nikolájevnas Fødsel nedbrød hendes Helbred, og siden den Tid maatte hun ikke faa flere Børn; Nikoláj Artémjevitj slog altid herpaa, naar han skulde undskylde sit Bekendtskab med Augustina Kristiánovna. Mandens Utroskab gjorde Anna Vasiljevna meget bitter; navnlig smertede det hende, at han engang paa bedragerisk Vis havde skænket sin tyske Dame et Par graa Heste fra hendes, Anna Vasiljevnas, eget Stutteri. Hun irettesatte ham aldrig direkte, men i al Hemmelighed beklagede hun sig over ham skiftevis til hver og en i Huset, selv til sin Datter. Anna Vasiljevna brød sig ikke om at vise sig ude; hun var tilfreds, naar en Gæst blev siddende og fortalte hende noget; blev hun alene, faldt hun straks sammen. Hun havde et varmtfølende og blødt Hjerte: Livet havde hurtigt knækket hende.

Paul Jákovlevitj Sjubin var hendes Halvfætter. Hans Fader

havde haft Enbende i Moskvá. Hans Brødre var kommet ind paa Militærskoler; han selv var den yngste, sin Moders Kælebarn og spinkelt bygget; altsaa blev han hjemme. Man vilde have ham ind paa Universitetet, og med Besvær blev han holdt til Skolen. I en tidlig Alder begyndte han at røbe Tilbøjelighed for Skulpturen; den fede Senator Volgin saa' engang hos hans Tante en Statuette, som den da omtrent sekstenaarige Dreng havde udført, og erklærede, at han vilde protegere hans unge Talent.

Sjubins Faders bratte Død havde nær ganske forandret den unge Mands Fremtid. Senatoren, Talenternes Beskytter, skænkede ham en Gibsbuste af Homer — det var alt; men Anna Vasiljevna hjalp ham med Penge, og med stort Besvær lykkedes det ham i en Alder af nitten Aar at blive medicinsk Student.

Paul havde ikke det ringeste tilovers for det medicinske Studium, men med den begrænsede Adgang til Universitetet, som da stod ved Magt, var det ham umuligt at komme ind paa et andet Fakultet; desuden haabede han at kunne lære lidt Anatomi. Men han lærte ingen Anatomi, han bestod ikke Aarsprøven og forlod saa Universitetet for udelukkende at ofre sig for sit Kald. Han arbejdede flittigt, men ubestændigt; han drev rundt i Omegnen af Moskvá, modellerede og tegnede Portrætter af Bondepiger, traadte i Forbindelse med Personer af forskellig Slags, unge og gamle, Ærgerrigheder og Undermaalere, italienske Støbere og russiske Kunstnere, vilde slet ikke høre Tale om Akademiet og anerkendte ikke en eneste Professor. Han var i Besiddelse af positive Talenter: han begyndte at blive bekendt i Moskvá. Hans Moder, som var af god parisisk Herkomst, en god og klog Kvinde, lærte ham Fransk, virkede og sled for ham ved Dag og ved Nat, var stolt af ham, og da hun, endnu forholdsvis ung, laa for Døden af Brystsyege, bevægede hun Anna Vasiljevna til at tage sig af ham. Han gik den Gang i sit enogtyvende Aar. Anna Vasiljevna opfyldte hendes sidste Ønske: han beboede et lille Værelse i en Fløj af Villaen.

IV.

— Kom nu, lad os gaa ind og spise, sagde Fruen i Huset med klagende Stemme, og alle styrede deres Gang imod Spisestuen. Sid ved Siden af mig, Zoé, sagde Anna Vasiljevna, — og du, Hé-lène, tager dig af vor Gæst, og du, Paul, er nok saa venlig ikke at gøre Løjer og drille Zoé. Jeg har Hovedpine i Dag.

Sjubin vendte atter Øjnene mod Himmelen. Zoé svarede med et lille Smil.

Denne Zoé, eller rettere sagt Zoë Nikitisjna Müller, var en lille sød, lidt skelende russisk-tysk Pige med et Indhak i sin lille Næsetip og smaabitte røde Læber, lyslokket og buttet. Hun kunde synge russiske Romancer ikke saa ilde, og paa Klaveret spillede hun rigtig rent forskellige muntre og sentimentale Smaastykker; hun klædte sig med Smag, men noget barnligt og ganske overdrevent omhyggeligt. Anna Vasiljevna havde antaget hende til Selskabsdame for sin Datter, og holdt hende næsten uafbrudt for sin egen Skyld. Eléna klagede ikke herover; hun vidste næppe nok, hvad hun skulde tale med Zoé om, naar Tilfældet lod de to alene.

Middagen varede temmelig længe; Bersénief konverserede Eléna om Studenterlivet, sine Formaal og Forhaabninger; Sjubin hørte til og tav, spiste med overdreven Graadighed, af og til saa' han komisk-melankolsk paa Zoé, hvad hun hver Gang besvarede med det samme flegmatiske Smil.

Efter Middagen gik Eléna, Bersénief og Sjubin ud i Haven; Zoé fulgte dem med Øjnene, trak let paa sin lille Skulder og satte sig til Klaveret. Anna Vasiljevna skulde netop til at sige:

— Hvorfor gaar De ikke med ud at spadserer? — men uden at afvente et Svar tilføjede hun: — spil mig noget rigtig sørgeligt . . .

— La dernière pensée de *Weber*? — spurgte Zoé.

— O, ja, *Weber* — sagde Anna Vasiljevna og sank ned i en Lænestol; en Taare perlede frem paa hendes Øjenvipper.

Imidlertid førte Eléna de to Venner ind i Akasielysthuset, hvor der stod et Bord i Midten med Bænke udenom.

Sjubin saa' sig om, gjorde et Par Hop og sagde hviskende: „vent lidt!“, løb derefter op paa sit Værelse, kom tilbage med en Klump Ler og begyndte at modellere Zoés Skikkelse, medens han bevægede Hovedet til Siderne, mumlede og lo.

— Atter gamle Narrestreger — sagde Eléna med et Blik paa hans Arbejde og vendte sig om imod Bersénief, med hvem hun

fortsatte den Samtale, de havde indledet ved Middagsbordet.

— Gamle Narrestreger! — gentog Sjubin. Emnet er svært uuddømmeligt! I Dag navnlig sætter hun min Taalmodighed paa Prøve.

— Hvorfor udtrykker De Dem saaledes? — spurgte Eléna. — Man skulde tro, at De taler om en ond, ubehagelig gammel Kone. Hun er jo en nydelig, ung Pige . . .

— Vist saa — afbrød Sjubin — hun er nydelig, rigtig nydelig; jeg er sikker paa, at enhver forbipasserende, som faar Øje paa hende, absolut maa tænke: hende kunde det være brillant . . . at danse en Polka med; jeg er ogsaa sikker paa, at hun selv véd det og er glad ved det . . . Hvad er Meningen med hendes generte Koketteri, hendes Beskedenhed? Naa ja, De véd jo nok, hvad jeg mener — tilføjede han hviskende mellem Tænderne. — For Resten, nu er De optaget af andet.

Sjubin knækkede Zoéfiguren midt over og gav sig til hastigt, næsten arrigt, at ælte og forme Leret.

— Altsaa, De kunde lide at være Professor? — spurgte Eléna Bersénief.

— Ja — svarede han og pressede sine røde Hænder ind mellem Knæene. — Det er min Yndlingsdrøm. Jeg véd meget vel, hvor meget jeg mangler i at naa et saa højt . . . jeg mener, at jeg er alt for mangelfuldt forberedt, men jeg haaber at kunne faa Tilladelse til at rejse til Udlandet; dér bliver jeg tre—fire Aar, om det skal være, og saa . . .

Han tav stille, saa' forlegent ned, slog atter Øjnene hurtigt op, smilede flovt og rettede sit Haar. Naar Bersénief talte med Kvinder, blev hans Tale endnu mere drævende, og han læspede da endnu mere end ellers.

— De vil være Professor i Historie? — spurgte Eléna.

— Ja, eller Filosofi — tilføjede han med svagere Stemme — hvis det lader sig gøre.

— Allerede nu er han stærk, som Fanden, i Filosofi — bemærkede Sjubin, medens han med Neglen skar dybe Furer i Leret — hvorfor behøver han vel at rejse til Udlandet?

— Og De vil være fuldt ud tilfreds med Deres Stilling? — spurgte Eléna, medens hun støttede sig paa Albuen og saa' ham lige ind i Ansigtet.

— Ja ganske, Eléna Nikolájevna, fuldt ud! Hvilket Kald kunde der tænkes bedre? Tænk Dem at gaa i Timoféi Nikolájevitsjs' Fodspor . . . Alene Tanken om en saadan Virksomhed væk-

ker Glæde hos mig og Forvirring, ja . . . Forvirring, som . . . som opstaar af Bevidstheden om mine egne ringe Kræfter. Min afdøde Fader har velsignet mig til den Gerning . . . Jeg glemmer aldrig hans sidste Ord.

— Er Deres Fader død sidste Vinter?

— Ja, Eléna Nikolájevna, i Februar.

— Jeg har hørt sige — fortsatte Eléna — at han efterlader sig en værdifuld Afhandling i Manuskript; er det sandt?

— Ja, han har. Han var en prægtig Mand. De vilde have holdt af ham, Eléna Nikolájevna.

— Det er jeg ogsaa overbevist om. Men hvad er Indholdet af den Afhandling?

— Indholdet af Afhandlingen, Eléna Nikolájevna, er det noget vanskeligt at gengive Dem i faa Ord. Fader var jo en lærd Schellingianer; han udtrykte sig ikke altid klart . . .

— Andréi Petrovitj — afbrød Eléna — undskyld mig min Uvidenhed; hvad betyder Schellingianer?

Bersénief smilte.

— Schellingianer, det betyder: en Tilhænger af den tyske Filosof Schelling, men hvad Schellings Lære bestod i . . .

— Andréi Petrovitj — udbrød pludselig Sjubin — for Guds Skyld! Du vil da vel ikke holde en Forelæsning om Schelling for Eléna Nikolájevna! Forskaan hende!

— Ikke en Forelæsning — mumlede Bersénief og blev rød — jeg vilde . . .

— Hvorfor dog ikke en Forelæsning? — opmuntrede Eléna.

— Vi to, Paul Jákovlevitj, kan trænge rigtig godt til Forelæsninger.

Sjubin saa' forbavset paa hende og brast uventet i Latter.

— Hvad ler De af? — spurgte hun koldt og næsten skarpt.

Sjubin tav.

— Bliv nu ikke vred — sagde han efter en Pause. — Jeg tilstaar min Skyld. Men alligevel, der skal da en sær Lyst til at debattere Filosofi i et saadant Vejr, under Træer som disse. Lad os hellere tale om Nattergale, Roser, unge Øjne og Smil.

— Ja, og om franske Romaner og Damepynt — fortsatte Eléna.

— Lad gaa, ogsaa om „Klude“ — riposterede Sjubin — hvis de er smukke.

— Lad gaa! Men sæt nu, vi ikke har Lyst til at tale om „Klude“? De tillægger Dem selv den store Benævnelse: fri Kunst-

ner; hvorfor gør De Attentat paa andres Frihed? Og tillad mig at spørge Dem, hvorfor De, med Deres Tænkemaade, hakker paa Zoé? Hun egner sig i særlig Grad til at tale om Klude og Roser med.

Sjubin blev pludselig hørjød og rejste sig fra sin Plads paa Bænken.

— Naa, saaledes? — begyndte han med nervøs Stemme. — Jeg forstaar Deres Hentydning; De henviser mig til hende, Eléna Nikolájevna. Med andre Ord: jeg er i Vejen her.

— Jeg har ikke tænkt paa at henvise Dem til hende.

— De vil blot sige — fortsatte Sjubin heftigt — at jeg ikke fortjener bedre Selskab, at jeg passer for hende, at jeg er lige saa tom, bar og smaatskaaren som den sødladne tyske Pige? Ikke sandt?

Eléna rynkede Bryn.

— Tidligere har De ikke udtalt Dem om hende paa den Maa-
de, Paul Jákovlevitj — bemærkede hun.

— Naa! nu skal jeg høre Bebrejdelser! — udbrød Sjubin. — Vel; jeg lægger heller ikke Skjul paa, at der har været et Øjeblik, netop et enkelt Øjeblik, da hendes friske, ganske almindelige Kinder . . . Men hvis jeg vilde gengælde Dem for Deres Bebrejdelser og minde Dem om . . . Farvel — tilføjede han pludselig — jeg er ved at udvikle mig i Løgn.

Og med et Klask paa Leret, der var formet som et Hoved, løb han ud af Lysthuset og gik op paa sit Værelse.

— Barn — sagde Eléna, medens hendes Øjne fulgte ham.

— Kunstner — forklarede Bersénief med et stille Smil. — Saaledes er alle Kunstnere. Man bør tilgive dem deres Luner. Det er deres Ret.

— Ganske vist — indvendte Eléna — men Paul har endnu ikke ved nogen Gerning garanteret sig en saadan Ret. Hvad har han udrettet? Lad mig tage Dem under Armen, og lad os gaa sammen hen ad Alléen. Han har forstyrret os i vor Samtale om Deres Faders Afhandling.

Bersénief bød Eléna Armen og spadserede rundt i Haven med hende; men den paabegyndte Samtale, som var blevet afbrudt paa et alt for tidligt Stadium, lod sig ikke forny; Bersénief gav sig atter til at udvikle sit Syn paa sin Fremtids Virksomhed, kaldet som Professor. Han bevægede sig langsomt ved Elénas Side, gik kejtet, støttede kejtet hendes Arm, skubbede af og til til hendes Skulder og saa' ikke en eneste Gang paa hende; han talte med

Lethed, for ikke at sige helt frit; han udtrykte sig enkelt og sikkert, og hans Øjne, der langsomt famlede rundt paa Træstammerne, Alléens Grus og Græsset, straaede stille ømt af ædle Følelser, og hans rolige Stemme røbede, at han glædede sig som en Mand, der erkender, at han har det Held at tale ud overfor en anden Person, han sætter Pris paa.

Eléna lyttede opmærksomt, og halvt vendt imod ham iagttagt hun skarpt hans lidt blegnede Ansigt og hans venlige, blide Øjne, om end hans undgik at mødes med hendes. Hendes Sjæl oplodes lidt efter lidt, og noget ukendt ømt, ærligt og godt fandt Vej til hendes Hjerte eller opstod maaske af sig selv derinde.

V.

Sjubin forlod ikke sit Værelse hele den Aften. Det var allerede blevet ganske mørkt. Maanen — det var endnu ikke Fuldmaane — stod højt paa Himmelen, Mælkevejen var blevet hvid og Stjernerne talrige, da Bersénief efter at have budt Anna Vasiljevna, Eléna og Zoé god Nat, nærmede sig sin Vens Dør. Han fandt den lukket og bankede paa.

— Hvem dér? — lød Sjubins Røst.

— Det er mig — svarede Bersénief.

— Hvad vil du?

— Luk op, Paul, lad være at skabe dig; skammer du dig ikke?

— Jeg skaber mig ikke, jeg sover og drømmer om Zoé.

— Ti nu stille. Du er da ikke et Barn. Luk op. Jeg maa tale med dig.

— Har du ikke faaet talt nok med Eléna?

— Ti nu stille og luk op!

Sjubin svarede ved at lade, som om han snorkede, Bersénief trak paa Skuldrene og gik bort.

Natten var varm og ligesom ualmindeligt lydløs, som om alle Omgivelser lyttede og holdt Vagt; indhyllet i den stillestaaende

Taage standsede Bersénief sine Skridt uden egentlig at ville det og gav sig ogsaa til at lytte som en Skildvagt. En sagte Raslen som af en Damekjole brød nu og da frem fra de nærmeste Trætoppe og fremkaldte en sød Angstfølelse, en Slags Frygt, hos Bersénief. Der gik en Gysen gennem hans Kinder, hans Øjne blev paa én Gang kolde af Taarer: han vilde saa gerne gaa videre u hørt, snigende, lydløst. Et skarpt Vindpust ramte ham i Siden: det var kun et lille Rusk; i samme Nu døde det hen; en søvndrukken Bille faldt ned fra en Kvist og slog sig mod Vejen; Bersénief udstødte et sagte: ah! og standsede atter. Han begyndte at tænke paa Eléna, og alle disse skiftende Fornemmelser forsvandt med ét: han beholdt kun det oplivende Indtryk, at Natten var frisk, og at han var ude om Natten; den unge Piges Billede fyldte hele hans Sjæl. Bersénief gik videre med bøjet Hoved, og gennemgik i Erindringen hendes Ord og Spørgsmaal. Han mente at høre raske, trampende Skridt bagved sig. Han lyttede: det var, som om nogen kom løbende for at indhente ham; han hørte nogen trække Vejret forpustet, og pludselig dukkede Sjubin ud af et stort Træs runde Skygge; han stod foran ham ganske bleg i Maanens Lys og uden Hue paa sit uordentlige Haar.

— Jeg er saa glad over, at du gik denne Vej — fremstønnede han med Besvær — jeg kunde ikke være faldet i Søvn den hele Nat, hvis jeg ikke havde indhentet dig. Ræk mig din Haand. Du skal hjem, ikke sandt?

— Ja.

— Jeg gaar med.

— Men hvor kan du gaa barhovedet?

— Det skander ikke. Jeg har ogsaa taget Halsbindet af. Det er jo varmt nu.

Venerne gjorde et Par Skridt.

— Har jeg ikke opført mig som en Nar i Dag? — spurgte Sjubin pludselig.

— Oprigtig talt: jo. Jeg kunde slet ikke forstaa dig. Jeg har aldrig før set dig i det Humør. Og hvorfor i Alverden blev du vred? Det var jo rene Ubetydeligheder.

— Hm — brummede Sjubin. — Saa du udtrykker dig paa den Maade; men for mig var det ikke Ubetydeligheder. Ser du — tilføjede han — jeg maa hertil bemærke, at jeg . . . at . . . du maa tro om mig, hvad du vil . . . jeg . . . naa, ja! jeg er forelsket i Eléna.

— Du forelsket i Eléna! — gentog Bersénief og standsede.

— Ja — fortsatte Sjubin med forstilt LigeGYldighed. — Det forbavser dig? Jeg skal fortælle dig mere endnu. Indtil i Aften havde jeg Ret til at haabe, at hun ogsaa med Tiden kunde fatte Kærlighed til mig. Men i Dag fik jeg Bevis for, at jeg intet har at haabe. Hun elsker en anden.

— En anden? Hvem da?

— Hvem? Dig! — udbrød Sjubin og slog Bersénief paa Skulderen.

— Mig?

— Ja, dig — gentog Sjubin.

Bersénief traadte et Skridt tilbage og stod ubevægelig. Sjubin saa' bestemt paa ham.

— Og det forbavser dig? Du er en beskeden ung Mand. Men nu elsker hun dig. I den Henseende kan du være rolig.

— Hvad er det for noget Snak! — kom det omsider harmfuldt fra Bersénief.

— Det er ikke Snak. Hvorfor staar vi for Resten stille? Lad os gaa videre. Det er lettere, naar man gaar. Jeg har kendt hende længe, og jeg kender hende godt. Jeg kan ikke tage fejl. Du er den, hun havde tænkt sig. Der var en Tid, da hun syntes godt om mig; men for det første er jeg hende et alt for letsindigt ungt Menneske, medens du, moralsk og fysisk, er en sober Person, du . . . stop, jeg er ikke færdig endnu, du er en Entusiast, som samvittighedsfuldt modererer sig, en renlivet Repræsentant for de, nej for den Slags Videnskabsapostle, som den russiske Adels Mellemlasse med Rette er saa stolt af! Og for det andet blev jeg forleden Dag overrasket af Eléna i Færd med at kysse Zoés Hænder.

— Zoés?

— Ja, Zoés. Hvad skulde jeg gøre? Hun har saa smukke Skuldre.

— Skuldre?

— Naa ja, Skuldre, Hænder, det kommer vel ud paa ét. Eléna overraskede mig, medens jeg var midt i denne frie Beskæftigelse efter Middagen, og før Middagen havde jeg i hendes Paa-bør givet ondt af mig over Zoé. Eléna fatter desværre ikke det naturlige i saadanne Selvmodsigelser. Saa kom du til, rigtig belejligt; du tror . . . hvad tror du for Resten paa? . . . Du kan rødme, du kan blive forvirret, du gaar op i Schiller og Schelling; hun paa sin Side er altid paa Jagt efter interessante Mænd; saa sejrede du, og jeg Stakkel forsøger at slaa det hen i Spøg . . . og . . . alt imedens . . .

Sjubin brast pludselig i Graad, vendte sig bort, satte sig ned paa Jorden og rev sig i Haaret.

Bersénief gik hen til ham.

— Paul — begyndte han — hvad er det for Barnagtighed? Hvad i al Verden er der i Vejen med dig i Dag? Du har Hovedet fuldt af Urimeligheder og græder. Oprigtigt talt tror jeg, du agerer.

Sjubin saa' op. Taarer funkledede paa hans Kinder i Maanens Skær, men hans Ansigt smilte.

— Andréi Petrovitj — sagde han — du maa tro om mig, hvad du vil. Jeg er endogsaa villig til at indrømme, at jeg for Øjeblikket er hysterisk, men jeg er ved Gud forelsket i Eléna, og Eléna elsker dig. For Resten lovede jeg at følge dig hjem, og jeg vil holde Ord.

Han rejste sig op.

— Se, hvor Natten er herlig, sølvglinsende, mørk, ung! En saadan Nat har de Mennesker det godt, som er elskede! Tænk, hvor de maa glæde sig ved ikke at sove! Gaar du til Sengs, Andréi Petrovitj?

Bersénief svarede ikke, men forstærkede sine Skridt.

— Hvorhen saa hastigt? — fortsatte Sjubin. — Tro mig paa mit Ord; Mage til Nat oplever du aldrig mere, og hjemme venter kun Schelling dig. Ganske vist har han i Dag ydet dig en Tjeneste; men gaa alligevel ikke saa hurtigt. Syng, om du kan, syng højere; og hvis du ikke kan, saa tag Hatten af, læg Nakken tilbage og smil til Stjernerne. De ser alle sammen paa dig, paa dig alene; Stjernerne har ikke andet at bestille end at se paa forelskede — det er derfor, de er saa dejlige. Du er forelsket, ikke sandt, Andréi Petrovitj? . . . Du svarer mig ikke . . . Hvorfor svarer du ikke? — spurgte Sjubin paa ny. — Hvis du føler dig lykkelig, saa ti, ti! Jeg vrøvler, fordi jeg er en Stakkel, som ingen elsker, jeg er en elendig Taskespiller, Artist, Gøgler; men hvor vilde jeg indsuge stille Begejstring af denne Nats Glans, af saadanne Stjerner, saadanne Diamanter, hvis jeg vidste mig elsket! . . . Bersénief, er du lykkelig?

Bersénief tav som før og gik hurtigt hen ad den jævne Vej. Foran, mellem Træerne, glimtede Lysene i den lille Landsby, hvor han boede; den bestod kun af en halv Snes Sommerboliger. Lige i Kanten af den, til højre for Vejen, laa Købmandens Bod i Læ af to brede Birketræer; Husets Vinduer var allerede lukkede, men en bred Lysstribe faldt vifteformigt fra den aabentstaaende

Dør henover det nedtraadte Græs og opad Træerne, hvor den kastede et skarpt Skær paa det tætte Løvs hvidlige Vrangside. En Pige, der kunde se ud til at være Stuepige, stod inde i Boden med Ryggen til Udgangen og slog en Handel af med Købmanden; bag det røde Tørklæde, som dækkede hendes Hoved, og som hun holdt sammen under Hagen med sin nøgne Arm, kunde man til Nød skelne hendes lille Kind og tynde Hals. De to unge Mennesker traadte ind i Lysstriben, Sjubin kastede et Blik ind i Boden, standsede og kaldte:

„Lille Anna!“ Pigen vendte sig hurtigt om, og frem kiggede hendes kønne, lidt brede, men friske Ansigt med et Par livlige, brune Øjne og sorte Øjenbryn. „Lille Anna!“ gentog Sjubin. Pigen saa' nøje paa ham, blev forskrækket og undselig — og uden at have endt sit Indkøb, traadte hun ned af Trinnet, smuttede behændigt forbi, og med et forsigtigt Blik bagud gik hun hen ad Vejen til venstre. Den tykke Købmand, der som alle Smaahandlende ude paa Landet forholdt sig ligegyldig overfor alt i Verden, rømmede sig og gabede, da hun forsvandt, medens Sjubin henvendte sig til Bersénief med de Ord: „det er . . . det er, ser du . . . her er en Familie, jeg kender . . . det er hos dem . . . du maa ikke tro“ . . . og uden at slutte løb han efter Pigen, der gik bort.

— Tør Taarerne af i det mindste — raabte Bersénief efter ham — han kunde ikke bare sig for at le. Men da han kom hjem, havde hans Ansigt atter mistet sit glade Udtryk; han lo ikke mere. Ikke et eneste Øjeblik havde han troet, hvad Sjubin havde sagt ham, men det Ord, han havde udtalt, trængte dybt ind i hans Sjæl. „Paul holder mig for Nar,“ tænkte han . . . „men hun kommer til at elske engang . . . Hvem kommer hun til at elske?“

Bersénief havde et Klaver inde i sin Stue; det var ikke stort, heller ikke nyt, men havde en blød og behagelig, om end ikke ganske ren Klang. Bersénief satte sig hen ved Instrumentet og begyndte at famle efter nogle Akkorder. Som alle russiske adelige, havde han i sin Ungdom lært Musik, og, som næsten alle russiske adelige, spillede han meget slet; men han var en lidenskabelig Musikelsker. Det var egentlig ikke Kunsten i den, han satte Pris paa, ikke dens Udtryksformer (Symfonier, Sonater, endogsaa Operaer kunde sætte ham i daarligt Humør), men det elementære ved Musikken; han skattede de uklare, søde, abstrakte, almene Stemninger, som opstaar i éns Sjæl ved Lyden af samstemmende og skiftende Toner. I mere end én Time blev han

siddende ved Klaveret; mange Gange repeterede han de samme Akkorder, opsøgte ubehjælpsomt andre, standsede og dvælede ved smaa Septimer. Han var beklemmt om Hjertet, og mere end én Gang fyldtes hans Øjne med Taarer. Han skammede sig ikke derved; han udgød dem i Mørke. „Paul har Ret,“ tænkte han, „jeg aner det: en saadan Aften genoplever jeg ikke.“

Omsider rejste han sig op, tændte et Lys, iførte sig sin Slaabrok, tog andet Bind af Raumer: Hohenstauffernes Historie, ned fra Hylden, drog et Par Suk — og gav sig til at læse flittigt.

VI.

Imidlertid var Eléna vendt tilbage til sit Kammer; hun satte sig ned ved det aabne Vindue og lagde Hovedet paa begge sine Arme. Det var blevet hende en Vane at tilbringe et Kvarter Tid hver Aften ved sit Vindue. I den Tid talte hun med sig selv og afgav sig selv Regnskab for den forløbne Dag. Hun var nylig fyldt tyve Aar. Hun var høj, hun havde et blegt og magert Ansigt, store graa Øjne under runde Bryn, som var omgivne af smaa-bitte Fregner, hendes Pande og Næse var fuldstændig lige, Munden sammenbidt og Hagen temmelig spids. Hendes mørkblonde Fletning faldt langt ned paa hendes tynde Hals. I hele hendes Person, i hendes iagttagende og lidt ængstelige Ansigtstudtryk, i hendes klare, men foranderlige Blik, hendes ligesom anstrengte Smil, sagte, skiftende Tonefald var der noget nervøst, elektrisk, noget heftigt og hastigt, med andre Ord: noget, som ikke kunde behage enhver, men tværtimod frastødte adskillige. Hendes Hænder var smalle, rosenrøde, Fingrene lange, Fødderne ligeledes smalle; hendes Gang var hurtig, næsten ilsom, hun gik lidt foroverbøjet. Hendes Opvækst havde været underlig; først for-gudede hun sin Fader, siden sluttede hun sig lidenskabeligt til sin Moder, derpaa blev hun kølig imod dem begge to, navnlig sin Fader. I den sidste Tid forholdt hun sig til sin Moder som til en syg Bedstemoder; men hendes Fader, som roste sig af hende, saa længe hun gik for at være et usædvanligt Barn, begyndte at

frygte hende, da hun voksede op, og sagde om hende, at hun var en underlig entusiastisk Republikaner, og at Gud maatte vide, hvem hun slægtede paa! Svaghed oprørte hende, Dumhed gjorde hende vred, Løgn tilgav hun ikke „i Evigheders Evighed“; naar hun forlangte noget, veg hun ikke tilbage for noget som helst; selv naar hun bad, var det ofte med et Stænk af Bebrejdelse. Den, som havde mistet hendes Agtelse — hun fældede sin Dom hurtigt, ofte alt for hurtigt — hørte for bestandig op at eksistere for hende. Ethvert Indtryk lagde sig skarpt til Rette i hendes Sjæl: Livet magtede hun ikke let.

Den Guvernante, hvem Anna Vasiljevna havde betroet at afslutte Datterens Opdragelse — en Opdragelse, som, i Parentes bemærket, ikke engang var indledet af den blaserede Frue — var en Russerinde, hvis Fader, der som Embedsmand havde levet af Bestikkelser, var økonomisk ruineret; hun havde faaet en højere Skoleuddannelse i et Pigeinstitut og var et følsomt, skikkeligt og løgnagtigt Væsen; hun var idelig optaget af Forelskelser og endte med i sit halvtredsindstyvende Aar (da Eléna allerede var fyldt sytten) at blive gift med en Officer, som med det samme forlod hende. Denne Guvernante holdt meget af Litteratur og gav sig af med Rimerier; hun vakte Elénas Lyst til Læsning, men Læsning alene var ikke Eléna nok; fra Barn higede hun efter Virksomhed, efter at gøre godt paa en virksom Maade; Tiggere, brødløse og syge fangede hendes Opmærksomhed, voldte hende Plage og Uro; hun kunde drømme om dem, spørge alle sine bekendte ud om dem; Almisser uddelte hun med Omhu, fornemt uden at ville det, næsten nervøst. Ethvert forurettet Dyr, magre Gaardhunde, dødsdømte Kattékillinge, Spurveunger, som var faldet ud af Reden, selv Insekter og Kryb, fandt Beskyttelse og Værn hos Eléna; hun fodrede dem selv, følte ikke Væmmelse ved dem. Hendes Moder lagde hende ikke Hindringer i Vejen; til Gengæld harmedes Fæderen over sin Datter for hendes nedrige Kæleri, som han kaldte det, og forsikrede, at der ikke var til at træde i Huset for Hunde og Katte. „Lille Eléna,“ kunde han saa raabe til hende, „her er en Edderkop, som suger Blod af en Flue, skynd dig hen at befri den ulykkelige!“ Og den lille Eléna kom løbende helt ude af sig selv, befriede Fluene og løste op for dens Ben. „Lad dig saa selv bide, naar du er saa skikkelig,“ bemærkede Fæderen ironisk, men det hørte hun ikke.

Da hun gik i sit tiende Aar, stiftede hun Bekendtskab med en Tiggepige, Kátia, og holdt hemmelige Stævnemøder med hende

ude i Haven, bragte hende Slikkerier, forærede hende Tørklæder og Tikopekstykker — Legetøj modtog Kátia ikke. Hun sad ved Siden af hende paa den bare Jord paa et øde Sted, bag en Nælde, hun følte det som en tilfredsstillende Ydmyghed at spise hendes haarde Brød og lytte til hendes Beretninger. Kátia havde en Tante, en ondsindet gammel Kone, som ofte pryglede hende; Kátia hadede hende og talte stadig om at løbe fra Tanten og leve et helt frit Liv; med dulgt Respekt og Rædsel lyttede Eléna til disse uforstaaelige nye Ord og iagttog nøje Kátia, hvis hele Person — hendes sorte, spillende Øjne, som hos et vildt Dyr, hendes solbrændte Hænder, hule Stemme, ja endogsaa hendes lasede Kjole — i saadanne Øjeblikke stod for Eléna som noget ejendommeligt, næsten helligt. Naar saa Eléna gik hjem igen, tænkte hun længe paa Tiggere og det „helt frie Liv“; hun fantaserede om at snitte sig en Hasselkæp, tage en Pose over Skulderen og flygte bort med Kátia; hun forestillede sig, hvorledes de to skulde vandre paa Landevejene med en Krans af Kornblomster i Haaret; hun havde en Gang set Kátia med en saadan Krans. Kom saa nogen af Familien ind til hende i det samme, var hun sky og saa' hadsk ud.

Engang var hun løbet ud for at mødes med Kátia i Regnvej, hvorved hun fik Pletter paa sin Kjole; hendes Fader saa' hende og kaldte hende en smudsig Bondetøs. Hun blev højrød — og hun følte knugende Frygt og vidunderlig Salighed paa samme Tid. Kátia nynnede ofte en meningsløs Soldatervise; Eléna lærte Visen af hende . . . Anna Vasiljevna hørte den engang og mistede Besindelsen.

— Hvor har du lært de Uhumskheder? — spurgte hun sin Datter.

Eléna kun saa' paa sin Moder, men sagde ikke et Ord; hun mærkede paa sig selv, at hun hellere vilde lade sig flaa i Stykker end udlevere den Hemmelighed, og atter følte hun Frygt og Salighed paa én Gang. For øvrigt varede Bekendtskabet med Kátia ikke længe; den stakkels Pige fik Feber og døde snart efter.

Da Eléna fik at vide om Kátias Død, sørgede hun meget og kunde i lang Tid ikke falde i Søvn om Natten. Tiggerpigens sidste Ord lød stadig for hende, og det forekom hende, at der blev kaldt paa hende . . .

Men Aarene svandt og svandt; hurtigt og lydløst, som Vand under Snedækket, henrandt Elénas Ungdom, udadtil i Uvirksomhed, indadtil i Kamp og Uro. Veninder havde hun ikke; ingen af

de unge Piger, som kom i Huset hos Ståkhofs, sluttede hun sig til. Forældrenes Myndighed havde aldrig hvilet tungt paa Eléna, og fra Sekstenaarsalderen var hun blevet næsten ganske uafhængig; hun gik da ind til et Liv for sig selv, men et ensomt Liv. Hendes Sjæl blussede op i Ensomhed og slukkedes i Ensomhed; den flagrede rundt som Fuglen i Buret, kun Buret manglede, ingen lagde Baand paa hende, ingen holdt hende tilbage, men hun sled og pintes. Undertiden kunde hun ikke forstaa sig selv, hun kunde være bange for sig selv. Alt, hvad hun saa' omkring sig, forekom hende meningsløst eller ufatteligt. „Hvorledes kan man leve uden Kærlighed? og ingen er der at elske!“ tænkte hun, og hun ængstedes ved disse Tanker og Forestillinger.

Atten Aar gammel var hun nær ved at dø af en ondartet Feber; hele hendes, oprindelig sunde og stærke, Organisme blev rystet i sin Grundvold og hun kunde i lang Tid ikke komme sig; omsider forsvandt de sidste Spor af Sygdommen, men Eléna Nikolájevnas Fader talte stadig, ikke uden en vis Misfornøjelse, om hendes Nerver. Undertiden kunde det falde hende ind, at hun nærede et Ønske, som ingen anden nærede, og som ingen havde tænkt paa i hele Rusland. Derefter kunde hun falde til Ro, endogsaa le ad sig selv og henleve Dag efter Dag i Sorgløshed, men saa var der atter pludselig noget stærkt, navnløst, noget, hun ikke kunde faa Bugt med, som kogte op i hende og søgte at slide sig ud af hende. Uvejret lagde sig; Vingerne, som var trætte uden at have fløjet, hang slapt ned; men saadanne Anfald gik ikke sporløst hen over hende. Hvor meget hun end bestræbte sig for ikke at røbe, hvad der foregik i hendes Indre, lagde den oprørte Sjæls Sorg sig dog for Dagen i hendes ydre Ro, og hendes paa-rørende var ofte i deres gode Ret, naar de trak paa Skuldrene, udtalte deres Forbavselse og ikke kunde forstaa hendes „Besyn-derligheder“.

Den Dag, fra hvilken vor Fortælling tager sin Begyndelse, blev Eléna siddende længere end sædvanligt ved sit Vindue. Hun tænkte meget over Bersénief og sin Samtale med ham. Hun fandt Behag i ham; hun troede paa, at hans Følelser var varme, hans Formaal ærlige. Han havde aldrig før talt til hende paa den Maade som nu denne Aften. Hun kom til at tænke paa Udtrykket i hans forlegne Blik og Smil — og smilte selv og faldt i Tanker, men nu ikke længere over ham. Hun gav sig til at stirre ud i Natten gennem det aabentstaaende Vindue. Længe saa' hun paa den mørke, lave Himmel; saa rejste hun sig op,

fjernede Haaret fra sit Ansigt ved et Kast med Hovedet, og uden at være sig sin Hensigt klart bevidst, strakte hun sine nøgne, iskolde Arme ud imod den selv samme Himmel; saa lod hun dem falde slapt ned, sank paa Knæ foran sin Seng med Ansigtet trykket imod Pudren og, trods sine Bestræbelser for at afværge den Følelse, som vældede ind over hende, brast hun i Graad og græd underlige, uforstaaende, men brændende Taarer.

VII.

Den næste Dag, da Klokken gik til tolv, kørte Bersénief i en Droske, der havde haft Ærinde paa Landet, til Moskvá. Han skulde hente nogle Penge paa Posthuset, købe sig nogle Bøger og vilde benytte Lejligheden til at opsøge Insárof for at træffe en Aftale med ham. Under sin sidste Samtale med Sjubin havde Bersénief faaet den Idé at invitere Insárof ud til sig paa Landet. Men han fandt ham ikke saa snart; han var flyttet fra sin tidligere Bolig hen i en anden Lejlighed, som det ikke var saa let at finde; den laa i en Baggaard, som hørte til et grimt Stenhus, der var opført i petersborgsk Manér i Kvarteret mellem Arbát og Kokkegade.

Forgæves vandrede Bersénief fra den ene smudsige Indgangsdør til den næste, forgæves appellerede han til Portnere og tilfældige forbigaaende. Endogsaa i St. Petersborg bestræber Portnere sig for at undgaa besøgendes Blik; saa meget des mere i Moskvá; ingen svarede paa Berséniefs Henvendelser; kun en nyfgen Skræder i Skjortearmer, med et Bundt graat Garn over Skulderen, stak sit melankolske ubarberede Ansigt med et forslaaet Øje ud gennem en højtsiddende Trækrude, uden at sige noget, og en sort hornløs Ged, som stod paa Toppen af en Bunke Gødning, vendte sig om efter ham, brægede bedrøvet og gav sig til at tygge sit Foder i forøget Tempo. En Kvinde, iført en gammel Kaabe og udtraadte Støvler, fattede omsider Medlidenhed med Bersénief og viste ham Vej til Insárofs Bolig.

Bersénief traf ham hjemme. Han boede til Leje hos den selv samme Skræder, der saa udeltagende havde set ud af sin Træk-rude paa den ukendte fremmedes vanskelige Situation; han beboede et stort, næsten ganske tomt Værelse med mørkegrøn Maling paa Væggene; tre kvadratiske Vinduer, en ussel lille Seng i det ene Hjørne, en læderbetrukken Sofa i det andet og et vældigt Bur helt oppe under Loftet — det var næsten alt; i Buret havde der en Gang boet en Nattergal. Insárof gik Bersénief i Møde, lige idet denne traadte ind ad Døren, men han udbrød ikke: „nej, er det Dem!“ eller: „Herregud, hvad har ført Dem ud i disse Kanter?“ han sagde ikke engang god Dag, men greb simpelthen hans Haand og førte ham hen til Stuens eneste Stol.

— Tag Plads — sagde han og satte sig selv paa Kanten af et Bord.

— Som De ser, er her endnu Uorden — tilføjede Insárof og pegede paa en Bunke Papirer og Bøger, som laa paa Gulvet — jeg har endnu ikke faaet rigtigt møbleret. Jeg har ikke haft Tid.

Insárof talte ganske korrekt Russisk, han udtalte hvert Ord sikkert og rent; hans Organ derimod, der gjorde for meget Brug af Svælget, men for øvrigt var behageligt, lød noget fremmed, ikke-russisk. Insárofs udenlandske Afstamning (han var født Bulgarer) traadte endnu mere tydeligt frem i hans Ydre; han var en ung Mand paa omtrent femogtyve Aar, mager og senet, med indfaldet Bryst og knudrede Hænder; hans Ansigtstræk var udprægede, Næsen krum; han havde blaasort, strittende Haar, en lille Pande, smaa, skarpt iagttagende, dybtsiddende Øjne, tætte Bryn; naar han smilte, kom hans smukke, hvide Tænder et Øjeblik til Syne bag hans tynde, haarde, alt for nøjagtigt markerede Læber. Han var iført en gammel, men ordentligt holdt Frakke, som var knappet helt op til Halsen.

— Hvorfor er De flyttet? — spurgte Bersénief ham.

— Her er billigere og nærmere til Universitetet.

— Jamen, nu er det jo Ferietid . . . Og hvor gider De bo i Byen om Sommeren! De skulde have lejet Dem Hus paa Landet, siden De engang bestemte Dem til at flytte.

Insárof svarede ikke paa denne Bemærkning, men tilbød Bersénief en Pibe med de Ord: „Undskyld, Cigaretter og Cigarer har jeg ikke.“

Bersénief tændte Piben.

— Se, jeg — fortsatte han — har lejet mig ind i Nærheden af Kuntsovo. Meget billigt og meget komfortabelt. Jeg har endogsaa et Værelse for meget ovenpaa.

Insárof svarede heller ikke herpaa.

Bersénief slugte Røgen.

— Jeg havde oven i Købet tænkt mig — begyndte han paa ny, medens han pustede Røgen ud igen i en tynd Straale — at hvis jeg for Eksempel kunde finde nogen . . . Dem, for Eksempel, havde jeg tænkt mig . . . som kunde ønske . . . som ikke havde noget imod at bo ovenpaa . . . det vilde være saa rart! Hvad mener De, Dmitrij Nikanórovitj.

Insárof kastede et Blik paa ham med sine smaa Øjne.

— De tilbyder mig at bo paa Landet hos Dem?

— Ja; jeg har et Værelse tilovers ovenpaa.

— Jeg er Dem meget forbunden, Andréi Petrovitj; men jeg antager, at mine Penge ikke er derefter.

— Hvad mener De med det?

— Jeg har ikke Raad til at ligge paa Landet. Jeg kan umuligt holde to Lejligheder.

— Jamen, jeg . . . — vilde Bersénief til at sige, men greb sig i det. — Det vilde ikke volde Dem Ekstraudgifter — fortsatte han. — Lad os gaa ud fra, at De beholder Værelset her; men saa er alting derude meget billigt; man kunde tilmed indrette sig saaledes, at vi for Eksempel spiste til Middag sammen.

Insárof sagde intet. Bersénief blev flov.

— De kan i det mindste besøge mig ved Lejlighed — begyndte han efter en Pause. — To Skridt fra mig bor der en Familie, som jeg meget gerne vilde indføre Dem i. De skulde blot vide, Insárof, en Pige saa dejlig, der bor derude! Ligeledes bor der en god Ven af mig, en Mand med et stort Talent, som De sikkert vil slutte Dem til. (Russeren kan lide at traktere — om ikke med andet, saa med sine bekendte). — Hører De, kom ud. Og endnu bedre, flyt ud til os. Vi kunde arbejde sammen, læse . . . De véd, jeg studerer Historie og Filosofi. Det interesserer De Dem for, og jeg har mange Bøger.

Insárof rejste sig op og gik et Par Skridt.

— Tillad mig at forespørge — sagde han langt om længe — hvor meget betaler De for Deres Sommerbolig?

— Et Hundrede Rubler.

— Hvor mange Værelser har De?

— Fem.

— Altsaa, efter almindelig Beregning, vilde et Værelse komme paa tyve Rubler.

— Ja . . . Hvor vil De hen? Jeg har jo slet ikke Brug for Værelset. Det staar tomt.

— Maaske; men hør nu, hvad jeg siger — tilføjede Insárof og ledsagede sine Ord med en baade energisk og enfoldig Hovedbevægelse. — Jeg kan kun gaa ind paa Deres Tilbud, hvis De vil tage Betaling af mig i Forhold til Deres Udgifter. Tyve Rubler evner jeg at betale, saa meget des mere, som jeg, efter hvad De siger, kan spare paa alle andre Punkter.

— Det forstaar sig; men jeg generer mig derfor.

— Paa anden Maade kan jeg ikke, Andréi Petrovitj.

— Godt. Som De vil; men De er nu alligevel stædig.

Insárof svarede heller ikke denne Gang.

De unge Mennesker aftalte, paa hvilken Dag Insárof skulde flytte ud. De kaldte paa Værten; men denne sendte først sin lille Datter ind, en syv Aars Pige, iført et vældigt, broget Hovedtørklæde; hun hørte opmærksomt, næsten rædselsslagen paa alt, hvad Insárof paalagde hende, og gik uden at sige et Ord; straks derefter kom hendes Moder til Syne; hun var i Frugtsommelighedens sidste Stadium, havde ogsaa Hovedtørklæde paa, men et ganske lille. Insárof forklarede hende, at han agtede at ligge paa Landet ved Kuntsovo, men at han beholdt Værelset, og bad hende passe paa hans Ejendele; ogsaa Skræderkonen blev ligesom forskrækket og trak sig tilbage. Endelig kom Manden selv; straks lod det til, at han havde forstaaet alt, og han sagde med Eftertanke: „ved Kuntsovo?“ men saa lukkede han pludselig Døren og raabte af fuld Hals: „Beholder De saa Værelset?“ Insárof beroligede ham. „Man skulde jo helst vide det,“ gentog Skræderen groft og forsvandt.

Bersénief tog bort, yderst tilfreds med Resultatet af sit Tilbud. Insárof fulgte ham til Døren med en udsøgt Høflighed, som er lidet gængs i Rusland; da han var blevet alene, tog han forsigtigt Frakken af og satte sig til at ordne sine Papirer.

VIII.

Samme Aften sad Anna Vasiljevna i sin Dagligstue og samlede sammen til Taarer. Foruden hende selv var ogsaa hendes Mand til Stede og en vis Uvár Ivánovitj Stákhof, som langt ude

var i Familie med Nikoláj Artémjevítj; han var afskediget Kornet og omtrent tresindstyve Aar gammel; han var saa fed, at han næsten ikke kunde bevæge sig og havde søvnige, gule Øjne og farveløse, tykke Læber anbragte paa sit gule, fede Ansigt. Lige siden han tog sin Afsked, levede han uafbrudt i Moskvá af Renterne af en lille Formue, som hans Kone, en Købmands Datter, havde efterladt ham. Han havde slet ingen Beskæftigelse og havde vistnok aldrig nogen Tanke; hvis han overhovedet tænkte, beholdt han i alt Fald sine Tanker for sig selv. Kun én eneste Gang i sit Liv var han kommet i Sindsbevægelse og havde lagt lidt Livlighed over Dagen; det var, da han i Avisen havde læst om et nyt Musikinstrument paa Verdensudstillingen i London: „Kontrabombardonen“, og fik Lyst til at anskaffe sig dette Instrument, ja endog forhørte sig om, hvorhen han skulde sende Penge, og gennem hvem. Uvár Ivánovitj var altid iført en tobaksfarvet Frakke, der sad rigeligt paa ham, og hvidt Halsbind, spiste hyp-pigt og meget; og kun i vanskelige Situationer, det vil sige hver Gang han var nødt til at fremsætte sin Mening om et eller andet, kunde han bevæge højre Haands Fingre krampagtigt i Luften, begyndende fra Tommelen til Lillefingeren og derpaa tilbage igen fra Lillefingeren til Tommelen, og da kom det tungt fra ham: „der skulde . . . paa en eller anden Maade . . . dette her . . .“

Uvár Ivánovitj sad i en Lænestol ved Vinduet og trak Vejret med Besvær, Nikoláj Artémjevítj gik rundt i Stuen med lange Skridt og Hænderne stukne ned i Lommerne; paa hans Ansigt kunde man se, at han var misfornøjet.

Han standsede til sidst og nikkede.

— Ja — begyndte han — i mine Dage blev Ungdommen anderledes opdraget. Unge Mennesker tillod sig ikke at mankere de ældre. Men nu tør jeg ikke tro mine egne Øjne. Maaske er det mig, som har Uret, og dem, der har Ret; maaske. Men jeg beholder nu min egen Mening om Tingene: jeg er ikke født Idiot. Hvad mener De, Uvár Ivánovitj?

Uvár Ivánovitj kun saa' paa ham og spillede med Fingrene.

— Eléna Nikolájevna, for Eksempel, — fortsatte Nikoláj Artémjevítj — Eléna Nikolájevna forstaar jeg ikke rigtigt. Jeg er ikke tilstrækkelig ophøjet for hende. Hendes Hjerte er saa stort, at det omfatter hele Naturen lige til den mindste Kakkerlak eller Skruptudse, kort sagt: alt, med Undtagelse af hendes egen Fader. Vel, jeg véd det og holder min Næse derfra; for hermed følger baade Nerver og Videnskabelig-

hed og Svæven i det høje; det ligger alt sammen udenfor mit Fag. Men, Hr. Sjubin . . . Gud bevar's, han er en vidunderlig, ualmindelig Kunstner, det benægter jeg ikke; men at mankere en Mand, som er ældre end han, en Mand, som han, naar alt kommer til alt, dog staar i Gæld til for mange Ting — det kan jeg, særligt talt, *dans mon gros bon sens*, ikke gaa med til. Jeg er ikke fordringsfuld af Naturen, men der er dog Grænser for alt.

Anna Vasiljevna ringede misfornøjet. En lille Tjener kom ind.

— Hvorfor kommer Paul Jákovlevitj ikke ind? — spurgte hun.

— Hvad betyder det, at han ikke vil komme?

Nikoláj Artémjevítj trak paa Skuldrene.

— Hvorfor vil De dog have ham herind? Det forlanger jeg slet ikke, jeg ønsker det ikke engang.

— Hvorfor! Han har bragt Dem ud af Ligevægt; han har maaske bragt Forstyrrelse ind i Deres Brøndkur. Jeg vil have en Forklaring af ham. Jeg vil vide, hvormed han har vakt Deres Vrede.

— Jeg gentager: jeg forlanger det ikke. Det var ogsaa en sær Lyst . . . *devant les domestiques*.

Anna Vasiljevna rødmede svagt.

— De har ingen Grund til at tale saaledes, Nikoláj Artémjevítj. Jeg har aldrig . . . *devant . . . les domestiques . . .* Forsvind, Fediusjka, og skaf straks Paul Jákovlevitj til Vejse.

Tjeneren gik.

— Og det behøves aldeles ikke — sivede det ud mellem Tænderne paa Nikoláj Artémjevítj, og atter begyndte han at gaa op og ned ad Gulvet. — Jeg sagde det slet ikke i den Hensigt.

— Men Paul maa dog gøre Dem en Undskyldning.

— Hvad skal jeg dog med de Undskyldninger? Hvad er en Undskyldning? En tom Frase.

— Hvad De skal med den? At han kan drage Lære deraf.

— Giv De ham hellere en Lektion. Dem adlyder han snarere. Jeg har intet at beklage mig over hos ham.

— Sig ikke det, Nikoláj Artémjevítj; lige siden De kom i Dag, har De været i daarligt Humør. Det forekommer mig endogsaa, at De er blevet noget mager at se til i den sidste Tid. Jeg er bange for, at Brøndkuren ikke hjælper.

— Brøndkur trænger jeg til — bemærkede Nikoláj Artémjevítj — min Lever er i Uorden.

I det samme traadte Sjubin ind. Han saa' træt ud. Et svagt, næppe kendeligt, spottende Smil spillede paa hans Læber.

— De har spurgt efter mig, Anna Vasiljevna? — sagde han.

— Ja, selvfølgelig har jeg spurgt efter dig. Det er jo skrækkeligt at tænke sig. Jeg er meget utilfreds med dig. Hvor kan du mankere Nikoláj Artémjevitj.

— Har da Nikoláj Artémjevitj klaget til Dem over mig? — spurgte Sjubin og saa' med den samme spottende Mine paa Stákhof.

Denne vendte sig bort og slog Øjnene ned.

— Ja, han har. Jeg véd ikke, hvad du har gjort ham, men du maa straks gøre ham en Undskyldning, fordi hans Helbred nu er derangeret, og endelig bør vi alle som unge have Agtelse for vore Velgørere.

„En sølle Logik!“ tænkte Sjubin ved sig selv og henvendte Ordet til Stákhof:

— Jeg er rede til at give Dem en Undskyldning, Nikoláj Artémjevitj — sagde han med et lille belevent Buk — hvis jeg i nogen Henseende har fornærmet Dem.

— Det var . . . ikke min Mening — indvendte Nikoláj Artémjevitj, medens han som før søgte at undgaa Sjubins Blik. — For Resten tilgiver jeg Dem gerne; De véd jo nok, at jeg ikke er fordringsfuld.

— Det er der slet ingen, der tvivler om. Men tillad at stille det Spørgsmaal: véd Anna Vasiljevna, hvori min Skyld bestaar?

— Nej, jeg véd ingenting — bemærkede Anna Vasiljevna og strakte Halsen frem.

— Men, Herre Gud, dog! — udbrød Nikoláj Artémjevitj skyndsomst — hvor ofte skal jeg dog bede, bønfalde, sige, at disse Forklaringer og Scener er mig modbydelige! En sjælden Gang tager man ud paa Landet for at søge Hvile — Familiens Skød, intérieur, vær hyggelig, hedder det — og saa er det kun ubehagelige Scener. Ikke et Øjeblik Ro. Man bliver drevet til at søge hen i Klubben eller . . . eller et andet Sted hen. Jeg er dog et naturligt Menneske med visse Fornødenheder, og saa . . .

Og uden at slutte af, gik Nikoláj Artémjevitj hurtigt ud af Stuen og smækkede Døren i efter sig. Anna Vasiljevna vendte Hovedet efter ham.

— Klubben? — hviskede hun bittert — det er saamænd ikke Klubben, De besøger, Vindbøjtel! I Klubben er der ingen, man kan forære Heste fra eget Stutteri — og oven i Købet graa, den

Kulør, jeg ynder. Nej, nej, letsindige Herre — tilføjede hun højt — det er ikke Klubben, De besøger. Men du, Paul — indskød hun — skammer du dig ikke? Du er dog ikke et Barn. Saa, nu har jeg Hovedpine. Véd du ikke, hvor Zoé er.

— Hun er vistnok oppe hos sig selv. Den kløgtige Ræv gemmer sig altid i sin Hule i et saadant Vejr.

— Saa, maa jeg saa være fri! — Anna Vasiljevna saa' søgende til Siderne. — Har du ikke set mit Glas med den revne Peberrod? Paul, gør mig den Tjeneste for Fremtiden ikke at ødelægge mit Humør.

— Hvor tror De, det kan falde mig ind, Tante? Lad mig kysse Dem paa Deres lille Haand. Peberroden saa' jeg paa Bordet inde i Kabinettet.

— Det er Dárja, som altid glemmer den — sagde Anna Vasiljevna og fjernede sig, raslende med sin Silkekjole.

Sjubin vilde netop til at følge efter, da han hørte Uvár Ivánovitjs drøvende Stemme bagved sig.

— Du fortjente det meget værre, Pattebarn — kom det frem fra den forhenværende Kornet med lange Pauser.

Sjubin gik nærmere hen til ham.

— Hvad fortjente jeg da, højtpriste Uvár Ivánovitj? Hvad har jeg gjort?

— Hvad du har gjort! Du er ung, saa har du at respektere. Ja.

— Hvem?

— Hvem? Det véd du nok selv. Hvad griner du af?

Sjubin lagde Armene over Kors paa Brystet.

— Jeg beklager Dem, De Repræsentant for Korprincippet — udbrød han — De Muldjordskraft, De Fundament for Samfundets Bygning.

Uvár Ivánovitj gav sig til at spille med Fingrene.

— Hør op, min Ven, med at udfordre.

— Her ser jeg for mig — fortsatte Sjubin — en ikke ganske ung Adelsmand, og dog — hvor megen lykkelig Barnetro dølgger der sig ikke i ham! Véd De i Grunden, De oprindelige Menneske, hvorfor Nikoláj Artémjevítj er saa vred paa mig? Jeg har jo tilbragt hele Formiddagen i Dag oppe hos hans tyske Veninde sammen med ham; vi har alle tre siddet og sunget: „Bliv hos mig“; det var noget for Dem at høre paa; det er sikkert noget, som gør Indtryk paa Dem. Vi sang, min Herre, og sang — naa, og saa begyndte jeg at kede mig; jeg saa', at det var galt

fat, at Æmheden var for overstrømmende. Saa vidste jeg ikke bedre end at drille dem begge to. Det blev helt vellykket. Først blev hun gal i Hovedet paa mig, og saa paa ham; og saa blev han vred paa hende og fortalte hende, at han kun følte sig lykkelig hjemme hos sig selv, at han kun hjemme havde et Paradis; og hun sagde til ham, at han var umoralsk. Dertil sagde hun Ach! paa Tysk; han gik sin Vej, og jeg blev; han tog herud paa Landet, til Paradiset altsaa, men i Paradiset følte han sig ilde til Mode. Derfor var det, han gav sig til at brumme. Naar De nu har hørt det, hvem, mener De saa, har Uret?

— Du, naturligvis — riposterede Uvár Ivánovitj.

Sjubin saa' udfordrende paa ham.

— Jeg tillader mig at spørge Dem, ædle Ridder — begyndte han med Ærefrygt i Tonefaldet — har De behaget at udtale disse gaadefulde Ord som Følge af en Kombination, som er opstaaet i Deres Tænkeevne, eller har De gjort det under Paavirkning af en øjeblikkelig Trang til i Luften at fremkalde en Svingning, kaldet Lyd?

— Du hører, jeg siger: ikke udfordre! — stønnede Uvár Ivánovitj . . .

Sjubin slog en Latter op og løb ud.

— Hej — kaldte Uvár Ivánovitj efter et Kvarters Forløb — hvad jeg vilde sige . . . et Glas Brændevin.

Tjeneren bragte Brændevin og lidt kold Mad paa en Bakke. Uvár Ivánovitj tog forsigtigt Glasset af Bakken og saa' længe spændt og opmærksomt paa det, som om han ikke rigtigt var sig bevidst, hvad han holdt i Haanden. Derpaa saa' han hen paa Tjeneren og spurgte ham, om han hed Vásjak. Derpaa skar han et bittert Ansigt, drak Brændevinen, spiste en Mundfuld Mad ovenpaa og traf Foranstaltninger til at hente sit Lommetørklæde op af Lommen. Tjeneren havde for længst bragt Bakken og Karaffelen ud, spist Resten af Silden og faaet Tid til at tage sig en Lur i Læ af sin Herres Overfrakke, men Uvár Ivánovitj holdt stadigt sit Lommetørklæde foran sig paa de udspilede Fingre og saa' lige saa spændt og opmærksomt snart paa Vinduet, snart paa Gulvet og Væggene.

IX.

Sjubin vendte tilbage til sit Kammer og satte sig til at læse i en Bog. Nikoláj Artémjevitjs Kammertjener listede sig forsigtigt ind til ham og rakte ham et lille trekantet Brev, som var lukket med et stort Segl med Vaaben. „Jeg haaber“ — stod der i Brevet — „at De som ærlig Mand ikke tillader Dem at komme med den mindste Hentydning til en vis Veksel, der var Tale om i Formiddags. De kender mine Forhold og mine Principper, selve Summens ringe Størrelse og andre Omstændigheder; og endelig er der visse Familiehemmeligheder, som bør respekteres, og Husfreden er et saa helligt Begreb, at kun *êtres sans coeur* — og det er De jo slet ikke — kan være imod den! (Send Seddelen tilbage). N. S.“

Med en Blyant nedkradsede Sjubin: „Vær ganske, ganske rolig; endnu har jeg ikke taget et Lommetørklæde ud af anden Mands Lomme,“ gav Tjeneren Brevet tilbage og tog atter fat paa Bogen. Men den gled snart ud af Hænderne paa ham. Han saa' paa Himmelen, som nu var blevet rød, paa to Fyrretræer, der stod borte fra de andre Træer, tænkte: „om Dagen er Fyrretræerne sædvanligvis blaalige, men hvor er de prægtigt grønne om Aftenen,“ og gik ud i Haven i det lønlige Haab dér at træffe Eléna. Han blev ikke skuffet. I Gangen foran ham saa' han et Glimt af hendes Kjole mellem Buskene. Han indhentede hende og sagde i det samme til hende:

— Se ikke til den Side, hvor jeg er; det fortjener jeg ikke.

Hun saa' overfladisk paa ham, smilede overfladisk og gik videre hen imod Baggrunden af Haven. Sjubin fulgte efter.

— Jeg beder Dem om ikke at se paa mig — begyndte han — jeg taler til Dem: det er da en tydelig Selvmodsigelse. Men det er ligegyldigt, det er ikke første Gang. Jeg kom just i Tanker om, at jeg endnu ikke har bedt Dem om Tilgivelse for min dumme Opførsel i Gaar. De er ikke vred paa mig, vel?

Hun standsede, men gav ham ikke straks et Svar — ikke fordi hun var vred, men fordi hendes Tanker færdedes langt borte.

— Nej — sagde hun langt om længe — jeg er aldeles ikke vred.

Sjubin bed Læberne sammen.

— Hvor optaget . . . og hvor ligegyldig at se til! — Eléna Nikolájevna — fortsatte han med forstærket Stemme — maa jeg

fortælle Dem en lille Anekdote? Jeg havde en Ven, og den Ven havde igen en Ven, som, til at begynde med, opførte sig ordentligt, men siden slog sig paa Flasken. Saa en Morgen mødte min Ven ham paa Gaden (de havde imidlertid tabt hinanden af Syne) og saa', at han var fuld. Min Ven vendte sig bort fra ham. Men den anden gik hen til ham og sagde: „Jeg vilde ikke have været vred, hvis du havde undgaaet at hilse paa mig, men hvorfor vendte du dig bort? Maaske er jeg saaledes af Sorg. Fred være med mit Støv!“

Sjubin tav.

— Var det det hele? — spurgte Eléna.

— Ja.

— Jeg forstaar Dem ikke. Hvad hentyder De til? For et Øjeblik siden sagde De, at jeg ikke maatte se til den Side, hvor De var.

— Ganske rigtigt, og nu har jeg fortalt Dem, hvor lidet det passer sig at vende sig bort.

— Har jeg maaske . . . — vilde Eléna sige.

— Naa, De mener det ikke.

Eléna rødmede svagt og rakte Sjubin sin Haand. Han trykkede den fast i sin.

— Nu tror De, at De har fanget mig i en slet Følelse — sagde Eléna — men Deres Mistanke er ikke rigtig. Jeg har ikke i mindste Maade tænkt paa at undgaa Dem.

— Meget vel. Men tilstaa, at De i dette Øjeblik gaar rundt med tusind Tanker i Hovedet, og at De ikke vil betro mig en eneste af dem. Kan De se, sagde jeg ikke Sandhed?

— Maaske.

— Hvoraf kommer det?

— Mine Tanker staar ikke engang mig selv klare — sagde Eléna.

— Netop i saadanne Tilfælde skal man betro dem til en anden — supplerede Sjubin. — Men jeg skal forklare Dem Grunden. De har slette Tanker om mig.

— Jeg?

— Ja, De. De er af den Mening, at alting hos mig er halvt forstilt, fordi jeg er Kunstner. At jeg ikke egner mig til nogen Virksomhed — deri har De sandsynligvis Ret — men at jeg ikke egner mig til at nære en dyb, sand Følelse: at jeg ikke engang kan græde oprigtigt, at jeg er et intrigant Vrøvlehoved — og det blot, fordi jeg er Kunstner! Naar Sagen forholder sig saa-

ledes, maa vi da være nogle ulyksalige, af Gud fordømte Mennesker. Jeg tør for Eksempel bande paa, at De ikke tror, at jeg angrrer.

— Nej, Paul Jákovlevitj, jeg tror paa Deres Anger, jeg tror ogsaa paa Deres Taarer. Men det forekommer mig, at De finder en Fornøjelse i at angre og i at græde.

Det gøs i Sjubin.

— Naa, jeg kan se, at det er, hvad Lægerne kalder uhelbredeligt, *casus incurabilis*. Der er ikke andet at gøre, end at bøje Hovedet og finde sig i det uafvendelige. Men alligevel — er det virkelig sandt? er jeg virkelig saa indtaget i mig selv, naar der ved Siden af mig bor en Sjæl som Deres? Og dertil vide, at det ingen Sinde bliver mig muligt at trænge ind i denne Sjæl, at faa at vide, hvorfor den sørger, hvorfor den glæder sig, hvad der gærer i den, hvad den higer efter, i hvilken Retning den bevæger sig . . . Sig mig — sagde han efter en kort Pause — vilde De aldrig, for nogen Pris, i noget som helst Tilfælde kunne fatte Kærlighed til en Kunstner?

Eléna saa' ham lige ind i Øjnene.

— Det tror jeg ikke, Paul Jákovlevitj, nej.

— Det var det, vi vilde bevise — sagde Sjubin med komisk Alvor. — Efter dette, formoder jeg, er det mest passende ikke at forstyrre Dem i Deres ensomme Spadsereture. En Professor vilde have spurgt Dem: hvilke er de givne Forudsætninger, hvorpaa De begrundet Deres Nej? Jeg er imidlertid ikke Professor, jeg er et Barn i Deres Øjne, og Børn maa man ikke vende sig bort fra. Farvel! Fred være med mit Støv!

Eléna vilde have standset ham, men hun betænkte sig og sagde, som han:

— Farvel.

Sjubin gik ud igennem Gaarden. Ikke langt fra Stákhofs Villa mødte han Bersénief, som kom gaende hurtigt med bøjet Hoved og Hatten i Nakken.

— Andréi Petrovitj! — raabte Sjubin.

Bersénief standsede.

— Gaa blot videre, gaa — fortsatte Sjubin — det var ikke min Mening at opholde dig — og snig dig lige ind i Haven; dér træffer du Eléna. Hun venter dig vistnok . . . i alt Fald venter hun nogen . . . Fatter du Kraften i disse Ord: *hun venter!* Nu skal du for Resten høre et underligt Tilfælde. Tænk dig, nu har jeg dog boet i Hus sammen med hende i to Aar, og først for lidt

siden, lige i dette Øjeblik, har jeg — jeg vil ikke sige forstaaet hende, men faaet Øjet op for hende — og jeg blev maalløs. Lad være at se paa mig med dit forstilt giftige Smil, som staaar saa daarligt til dine værdige Træk. Jo, jeg forstaaar det godt, du vil minde mig om lille Anna. Hvad saa? Jeg nægter ikke. Folk i min Situation har Brug for en lille Anna! Længe leve alle smaa Piger, som hedder Anna og Zoé — og Avgustina Kristiánovna, om saa skal være! Gaa du nu ind til Eléna; jeg skal hen til . . . du tror maaske til Anna? Nej, min Ven, meget værre! Til Fyrst Tjikurásóf. Det er en tatarisk Mæcen fra Kasan, i Smag med Volgin. Kan du se denne Indbydelse, disse Bogstaver: R. S. V. P.? Heller ikke paa Landet har jeg Fred. Addio!

Bersénief hørte Sjubins Tirade til Ende uden at sige et Ord, som om han generede sig lidt paa hans Vegne; derefter gik han ind i Gaarden, som hørte til Stákhofs Villa.

Sjubin kørte virkelig ud til Fyrst Tjikurásóf, hvem han i den elskværdigste Form trakterede med de mest bidende Spottegloser. Den tatariske Kunstmæcen fra Kasan lo, Kunstmæcenens Gæster lo, men ingen af dem morede sig; efter Afskeden var alle misfornøjede — paa samme Maade, som naar to Herrer, der kender meget lidt til hinanden, mødes paa St. Petersborgs Hovedgade; pludselig smiler de til hinanden, kniber Øjne, Næser og Kinder sammen paa en sukkersød Maade, men straks efter at have passeret hinanden, anlægger de begge deres oprindelige, ligegyldige eller alvorlige, i de hyppigste Tilfælde hæmorrhoidalske Ansigtsudtryk.

X.

Eléna kom Bersénief venligt i Møde — hun var allerede fra Haven gaet ind i Dagligstuen — og straks, næsten med Begær, genoptog hun Gaarsdagens Samtale med ham. Hun var alene med ham. Nikoláj Artémjevítj var ubemærket forsvundet, og Anna Vasiljevna laa oppe i Etagen ovenpaa med koldt Omslag om Hovedet. Zoé sad hos hende med omhyggeligt ordnet Kjole

og Hænderne i Skødet; Uvár Ivánovitj nød Hvile i et Kvistværelse paa en bred og magelig Sofa, som havde faaet Øgenavnet „Selvsoveren“. Bersénief kom atter ind paa at omtale sin Fader; han holdt Mindet om ham helligt. Lad da ogsaa os sige et Par Ord om ham.

Han havde været Ejer af firsindstyve Bønder, som han frigav før sin Død, havde studeret i Göttingen og havde udgivet en Afhandling i Manuskript om *Aandens oprindelige Fremtrædelsesformer eller Præformationer*, en Afhandling, som paa en højst original Maade blandede Schellingianisme sammen med Swedborgianisme og republikanske Teorier; han havde bragt sin Søn til Moskvá, medens denne endnu var en lille Dreng, umiddelbart efter sin Kones Død, og tog selv fat paa Drengens Opdragelse. Han forberedte sig til hver Lektion, sled i det samvittighedsfuldt, men noget Resultat viste sig ikke; han var en spekulativ Natur, Bogmenneske, Mystiker, talte stammende og med hul Røst, udtrykte sig i vage og indviklede Vendinger, helst tog han sin Tilflugt til Sammenligninger, var sky selv overfor sin Søn, som han dog elskede lidenskabeligt. Det var ikke til at undres over, at hans Søn sad og sov i Timerne og ikke gjorde det ringeste Fremskridt. Den gamle (han var da henimod halvtredsindstyve Aar gammel; han havde giftet sig meget sent) fik endelig Øjnene op for, at det vilde gaa helt galt, og anbragte sin Andréi i en Kostskole. Andréi begyndte at lære noget, men han blev dog ikke unddraget sin Faders Tilsyn: Faderen besøgte ham i ét væk og plagede Livet af Skolebestyreren med sine evindelige Vejledninger og Samtaler; Lærerne følte sig ogsaa besværede af den ukaldede Gæst; han bragte dem uafsladeligt nogle, som de selv sagde, ovenud lærde Bøger om Opdragelse. Selv Eleverne følte sig trykkede, naar de fik Øje paa den gamle Mands magre, koparrede Ansigt og hans magre Skikkelse, der altid var iført en ejendommelig graa Kjole med spidse Skøder. Skoledrengene havde dengang ikke Mistanke om, at denne alvorlige Herre, som aldrig smilede, gik som en Stork og havde en lang Næse -- i sit inderste kunde han være sønderknust af Bekymring for hver enkelt af dem næsten i samme Grad som for sin egen Søn. En Gang faldt det ham ind at tale til dem om Washington: „Unge Disciple!“ naaede han akkurat at sige, da Lyden af hans underlige Stemme jagede de unge Disciple bort i alle Retninger. Den ærlige Fostersøn af Göttingen dansede ikke paa Roser: han var stadig pinligt berørt af Historiens Gang, Spørgsmaal og Kombina-

tioner af enhver Art. Da den unge Bersénief var blevet Student, overværede han alle Forelæsningerne sammen med ham; men hans Helbred havde allerede da begyndt at svigte. Begivenhederne i 48 rystede det i dets Grundvold (han blev nødt til at lave om paa hele sin Bog), og han døde i sit 53. Aar uden at se sin Søn som Kandidat; men han lykønskede ham paa Forhaand og gav ham sin Velsignelse til at dyrke Videnskaben. „Jeg overgiver min Fakkelt til dig,“ sagde han to Timer før sin Død til ham; „jeg har holdt den i min Haand, saa længe jeg formaede; slip den aldrig i dine Levedage.“

Bersénief talte længe med Eléna om sin Fader. Den Genert-hed, han plejede at føle i hendes Nærhed, forsvandt ganske, og han læspede ikke saa stærkt. Samtalen gik over til Universitetsforhold.

— Sig mig — spurgte Eléna ham — har De blandt Deres Kammerater, Deres medstuderende haft ejendommelige Mænd?

Bersénief kom atter til at tænke paa Sjubin.

— Nej, Eléna Nikolájevna, oprigtigt talt, var der ikke en eneste ejendommelig blandt os. Hvor skulde de ogsaa findes? Der var, siger man, en Periode ved Moskvás Universitet. Men den Tid er forbi. Nu er Universitetet kun en Lærestalt, ikke et Universitet. Jeg passede ikke rigtigt til mine Kammerater — tilføjede han med sænket Hoved.

— Passede ikke? — hviskede Eléna.

— For Resten — fortsatte Bersénief — jeg maa korrigere, hvad jeg sagde. Jeg kender en enkelt Student — han hører ganske vist ikke til min Aargang — han er sandelig en ejendommelig Mand.

— Hvad hedder han? — spurgte Eléna interesseret.

— Dmitrij Nikanórovitj Insárof. Han er Bulgarer.

— Ikke Russer?

— Nej.

— Hvorfor bor han da i Moskvá?

— Han er kommet hertil for at studere. Og kan De tænke Dem, hvorfor han studerer? Han har kun den ene Tanke: sit Fædrelands Befrielse. Og hans Skæbne er ganske ualmindelig. Hans Fader var en ganske velsitueret Købmand, som stammede fra Tirnovo. Tirnovo er nu kun en lille By, men i gamle Dage var den Bulgariens Hovedstad, den Gang, da Bulgarien endnu var et uafhængigt Kongerige. Han drev Forretninger i Sofja og havde Forbindelser i Rusland; hans Søster, som altsaa er Tante

til Insárof, bor endnu i Kijef, hvor hun er gift med Overlæreren i Historie ved den derværende Latinskole. I 1835, for atten Aar siden, blev der forøvet en rædselsfuld Udaad: Insárofs Moder forsvandt pludselig spurløst; otte Dage efter fandt man hende med overskaaret Hals.

Eléna fo'r sammen. Bersénief standsede.

— Fortsæt, fortsæt — sagde hun.

— Der gik Rygter om, at hun var blevet bortført og myrdet af en tyrkisk Aga; hendes Mand, Insárofs Fader, fik Sagen opklaret og besluttede at hævne sig, men han opnaaede kun at saare Aga'en med sin Kniv . . . Han blev skudt.

— Skudt? Uden Dom?

— Ja. Insárof gik den Gang i sit ottende Aar. Naboerne tog sig af ham. Hans Tante fik Underretning om den Skæbne, der havde ramt hendes Broders Familie og tilbød at tage sin lille Nevø til sig. Han blev ført til Odessa og derfra til Kijef. Her blev han i hele tolv Aar. Deraf kommer det, at han taler saa godt Russisk.

— Taler han Russisk?

— Ligesom De og jeg. Da han fyldte tyve Aar, (det var i Begyndelsen af 48), fik han Lyst til at vende tilbage til sit Fædreland. Han besøgte Sofja og Tirnovo, gennemstrejfedes hele Bulgarien paa Kryds og tværs, tilbragte to Aar dér, og lærte atter sit Modersmaal. Den tyrkiske Regering forfulgte ham, og sandsynligvis har han i de to Aar været udsat for betydelig Fare; jeg har en Gang set et bredt Ar paa hans Hals som efter et Knivstik; men han ynder ikke at tale derom. Han er ogsaa paa en vis Maade indesluttet. Jeg har forsøgt at udfritte ham — men det gik ikke. Han giver altid almengyldige Svar og er frygtelig stædig. I 50 kom han atter til Rusland i den Hensigt at afslutte sin Uddannelse i Moskvá, sluttede sig nær til os Russere, og siden, naar han er færdig med Studierne . . .

— Hvad da? — afbrød Eléna ham.

— Det raader Gud for. Det er vanskeligt at se ind i Fremtiden.

Eléna saa' længe og dvælende paa Bersénief.

— Deres Beretning interesserer mig meget — sagde hun. — Hvorledes ser han ud, Deres — hvad var det, han hed . . . Insárof?

— Jeg véd ikke rigtigt. Efter min Mening ser han ikke ilde ud. De kan selv faa ham at se.

— Hvorledes det?

— Jeg skal komme herhen med ham. I Overmorgen flytter han ud paa Landet til mig og skal bo sammen med mig.

— Er det sandt? Men tror De ikke, han har noget imod at komme her?

— Tværtimod! Han vil blive meget glad.

— Er han ikke stolt?

— Han? Ikke det mindste. Det vil sige, man kan godt kalde ham stolt, blot ikke i den Forstand, De mener. Penge for Eksempel laaner han aldrig af nogen.

— Men er han fattig?

— Rig er han ikke. Paa sin Rejse til Bulgarien samlede han nogle tiloversblevne Rester af sin Faders Formue, hans Tante hjælper ham ogsaa; men det er alt sammen Ubetydeligheder.

— Han har vistnok megen Karakter — bemærkede Eléna.

— Ja. Han er et Jernmenneske. Men paa samme Tid vil De opdage noget barnligt, oprigtigt hos ham, trods hele hans koncentrerede og indesluttede Væsen. Ganske vist er hans Oprigtighed ikke den Godtkøbs-Oprigtighed, man træffer hos Mennesker, der absolut intet har at dække over . . . Men vent blot, saa faar De ham selv at se.

— Og er han ikke undselig? — spurgte atter Eléna.

— Nej, det er kun egenkærlige Naturer, som er undselige.

— Er *De* da egenkærlig?

Bersénief blev undselig og førte Hænderne ud til begge Sider.

— De ægger min Nysgerrighed — fortsatte Eléna. — Sig mig videre: har han hævnnet sig paa den tyrkiske Aga?

Bersénief smilte.

— Man hævner sig kun i Romanerne, Eléna Nikolájevna; og desuden kan den Aga godt være død i Løbet af tolv Aar.

— Og dog, har Insárof ikke talt til Dem om det?

— Nej.

— Hvorfor rejste han til Sofja?

— Dèr havde jo hans Fader boet.

Eléna faldt i Tanker.

— For at befri sit Fædreland! — udbrød hun. — Saadan Ord er det rent ud forfærdende at udtale, saa store er de . . .

I dette Øjeblik traadte Anna Vasiljevna ind til dem, og Samtalen sluttede.

Underlige Følelser bølgede i Berséniefs Sind, da han den Aften vandrede hjem. Han fortrød ikke sit Forsæt: at præsen-

tere Insárof for Eléna; han fandt det ganske naturligt, at hans Fortælling om den unge Bulgarer havde gjort et saa dybt Indtryk paa hende . . . havde han ikke selv bestræbt sig for at forstærke dette Indtryk? Men en skjult og mørk Følelse rugede i hans Hjerter; han var nedbøjet, og hans Sorg var ikke af det gode. Denne hans Forstemthed hindrede ham dog ikke i, da han kom hjem, at tage fat paa Hohenstauffernes Historie og begynde Læsningen netop paa den Side, hvor han var standset den foregaaende Aften.

XI.

To Dage efter indfandt Insárof sig, som han havde lovet, hos Bersénief med sine Ejendele. Han havde ingen Tjener, men uden fremmed Hjælp ordnede han Møblerne i sit Værelse, tørrede Støv af og fejede Gulvet rent. Særlig længe tumlede han med Skrivebordet, som ikke vilde lade sig anbringe i den Fordybning, han havde tiltænkt det; men Insárof fik sat sin Vilje igennem med den ham ejendommelige tavse Energi. Da han var kommet i Orden, bad han Bersénief modtage ti Rubler i Forskud paa Lejen, bevæbnede sig derefter med en tyk Stok og gik ud for at bese sin nye Boligs Omgivelser. Han kom tilbage efter omtrent tre Timers Forløb, og paa Berséniefs Indbydelse til at dele Bord med ham svarede han, at han vel ikke havde noget imod at spise sammen med ham den Dag, men at han allerede havde truffet en Aftale med Værtinden om at faa Kosten hos hende.

— Hvad siger De! — indvendte Bersénief — De faar ækel Mad; den Kælling kan jo slet ikke lave Mad. Hvorfor vil De ikke spise sammen med mig? vi kunde jo dele halvt.

— Mine Midler tillader mig ikke at spise, som De spiser — svarede Insárof med et roligt Smil.

I hans Smil laa der noget, som afværgede Indsigelse; Bersénief sagde ikke mere. Efter at de havde spist til Middag, tilbød han Insárof at følge med til Familien Stákhof, men fik til Svar, at han havde foresat sig at hellige hele den Aften til Korrespon-

dance med sine Bulgarere, og derfor bad om at udsætte Besøget til den paafølgende Dag.

Bersénief kendte Insárofs urokkelige Vilje fra tidligere Tid, men først nu, da han boede under Tag med ham, fik han Lejlighed til at overbevise sig om, at Insárof aldrig forandrede en én Gang fattet Beslutning, ligesom han aldrig udsatte Opfyldelsen af et givet Løfte. Denne mere end tyske Punktighed forekom Fuldblodsrusseren Bersénief noget ufatteligt, næsten lidt komisk; men han vænnede sig snart til den og endte med at finde den, om ikke just al Ære værd, saa dog ganske nyttig.

Dagen efter Flytningen stod Insárof op Klokken fire om Morgen, gennemstøvede næsten hele Kuntsovo, tog sig et Bad i Floden, drak et Glas kold Mælk og tog fat paa sit Arbejde; han var ikke lidt optaget; han studerede baade Ruslands Historie og Retsvidenskab og Nationaløkonomi, oversatte bulgarske Sange og Annaler, samlede Materiale til Belysning af det orientalske Spørgsmaal og udarbejdede en russisk Grammatik for Bulgarere og en bulgarsk Grammatik for Russere. Bersénief saa' ind til ham og snakkede lidt med ham om Feuerbach. Insárof hørte opmærksomt paa ham og kom med nogle faa, men saglige Indvendinger; det kunde ses paa ham, at han søgte at gøre sig det klart, om han var nødt til at stifte Bekendtskab med Feuerbach, eller om han kunde undvære ham. Bersénief ledte saa Samtalen hen paa hans Studier og spurgte, om han ikke havde noget at vise ham. Insárof læste to—tre Oversættelser af bulgarske Sange for ham og spurgte ham om hans Mening. Bersénief fandt Oversættelsen rigtig, men ikke i tilstrækkelig Grad livfuld. Insárof skrev sig hans Bemærkning bag Øret. Fra Sangene gik Bersénief over til at omtale Bulgariens Forhold; ved den Lejlighed iagttog han for første Gang, hvilken Forandring der foregik med Insárof blot, da han hørte sit Fædreland nævne: det var ikke saaledes, at hans Ansigt blusede eller hans Stemme lød højere — nej! hele hans Person ligesom blev kraftig og higende, hans Læbers Linier tegnede sig skarpe og haardere, og i Bunden af hans Blik tændtes en sejt, uudslukkelig Flamme.

Insárof yndede ikke at tale vidt og bredt om sin egen Rejse til Fædrelandet, men om Bulgarien i al Almindelighed talte han gerne med enhver som helst. Uden at forhaste sig talte han om Tyrkerne, om deres Undertrykkelser, om sine Medborgeres ulykkelige Forhold og deres Haab; koncentrerede og velovervejede røbede hans Ord en usammensat, aargammel Lidenskab.

„Der er næppe Tvivl om“ — faldt det Bersénief ind — „at den tyrkiske Aga har maattet bøde ham for Forældrenes Død.“

Insárof fik ikke talt ud, da Døren gik op, og Sjubin kom til Syne.

Godmodigt og lidt for formløst kom han nærmere; Bersénief, som kendte ham ud og ind, saa' straks, at der var noget, som besværede ham.

— Uden Formaliteter! — begyndte han at sige med et straalende og aabent Ansigt — mit Navn er Sjubin; jeg er en god Ven af det unge Menneske dér. (Han pegede paa Bersénief). De er jo Hr. Insárof, ikke sandt?

— Ja.

— Ræk mig saa Deres Haand og lad os stifte Bekendtskab med hinanden. Jeg véd ikke, om Bersénief har talt til Dem om mig; Dem har han talt meget om til mig. De bor her? Brillant! Tag mig det ikke ilde op, at jeg ser saa indgaaende paa Dem. Af Profession er jeg Billedhugger, og jeg har en Anelse om, at jeg snart vil bede Dem om Tilladelse til at modellere Deres Hoved.

— Mit Hoved er til Tjeneste — sagde Insárof.

— Hvad bestiller vi saa i Dag? — sagde Sjubin og satte sig pludselig ned paa en lav Stol og anbragte sine Hænder paa sine skrævende Ben. — Andréi Petrovitj, har Deres Velbaarenhed udtænkt en Plan for i Dag? Vejret er herligt; det dufter af Høj og tørrede Jordbær . . . ganske, som naar man drikker Brystte. Vi burde arrangere nogle Løjer. Lad os vise Kuntsovos nye Landligger alle Egnens talrige Herligheder. („Der er noget, som trykker ham,“ vedblev Bersénief ved sig selv). Naa, hvorfor tier du, min Ven Horatio? Oplad din vise Røst. Skal vi lave nogle Løjer eller ikke?

— Det véd jeg ikke — bemærkede Bersénief — det kommer an paa Insárof. Han skal til at arbejde, lader det til.

Sjubin vendte sig om paa sin Stol.

— Vil De arbejde? — sagde han gennem Næsen.

— Nej — svarede han — Dagen i Dag kan jeg ofre paa en Spadseretur.

— Godt! — Iødt det fra Sjubin. — Det var herligt. Gaa saa hen, min Ven Andréi Petrovitj, og bedæk Deres vise Hoved med en Hat, og saa gaar vi lige efter Næsen. Jeg kender en ækel lille Beværtning, hvor man faar en modbydelig ussel Middag. Det kan blive morsomt. Lad os saa gaa.

En halv Time efter var de alle tre paa Vej langs med Moskvá-

floden. Insárof havde taget en ret besynderlig Kasket paa, der var forsynet med Øreklapper, hvilket satte Sjubin i en ikke ganske naturlig begejstret Stemning. Insárof gik ikke hurtigt; han saa' roligt frem for sig, trak Vejret, talte og smilte roligt; han gav hele den Dag bort til Fornøjelse og nød den i fulde Drag. — „Artige Drengespaderer paa den Maade om Søndagen,“ hviskede Sjubin til Bersénief. Sjubin selv teede sig som en Nar, løb i Forvejen, standsede, indtog Positurer som berømte Statuer og slog Koldbøtter i Græsset; Insárofs Ro irriterede ham ikke, men mere tvang ham til at gøre Narrestreger. — „Hvorfor er du saa kaad, Franskmand!“ lød det et Par Gange irettesættende fra Bersénief. — „Vel er jeg Franskmand, halvt Franskmand,“ svarede Sjubin, „men du skulde holde dig midt imellem Spøg og Alvor, som en Opvarter en Gang docerede for mig.“ — De unge Mennesker svingede bort fra Floden og lagde Vejen gennem en smal og dyb Lavning mellem to Mure af gylden, høj Rug; den ene af disse Mure kastede en blaalig Skygge paa dem; det saa' ud, som om den straalende Sol gled hen over Akstoppen; Lærkerne sang, Vagtlerne skreg; hvor man saa vendte Blikket hen, var der grønt Græs; en lun Vind bevægede og løftede Bladenes Spidser og satte Blomsternes Hoveder i svajende Bevægelse. Efter lang Omstrejfen, mange Hvil og megen Pludren — (Sjubin prøvede endogsaa paa at springe Buk over en lille uanselig, tandløs Bonde, som kom gaaende paa Vejen, og som kun lo ad alt, hvad han gjorde med ham) — kom de unge Mennesker til den „ækle Beværtning“. Opvarteren var ikke langt fra at løbe hver enkelt af dem over Ende, og ganske rigtigt var Middagen virkelig modbydelig ussel; der blev serveret en ubestemmelig Vin fra hinsides Balkan, hvad der for Resten ikke gjorde noget Skaar i Glæden, der, som Sjubin havde forudsagt, var overstrømmende; Sjubin selv morede sig mere støjende end de to andre — og mindre end de. Han drak en ubegribelig, men stor Venelins Skaal, han udbragte et Leve for en bulgarsk Konge Krum, Chrom eller Chrom, der levede engang i Adams Dage.

— I det niende Aarhundrede — rettede Insárof.

— I det niende Aarhundrede? — udbrød Sjubin. — Tænk, hvilken Lykke!

Bersénief lagde Mærke til, at Sjubin midt i alle sine Løjer og spøgefulde Indfald stadigt paa en Maade eksaminerede Insárof, som om han befølte ham, og inderst inde var forstemt — medens Insárof bevarede sin uforanderlige, forklarede Ro.

Til sidst vendte de hjem, klædte sig om og, for at blive i det Spor, de havde udset sig fra Morgenstunden, besluttede de sig til allerede samme Aften at besøge Familien Stákhof. Sjubin løb i Forvejen for at melde deres Komme.

XII.

— Helten Insárof behager allernaadigst at komme om lidt! — forkyndte han højtideligt, da han traadte ind i Stákhofs Dagligstue, hvor kun Eléna og Zoé var til Stede i det Øjeblik.

— Wer? — spurgte Zoé paa Tysk. Naar noget kom hende overraskende, talte hun altid sit Modersmaal. Eléna rettede sin Person. Sjubin saa' paa hende med et drillende Smil. Hun ærgrede sig, men sagde intet.

— Hører De — gentog han — Hr. Insárof kommer herhen.

— Jeg har hørt det — svarede hun — og jeg hørte ogsaa, hvad De kaldte ham. Jeg forundrer mig virkelig over Dem. Hr. Insárof har endnu ikke sat sin Fod her, men De anser det for nødvendigt at vrænge Næse allerede nu.

Sjubin følte sig pludselig ganske lille.

— De har Ret, De har altid Ret, Eléna Nikolájevna — mumlede han — men jeg mente ved Gud ikke noget dermed. Vi har været ude med ham hele Dagen, og jeg forsikrer Dem for, at han er et rigtigt godt Menneske.

— Det har jeg ikke spurgt Dem om — sagde Eléna og rejste sig.

— Er Hr. Insárof ung? — spurgte Zoé.

— Han er et Hundrede og fireogfyrretyve Aar gammel — svarede Sjubin opbragt.

Tjeneren meldte de to Venners Komme. De traadte ind. Bersénief præsenterede Insárof. Eléna bød ham tage Plads og satte sig ogsaa selv, men Zoé gik op ovenpaa, hun maatte bringe Anna Vasiljevna Besked. De indledte en ret intetsigende Konversation, som alle indledende Samtaler sædvanligvis er.

Sjubin stod tavs i et Hjørne og iagttog dem, men der var

intet at iagttage. Hos Eléna bemærkede han Spor af dæmpet Vrede mod ham selv — og derudover intet. Han saa' paa Bersénief og Insárof og Billedhugger, som han var, sammenlignede han deres Ansigter. Ingen af de to, tænkte han, er smuk: Bulgareren har et karakteristisk Skulpturansigt; saa — nu falder Belysningen godt paa det; Storerusseren egner sig bedre for Maleriet; der er ingen Linier, men Fysiognomi. For Resten kan man blive forelsket i den ene lige saavel som i den anden. Hun elsker ikke endnu, men hun bliver forelsket i Bersénief — sluttede han ved sig selv.

Anna Vasiljevna traadte ind i Dagligstuen, og Samtalen antog en ganske landliggeragtig, ikke landlig, Form. Den var ganske vekslende paa Grund af de behandlede Emners Mangfoldighed; men hvert tredje Minut blev den afbrudt af korte, ret pinlige Pauser. I en af disse Pauser vendte Anna Vasiljevna sig om mod Zoé. Sjubin opfattede hendes stumme Hentydning og skar et surt Ansigt, Zoé satte sig til Klaveret og spillede og sang alle de Smaastykker, hun kunde. Uvár Ivánovitj kom til Syne uden for Døren, men han satte sine Fingre i Bevægelse og retirede. Derefter blev der serveret Te, og derpaa begav hele Selskabet sig samlet ud i Haven . . . Udenfor var det blevet mørkt, og Gæsterne tog bort.

Insárof havde virkelig ikke gjort saa meget Indtryk paa Eléna, som hun selv havde ventet eller, rettere sagt, han havde ikke gjort *det* Indtryk, som hun netop havde ventet. Hun syntes godt om hans utvungne, ligefremme Maade at være paa; men hele Insárofs rolige, faste og dagligdags enkle Væsen vilde ikke rigtigt passe ind i det Billede, hun havde dannet sig af ham efter Berséniefs Fortællinger. Uden selv at være sig det klart bevidst, havde Eléna ventet noget mere „fatalt“. Men, tænkte hun, i Dag talte han meget lidt, det er min egen Skyld; jeg spurgte ham ikke ud, lad mig vente til en anden Lejlighed . . . men han har udtryksfulde, ærlige Øjne. Hun følte, at hendes Hu stod til — ikke at underkaste sig ham, men at række ham en venlig Haand, og hun kunde ikke forklare sig det: saaledes havde hun ikke forestillet sig Mennesker som Insárof, „Helte“. Dette sidste Ord henlede hendes Tanke paa Sjubin; hun var allerede gaet til Sengs — og hun blussede af Harmen.

— Hvad synes De om Deres nye bekendte? — spurgte Bersénief Insárof, da de var paa Hjemvejen.

— Rigtig godt! — svarede Insárof — navnlig Datteren. Hun

er sikkert en prægtig Pige. Hun kommer saa let i urolig Bevægelse, men hos hende er denne Bevægelighed af det gode.

— Vi maa besøge dem saa hyppigt som muligt — bemærkede Bersénief.

— Ja, det maa vi — kom det uden Eftertryk fra Insárof, og mere sagde han ikke paa hele Vejen hjem. Han lukkede sig straks inde paa sit Værelse, men et Lys brændte hos ham til langt ud over Midnat.

Bersénief fik næppe læst en Side igennem i *Raumer*, da en Haandfuld fint Grus slog imod hans Vindue udefra. Han fo'r uvilkaarligt sammen, lukkede Vinduet op og fik Øje paa Sjubin, som stod udenfor, bleg som et Lagen.

— Hvor du dog er ustyrlig! en rigtig Natsværmer! — vilde Bersénief til at sige.

— Tys! — afbrød Sjubin ham — jeg er kommet til dig hemmeligt som Max til Agathe. Jeg maa absolut sige dig et Par Ord under fire Øjne.

— Kom i det mindste indenfor!

— Nej, det behøves ikke — indvendte Sjubin og lænede sig til Vindueskarmen — det er meget morsommere paa Jønne Maade, det minder mere om Spanien. For det første ønsker jeg dig til Lykke; dine Aktier er stegne. Din lovpriste, ualmindelige Ven er faldet igennem. Det kan jeg garantere dig. Men for at godtgøre dig min upartiske Holdning, saa hør Hr. Insárofs Skudsmaal. Talenter: intet som helst; Poesi: ingen; Arbejdsevne: vældig; Hukommelse: god; Forstand: hverken dyb eller varieret, men sund og livlig; er i Besiddelse af tør Kraft, har endog Ordet i sin Magt; naar Talen drejer sig om ham selv, er han, mellem os sagt, Bulgarien i sin allerkedeligste Form. Hvad? Har jeg ikke Ret? Endnu en Anmærkning: Du bliver aldrig Dus med ham, og aldrig har nogen været Dus med ham; jeg, som Kunstner, er ham imod, hvilket jeg kan være stolt af. Tør er han, men det vil være ham en let Sag at male os alle til Støv. Han hænger sammen med sit Land — ikke paa den Maade, som de tomme Kar, vi har, som smigrer for Folket med de Ord: kom selv til os og fyld os med Livsens Vand! Derfor er hans Opgave ogsaa lettere, mere letfattet: det gælder blot om at jage Tyrkerne ud, det er jo ikke saa vanskeligt! Men heldigvis er det alt sammen Egenskaber, som ikke behager Kvinder. Fortryllesen, Charmen mangler, og det er dog noget, vi to ikke mangler.

— Hvorfor blander du mig i her? — mumlede Bersénief. —

Heller ikke i de andre Punkter har du Ret: Du er ham slet ikke imod, og han er Dus med sine Landsmænd . . . det véd jeg.

— Det er en anden Sag! I deres Øjne er han en Helt; men, for at være ærlig, jeg havde tænkt mig en Helt anderledes; en Helt maa ikke kunne tale; han brøler som en Tyr; men til Gengæld, naar han bruger sine Horn, vælter han Mure. Og heller ikke maa han selv vide, hvortil han bruger Hornene, kun at han bevæger dem. For Resten kan det godt være, at vi i vore Dage har Brug for Helte af en anden Kaliber.

— Hvoraf kommer det, at Insárof optager dig i den Grad? — spurgte Bersénief. — Er du virkelig kommet herhen udelukkende for at beskrive mig hans Karakter?

— Jeg er kommet herhen — begyndte Sjubin — fordi jeg faldt i saa vemodige Tanker hjemme.

— Saa—aa! Du skulde da vel ikke være oplagt til at græde igen?

— Le du blot! jeg er kommet herhen, fordi jeg er ved at gaa ud af mit gode Skind, fordi jeg nages af Fortvivlelse, Ærgrelse, Skinsyge . . .

— Skinsyge! Imod hvem?

— Dig, ham, alle Mennesker. Den Tanke piner mig, at hvis jeg havde lært hende at forstaa tidligere, at hvis jeg havde baaret mig kyndigt ad fra Begyndelsen . . . Men hvad er det at tale om? Det vil ende med, at jeg uafbrudt gør Løjer, ler, skaber mig, som hun ynder at sige, og til sidst gaar hen og hænger mig.

— Hvad det sidste angaar, saa lyver du — bemærkede Bersénief.

— Naturligvis ikke saadan en Nat som i Nat; men lad os først naa Efteraaret. I saadanne Nætter som nu i Nat dør Menneskene ogsaa, men af Lykke. Ak, Lykke! Hver Skygge, som lægger sig tværs over Vejen, synes at hviske nu: „Jeg véd, hvor Lykken er at finde . . . Vil du, at jeg skal fortælle dig det?“ Jeg kunde have Lyst til at invitere dig ud at spadsere, men du er for Øjeblikket prosaisk paavirket. Sov vel, og gid du maa drømme om matematiske Figurer! Men med mig er det anderledes fat; min Sjæl er ved at sønderrives. Folk som du ser, at et Menneske ler, og ræsonnerer sig straks til, at han føler sig let om Hjertet; I er i Stand til at bevise, at han siger sig selv imod og altsaa ikke lider . . . Vorherre være med jer!

Sjubin gik hurtigt bort fra Vinduet. „Lille Anna!“ vilde Bersénief til at raabe efter ham, men han lagde Baand paa sig; Sjubin lignede virkelig ikke sig selv. Et Par Minutter efter troede Bersénief endogsaa at høre nogen hulke: han gik hen og lukkede Vinduet op; alt var tyst, kun etsteds i det fjerne hørte man nogen — sagtens en vejfarende, en Bonde — synge Visen om Steppen i langtrukne Toner.

XIII.

I Løbet af de første fjorten Dage, Insárof boede ude ved Kuntsovo, kom han kun fire—fem Gange til Familien Stákhof; Bersénief plejede at gaa derhen hver anden Dag. Eléna var altid glad ved at se ham, og hver Gang talte han og hun livligt og interesseret med hinanden, og dog vendte han ofte modfalden hjem.

Sjubin viste sig næsten slet ikke; han fordybede sig feberagtigt-ivrig i sin Kunst; enten sad han indelukket i sit Værelse og fo'r kun ud derfra en Gang imellem, iført en Bluse, som var helt tilsmudset af Ler, eller ogsaa tilbragte han hele Dage i sit Atelier i Moskvá, hvor han fik Besøg af sine Venner og Lærere, Modelerne og de italienske Støbere.

Eléna havde ikke en eneste Gang faaet talt med Insárof paa den Maade, som hun havde tænkt sig; naar han ikke var til Stede, gik hun og forberedte mange Slags Spørgsmaal, som hun vilde forelægge ham, men naar han indfandt sig, følte hun sig flov over sine Forberedelser. Alene Insárofs Ro gjorde hende forvirret; hun mente da ikke at have nogen Ret til at spørge ham ud, og hun bestemte sig til at vente; trods alt det mærkede hun, at med hvert Besøg droges hun nærmere og nærmere mod ham, uagtet de Ord, de udvekslede, kunde være ganske betydningsløse; men hun opnaaede ikke at blive alene med ham — og for at slutte sig til et Menneske, maa man i det mindste én Gang tale Ansigt til Ansigt med ham. Med Bersénief talte hun meget om ham. Bersénief forstod, at Elénas Forestillinger var paavirkede af Insárof, og han var glad over, at hans Ven ikke var faldet igennem —

som Sjubin paastod; med Varme, indtil de fineste Enkeltheder, fortalte han hende alt, hvad han vidste om ham (naar vi vi! behage andre, omtaler vi ofte vore Venner rosende til dem, uden nogen Sinde næsten at ane, at vi derved roser os selv), og kun en sjælden Gang, naar Eléna's blege Kinder rødmede svagt, medens hendes Øjne straaledede og blev store, kunde han genopleve den ubehagelige Beklemthed, han kendte saa godt fra tidligere Lejligheder.

En Gang kom Bersénief til Familien Stákhof paa et usædvanligt Tidspunkt; Klokken var vel ti om Formiddagen. Eléna kom ind i Dagligstuen til ham.

— Tænk Dem — sagde han med et tvungent Smil — Insárof er forsvundet.

— Hvorledes forsvundet? — sagde Eléna.

— Ganske simpelt forsvundet. Han gik hjemmefra i Forgaars Aftes, ingen véd hvorhen, og siden har ingen set ham.

— Fortalte han Dem ikke, hvorhen han agtede sig?

— Nej.

Eléna satte sig ned paa en Stol.

— Han er sagtens taget ind til Moskvá — sagde hun med en Bestræbelse for at lade lige gyldig, men samtidigt undrede hun sig over, at hun bestræbte sig for at lade lige gyldig.

— Det tror jeg ikke — indvendte Bersénief. — Han gik alene hjemmefra.

— Hvem fulgte da med?

— I Forgaars kom der et Par Mennesker ud til ham om Formiddagen; de kunde se ud til at være hans Landsmænd.

— Bulgarere? hvorfor tror De det?

— Fordi, saa vidt jeg kunde høre, talte de et Sprog med ham, som jeg ikke forstod, men som var slavisk . . . De, Eléna Nikolájevna, finder altid, at der er for lidt Mystik over Insárof; kan De tænke Dem noget mere mystisk end det Besøg? Der kom nogle Mennesker ind til ham — og straks begyndte de at disputere og raabe op, og endda saa vildt, saa hadefuldt . . . Og saa han selv raabte op.

— Han ogsaa?

— Ja. Han brugte Mund mod de andre. Det lød, som om de klagede over hverandre. Og De skulde have set disse fremmedes Ansigter! Magre, med brede Kindben, Ørnenæser; alle var de over fyrretyve Aar at se til, var daarligt klædte, støvede, svedige,

lignede og lignede ikke Haandværkere, saa' heller ikke fornemme ud . . . Gud véd, hvad det var for Folk!

— Og han tog bort med dem?

— Ja. Han bød dem noget at spise, og derpaa gik han bort sammen med dem. Værtinden fortalte mig, at de var to om at spise en hel stor Grydefuld Grød. De slugte Maden om Kap, sagde hun, ligesom Ulve.

Eléna gjorde et Forsøg paa at le.

— De skal se — sagde hun — at alt det, De der siger, løber ud i noget meget prosaisk.

— Gid det var saa vel! Men det er Synd af Dem at bruge det Ord. Der er ingen Prosa i Insárof, skønt Sjubin forsikrer . . .

— Sjubin! — afbrød Eléna og trak paa Skulderen. — Men De maa da indrømme, at disse to grødslugende Herrer . . .

— Ogsaa Themistokles spiste Dagen før Slaget ved Salamis — bemærkede Bersénief smilende.

— Ganske vist; men der stod jo ogsaa et Slag den næste Dag. Lad mig i alt Fald faa Besked, naar han kommer tilbage — tilføjede Eléna og gjorde et Forsøg paa at tale om noget andet — men Samtalen vilde ikke rigtigt antage en fast Form.

Nu kom Zoé til; hun gik rundt paa Taaspidserne for dermed at antyde, at Anna Vasiljevna ikke endnu var rigtigt vaagen.

Bersénief gik.

Samme Dags Aften blev der bragt Eléna en lille Billet.

„Han er kommet tilbage,“ skrev han til hende; „solbrændt og støvet til op over Øjenbrynene; men hvorfor han har været borte, og hvor han har været, véd jeg ikke; kunde De ikke faa det at vide?“

— Kunde De ikke faa det at vide! — hviskede Eléna. — Han taler jo ikke med mig!

XIV.

Klokken henimod to den følgende Dag stod Eléna ude i Haven foran et lille Hundehus, i hvilket der boede to Hundehvalpe, som hun opfødte. (Gartneren havde fundet dem henslængte ved et Plankeværk og bragt dem til Frøkenen, om hvem Vaskerpigerne havde fortalt ham, at hun tog sig af alle mulige vilde og tamme Dyr. Han tog ikke fejl i sin Beregning; Eléna gav ham 25 Kopek). Hun kiggede ind i Hundehuset, overbeviste sig om, at Hvalpene levede og var i god Stand, og at de havde faaet frisk Halm under sig, vendte sig om og var lige ved at udstøde et Skrig: lige imod hende kom Insárof gaaende hen ad Gangen, ganske alene.

— God Dag — sagde han og tog Kasketten af, da han kom nærmere. Hun lagde Mærke til, at han, ganske rigtigt, var blevet solbrændt paa de tre Dage. — Jeg vilde have taget Andréi Petrovitj med herhen, men det trak ud med ham; saa gik jeg alene. Her er jo ingen hjemme; alle sover eller er ude at spadserere; derfor besluttede jeg at gaa herhen.

— Det lyder, som om De vil give en Undskyldning — svarede Eléna. — Det behøver De ikke. Vi ser Dem gerne alle sammen. . . . Kom, lad os sætte os her paa Bænken, i Skyggen. Hun satte sig ned, Insárof lige ved Siden af hende.

— De har nok ikke været hjemme i den sidste Tid? — indledede hun.

— Nej — svarede han — jeg har været borte . . . Er det Andréi Petrovitj, som har fortalt Dem det?

Insárof saa' paa hende, smilte og begyndte at pille ved sin Kasket. Han smilte paa den Maade, at han blinkede hurtigt med Øjnene og skubbede Læberne frem; det gjorde ham saa godmodig at se til.

— Andréi Petrovitj har vel ligeledes fortalt Dem, at jeg gik hjemmefra med nogle underlige . . . grimme Mennesker — sagde han, stadig smilende.

Eléna blev noget forlegen, men mærkede straks, at det var bedst altid at tale sandt til Insárof.

— Ja — svarede hun resolut.

— Hvad tænkte De saa om mig? — spurgte han pludselig.

Eléna saa' op paa ham.

— Jeg tænkte . . . — svarede hun — jeg tænkte, at De al-

tid véd, hvad De gør, og at De ikke er i Stand til at gøre noget slet.

— Naa, det takker jeg Dem for. Ser De, Eléna Nikolájevna — begyndte han og flyttede sig nærmere hen til hende, som for at udtrykke sin Tillid — mine Landsmænd udgør kun en lille Familie her; der er Folk imellem os med ringe Dannelse; men alle er den fælles Sag trofast hengivne. Desværre gaar det jo ikke af uden Stridigheder, men mig kender de alle og har Tillid til mig; jeg blev saa opfordret til at bilægge lidt Uenighed og tog da af Sted.

— Langt bort?

— Ja, over tresindstyve Viorster herfra, ud til Troitski Posád, De véd, ude ved Klosteret; dér findes ogsaa Landsmænd. Mine Anstrengelser var ikke forgæves; jeg fik Sagen ordnet.

— Og var det besværligt?

— Ja. Der var én, som stadig gjorde sig utilbens. Han vilde ikke udlevere Pengene.

— Hvad? Drejede det sig om Penge?

— Ja, og oven i Købet Smaating. Hvad troede De?

— Og De rejser tresindstyve Viorster bort for den Slags Smaating? Og ofrer tre Dage?

— Det er ikke Smaating, Eléna Nikolájevna; naar éns Landsmænd er implicerede. I saadanne Tilfælde er det Synd at give et Afslag. De nægter jo ikke engang Hundehvalpe Deres Hjælp, ser jeg, og det paaskønnier jeg hos Dem. At jeg har spildt Tid, betyder intet; den indhenter jeg nok igen. Tiden tilhører ikke os.

— Hvem da?

— Den tilhører alle dem, som har Brug for os. Jeg har fortalt alt dette til Dem uden videre, fordi jeg sætter Pris paa Deres Mening. Jeg kan forestille mig, hvor Andréi Petrovitj vakte Deres Forundring!

— De sætter Pris paa min Mening — sagde Eléna halvhøjt — hvorfor?

Atter smilte Insárof.

— Fordi De er en god Pige, slet ikke aristokratisk anlagt... det er hele Grunden...

Der indtraadte en kort Pause.

— Dmitrij Nikanorovitj — sagde Eléna — véd De, at det er første Gang, De taler saa frit til mig?

— Hvorledes det? Mig forekommer det, at jeg altid har sagt Dem min Mening.

— Nej, det er første Gang; det glæder mig meget — jeg kunde ogsaa have Lyst til at tale frit til Dem. Maa jeg?

Insárof lo og sagde:

— Ja, De maa.

— Jeg advarer Dem: jeg er meget nysgerrig.

— Tal blot.

— Andréi Petrovitj har fortalt mig meget om Deres Liv og om Deres Ungdom. Jeg kender godt en enkelt Begivenhed, en frygtelig Begivenhed . . . Jeg véd, at De siden har besøgt Deres Fædreland . . . De skal, for Guds Skyld, ikke svare mig, hvis mit Spørgsmaal forekommer Dem at være ubeskedent, men det er en Tanke, som piner mig . . . Sig mig, har De nogen Sinde mødt den Mand . . .

Eléna kunde ikke trække Vejret. Hun baade skammede sig og blev bange for sin egen Dristighed. Insárof saa' bestemt paa hende, kneb Øjnene sammen og pillede sig under Hagen.

— Eléna Nikolájevna — begyndte han omsider, og han talte sagttere end ellers, hvad der næsten skræmmede Eléna — jeg forstaar, hvem De mener. Nej, jeg har ikke mødt ham, og Gudskelov! Jeg har ikke søgt efter ham, ikke fordi jeg ikke troede mig berettiget til at slaa ham ned — jeg kunde dræbe ham med den største Sindsro — men fordi personlig Hævn ikke er paa sin Plads, naar Nationens, hele Massens Hævn er Maalet . . . eller for at sige det tydeligere . . . naar det drejer sig om en hel Nations Befrielse. Det ene kunde bringe Forstyrrelse i det andet. Naar Tiden kommer, kan det første ogsaa blive fuldbyrdet . . . Ogsaa det kan blive fuldbyrdet — gentog han og vuggede Hovedet frem og tilbage.

Eléna saa' paa ham fra Siden.

— Holder De meget af Deres Fædreland? — sagde hun spagfærdigt.

— Det vides ikke endnu — svarede han. — Nej, men naar én dør for Fædrelandet, kan man sige om ham, at han elskede det.

— Altsaa, naar man gjorde Dem det umuligt at vende tilbage til Bulgarien — fortsatte Eléna — vilde De da føle det som en Byrde at blive her i Rusland?

Insárof saa' ned.

— Jeg tror, at jeg ikke vilde kunne overleve det — sagde han.

— Sig mig — begyndte Eléna paa ny — er det vanskeligt at lære Bulgarsk?

— Slet ikke. En Russer maa skamme sig ved ikke at kunne

Bulgarsk. En Russer maa kunne alle slaviske Sprog. Skal jeg bringe Dem nogle bulgarske Bøger? De vil se, at det er et let Sprog. Og Sange, vi ejer! de staar ikke tilbage for de serbiske. Jeg skal oversætte en for Dem . . . Den handler om . . . Kender De blot en lille Smule til vor Historie?

— Nej, jeg kender den slet ikke — svarede Eléna.

— Saa skal jeg bringe Dem en Bog. Dèr kan De læse Dem til Hovedbegivenhederne. Hør nu Sangen . . . For Resten, jeg vil hellere bringe Dem en skrevet Oversættelse. Jeg er overbevist om, at De vil komme til at holde af os; De holder jo af alle undertrykte. De skulde blot vide, hvor vort Land er velsignet! Og dog bliver det traadt under Fødder, martret — sagde han og betoned sine Ord med en uvilkaarlig Armbevægelse, medens hans Ansigt blev mørkt — alt er taget fra os, alt uden Undtagelse: vore Kirker, vore Rettigheder, vor Jord; de forbandede Tyrker jager os som en Flok Dyr og slagter os.

— Dmitrij Nikanorovitj! — udbrød Eléna.

Han holdt inde.

— Undskyld mig. Jeg kan ikke tale koldblodigt om det. Men De spurgte mig for lidt siden, om jeg elskede mit Fædreland? Hvad andet kan man elske her paa Jorden? Hvad andet er hævet over enhver Tvivl, hvad andet er uforanderligt, hvad andet er der at tro paa, næst efter Gud? Og naar dette Fædreland trænger til én . . . Læg vel Mærke til: den usleste Bonde, den elendigste Tigger i Bulgarien vil det samme, som jeg. Vi har alle ét og det samme Maal. Sæt Dem ind i, hvilken Sikkerhed og Kraft det giver.

Insárof tav et Øjeblik og gav sig paa ny til at tale om Bulgarien. Eléna hørte paa ham med altopslugende, dyb og sorgfuld Opmærksomhed. Da han sluttede, spurgte hun ham endnu en Gang:

— Altsaa vilde De ikke for alt i Verden blive her i Rusland?

Og da han gik bort, saa' hun længe efter ham. Den Dag var han blevet et andet Menneske i hendes Øjne. Den Mand, hun hilste til Afsked, var ikke den samme, hun havde hilst velkommen for to Timer siden.

Fra den Dag begyndte han at komme oftere og oftere, Bersé-nief sjældnere og sjældnere. Mellem de to Venner indsneg der

sig noget underligt, noget, de begge to følte, men ikke kunde finde et Navn til, men som de frygtede for at gøre sig klart. Saaledes gik en Maaned hen.

 XV.

Anna Vasiljevna holdt af at sidde hjemme, som Læseren allerede véd; men af og til kunde der ganske uventet opstaa en ubestemmelig Trang hos hende til noget usædvanligt; for Eksempel et imponerende *partie de plaisir*; og jo besværligere et saadant *partie de plaisir* var, jo flere Forberedelser og Deltagere det krævede, jo mere hun selv havde af Bryderier, des større Tilfredsstillelse forskaffede det hende. Kom den Trang over hende om Vinteren, lod hun købe to—tre Loger ved Siden af hinanden, trommede alle sine bekendte sammen og tog i Teateret eller endogsaa paa Maskebal; om Sommeren arrangerede hun Udflugter saa langt bort fra Staden, som muligt. Dagen efter laa hun saa i sin Seng og jamrede og klagede over Hovedpine; men et Par Maaneder efter plejede Tørsten efter det „usædvanlige“ atter at indfinde sig. Det var det, som skete nu. Der var nogen, som i hendes Paahør havde talt om Tsaritsins Skønhed, og Anna Vasiljevna erklærede uformodet, at hun agtede at rejse til Tsaritsin allerede to Dage efter. Hele Huset kom paa den anden Ende: der blev sendt Stafet til Moskvá for at hente Nikoláj Artémjevitj; sammen med Budet afgik Hushovmesteren for at gøre Indkøb af Vin, Postejer og al Slags Proviant; Sjubin fik Befaling til at leje et Køretøj (Kareten alene var for lidt) og sørge for Reserveheste; Tjeneren maatte to Gange løbe hen til Bersénief og Insárof for at bringe dem to Indbydelsel, skrevne først paa Russisk, derefter paa Fransk — af Zoé; Anna Vasiljevna selv havde travlt med Frøkenernes Rejsetoilette. Og alt imedens var hendes *partie de plaisir* lige ved at gaa i Stykker; Nikoláj Artémjevitj kom nemlig sur og ondskabsfuld hjem fra Moskvá, oplagt til at opponere (han var endnu stadig fornærmet paa Augustina Kristiánovna), og da man sagde ham, hvad det drejede sig om, erklærede han rent ud, at han ikke vilde

med; at han ansaa' det for en Urimelighed at køre fra Kuntsovo til Moskvá, og fra Moskvá til Tsaritsin, og saa igen fra Tsaritsin til Moskvá og atter fra Moskvá til Kuntsovo, og endelig tilføjede han: „giv mig et Bevis for, at man paa ét Punkt af Jordkloden morer sig bedre end paa et andet, saa tager jeg med.“ Det var der selvfølgelig ingen, der kunde bevise ham, og da Anna Vasiljevna manglede en Kavalér, som passede til hende, var hun ikke langt fra at aflyse sit *partie de plaisir*; da kom hun i Tanker om Uvár Ivánovitj, og i sin Vaande sendte hun Bud op til ham med de Ord: „den, som er ved at drukne, griber efter et Halmstraa.“ Han blev vækket, kom ned, paahørte tavs Anna Vasiljevnas Tilbud, spillede lidt med Fingrene og sagde til alles Forbavselse ja. Anna Vasiljevna kyssede ham paa Kinden og sagde, at han var sød; Nikoláj Artémjevítj smilede overlegent og sagde: quelle bourde! (naar Lejligheden bød sig, yndede han at anvende flotte franske Gloser) — og den næste Morgen Klokken syv kørte Karetet og en anden Vogn topfulde ud af Gaarden, som hørte til Stákhofs Sommerbolig. I Karetet sad Damerne, Stuepigen og Bersénief; Insárof sad paa Bukken; i den anden Vogn sad Uvár Ivánovitj og Sjubin. Uvár Ivánovitj havde af sig selv inviteret Sjubin op til sig — med en Fingerbevægelse; han vidste godt, at Sjubin vilde drille ham hele Vejen; men „Muldjordskraften“ og den unge Kunstner følte sig underligt knyttede til hinanden i deres Hang til aabenlyst at smaaskændes med hinanden. For øvrigt lod Sjubin denne Gang sin tykke Ven være i Fred; han var tavs, adspredt og medgørlig.

Solen stod allerede højt paa den skyfri Himmel, da Vognene kørte op foran Tsaritsins Borgruin, der selv i Middagsstunden saa' skummel og truende ud. Hele Selskabet steg ud paa Græsplænen og gik straks ind i Haven. Forrest gik Eléna, Zoé og Insárof; efter dem fulgte Anna Vasiljevna og Uvár Ivánovitj med hinanden under Armen; i hendes Ansigt læstes uforstyrret Lykke; han pustede og vraltede af Sted, hans nye Straahat skar ham i Panden, hans Fødder brændte i Støvlerne, men han følte sig vel til Mode; Sjubin og Bersénief sluttede Optøget. „Vi to holder os tilbage i Reserven ligesom visse Veteraner,“ hviskede Sjubin til Bersénief. „Nu er det Bulgariens Tur derhenne,“ tilføjede han og blinkede i den Retning, hvor Eléna gik.

Vejret var herligt. Alting omkring dem stod i Blomst, summede og sang; langt borte skinnede Sjøernes blanke Vand; en lys Feststemning fyldte Sjælen. „Hvor det er godt! hvor det er

godt!“ gentog Anna Vasiljevna i det uendelige; Uvár Ivánovitj nikkede bifaldende som Svar paa hendes begejstrede Udbrud, og en enkelt Gang sagde han endogsaa: „Ikke noget at udbrede sig om!“ Af og til vekslede Eléna et Par Ord med Insárof; Zoé holdt med to Fingre fast paa sin brede Hatteskygge, koket stak hun sine smaa Fødder med de lysegraa Støvler og kantede Næser frem under sin rosenrøde Barègekjole, og saa’ snart bagud, snart til Siden. „Oho!“ udbrød Sjubin pludselig halvhøjt: „Zoé Nikitisjna ser sig om, lader det til. Jeg vil gaa hen til hende; Eléna Nikolájevna ser ned paa mig og har Agtelse for dig, Andréi Petrovitj, hvad der gaar lige op. Jeg gaar derhen; jeg har kedet mig længe nok. Men dig, min Ven, vil jeg give det Raad at botanisere; i din Situation er det det bedste, du kan finde paa; i videnskabelig Henseende er det tilmed gavnligt. Farvel!“ Sjubin løb hen til Zoé, bød hende Armen, som han i det samme vred som en Kringle, og sagde: „Ihre Hand, Madame,“ greb hendes Haand og fo’ af Sted med hende. Eléna standsede, kaldte paa Bersénief og tog ham under Armen, men fortsatte Samtalen med Insárof. Hun spurgte ham, hvad Liljekonval, Løn, Eg, Lind hed paa hans Sprog . . . (Bulgarien! tænkte den stakkels Andréi Petrovitj).

Pludselig lød der et Raab foran; alle saa’ op. Sjubins Cigaretfederal saa’s svæve i Luften i Retning af en Busk; det var Zoé, som havde kastet det. „Vent lidt, saa skal De faa det gengældt!“ raabte han op, kravlede ned under Busken efter Cigaretfoderalet og gik igen tilbage til Zoé; men han var næppe kommet i hendes Nærhed, før Cigaretfoderalet atter saa’s svæve over Stien. Fire—fem Gange gentoges den Leg; han lo og truede hver Gang, men Zoé smilte kun stiltærdigt og krøb sammen som en Kattékilling. Omsider fik han Tag i hendes Fingre og klemte til saa stærkt, at hun hvinede; længe gik hun og pustede paa sin Haand og lod, som om hun var fornærmet, medens han stadig gik og tudede hende Ørene fulde med sin Snak.

— Børnene leger — bemærkede Anna Vasiljevna glad til Uvár Ivánovitj.

Denne spillede med Fingrene.

— Hvad mener De om Zoé Nikitisjna? — sagde Bersénief til Eléna.

— Og Sjubin? — svarede hun.

Imidlertid var hele Selskabet kommet hen til det Lysthus, som er kendt under Navnet Bellevue, og gjorde Holdt her for at nyde Udsigten over Tsaritsin Søerne, der i en lang Række strakte sig

mange Viorster bort, Sø bag Sø; tætte Skove dannede en mørk Baggrund længst borte. Det fine, lysgrønne Græs, som dækkede hele Bakkeskraaningene ned imod den største Sø, gav Vandet en ualmindelig skarp, smaragdgrøn Tone. Ikke engang helt inde ved Bredden rørte der sig en Bølge eller var der Spor af hvidt Skum; ikke engang en Krusning dannede der sig paa den glatte, blanke Flade. Det saa' ud som en størknet Glasmasse, der tung og skinnende havde lagt sig til Rette i en vældig Kumme; Himlen sank helt til Bunds i den, og Træerne med deres krøllede Toppe spejlede sig ubevægeligt i dens gennemsigtige Skød. Alle blev de længe staaende og nød Skuet i Tavshed; selv Sjubin var blevet stille, endogsaa Zoé var faldet i Tanker. Til sidst udtalte de alle som én, at de havde Lyst til en Tur paa Vandet. Sjubin, Insárof og Bersénief løb om Kap hen over Græsset. De fandt en stor, malet Baad, skaffede to Roere til Veje og kaldte paa Damerne.

Damerne gik ned til dem; Uvár Ivánovitj fulgte forsigtigt efter. Man lo meget, medens han med Besvær traadte ned i Baaden og satte sig til Rette. „Pas paa, Herre, at De ikke drukner os,“ bemærkede en af Roerne, en ung Friskfyr med Opstoppnæse. — Hold Mund, Knægt! — mumlede Uvár Ivánovitj. Baaden stødte fra. De unge Mennesker vilde til at gribe til Aarerne, men den eneste, som forstod at ro, var Insárof. Sjubin opfordrede til at synge en russisk Korsang, og istemte selv Volgasangen . . . Bersénief, Zoé og selv Anna Vasiljevna stemte i med (Insárof kunde ikke synge), men det blev uren Sang, og ved tredje Vers løb de syngende vild i Teksten; Bersénief forsøgte at fortsætte alene med sin Bas — men blev snart fløv. Roerne blinkede til hinanden og smilte uden at sige noget. — Hvad er der? — henvendte Sjubin sig til dem — I mener nok, at vi ikke kan synge, fordi vi ikke er Bønder? — Den yngste af Roerne rystede kun paa Hovedet til Svar. — Vent lidt, saa skal din Braknæse faa noget andet at høre. Zoé Nikititsjna, syng os: *Niedermeyers* „Le lac“. Hold op med at ro, I dér!

De vaade Aarer fo'r i Vejret og blev staaende stive som Vinger ud til begge Sider; man hørte kun Vanddraaberne falde klingende ned; Baaden gled endnu et Stykke frem og blev liggende stille efter en lille Drejning, ligesom Svaner plejer at gøre. Zoé gjorde nogle svage Indvendinger . . . Allons! sagde Anna Vasiljevna elskværdigt . . . Zoé tog Hatten af og istemte: „O, lac, l'année à peine a fini sa carrière . . .“

Hendes lille, men rene Stemme fo'r ilsomt hen over Søens Vandspejl; langt borte i Skovene tonede hvert enkelt Ord; det lød, som om en anden, ikke menneskelig, Stemme ogsaa dèrovre sang tydeligt og fortryllende. De Zoé sluttede, lød der et højt Bravo fra et af Lysthusene ved Bredden, og nogle rødkindede Tyskere, som var paa Skovtur, kom hurtigt til Syne. Nogle af dem var i Skjortærmer, uden Halsbind, endogsaa uden Vest, og de raabte i den Grad øredøvende Da Capo! at Anna Vasiljevna lod Baaden skyndsomst ro hen i den anden Ende af Søen. Men, førend Baaden lagde ind til Land, lykkedes det Uvár Ivánovitj endnu en Gang at forbavse sine bekendte: han havde lagt Mærke til, at Skovens Ekko paa et enkelt Sted var særlig klart og gentog hver Lyd, og pludselig satte han i at skrike som en Vagtel. Ved den første Lyd fo'r alle sammen, men straks efter følte de en sand Glæde, saa meget des mere, som Uvár Ivánovitj kunde skrike meget rigtigt og naturtro. Dette ansporede ham, og han prøvede paa at miave; men hans Mjaven faldt ikke saa heldig ud; han skreg et Par Gange til som en Vagtel, saa' paa hele Selskabet og tav stille. Sjubin sprang hen til ham for at give ham et Kys: han skubbede ham fra sig. I dette Øjeblik lagde Baaden til, og hele Selskabet gik i Land.

Imidlertid havde Kusken, Tjeneren og Stuepigen bragt Kurvene fra Kareten og anrettet Middagsmaden i Græsset under nogle gamle Lindetræer. Alle satte sig til Rette rundt omkring den udbredte Dug og tog fat paa Postejen og de andre Retter. Skønt alle havde en udmærket Appetit, opfordrede Anna Vasiljevna uafsladelig sine Gæster til at spise mere og forsikrede, at det var saa sundt i den friske Luft; de samme Ord henvendte hun endogsaa til Uvár Ivánovitj. „Vær ganske rolig,“ brummede denne med Munden fuld af Mad. „At Gud ogsaa skulde forunde os et saa herligt Vejr!“ vedblev hun ustandseligt. Hun var ikke til at genkende; det var, som om hun var blevet tyve Aar yngre. Bersénief sagde det til hende. „De overdriver,“ sagde hun; „men der var en Tid, da ingen kunde hamle op med mig.“ Sjubin havde sluttet sig til Zoé og bød hende stadigt Vin; hun sagde hver Gang nej, men han skænkede i, og hver Gang endte det med, at han selv drak sit Glas og paa ny opfordrede hende til at drikke; ligeledes forsikrede han bestandigt, at han havde den højeste Lyst til at lægge sit Hoved paa hendes Knæ; hun paa sin Side vilde ikke tillade ham „en saadan stor Ugenerthed“. Eléna saa' alvorligst ud af dem alle sammen, men hendes Hjerte gennemlevede en

vidunderlig Ro, som hun ikke havde kendt til i lang Tid. Hun følte sig saa uendelig god, og udtalte gentagne Gange Ønsket om at have ikke blot Insárof, men ogsaa Bersénief ved sin Side . . . Andréi Petrovitj havde en uklar Opfattelse af, hvad det betød, og sukkede, naar han kunde komme til det ubemærket.

Timerne fo'r af Sted; det var allerede mod Aften. Anna Vasiljevna fo'r pludselig op. „Det er rigtignok blevet sent,“ sagde hun ivrigt. „Mine Herrer, De har spist og De har drukket; nu er det ogsaa paa Tiden at tørre Skægget af.“ Hun fik paa én Gang travlt, og alle de andre fik travlt, rejste sig op og gik bort til Borgen, hvor Vognene stod. Paa Vejen forbi Søen standsede hele Selskabet for endnu en Gang at nyde Udsigten over Tsaritsin. Overalt luede de skære Farver, som indleder Aftenen; Himmelen blev rødere og rødere, Træernes Blade spillede og glimtede, bevægede af Vinden, som nu rejste sig; Vandet i det fjerne straalende som smeltet Guld; de røde Taarne og Lysthuse, som laa spredt i Haven, traadte skarpt frem fra Træernes mørke Løv. „Farvel, Tsaritsin; vi lover dig ikke at glemme Turen i Dag!“ sagde Anna Vasiljevna . . . Men i samme Øjeblik og ligesom for at understrege hendes sidste Ord, skete der noget besynderligt, som det virkelig ikke var saa let at glemme, nemlig følgende:

Anna Vasiljevna havde næppe nok bragt Tsaritsin sin Afskedshilsen, da der pludselig nogle faa Skridt fra hende, bag en Syrenbusk, lød kaade Udbrud, Latter og Raab — og en hel Flok uordentlige Mandfolk dryssede ud paa Stien; det var de samme Musikvenner, der saa ivrigt havde applauderet Zoé. De Herrer Musikvenner saa' ud til at være i en meget løftet Stemning. De standsede, da de saa' Damerne; men en af dem, en vældig Skikkelse med Tyrehals og rødsprængte Tyreøjne, skilte sig ud fra sine Kammerater, og med en kejtet Hilsen og vaklende Bevægelser gik han hen til Anna Vasiljevna, der stivnede af Rædsel.

— Bonjour, Madame — sagde han med kraftig Røst — hvorledes har De det?

Anna Vasiljevna veg angst et Skridt tilbage.

— Hvorfor — fortsatte Kæmpen paa daarligt Russisk — vilde De ikke synge Da Capo, naar Selskabet her raabte Da Capo og Bravo?

— Ja, ja, hvorfor? — lød det fra det lystige Selskabs Rækker.

Insárof vilde træde frem, men Sjubin standsede ham og stillede sig beskyttende hen foran Anna Vasiljevna.

— Tillad — begyndte han — ærede ubekendte, at udtrykke Dem den uskrømtede Forbavselse, som De vækker hos os alle ved Deres Opførsel. Saa vidt jeg kan dømme, hører De til den sachsiske Gren af den kaukasiske Race; følgelig bør vi forudsætte, at De har Kendskab til almindelig Høflighed; ikke desmindre taler De til en Dame, som De ikke er præsenteret for. Jeg forsikrer Dem for, at ved enhver anden Lejlighed vilde jeg i Særdeleshed være meget glad ved at komme i nærmere Berøring med Dem; jeg ser nemlig, at Deres Muskler: biceps, triceps og deltoideaus er i den Grad fænomenalt udviklede, at jeg, som Billedhugger, vilde anse det for en sand Lykke at have Dem til Model; men denne Gang beder jeg Dem lade os i Fred.

„Den ærede ubekendte“ hørte hele Sjubins Tale til Ende, vendte Hovedet med Foragt og satte Hænderne i Siderne.

— Jeg forstaar slet ikke, hvad De der siger — sagde han langt om længe. — De tror maaske, at jeg er Skomager eller Urmager? Hvad? Jeg er Officer, Rangsperson, ja!

— Det tvivler jeg ikke om — vilde Sjubin til at fortsætte . . .

— Men nu skal De høre, hvad jeg siger — fortsatte den ubekendte, medens han med sin kraftige Arm fjernede ham som en Gren, der hænger over Vejen — jeg siger: hvorfor sang De ikke Da Capo, naar vi raabte Da Capo? Nu skal jeg straks paa Stedet gaa min Vej, men først skal, stop den Fräulein dør, ikke den Madame, nej, hun behøves ikke, men hun dør eller hun dør (han pegede paa Eléna og Zoé) give mig einen Kuss, som vi siger paa tysk, et Kys, ja; det er jo ikke værd at tale om.

— Einen Kuss, det skader ikke — lød det fra hans Ledsageres Rækker.

— Ih, der Stakramenter! — udbrød en ganske overstadig Tysker.

Zoé greb Insárof i Armen, men han rev sig løs fra hende og stillede sig op lige overfor den kæmpehøje Slubbet.

— Behag at forføje Dem bort — sagde han til ham, ikke høj-røstet, men bestemt.

Tyskeren lo tungt.

— Hvad vil det sige: bort? Det maa jeg nok sige! Har jeg ikke lige saa god Ret til at spadserere? Hvad mener De med: bort? Hvorfor bort?

— Fordi De har vovet at forulempe en Dame — svarede Insárof hurtigt og blegnede pludselig: — fordi De er fuld.

— Hvad? Jeg fuld? Hører De? Hören Sie das, Herr Provisor? Jeg er Officer, og han vover . . . Nu forlanger jeg Satisfaction! Einen Kuss will ich!

— Hvis De gør et Skridt til — begyndte Insárof . . .

— Naa? Hvad saa?

— Saa kaster jeg Dem i Vandet.

— I Vandet? Herr Je! Ikke andet? Det kan blive morsomt at se paa, hvordan jeg kommer i Vandet.

Hr. Officier'en løftede Armene op og gik frem, men pludselig skete der noget helt forbløffende: han udstødte en gryntende Lyd, hele hans vældige Krop svingede til Siden og løftedes op fra Jorden, hans Ben sprællede i Luften, og førend Damerne fik Tid til at hvine, førend nogen kunde fatte, hvordan det skete, faldt Hr. Officier'ens svære Masse med et tungt Plask ned i Søen og forsvandt straks under Vandets hvirvlende Overflade.

— Ej! — hvinede Damerne samtidigt.

— Mein Gott! — lød det fra den anden Side.

Der gik et Minut . . . og et rundt Hoved med fastklæbet vaadt Haar kom til Syne paa Vandfladen; der kom Bobler fra dette Hoved; to Hænder bevægedes krampagtigt lige ved Læberne . . .

— Han drukner, red ham, red ham — hvinede Anna Vasiljevna til Insárof, som stod ved Bredden med Benene ud til Siderne og trak Vejret dybt.

— Han svømmer nok i Land — henkastede han overlegent og skødesløst udeltagende. — Skal vi saa gaa videre — tilføjede han og bød Anna Vasiljevna sin Arm — kom, Uvár Ivánovitj, Eléna Nikolájevna.

— A . . . a . . . o . . . o — kom det jamrende fra den ulyksalige Tysker, hvem det var lykkedes at faa fat i Rørene ved Bredden.

Alle satte sig i Bevægelse og fulgte Insárof, og alle maatte de passere det tyske Selskab. Men da Svirebrødrene havde mistet deres Fører, var de blevet tamme og vovede ikke at sige det ringeste; kun en eneste, den modigste iblandt dem, rystede paa Hovedet og mumlede: „Det maa man rigtignok sige . . . det er for meget af det gode . . . efter den Omgang;“ en anden af dem tog oven i Købet Hatten af. Insárof forekom dem meget vred, og det var ikke uden Grund: noget ondt, noget faretruende stod malet i hans Ansigt. Tyskerne ilede af Sted for at trække deres Fælle op; saa snart han var kommet i Land, begyndte han med Graad i Stemmen at skælde og raabe op om de „russiske

Tyveknægte“, at han vilde indgive Klage over dem og gaa til selve Hs. Excellence, Grev von Kieseritz . . .

Men „de russiske Tyveknægte“ agtede ikke hans Udgydelser, men gik hurtigst muligt ad Borgen til. Ikke én sagde et Ord, medens de passerede Haven; kun Anna Vasiljevna sukkede højlydt. Da de var kommet hen i Nærheden af Vognene, standsede de og opslog en ustyrlig, gjaldende Latter ligesom Himmelens Beboere hos Homer. Først hvinede Sjubin op som en vanvittig, saa fulgte Berséniefs hvirvlende Latter, straks derefter lød Zoés dryssende Perletriller, ogsaa Anna Vasiljevna fik et Anfald, saa at hun næppe kunde staa paa sine Ben, om det saa var Eléna, kunde hun ikke lade være at smile, selv Insárof maatte omsider give efter. Men højest af alle, længst af alle og vildest af alle lo Uvár Ivánovitj: han lo, saa han fik Sting i Siden, Kvælningsfornemmelser og Nyseanfald. Paa én Gang kunde han holde op og med Taarer i Øjnene fremstamme: „jeg tænkte . . . hvad var det for et Knald? . . . og saa var det ham . . . plask“ . . . Men næppe havde han med krampagtige Anstrengelser klemt det sidste Ord frem, før et nyt Latteranfald rystede hele hans Person. Zoé opildnede ham endnu mere. „Jeg ser et Par Ben i Luften“ . . . sagde hun. Ja, ja — bekræftede Uvár Ivánovitj: — Ben, Ben . . . og saa et Knald! men det var ham, der sagde plask! — „Men hvordan bar han sig ad? Tyskeren var jo tre Gange højere“ — spurgte Zoé. — Det skal jeg sige Dem — svarede Uvár Ivánovitj og aftørrede sine Taarer — jeg saa' en Arm om Livet, han spændte Ben, et Knald! Jeg tænkte: hvad er det? . . . og saa var det ham, der sagde plask . . .

Vognene var allerede for længst kørt derfra, Tsaritsins Borg var ikke mere til at øjne, men Uvár Ivánovitj kunde stadigt ikke komme til Ro. Sjubin, som ogsaa denne Gang kørte sammen med ham, fik ham til at tie ved Hjælp af en Irettesættelse.

Men Insárof skammede sig. Han sad i Kareten lige overfor Eléna (paa Bukken sad Bersénief) og tav; hun tav ligeledes. Han troede, at hun fandt hans Handlemaade urigtig; men hun fordømte ham aldeles ikke. Straks i det første Øjeblik var hun blevet meget bange; derpaa var hun blevet forbavset over Udtrykket i hans Ansigt; derefter sad hun hele Tiden og grundede. Hvad hun grundede over, var hende ikke ganske klart. En Følelse, hun havde gennemlevet i Løbet af Dagen, var forsvundet; det stod tydeligt for hende; men den var blevet erstattet af en anden, som hun ikke forstod. Udflugten havde været alt for længe: uden at det kunde mærkes, var Aftenen blevet Nat. Kareten kørte meget

hurtigt, snart langs Marker, som var ved at modnes — her var Luften kvalm og aromatisk og duftede af Korn — snart langs brede Enge, hvis uventede Friskhed slog ind paa Ansigtet som en blød Bølge. Himmelen saa' ud i Kanterne, som om den stod i Røg. Omsider kom Maanen svømmende, mat og rød. Anna Vasiljevna halvsov; Zoé havde lænet sig ud af Vinduet og stirrede paa Vejen. Til sidst kom Eléna til at tænke paa, at hun ikke havde talt med Insárof i over en Time. Hun henvendte et ubetydeligt Spørgsmaal til ham; han svarede hende straks fornøjet. I Luften begyndte der at svirre nogle ubestemmelige Lyde; det var, som om tusinde Stemmer talte langt borte: det var Moskvá, som bares dem i Møde. Forude glimtede nogle lysende Punkter; der blev flere og flere af dem; endelig hamrede Hjulene hen over Stenbro. Anna Vasiljevna vaagnede; alle i Kareten gav sig til at tale, skønt ingen mere kunde skelne, hvad Talen drejede sig om: saa stærkt dundrede Stenbroen under de to Vogne og de toogtredive Hestehove. Lang og kedsommelig var Turen fra Moskvá til Kuntsovo; alle sov eller tav stille med Hovedet støttet til et Hjørne af Vognen; kun Eléna lukkede ikke sine Øjne: hun saa' uafbrudt paa Insárofs mørke Skikkelse. Sjubin blev melankolsk; Vinden, som blæste ham ind i Ansigtet, irriterede ham; han svøbte sin Kappes Krave om sig og var ikke langt fra at græde lidt. Uvár Ivánovitj sad og snorkede i god Behold, medens hans Krop gyngede til højre og til venstre.

Vognene holdt endelig stille. To Tjenere bragte Anna Vasiljevna ud af Kareten; hun var faldet ganske i Staver, og ved Afskeden erklærede hun for Deltagerne, at hun var halvdød; disse begyndte at takke hende, men hun gentog i ét væk: „jeg er halvdød.“ Eléna trykkede Insárofs Haand for første Gang; længe blev hun siddende, iført alt sit Tøj, ved Vinduet. Sjubin fik Lejlighed til at hviske Bersénief i Øret ved Bortgangen:

— Er han saa ikke en Helt, naar han kaster drukne Tyskere i Vandet?

— Ikke engang dét har du kunnet gøre — svarede Bersénief og gik hjem sammen med Insárof.

Morgenrøden havde allerede begyndt at farve Himmelen, da de to Venner naaede hjem til deres Bolig. Solen var endnu langt fra at staa op, men det var allerede blevet køligt, graa Dug laa paa Græsset, og de første Lærker slog deres Triller højt — højt oppe i den halvmørke dybe Luft, hvorfra den sidste Stjerne skuede ned som et ensomt, stort Øje.

XVI.

Snart efter at have stiftet Insárofs Bekendtskab begyndte Eléna (for femte eller sjette Gang) at føre en Dagbog. Her er nogle Uddrag af denne hendes Dagbog:

Juni . . . Andréi Petrovitj plejer at bringe mig Bøger, men jeg kan ikke læse dem. Tilstaa det for ham — det skammer jeg mig for; give ham Bøgerne tilbage, lyve og sige, at jeg har læst dem — det har jeg ikke Lyst til. Jeg tror, at det vil gøre ham bedrøvet. Han lægger Mærke til alting hos mig. Han er mig vist meget hengiven. Andréi Petrovitj er en meget god Mand . . . Hvad længes jeg efter? Hvorfor er jeg saa tung, saa trykket om Hjertet? Hvorfor ser jeg misundelig til Fuglene, naar de flyver forbi? Jeg kunde flyve med dem, forekommer det mig — men hvorhen, det véd jeg ikke selv, blot langt, langt bort herfra. Er dette ikke et syndigt Ønske? Jeg har min Mode: her, Fader, Familien. Elsker jeg dem da ikke? Jo, men jeg elsker dem ikke paa den Maade, som jeg kunde ønske at elske dem. Jeg ræddes ved at sige det, men det er sandt. Maaske er jeg en stor Synderinde; maaske er det derfor, at jeg er saa bedrøvet og ikke kan finde Fred. En fremmed Haand hviler paa mig og tager Vejret fra mig. Jeg er til Mode som i et Fængsel, hvis Mure hvert Øjeblik truer med at styrte sammen over mig. Hvorfor mærker de andre det ikke? Hvem skal jeg da elske, naar jeg er kold mod mine nærmeste? Jeg forstaar nu, at Papa har Ret; han bebrejder mig, at jeg kun holder af Hunde og Katte. Jeg maa tænke over dette. Jeg beder for lidt til Gud! jeg maa og skal bede til ham. . . . Og dog forekommer det mig, at jeg har Forstand paa at elske!

. . . Jeg er stadig ængstelig overfor Hr. Insárof. Jeg véd ikke, hvorfor; jeg skulde dog synes, at jeg ikke er ganske ung, og han er saa ligefrem og god. Undertiden ser han saa alvorlig ud. Han har vistnok ikke Tanker for os. Jeg føler det, og jeg ligesom undser mig for at berøve ham hans kostbare Tid. Helt anderledes forholder det sig med Andréi Petrovitj. Ham kunde jeg tale med en hel Dag, om det skulde være. Men ogsaa han fortæller hele Tiden om Insárof. Og hvilke rædselsfulde Detailler! Jeg drømte i Nat, at han holdt en Dolk i Haanden, og sagde til mig: „Jeg slaar dig ihjel og dræber ogsaa mig selv.“ Hvor dumt!

. . . Om nogen kunde sige mig: se, det bør du gøre! Være god — det er for lidt; øve god Gerning . . . ja; det er Hoved-

sagen her i Livet. Men Spørgsmaalet er: hvorledes skal man gøre godt? Gid jeg kunde lægge Baand paa mig selv! Jeg forstaar ikke, hvorfor jeg saa ofte tænker paa Hr. Insárof. Naar han kommer og sætter sig ned og hører opmærksomt efter uden selv at anstrenge sig eller være optaget af noget andet, saa ser jeg med Velbehag paa ham — og ikke mere; men saa snart han er borte, gaar jeg stadig omkring og mindes hans Ord, og jeg fortørnes paa mig selv og kommer tilmed i Oprør . . . selv véd jeg ikke, hvorfor. (Han taler daarligt Fransk, men det generer han sig ikke for — det tiltaler mig.) For Resten — jeg tænker altid meget over ny opdukkende Ansigter. Under en Samtale med ham kom jeg med ét til at tænke paa vor Buffist Vasilij, som reddede en gammel Mand, der ikke kunde gaa, ud af et brændende Hus, ved hvilken Lejlighed han var nær ved at omkomme selv. Papa kaldte ham en modig Fyr, Mama gav ham fem Rubler, jeg selv kunde have kastet mig paa Knæ for ham. Og han saa' saa enfoldig, næsten dum ud, og siden blev han Dranker.

. . . Jeg gav i Dag en Mønt til en fattig Kone, og hun spurgte mig: hvorfor er du saa bedrøvet? Og jeg havde ingen Anelse om, at jeg saa' bedrøvet ud. Jeg tror, det kommer af, at jeg er ene, altid ene med det gode og med det onde, derbor i mig. Jeg har ingen at række min Haand. Hvem der kommer mig nær, har jeg ikke Brug for; hvem jeg selv kunde ønske at slutte mig til . . . gaar mig forbi.

. . . Jeg véd ikke, hvorledes det er fat med mig i Dag; det løber rundt for mig; jeg er nær ved at synke i Knæ og beder og bønfaller om Skaansel. Hvem og hvordan, véd jeg ikke — men nogen er der, som ligesom vil mig til Livs, og i mit Inderste skriker jeg ophidset; jeg græder og kan ikke tie . . . Min Gud! min Gud! stands disse Anfald hos mig! Du alene formaar det, alt andet er magtesløst: hverken mine usle Velgerninger eller mine Beskæftigelser, intet, intet, intet kan hjælpe mig. Gid jeg kunde begive mig ud at tjene — i Sandhed, jeg vilde føle det som en Lettelse.

Hvad gavner min Ungdom mig, hvorfor lever jeg, hvorfor har jeg en Sjæl, hvad skal jeg med alt det?

. . . Insárof, Hr. Insárof — jeg véd virkelig ikke, hvad jeg skal skrive — optager mig vedblivende. Jeg længes efter at erfare, hvad hans Sjæl indeholder. Tilsyneladende er han saa aaben, saa tilgængelig, men jeg kan intet se. Undertiden ser han paa mig med underlige, forskende Øjne . . . eller er det noget,

jeg bilder mig ind? Paul driller mig uafadeligt — jeg er vred paa Paul. Hvad vil han? Han er forelsket i mig . . . hvad angaar det mig, naar jeg ikke trænger til hans Kærlighed? Han er ogsaa forelsket i Zoé. Jeg gør ham Uret; han sagde i Gaar til mig, at jeg ikke forstaaer at være halvt uretfærdig . . . det er sandt. Det er noget meget slet.

Ak, jeg føler, at et Menneske maa være ulykkelig, fattig eller syg; ellers tror man straks for meget om sig selv.

. . . Hvorfor fortalte Andréi Petrovitj mig i Dag om de to Bulgarere? Det stod for mig, som om han gjorde det i en bestemt Hensigt. Hvad vedkommer Hr. Insárof mig? Jeg er vred paa Andréi Petrovitj.

. . . Jeg har grebet Pennen, men véd ikke, hvorledes jeg skal begynde. Hvor uventet det kom, at han henvendte Ordet til mig i Dag i Haven! Hvor var han venlig og oprigtig! Og saa hurtigt det skete! Som om vi var gamle, gamle Venner, der først i det Øjeblik genkendte hinanden. Hvoraf kommer det, at jeg indtil da ikke forstod ham? Nu staar han mig saa nær. Og hvad der er det mest forunderlige: jeg er nu faldet mere til Ro. Jeg kan le derved: i Gaar var jeg vred paa Andréi Petrovitj, paa ham, jeg kaldte ham endogsaa Herr Insárof, og i Dag . . . Endelig ser jeg en sandhedskærlig Mand for mig, en, som man kan sætte sin Lid til. Han lyver ikke; det er den første Mand, jeg har mødt, som ikke lyver: alle andre lyver, alting lyver. Kære, gode Andréi Petrovitj, hvorfor tilsidesætter jeg Dem? Nej! Andréi Petrovitj er maaske mere lærd end han, maaske endogsaa klogere . . . Men jeg véd ikke — han er saa lille i Sammenligning med ham. Naar den anden taler om sit Fædreland, bliver han saa stor, saa stor, hans Ansigt bliver smukt, hans Stemme faar Staalklang, og man faar den Tanke, at der ikke i hele Verden findes et eneste Menneske, overfor hvem han behøvede at slaa Øjnene ned. Og han nøjes ikke med at tale — han har handlet og vil ogsaa handle. Jeg vil spørge ham ud . . . Hvor han smilte til mig, da han pludselig vendte sig om imod mig! Paa den Maade kan kun Brødre smile! Jeg er saa tilfreds! Den første Gang, han kom til os, faldt det mig slet ikke ind, at vi saa snart skulde finde hinanden. Nu er jeg endogsaa glad over, at jeg den første Gang var saa inddifferent. Indifferent! Er jeg det ikke ogsaa nu?

. . . Det er længe siden, jeg har mærket en saadan Ro i mit Inderste. Der er saa stille, saa stille inde i mig. Jeg har ikke engang noget at notere. Jeg ser ham ofte; det er alt. Hvad mere er der at notere?

. . . Paul holder sig indelukket, Andréi Petrovitj kommer nu sjældnere . . . den Stakkel! jeg synes, han . . . For Resten, det er ikke muligt. Jeg kan godt lide at tale med Andréi Petrovitj; han siger aldrig et eneste Ord om sig selv, altid taler han om noget alvorligt, nyttigt. Ikke som Sjubin. Sjubin tager sig ud som en Sommerfugl, men han nyder sit eget Ydre; det gør Sommerfugle ikke. For Resten, baade Sjubin og Andréi Petrovitj . . . jeg véd, hvad jeg vil sige.

. . . Han synes om at komme hos os; det ser jeg. Men hvad er Grunden? hvad ser han i mig? Ganske vist stemmer vi overens i Smag og Behag; hverken han eller jeg ynder Vers; ingen af os forstaar sig paa Kunst. Men hvor er han langt bedre end jeg! Han er rolig, jeg er altid urolig; han gaar imod et bestemt Maal — men mit Maal — hvor er det? Hvor er min Rede? Han er rolig, men alle hans Tanker færdes langt borte herfra. Naar Tiden kommer, forlader han os for stedse, og rejser hjem til sig selv, langt bort over Havet. Der er intet dertil at sige. Jeg ønsker ham alt godt. Jeg vil alligevel være glad over, at jeg har lært ham at kende, medens han har været her.

Hvorfor er han ikke Russer? Nej, han kunde ikke være Russer.

Og Mama holder af ham; hun siger: han er et pænt, stille Menneske. Skikkelige Mama! Hun forstaar ham ikke. Paul siger intet: han har indset, at hans Hentydninger er mig ubehagelige, men han er skinsyg. Han er en ond Dreng! Og med hvilken Ret? Har jeg nogen Sinde . . .

Alt det er løs Snak! Hvor faar jeg de Tanker fra?

. . . Det er i Grunden besynderligt, at jeg, en Pige paa tyve Aar, endnu aldrig har elsket nogen. Jeg tror, at D.'s (jeg vil kalde ham D., jeg synes godt om hans Navn: Dimitrij) Sind er saa lyst, fordi han ganske har givet sig hen til sin Sag, sin Drøm. Hvad skulde han være bekymret over? Den, som har givet sig helt . . . helt . . . helt hen, han kan være ubekymret, han bærer intet Ansvar. Det er ikke éns Jeg, som vil; det er *Sagen*, som har Viljen. A propos, han og jeg holder begge to af de samme Blomster. Jeg plukkede i Dag en Rose. Et af dens Blade faldt af, han tog Bladet op . . . Jeg gav ham hele Rosen.

. . . D. kommer ofte hos os. I Gaar blev han hele Aftenen. Han vil lære mig Bulgarsk. Jeg har det godt i hans Selskab, lige- som hjemme. Bedre end hjemme.

. . . Dagene iler af Sted . . . Jeg føler mig saa vel til Mode,

men jeg ængstes ogsaa af en Grund, jeg ikke kan forklare; jeg kunde takke Gud og udøse Taarer paa samme Tid. Herlige varme, lyse Dage!

. . . Som sædvanligt, føler jeg mig saa let; kun en ganske sjælden Gang bliver jeg melankolsk. Jeg er lykkelig. Er jeg lykkelig?

. . . Længe vil jeg mindes Udflugten i Gaar. Underlige, nye, frygtindgydende Fornemmelser oplevede jeg! Da han pludselig greb fat i Kæmpen og slyngede ham som en Bold ud i Vandet, blev jeg ikke forskrækket . . . men han forskrækkede mig. Og dernæst — hans ildevarslende, næsten grusomme Ansigtstudtryk! Som han sagde: han svømmer nok i Land! Det vendte op og ned paa mig. Altsaa har jeg hidtil ikke forstaaet ham. Og siden, da alle lo, da jeg lo, hvor gjorde det mig ondt for ham! Han skammede sig; det følte jeg; han skammede sig for mig. Han sagde mig det bagefter i Karetten, i Mørke, da jeg bestræbte mig for at faa ham at se og var bange for ham. Han er sandelig ikke til at spøge med, han forstaa ogsaa at forsvare. Men hvortil tjener hans onde Vrede, hans dirrende Læber og Giften i hans Blik? Eller kan det maaske ikke være anderledes? Kan man ikke være Mand, en kæmpende, og forblive blød og medgørlig? Livet er groft, sagde han for nylig til mig. Jeg gentog det til Andréi Petrovitj; han var ikke enig med D. heri. Hvem af de to har Ret? Og den Maade, hvorpaa Dagen begyndte! Det var saa godt at gaa ved hans Side, endogsaa uden at sige et Ord . . . Men jeg er glad for det, der skete. Det er klart, at saaledes skulde det nu være.

. . . Atter Uro . . . Jeg er ikke rigtig rask . . . Alle disse Dage har jeg ikke noteret noget i dette Hæfte, fordi jeg ikke havde Lyst til at skrive noget. Jeg følte det forud, at hvad jeg end vilde notere, vilde det dog ikke være det, som jeg egentlig havde paa Hjerte . . . Hvad er det i Grunden, som ligger mig paa Hjerte? Jeg har haft en lang Samtale med ham, som har aabnet mit Øje for mange Ting. Han fortalte mig sine Planer (nu véd jeg ogsaa, hvorfra det Ar paa Halsen stammer . . . Min Gud! naar jeg tænker paa, at han har været dømt til Døden, at han med Nød og næppe slap bort, helt bedækket med Saar . . .) Han aner Krigens Komme og glæder sig til den. Og trods alt dette, har jeg aldrig før set D. saa sørgmodig. Hvad kan han . . . han! . . . sørge over? Papa kom hjem fra Staden, han traf os sammen og saa' saa underligt paa os. Andréi Petrovitj kom i

Dag; jeg lagde Mærke til, at han var blevet meget mager og bleg. Han bebrejdede mig, at jeg, som han mente, behandlede Sjubin med alt for udpræget Kølighed og Foragt. Og jeg, som rent har glemmt Paul! Naar jeg ser ham, vil jeg forsøge at gøre min Fejl god igen. Jeg har ingen Tanker for ham . . . eller for nogen som helst anden i Verden. Andréi Petrovitj gav sig til at tale med mig med en Art Medfølelse. Hvad betyder alt det? Hvorfor er det saa mørkt omkring mig og inde i mig? Jeg tror, at der omkring mig og inde i mig foregaar noget gaadefuldt, at jeg maa finde et Ord dertil . . .

. . . Jeg har ikke sovet i Nat, jeg har Hovedpine. Hvad tjener det til at skrive? Han gik saa hurtigt bort i Dag, og jeg vilde dog saa gerne have talt med ham . . . Det er, som om han undgaar mig. Ja, han undgaar mig.

. . . Ordet er fundet! Herre, forbarm dig over mig . . . Jeg elsker!

XVII.

Den samme Dag, som Eléna nedskrev dette sidste, afgørende Ord i sin Dagbog, sad Insárof inde i Berséniefs Værelse; Bersénief stod op foran ham med Forbavnelsen malet i sit Ansigt. Insárof havde netop erklæret, at han havde foresat sig at flytte ind til Moskvá den næste Dag.

— Hvad siger De! — udbrød Bersénief — og nu kommer den skønneste Tid. Hvad vil De i Moskvá? Hvad er det for en brat Beslutning? Eller har De maaske faaet en eller anden Meddelelse?

— Jeg har ikke faaet Meddelelser af nogen Art — indvendte Insárof — men efter moden Overvejelse ser jeg, at jeg ikke kan blive her længere.

— Men hvor kan De . . .

— Andréi Petrovitj — sagde Insárof — gør mig den Tjeneste

ikke at være paastaelig, jeg beder Dem derom. Jeg er selv ked af at maatte tage Afsked med Dem; men der er intet at stille op.

Bersénief saa' bestemt paa ham.

— Jeg véd nok — sagde han omsider — at Dem kan man ikke overtale. Altsaa — er det afgjort?

— Aldeles bestemt! — svarede Insárof, rejste sig op og gik.

Bersénief gik lidt frem og tilbage, tog saa sin Hat og gik ud til Familien Stákhof.

— De har noget at meddele mig — sagde Eléna til ham, saa snart de var blevet alene.

— Ja. Hvor kunde De gætte det?

— Det kan være det samme. Fortæl.

Bersénief berettede hende Insárofs Beslutning.

Eléna blegenede.

— Hvad skal det betyde? — fremstammede hun med Besvær.

— De véd godt — fortsatte Bersénief — at Dmitrij Nikanorovitj ikke ynder at staa til Regnskab for sine Handlinger. Men jeg formoder . . . Sæt Dem ned, Eléna Nikolájevna, De er vistnok ikke ganske rask . . . Jeg tror, at jeg kan slutte mig til den egentlige Aarsag til hans bratte Afrejse.

— Hvad er da Aarsagen? hvad er Aarsagen? — gentog Eléna, og uden selv at bemærke det trykkede hun Berséniefs Haand fast i sin egen, isnende Haand.

— Ser De — begyndte Bersénief med et bedrøvet Smil — hvordan skal jeg forklare Dem det? Jeg kommer til at gaa helt tilbage til Foraaret, den Tid, da jeg stiftede nærmere Bekendtskab med Insárof. Jeg mødte ham hos en af mine bekendte, som har en Datter, en meget sød Pige. Det forekom mig, at Insárof ikke forholdt sig ganske ligegyldig overfor hende, og jeg sagde det til ham. Han lo og svarede mig, at jeg tog Fejl, at hans Hjerte var uskadet, men at han straks vilde rejse bort, hvis noget saadant hændte ham, da han ikke ønskede — det er hans egne Ord — at svinge sin Sag og sin Pligt for at tilfredsstille sine egne, personlige Følelser. „Jeg er Bulgarer,“ sagde han, „og behøver ikke russisk Kærlighed.“

— Naa . . . og hvad . . . nu — hviskede Eléna og vendte uvilkaarligt Hovedet til den anden Side som én, der venter at blive ramt af et Slag; men hun gav ikke Slip paa Berséniefs Haand.

— Jeg tror — sagde han med dæmpet Røst — jeg tror, at nu er det indtruffet, som jeg den Gang uden Grund formodede.

— Det vil sige . . . De tror . . . pin mig ikke! — kom det pludselig fra Eléna.

— Jeg tror — skyndte Bersénief sig med at supplere — at Insárof nu har fattet Kærlighed til en russisk Pige, og ifølge sit Løfte har besluttet at flygte.

Eléna trykkede hans Haand endnu fastere i sin og bøjede Hovedet endnu mere, som om hun prøvede paa at skjule Skamrødmens Flamme, der med ét gød sig over hele hendes Ansigt og Hals.

— Andréi Petrovitj, De er god som en Engel — sagde hun — men han kommer jo for at sige Farvel?

— Jo, det formoder jeg, han kommer sikkert, for han vil ikke rejse uden . . .

— Sig det til ham, sig det.

Men nu kunde den stakkels Pige ikke mere; Taarerne vædede frem, og hun løb ud af Stuen.

„Naa, det er saa meget, hun elsker ham,“ tænkte Bersénief ved sig selv paa Hjemvejen. „Det havde jeg ikke ventet; jeg havde ikke ventet, at det allerede var saa stærkt. Om mig siger hun, at jeg er god,“ vedblev han, medens han stadig gik i Tanker . . . „Hvem kan sige, hvilke Følelser der har drevet mig til at meddele Eléna det? Det var ikke af Godhed. Det var kun den gamle forbandede Lyst til at efterse, om Dolken virkelig sidder i Saaret. Jeg maa være tilfreds med, hvad jeg har udrettet — de elsker hinanden, og jeg har hjulpet dem . . . „Fremtidens Mægler mellem Videnskaben og det russiske Publikum“, kalder Sjubin mig; det er aabenbart min Skæbne at skulle være Mægler. Men sæt, jeg har taget fejl? Nej, jeg har ikke taget fejl“ . . .

Bitter følte Andréi Petrovitj sig til Mode, og hans Hoved havde ikke Plads til *Raumer*.

Den næste Dag Klokken henimod to indfandt Insárof sig hos Familien Stákhof. Ret som det kunde være med Overlæg, var der netop Besøg hos Anna Vasiljevna paa det Tidspunkt; det var Naboersken, Provstinden, en Kvinde, der saa' meget smuk og ærværdig ud; kun havde hun haft en lille Konflikt med Politiet, fordi det i den allerhedeste Time var faldet hende ind at tage et Bad i Søen, ikke langt fra Landevejen, i samme Øjeblik som der kom kørende en fornem Generals Familie hen ad Vejen. Den uvedkommendes Nærværelse tog Eléna som en Fordel; alt Blo-

det veg fra hendes Ansigt, saa snart hun hørte Insárofs Fodtrin; men hendes Hjerteslag standsede ved den Tanke, at han kunde sige Farvel uden at faa talt med hende i Enrum. Han lod ikke til at være ude af Ligevægt, men han undgik hendes Blik. „Skal han nu til at sige Farvel?“ tænkte Eléna. Ganske rigtigt; Insárof talte allerede med Anna Vasiljevna; Eléna rejste sig hurtigt og kaldte ham hen til Vinduet. Provstinden blev forbavset og vilde vende sig om; men hun var snøret saa stærkt, at hendes Korset knagede ved den mindste Bevægelse. Hun forblev i den samme Stilling.

— Hør — sagde Eléna hastigt — jeg véd, hvorfor De er kommet; Andréi Petrovitj har fortalt mig, hvad De agter at gøre, men jeg beder Dem, jeg bønfaller Dem om ikke at sige Farvel til os i Dag, men kom i Morgen Formiddag, saa tidligt som muligt, for Eksempel, naar Klokkeren gaar til elleve. Jeg har et Par Ord at sige Dem.

Insárof bøjede Hovedet uden at sige noget.

— Jeg skal ikke sinke Dem . . . Vil De love mig det?

Insárof bukkede igen, men sagde intet.

— Lene, kom herhen — sagde Anna Vasiljevna — skal du se en yndig Reticule, Provstinden har.

— Jeg har selv broderet den — bemærkede Provstinden.

Eléna gik bort fra Vinduet.

Insárof blev højst et Kvarter. Eléna iagttog ham i Smug. Han stod og trippede paa samme Sted; som ved tidligere Lejligheder vidste han ikke, hvor han skulde gøre af sine Øjne, og gik bort saa underligt uventet — han ligesom forsvandt.

Lang var denne Dag for Eléna, men endnu længere varede den endeløse Nat. Snart sad hun paa Sengen med Armiene lagte omkring Knæene og Hovedet hvilende paa dem, snart gik hun hen til Vinduet og lagde sin hede Pande til den kolde Rude og tænkte, tænkte indtil Udmattelse stadigt de samme Tanker. Hun havde en Fornemmelse, som om hendes Hjerter var forstenet eller var forsvundet fra Brystet; hun mærkede det ikke; men Aarerne i Hovedet bankede tungt, Haaret brændte paa hende, og Læberne tørrede ind. „Han kommer . . . han sagde ikke Farvel til Mama . . . han vil holde Ord . . . Har virkelig Andréi Petrovitj talt sandt? Det kan ikke være muligt . . . Han udtalte ikke noget Løfte om at komme . . . Skal jeg da for stedse skilles fra ham?“ . . . Det var de Tanker, som ikke vilde forlade hende . . . ja, netop, ikke forlade hende; thi de kom ikke, og de gik

ikke — de vuggede stadigt inde i hende som Taage. „Han elsker mig!“ blussede det af og til op i hele hendes Person, og hun stirrede da spændt ud i Mørket; et Smil, som ingen saa', spærrede hendes Læber op . . . men i det samme rystede hun paa Hovedet, lagde sine foldede Hænder bag Nakken, og paa ny vuggede de samme Tanker som Taage i hende. Henad Morgenstunden klædte hun sig af og lagde sig til Sengs, men hun kunde ikke falde i Søvn. Solens første Ildstraaler strømmede ind i hendes Kammer . . . „O, hvis han elsker mig!“ udbrød hun pludselig, og uden at skamme sig for Lyset, der gød sig over hende, aabnede hun sin Favn . . .

Hun stod op, klædte sig paa og gik ned. Endnu var ingen oppe i hele Huset. Hun gik ud i Haven; men i Haven var der saa stille, grønt og friskt, Fuglene kvidrede saa fortroligt, Blomsterne tittede saa glade frem, at hun følte sig helt uhyggeligt til Mode. „Hvis det er sandt,“ tænkte hun, „saa er der ikke et Græsstraa, som er lykkeligere end jeg — men er det sandt?“ Hun gik atter op paa sit Værelse, og for at slaa Tiden ihjel paa en eller anden Maade gav hun sig til at skifte Kjole. Men enhver Genstand faldt eller gled ud af Hænderne paa hende, og hun sad endnu halvt paaklædt foran sit Toilettespejl, da hun blev kaldt ned til Te. Hun gik ned; hendes Moder saa, at hun var bleg, men sagde kun: „Du er saa interessant i Dag,“ og med et Blik paa hende tilføjede hun: „Den Kjole staar godt til dig; den skulde du altid tage paa, naar du vil behage.“ Eléna svarede intet, men satte sig hen i en Krog. Imidlertid slog Klokken ni; der var hele to Timer til Klokken elleve. Eléna tog en Bog, derpaa sit Sytøj og derpaa atter en Bog; derefter paalagde hun sig selv at gaa hundrede Gange op ad én Allé, og hun gjorde det; derpaa sad hun længe og saa' paa Anna Vasiljevna, der lagde Kort op . . . saa saa' hun paa Uret: Klokken var ikke ti endnu.

Sjubin kom ind i Dagligstuen. Hun forsøgte at faa en Samtale i Gang med ham og gjorde ham en Undskyldning — for hvad, vidste hun ikke selv . . . Det var, som om hvert enkelt Ord krævede en Anstrengelse af hende eller vakte en uklar Tvivl hos hende. Sjubin bøjede sig ned over hende. Hun ventede, at han vilde spotte hende, hun slog Øjnene op og saa' et sørgmodigt, venligt Ansigt for sig . . . Hun smilte til dette Ansigt. Sjubin smilede ligeledes til hende uden at sige et Ord og gik stille ud. Hun vilde holde ham tilbage, men kunde i Øjeblikket ikke erindre, hvad han hed. Endelig slog Uret elleve Slag. Hun satte sig

til at vente, vente, vente og lytte. Hun kunde ikke mere foretage sig noget; hun hørte endogsaa op med at tænke. Hendes Hjerte levede op og begyndte at banke stærkere og stærkere, og underligt nok forekom det hende, at Tiden ilede hastigere af Sted. Der gik et Kvarter, der gik en halv Time, der gik endnu nogle Minutter, som Eléna mente, og pludselig fo'r hun sammen: Uret slog ikke tolv, det slog ét. „Han kommer ikke, han rejser uden at tage Afsked“ . . . Denne Tanke fo'r lynsnart sammen med Blodet op i hendes Hoved. Hun mærkede, at Vejret gik fra hende, og at hun var grædefærdig . . . Hun løb op paa sit Værelse og kastede sig paa Sengen med Ansigtet i de foldede Hænder.

En halv Time blev hun liggende ubevægelig; Taarerne flød ud paa Pudren mellem hendes Fingre. Med ét rejste hun sig op og satte sig ned: noget underligt modnedes i hende! hendes Ansigt var ganske forandret, hendes fugtige Øjne blev af sig selv tørre og skinnende, hendes Øjenbryn rynkedes, og hendes Læber trykkedes sammen. Der gik endnu en halv Time. Endnu en Gang lagde Eléna Øret til: skulde hun ikke opfange en Lyd af den kendte Stemme? Saa rejste hun sig op, tog Hat og Handsker paa, kastede en Mantille over Skuldrene, gled ubemærket ud af Huset og gik med raske Skridt hen ad Vejen, som førte til Bersé-niefs Bolig.

XVIII.

Eléna gik med Hovedet bøjet og Øjnene ubevægeligt rettede fremefter. Hun frygtede intet, hun tog intet i Betragtning; hun vilde endnu en Gang tale med Insárof. Hun gik uden at lægge Mærke til, at Solen for længe siden var skjult bag sorte, tunge Skyer, at Vinden stødvis suste i Træerne og hvirvlende greb fat i hendes Kjole, at Støvet pludselig rejste sig og som en Støtte bares hen ad Vejen . . . Regnen begyndte at falde i store, tunge Draaber; heller ikke det ænsede hun; men saa begyndte den at

falde tættere og stærkere, et Lyn glimtede, et Tordenskrald bragte. Eléna standsede og saa' sig om . . . Et Held var det for hende, at der ikke langt fra det Sted, hvor hun blev overrasket af Uvejret, fandtes et lille forladt Kapel, som var opført over en sammensunket Brønd. Hun løb derhen og søgte Ly under Indgangsdørens Halvtag. Regnen styrtede med ét ned i Strømme; Himmelen var overtrukket helt omkring. I stum Fortvivelse iagttog Eléna de hastigt faldende Draabers tætte Slør. Det sidste Haab om at ses med Insárof svandt. En gammel Tiggerske kom ind i Kapellet, rystede Regnen af sig og sagde med et Buk: „Jeg søger Ly imod Regnen,“ og stønnende og sukkende satte hun sig ned paa et lille Trin ved Brønden. Eléna stak Haanden i Lommen; den gamle Kone saa' denne Bevægelse, og der kom Liv i hendes Ansigt, der vel var gult og rynket, men aabenbart i sin Tid havde været smukt. „Tak for din Godhed,“ begyndte hun. Eléna havde ingen Pengepung hos sig, men den gamle havde allerede udstrakt Haanden . . .

— Penge har jeg ikke, gamle Bedstemor — sagde Eléna — men her er noget, du kan faa Brug for.

Hun gav hende sit Lommetørklæde.

— Min yndige Pige — sukkede Tiggersken — hvad skal jeg i Grunden med dit Lommetørklæde? Jeg kan maaske bruge det til Brudegave til min Datterdatter, naar hun en Gang skal giftes. Gud lønné dig for din Godhed!

Der drønedes et Tordenskrald.

— Vo' herre, Jesus Kristus — mumlede Tiggersken og slog Kors for sig tre Gange. — Jeg er lige ved at tro, at jeg har set dig før — tilføjede hun ikke længe efter. — Har du ikke før rakt mig en Almisse?

Eléna saa' forskende paa den gamle og genkendte hende.

— Jo, Bedstemor — svarede hun. — Du spurgte mig tilmed om, hvorfor jeg var saa bedrøvet?

— Det er rigtigt nok, lille Due. Jeg syntes jo nok, at jeg kendte dig. Ogsaa nu ser du ud til at bære paa en Sorg. Dit Lommetørklæde er vaadt, af Taarer kan jeg tænke. I unge Piger har alle en og den samme Sorg, en forfærdelig stor Sorg.

— Hvilken Sorg mener du, Bedstemor?

— Hvilken? Min smukke Frøken, du maa ikke drive Gæk med mig gamle Kone. Jeg véd godt, hvad du sukker over: din Sorg er ikke den faderløses Sorg. Glem ikke, at jeg ogsaa har været ung og gennemgaaet de samme Kvaler. Hører du det?

Men nu skal jeg give dig et Raad til Tak for din Venlighed: har du truffet en Mand paa din Vej, en god Mand, en, som ikke er ren Vind, saa hold dig til ham alene; hold fastere, end selv Døden formaar. Skal det være, saa skal det være, men skal det *ikke* være, saa er det tydeligt nok efter Guds Vilje. Du hører mig? Hvorfor ser du saa forbavset paa mig? — jo, du har Ret: jeg er en Heks. Ønsker du, at jeg skal bringe din Sorg bort i dit Lommetørklæde — godt, saa bringer jeg den bort, og saa er det forbi. Se, hvor Regnen er taget af; bliv du her lidt endnu, men jeg gaar min Vej. Det er ikke første Gang, jeg bliver vaad af Regnen. Husk saa, min lille Due: Sorgen kom, Sorgen svandt, den kommer aldrig igen! Herre, forbarm dig!

Tiggersken rejste sig op fra Trinnet, hun sad paa, gik ud af Kapellet og stavrede hen ad Vejen. Eléna fulgte hende forbavset med Øjnene. „Hvad betyder det?“ hviskede hun uvilkaarligt.

Færre og færre blev Regndraaberne, Solen skinnede frem for et Øjeblik. Eléna vilde netop til at forlade sit Tilflugtssted . . . Pludselig fik hun Øje paa Insárof, kun en halv Snes Skridt fra Kapellet. Indhyllet i sin Kappe bevægede han sig hen ad den samme Vej, som Eléna havde fulgt; det saa' ud til, at han skyndte sig hjem.

Hun lagde Haanden paa det gamle Rækværk uden for Kapellets Dør og vilde til at kalde paa ham, men Stemmen svigtede hende . . . Insárof var allerede gaaet forbi uden at se op . . .

— Dmitrij Nikanórovitj! — overvandt hun sig til at sige langt om længe.

Insárof standsede brat og saa' sig om . . . Straks kunde han ikke genkende Eléna, men gik dog hen til hende.

— Er det Dem? De her?

Hun traadte blot et Skridt tilbage ind i Kapellet, uden at sige et Ord. Insárof fulgte efter.

— De her? — gentog han.

Hun tav stadig og sendte ham kun et langt, ømt Blik. Han slog Øjnene ned.

— Kommer De fra os? — spurgte hun ham.

— Nej . . .

— Nej? — gentog Eléna og gjorde Forsøg paa at smile. — Er det saaledes, De holder Deres Løfte? Jeg har ventet Dem fra i Morges tidligt.

— Jeg har intet lovet i Gaar, hvis De vil tænke Dem om, Eléna Nikolájevna.

Eléna smilte atter svagt og strøg sig med Haanden over sit Ansigt. Baade hendes Ansigt og hendes Haand var ganske blege.

— De havde altsaa i Sinde at rejse uden at sige Farvel?

— Ja — svarede Insárof haardt og indesluttet.

— Virkeligt? Efter at vi har stiftet hinandens Bekendtskab, efter at vi har talt saa meget sammen, efter alt . . . Altsaa — hvis jeg ikke ganske tilfældigt havde mødt Dem her (der var Klang i Elénas Stemme, og hun gjorde en lille Pause) . . . vilde De saa være rejst uden at have trykket mig i Haanden for sidste Gang, og vilde De ikke fortryde det?

Insárof vendte sig bort.

— Eléna Nikolájevna, gør mig den Glæde ikke at tale paa den Maade. Jeg er i Forvejen alt andet end glad. Tro mig! min Beslutning har kostet mig saa stor Overvindelse. Hvis De vidste . . .

— Jeg forlanger ikke at faa at vide! — afbrød Eléna ham forskrækket — hvorfor De rejser . . . Det er klart, at det er en Nødvendighed. Det er klart, at vi maa skilles. De havde ikke indladt Dem paa at bedrøve Deres Venner uden Grund. Men er det paa den Maade, Venner plejer at skilles? Vi to er jo Venner, ikke sandt?

— Nej — sagde Insárof.

— Hvad? — spurgte Eléna. Hendes Kinder farvedes af en svag Rødmen.

— Jeg rejser, netop fordi vi ikke er Venner. Tving mig ikke til at sige noget, jeg ikke ønsker at sige, og som jeg heller ikke siger.

— Før har De været aaben og ærlig overfor mig — sagde Eléna med en svag Antydning af Bebrejdelse. — Erindrer De det?

— Den Gang kunde jeg være det, fordi jeg intet havde at skjule; men nu . . .

— Men nu? — spurgte Eléna.

— Men nu . . . nu maa jeg gaa. Farvel!

Hvis Insárof i dette Øjeblik havde slaaet Øjnene op og set paa Eléna, vilde han have bemærket, at hendes Ansigt blev mere og mere opklaret, jo mere han selv blev mørk og fortrydelig; men han saa' stædigt ned.

— Farvel da! Dmitrij Nikanórovitj — begyndte hun. — Men siden vi nu har mødt hinanden her, saa ræk mig i det mindste Deres Haand.

Insárof gjorde en Bevægelse som for at række hende sin Haand.

— Nej, ikke engang det kan jeg — svarede han og vendte atter bort.

— Kan De ikke?

— Nej. Farvel.

Og han styrede sin Gang hen imod Døren.

— Vent lidt endnu — sagde Eléna. — De er, som De er bange for mig. Men jeg er modigere end De — tilføjede hun og skælvede pludselig over hele Legemet. — Jeg tør sige Dem . . . hvis De vil vide det . . . Grunden til, at De har truffet mig her. Véd De, hvorhen jeg skulde?

Insárof saa' forundret paa Eléna.

— Jeg skulde ud til Dem.

— Til mig?

Elena skjulte sit Ansigt i Hænderne.

— De har villet tvinge mig til at sige, at jeg elsker Dem — hviskede hun — nu . . . har jeg sagt det.

— Eléna! — udbrød Insárof.

Hun greb hans fremstrakte Hænder, saa' paa ham og kastede sig ind til hans Bryst.

Han holdt hende stærkt i sin Favn og tav. Han behøvede ikke at sige hende, at han elskede hende. Alene af hans Udbrud, af den pludselige Forvandling, hans Ydre undergik, af de voldsomme Bevægelser i hans Bryst, som hun saa tillidsfuldt lænede sig til, af den Maade, hvorpaa hans Fingerspidser berørte hendes Haar, kunde hun forstaa, at hun var elsket. Han tav, og hun trængte ikke til Ord. „Han er her, han elsker . . . behøver jeg mere?“ Salig Fred, den stille Fred, som hviler over en uforstyrret Havn — det Maal, som er naaet, den himmelske Fred, som forlener selv Døden med Mening og Skønhed, gød sig over hende som en Bølge af guddommelig Oprindelse. Hun nærede intet Ønske, fordi hun ejede alt. „Min Ven, Broder, elskede! . . .“ hviskede hendes Læber, og hun vidste ikke selv, om det var hendes eget eller hans Hjerte, som bankede og smeltede saa sødt i hendes Bryst.

Men han stod som en Støtte, med sit kraftige Favntag omsluttede han dette unge Liv, som havde givet sig selv hen til ham, han følte denne nye, uendeligt dyrebare Byrde hvile paa sit Bryst; Ømhed, uforklarlig Taknemmelighed knuste hans haarde Sjæl i tusinde Stykker, og Taarer, han aldrig før havde kendt, brød frem i hans Øjne . . .

Hun derimod græd ikke; hun hviskede blot hele Tiden: „O, min Ven og Broder!“

— Saa følger du mig altsaa overalt? — sagde han til hende efter et Kvarters Forløb, medens han stadig omsluttede hende og støttede hende i sin Favn.

— Overalt, til Verdens Ende. Hvor du er, dør vil jeg være.

— Og lyver du ikke for dig selv? Véd du, at dine Forældre aldrig vil give deres Samtykke til vort Ægteskab?

— Jeg lyver ikke for mig selv; jeg véd det.

— Véd du, at jeg er fattig, næsten en Tigger.

— Ja.

— At jeg ikke er Russer, at det ikke er min Lod at skulle leve i Rusland, at du kommer til at sprænge de Baand, som knytter dig til Fædreland og Slægtninge?

— Jeg véd det, jeg véd det.

— Véd du ogsaa, at jeg har viet mig en vanskelig og utaknemmelig Sag, at jeg . . . at vi maa udsætte os ikke blot for Farer, men maaske ogsaa for at lide Savn og Ydmygelser?

— Jeg véd det, jeg véd alt . . . Jeg elsker dig.

— At du bliver nødt til at afstaa fra dine Vaner, at du dør ude, alene mellem fremmede, kan blive tvunget til at arbejde . . .

Hun lagde sin Haand paa hans Læber.

— Jeg elsker dig, min egen.

Han gav sig ivrigt til at kysse hendes smalle, rosenrøde Haand. Eléna fjernede ikke sin Haand fra hans Læber; med en egen barnlig Glæde og lattermild Nysgerrighed iagttog hun, hvorledes han kyssede snart hendes Haar og snart hendes Fingre . . .

Pludselig rødmede hun og skjulte sit Ansigt ved hans Bryst.

Kærligt løftede han hendes Hoved og saa hende fast i Øjnene.

— Saa hilser jeg dig — sagde han til hende — min Hustru for Gud og Mennesker!

Efter en Times Forløb traadte Eléna stiltfærdigt ind i Villaens Dagligstue; hun bar sin Hat i den ene Haand, sin Mantille i den anden. Haaret sad lidt løst paa hende, og paa hver Kind sad der en lille rosenrød Plet; Smilet vilde ikke forlade hendes Læber, ogsaa hendes halvt tillukkede Øjne smilede. Hun kunde næppe bevæge sig af Træthed; men Trætheden tiltalte hende; ikke blot den, men alt, hvad hun saa' omkring sig, forekom hende tiltalende og venligt. Uvár Ivánovitj sad ved Vinduet; hun gik hen til ham, lagde sin Haand paa hans Skulder, bøjede sig lidt forover og gav sig til at le uden at tænke derover.

— Af hvad? — spurgte han forbavset.

Hun vidste ikke, hvad hun skulde svare. Hun havde Lyst til at kysse Uvár Ivánovitj.

— Plask! . . . — sagde hun omsider.

Men Uvár Ivánovitj bevægede end ikke sine Øjenbryn; han saa' kun stadig forbavset paa Eléna. Hun tabte sin Hat og sin Mantille ned paa ham.

— Kære Uvár Ivánovitj — henkastede hun — jeg er saa træt og vilde gerne sove — paa ny gav hun sig til at le og sank ned i Lænestolen ved Siden af ham.

— Hm! — rømmede Uvár Ivánovitj sig og spillede med Fingrene. — Det kunde være godt . . .

Men Eléna saa' sig omkring og tænkte: „Alt, hvad jeg ser her, skal jeg snart forlade . . . og underligt nok: jeg hverken frygter eller tvivler eller fortryder . . . Jo, det gør mig ondt for Mama!“ Derpaa dukkede Kapellet atter op for hendes Blik, atter klang hans Røst i hendes Øren, hun følte hans Arme om sit Liv. I det samme mærkede hun sit Hjerte røre sig af Glæde, men ganske svagt: ogsaa det var beruset af Lykke. Hun tænkte paa den gamle Tiggerske. „Hun tog virkelig min Sorg med sig,“ sagde hun ved sig selv, „jeg er saa lykkelig, saa ufortjent lykkelig, og hvor hurtigt er det ikke sket!“ Hvis hun havde givet blot en lille Ubetydelighed efter for sine Følelser, vilde hun have udøst søde Henrykkelsestaarer i en Uendelighed. Kun derved, at hun gik og smaalo, holdt hun Taarerne tilbage. Hvordan hun end gik og stod, forekom det hende, at hun ikke kunde føle sig bedre og behageligere tilpas: hun følte sig som et Barn, der bliver lullet i Søvn. Alle hendes Bevægelser var langsomme og bløde; hvor var hendes hastende Ubehjælpssomhed blevet af? Zoé kom

ind; Eléna afgjorde med sig selv, at hun aldrig før havde set et saa herligt lille Ansigt; Anna Vasiljevna kom ind: Eléna mærkede det som et Stik; men hvilken Ømhed lagde hun ikke for Dagen, da hun omfavnede sin hjertensgode Moder og kyssede hendes Pande tæt ved Haaret, som allerede var begyndt at blive lidt graat! Saa gik hun op paa sit Værelse: hvor alting smilede til hende dér! Med hvilken kysk Jubel og Beskedenhed satte hun sig ikke ned paa sin Seng, den samme Seng, der for blot tre Timer siden havde været Vidne til hendes bitre Kvaler! „Men jeg vidste jo allerede den Gang, at han elskede mig,“ tænkte hun ved sig selv: „og endda lang Tid i Forvejen . . . Nej, nej! det er Synd.“ „Du min Hustru“ . . . hviskede hun og kastede sig paa Knæ med Ansigtet skjult i sine Hænder.

Henimod Aften blev hun mere alvorlig. Den Tanke tyngede paa hende, at hun ikke saa snart fik Insárof at se igen. Han kunde ikke, uden at vække Mistanke, blive boende hos Bersénief, og derfor var Eléna og han blevet enige om følgende: Insárof skulde vende tilbage til Moskvá, men aflægge hendes Familie et Par Besøg, inden Efteraaret indfandt sig; hun gav ham det Løfte at skrive til ham og, saafremt det lod sig gøre, at mødes en Gang med ham i Omegnen af Kuntsovo. Ved Tetid gik hun ned i Dagligstuen, hvor hun traf alle sine Husfæller og Sjubin, der saa' søgende paa hende, da hun traadte ind; hun vilde, efter gammel Vane, indlede en Samtale med ham i al Venskabelighed, men hun blev bange for hans skarpe lagttagelsesevne og for sig selv. Hun havde en svag Formodning om, at det ikke var uden Grund, at han havde ladet hende i Fred i over to Uger. Snart efter indfandt Bersénief sig for at overbringe Anna Vasiljevna Insárofs Hilsen og Undskyldning for, at han var taget ind til Moskvá uden først at have ydet hende sin Opvartning. Det var første Gang i Dagens Løb, at Insárofs Navn blev nævnet i Elénas Paahør; hun mærkede, at hun rødmuede; hun var sig paa samme Tid bevidst, at hun burde have udtrykt sin Beklagelse over en saa god bekendts pludselige Bortrejse; men hun kunde ikke overvinde sig til at forstille sig og blev siddende tavs uden at røre sig, alt imedens Anna Vasiljevna sukkede og beklagede sig. Eléna bestræbte sig for at blive i Nærheden af Bersénief; han frygtede hun ikke, skønt han til Dels var indviet i hendes Hemmelighed; hun søgte Tilflugt under hans Vinger imod Sjubin, som uafbrudt stirrede paa hende — ikke spottende, men opmærksomt. I Løbet af Aftenen begyndte ogsaa Bersénief at føle sig usikker; han

havde ventet at se Eléna mere bedrøvet. Til alt Held for hende rejste der sig en Disput mellem ham og Sjubin om Kunst; hun flyttede sig bort og hørte blot deres Stemmer ligesom i Drømme. Lidt efter lidt saa' hun ikke blot dem, men hele Stuen, alt, hvad der var i Stuen, som i Drømme — alt: baade Samovaren paa Bordet og Uvár Ivánovitjs alt for korte Vest og Zoés glatte Negle og det oliemalede Portræt af Storfyrst Konstantin Pávlovitj paa Væggen; alle Genstande veg tilbage, skjultes i Taage og hørte op at eksistere. Kun følte hun Medlidenhed med alle de tilstedeværende. „Hvorfor lever de?“ tænkte hun.

— Er du søvnig, lille Léna? — spurgte hendes Moder.

Hun hørte ikke sin Moders Spørgsmaal.

— En halvt rigtig Hentydning, siger du? . . . Disse Ord, som Sjubin udtalte skarpt, vækkede pludselig Elénas Opmærksomhed. — Nej, véd du hvad — fortsatte han — deri stikker jo netop Smagen. En rigtig Hentydning vækker Vemod — det er ikke kristeligt; en urigtig er os ligegyldig — det er dumt; men naar vi staa overfor en halvt rigtig Hentydning, saa føler vi baade Ærgrelse og Utaalmodighed. Hvis jeg for Eksempel siger, at Eléna Nikolájevna er forelsket i en af os to, hvad er det saa for en Slags Hentydning? Kan du svare paa det?

— Ak, Monsieur Paul — sagde Eléna — jeg vilde saa gerne vise Dem min Ærgrelse, men jeg kan ikke. Jeg er saa træt.

— Hvorfor gaar du saa ikke til Sengs? — spurgte Anna Vasiljevna, der selv plejede at blunde om Aftenen, og derfor af Hjertens Lyst opfordrede andre til at søge Hvile. — Sig god Nat til mig, og Gud være med dig; Andréi Petróvitj undskylder.

Eléna kysede sin Moder, bukkede for de øvrige og gik. Sjubin fulgte hende til Døren.

— Eléna Nikolájevna — hviskede han til hende i Døraabningen — De tramper paa Monsieur Paul; De træder hensynsløst paa ham; men Monsieur Paul velsigner Dem og Deres smaa Fødder og Skoene paa Deres Fødder og Saalerne paa Deres Sko.

Eléna trak paa Skulderen, rakte ham modstræbende Haanden — ikke den, som Insárof havde kysset — og da hun var kommet op paa sit Værelse, klædte hun sig straks af, gik til Sengs og faldt i Søvn. Hun sov fast og roligt . . . som ikke engang Børn kan sove; en saadan Søvn kendes kun hos et Barn efter en Sygdom, naar Moderen sidder ved dets Vugge og ser paa sit Barn og lytter til dets Aandedræt.

XX.

— Se ind til mig et Øjeblik — sagde Sjubin til Bersénief, saa snart denne havde taget Afsked med Anna Vasiljevna — jeg har noget at vise dig.

Bersénief gik op til ham. Han blev ganske forbløffet ved at se den Mængde Studier, Statuetter og Buster, som, indhyllede i vaade Klude, stod opstillede i alle Hjørner af Stuen.

— Du arbejder nok for Alvor, ser jeg — bemærkede han.

— Noget skal man jo foretage sig — svarede Sjubin. — Gaar det ikke med én Ting, maa man prøve en anden. Jeg har det for Resten som Korsikaneren; jeg beskæftiger mig mere med Vendetta end med ren Kunst. Treme Bisanzia!

— Jeg forstaar dig ikke — sagde Bersénief.

— Saa vent lidt. Behag, elskværdige Ven og Velgører, her at kigge paa min Hævn Nummer ét.

Sjubin afdækkede en Figur, og Bersénief saa' en udmærket Buste af Insárof, som lignede ypperligt. Hans Ansigtstræk havde Sjubin grebet med sikker Haand lige indtil de mindste Detailler, og han havde lagt et herligt Udtryk i dem af Ærlighed, Adel og Mod.

Bersénief blev helt begejstret.

— Men det er jo rent ud vidunderligt! — udbrød han. — Jeg gratulerer! Endogsaa egnet til Udstillingen! Hvorfor kalder du dette pragtfulde Værk for en Hævn?

— Fordi det er min Agt, Sir, at skænke dette, som De behagede at udtrykke Dem, pragtfulde Værk til Eléna Nikolájevna paa hendes Navnedag. Forstaar De denne Allegori? Folk som jeg, vi ser, hvad der foregaar i Nærheden af os, men vi er Gentlemen, ærede Herre, og vi tager Hævn paa Gentlemens Vis.

— Men se nu her — tilføjede Sjubin, medens han viklede Kludene af en anden Figur — saasom Kunstneren, ifølge de nyeste æstetiske Teorier, nyder den misundelsesværdige Forret at legemliggøre Uhumskheder af enhver Art, naar han hæver dem op til at være Perler blandt Skabninger — har vi ved at hæve denne Perle Nummer to hævet os, nu ikke længer som Gentlemen, men simpelthen en canaille.

Behændigt rev han Lærredet til Side, og for Berséniefs Blik præsenterede der sig en Statuette i Dantans Smag, ogsaa af Insárof. Noget mere ondt og vittigt var det umuligt at utænke. Den unge Bulgarer var fremstillet som en Vædder, der havde rejst sig paa Bagbenene og bøjet Hovedet, med Hornene rede

til at stange. Taabelig Vigtighed, Hidsighed, Stædighed, Ubehændighed, Begrænsethed stod at læse i Vædderens Ansigt, og samtidig var Ligheden i den Grad slaaende utvivlsom, at Bersénief ikke kunde andet end le højt og længe.

— Hvad? Det er morsomt? — sagde Sjubin — kunde du kende Helten? Raader du ogsaa til at sende det paa Udstillingen? Nej, min Ven, det er en Gave til mig selv paa min egen Navnedag . . . Deres Velbaarenhed, tillad mig at strække Benene!

Og idet Sjubin hoppede tre—fire Gange, slog han sig bag paa med sine Støvlesaaler.

Bersénief tog Lærredet op fra Gulvet og kastede det over Statuetten.

— Naa, du vil være ædelmodig — begyndte Sjubin — nævn mig nogen i Historien, som regnes for særlig ædelmodig. Men det kan være det samme! Nu derimod — fortsatte han, medens han med højtidelig Alvor afdækkede en tredje, ganske omfangsrig Lermasse — skal du faa noget at beskue, som vidner om Beskedenhed og skarpt Blik hos din Ven. Du vil føle dig overbevist om, at han, trods alt, som sand Kunstner indser det nødvendige og det gavnlige ved at give sig selv en Ørefigen. Oplad dit Øje!

Lærredet hvirvlede til Vejrs, og Bersénief saa' to Hoveder, som var stillede tæt ved Siden af hinanden, som om de var sammenvoksede . . . Straks kunde han ikke fatte Meningen, men da han havde set nøje efter, genkendte han lille Anna i det ene, Sjubin selv i det andet. For øvrigt var det snarere Karrikaturer end Portrætter. Lille Anna var fremstillet som en smuk, fed Bondepige med lav Pande, svømmende Øjne og dristigt opadstræbende Næse. Hendes store Læber smilede frækt; Ansigtet i sin Helhed udtrykte Sanselighed og sorgløs Forvovenhed, men manglede ikke Skikkelighed. Sig selv havde Sjubin formet som fortrukket, afmagret Levemand med indfaldne Kinder og kraftløst dinglede tynde Haartotter, med et meningsløst Udtryk i de livløse Øjne og tilspidset Døddingenæse.

Bersénief vendte sig bort med Afsky.

— Hvad siger du til det Par? — sagde Sjubin. — Behager du ikke at affatte en passende Devise? De to første Stykker har jeg selv fundet Navne til. Under Busten skal der staa: „Helt, der agter at redde sit Fædreland.“ Under Statuetten skal der staa: „Af Banen, Pølsemagere!“ Men under dette Stykke — hvad mener du? — „Kunstneren Paul Sjubins Fremtid“ . . . Er det godt?

— Hold Mund — svarede Bersénief. — At du gider spille Tiden paa den Slags . . . — Han kunde ikke straks finde et passende Ord.

— Hæslighed? vil du sige. Nej, min Ven, nu maa du undskylde mig; er der noget, der skal paa Udstillingen, saa er det denne Gruppe.

— Netop Hæslighed — gentog Bersénief. — Og hvad er det for Snak? I dig findes der ingen Spirer til en saadan Udvikling, som vore Kunstnere desværre hidtil har været udstyrede med. Du har simpelthen bagtalt dig selv.

— Mener du det? — spurgte Sjubin alvorlig. — Hvis de ikke findes i mig, men kan opstaa hos mig, saa ligger Skylden derfor hos . . . en vis Dame. Véd du — tilføjede han med tragisk rynkede Bryn — at jeg allerede har prøvet paa at drikke?

— Du lyver?!

— Jo, jeg har prøvet — indvendte Sjubin, og pludselig blev hans Ansigt lyst, og Munden fortrak sig til et Smil — men det smager ikke godt, det river i Halsen, og mit Hoved er bagefter som en Tromme. Selve den store Lustjikin — Harlámpij Lustjikin, Moskvás, efter andre: Ruslands største Spritdunk — har erklæret, at jeg ikke kan drive det til noget; han brugte de Ord, at jeg ikke kunde faa noget ud af en Flaske.

Bersénief slog efter Gruppen, men Sjubin standsede hans Arm.

— Holdt, slaa ikke; den er god som Lektion, som Skræmmemiddel.

Bersénief lo.

— Naar det er Mening, kan jeg gaa med til at skaane dit Skræmmemiddel — sagde han, men længe leve den evige, rene Kunst!

— Længe leve! — istemte Sjubin. — Den gør det gode bedre og det daarlige uskadeligt.

De to Venner trykkede fast hinandens Hænder og gik hver til sit.

Elénas første Fornemmelse, da hun vaagnede, var frydefuld Skræk. „Er det sandt? er det sandt?“ spurgte hun sig selv, og hendes Hjerter stivnede af Lykke. Minderne strømmede ind over hende . . . hun sank til Bunds i dem. Derpaa dyssestes hun atter hen i salig, jublende Fred. Men i Løbet af Morgenen fik Uroen Magt over hende, og de paafølgende Dage baade kedede hun sig og følte sig forstemt. Vel vidste hun nu, hvad hun vilde, men det skaffede hende ingen Lindring. Det uforglemmelige Møde med ham havde for bestandigt kastet hende ud af det gamle Spor: hun fulgte ikke mere Sporet, hun var langt borte derfra, og dog gik alt omkring hende sin vante Gang, som om der ikke var sket nogen Forandring; Livet bevægede sig paa samme Maade som hidtil og gjorde, som før, Regning paa Elénas Deltagelse og Medvirkning. Hun gjorde et Forsøg paa at skrive et Brev til Insárof, men heller ikke det faldt godt ud: Ordene stod døde og løgnagtige paa Papiret. Sin Dagbog sluttede hun paa den Maade, at hun trak en stor Streg under den sidste Linie. Den handlede jo kun om Fortiden, og hun selv var med alle sine Forsæt og hele sit Væsen gaaet ud i Fremtiden. Det var for hende, som om hun bar noget tungt. At sidde hos sin Moder, som intet anede, høre paa hende, svare hende, tale med hende — det stod for Eléna som en Forbrydelse; hun følte det falske i Forholdet; hun kunde oprøres derover, skønt der intet var at rødmø over; mere end én Gang meldte der sig en ustyrlig Lyst hos hende til at lægge alt for Dagen uden Frygt for Følgerne. „Hvorfor,“ tænkte hun, „førte Dmitrij mig ikke straks bort med sig fra Kapellet? Sagde han ikke til mig, at jeg var hans Hustru for Gud? Hvorfor er jeg her?“ Hun begyndte pludselig at undgaa alle Mennesker, endogsaa Uvár Ivánovitj, som mere end nogen Sinde før maabede og spillede med Fingrene. Omgivelserne forekom hende ikke længer kære eller venlige, ikke engang som en Drøm; de trykkede hende som en Mare, som en ubevægelig, død Byrde; de talte bebrejdende og harmfuldt til hende, som om de ikke vilde vide af hende at sige . . . Selv hendes stakkels Plejebørn, de forurettede Fugle og Dyr, saa paa hende — det forestillede hun sig i det mindste — med Mistro. Hun skammede sig og undsaa sig for sine Følelser. „Det er dog mit Hjem,“ tænkte hun, „min Familie, mit Fædreland . . .“ „Nej, det er ikke mere dit Fædreland eller din Familie,“ indprentede en an-

den Stemme hende. Frygten var ved at faa Bugt med hende, og hun var forbitret paa sig selv for sin Svaghed. Ulykken var næppe nok begyndt at indfinde sig, men hun var allerede ved at miste sin Taalmodighed . . . Var det det, hun havde lovet?

Det varede nogen Tid, inden hun kuede sig selv; der gik en hel Uge, der gik to . . . Eléna begyndte saa smaat at falde til Ro og vænne sig til de nye Forhold. Hun skrev to smaa Breve til Insárof og bragte dem selv paa Posthuset: paa ingen Maade vilde hun have indladt sig paa Fortrolighed med Stuepigen, dels af Undselighed, dels af Stolthed. Hun forberedte sig allerede lidt efter lidt paa hans Komme . . . Men i Stedet for ham kom en skønne Dag Nikoláj Artémjevitj.

XXII.

Endnu havde ingen i afskediget Gardeløjtnant Stákhofs Hjem set ham i den Grad surmulende og samtidigt saa selvsikker og overlegen, som paa den Dag. Han traadte ind i Dagligstuen, iført Overfrakke og Hat, han traadte langsomt ind, stødte Hælene haardt i Gulvet og satte Benene ud fra hinanden; han gik hen foran Spejlet og saa' sig længe deri; han nikkede med uforstyrrelig Strenghed og bed sig i Læberne. Anna Vasiljevna gik ham i Møde med forstilt Angst og Sindsbevægelse (paa den Maade plejede hun altid at tage imod ham); han tog ikke engang Hatten af, hilste ikke engang paa hende; kun tillod han Eléna, uden at lade et Ord falde, at kysse Vaskeskindshandsken paa hans Haand. Anna Vasiljevna begyndte at spørge til hans Brøndkur — han svarede hende ikke; Uvár Ivánovitj indfandt sig — han saa' paa ham og sagde kun: „Bah!“ Uvár Ivánovitj behandlede han overhovedet køligt og overlegent, skønt han indrømmede, at han indeholdt „Spor af det ægte Stákhof-Blod“. Det er bekendt, at næsten alle russiske Adelsfamilier er overbeviste om, at der eksi-

sterer visse Racemærker, som er ejendommelige udelukkende for dem; vi har ofte nok hørt Tale om Næser, som er betegnende for én Familie, og Nakker, der er Kendemærker for en anden. Zoé kom ind og tog Plads foran Nikoláj Artémjevitj. Han gav en Ordre, sank ned i en Lænestol, forlangte Kaffe og tog først nu sin Hat af. Der blev bragt ham Kaffe; han drak en Kop, saa' paa hver enkelt af de tilstedeværende og sagde lavmælt: „sortez, s'il vous plait,“ og henvendt til sin Kone tilføjede han: „et vous, madame, restez, je vous prie.“

Alle forlod Stuen med Undtagelse af Anna Vasiljevna. Hendes Hoved begyndte at ryste af Sindsbevægelse. Nikoláj Artémjevitjs højtidelige Indledning forbløffede. Hun ventede noget ganske usædvanligt.

— Hvad er der! — udbrød hun, saa snart Døren var lukket.

Nicoláj Artémjevitj saa' ligegyldigt paa Anna Vasiljevna.

— Ikke noget særligt; hvad er det for en Manér, De ynder, altid at anlægge en Mine som et Offerlam? — begyndte han; ved hvert Ord trak han Mundvigene nedad uden Nødvendighed. — Jeg vilde blot underrette Dem om, at vi har en ny Gæst til Midtag i Dag.

— Hvem?

— Jegór Andréjevitj Kurnátovskij. De kender ham ikke. Oversekretær i Senatet.

— Spiser han hos os i Dag.

— Ja.

— Og De lod alle de andre gaa blot for at sige mig det?

Nicoláj Artémjevitj tilkastede atter Anna Vasiljevna et Blik, som denne Gang dog ikke var ironisk.

— Forbavser det Dem? Opsæt Deres Forbavselse.

Han gjorde en Pause. Anna Vasiljevna tav ogsaa en lille Stund.

— Jeg vilde gerne — sagde hun . . .

— Jeg véd, hvad De vil sige; De har altid anset mig for at være umoralsk — begyndte pludselig Nicoláj Artémjevitj.

— Jeg! — mumlede Anna Vasiljevna forbavset.

— Og maaske har De Ret. Jeg vil ikke nægte, at jeg virkelig undertiden maaske har givet Dem god Grund til Misfornøjelse — (de graa Heste! tænkte Anna Vasiljevna et Øjeblik) — skønt De dog selv maa indrømme, at ifølge Deres Konstitution, som De vel véd . . .

— Men jeg anklager Dem jo aldeles ikke, Nicoláj Artémjevitj.

— C'est possible. I alt Fald har jeg ikke i Sinde at retfærdiggøre mig. Tiden vil give mig Ret. Men jeg anser det for nødvendigt at forsikre Dem om, at jeg er mig mine Pligter bevidst og forstaar at værne om den mig betroede . . . den mig betroede Families Interesser.

„Hvad mener han med alt det?“ tænkte Anna Vasiljevna. (Det var ikke godt for hende at vide, at Russernes Mangel paa Evne til at holde Taler den foregaaende Aften var blevet diskuteret i et Sofahjørne i den engelske Klub. „Hvem har vi, som kan holde en Tale? Nævn blot én!“ havde en af Deltagerne i Diskussionen raabt. — Lad os f. Eks. blot tage Stákhof, havde en anden svaret og i det samme peget paa Nikoláj Artémjevítj, der opholdt sig i Nærheden og ikke var langt fra at hvine af Henrykkelse.)

— For Eksempel — fortsatte Nikoláj Artémjevítj —: min Datter Eléna. Finder De ikke, at det er paa Tide for hende endelig en Gang at træde paa den faste Sti . . . at faa sig en Mand, mener jeg. Al hendes Grublen og Filantropi har jeg intet imod, men det er kun godt indtil en vis Grad, indenfor en vis Alder. Det er paa Tide for hende at opgive sin Sværmen, at opgive sine Forbindelser med Artister, Skoledrenge og forløbne Montenegri- nere og blive som alle vi andre.

— Hvorledes skal jeg forstaa Deres Ord? — spurgte Anna Vasiljevna.

— Behag at lade mig tale ud — svarede Nikoláj Artémjevítj, stadigt ledsagende sin Tale med de samme Bevægelser af Mundvigene. — Jeg vil tale rent ud, uden Omsvøb: jeg har stiftet Bekendtskab med . . . jeg er kommet i nærmere Berøring med den omtalte unge Mand, Hr. Kurnátovskij, i Haab om at faa ham til Svigersøn. Jeg tillader mig at antage, at naar De først har set ham, vil De ikke ret kunne beskylde mig for Partiskhed og overilet Dom. (Nicoláj Artémjevítj talte og nød selv sin Veltalenhed.) Han er en Mand af fremragende Dannelse, udgaaet fra det fornemste Institut for Retsvidenskab, hans Manerer er fine, dertil er han treogtredive Aar gammel, Oversekretær, Kollegialraad og Stanislaus anden Grad. Jeg haaber, at De vil give mig Ret i, at jeg ikke er en af hine pères de comédie, der udelukkende fantaserer om Rangpersoner; men De har selv i sin Tid sagt mig, at virksomme Mænd, med positiv Energi, falder i Eléna Nicolájevnas Smag; Jegór Andréjevítj er en Dygtighed paa sit Omraade; paa den anden Side nærer min Datter imidlertid en vis

Svaghed for ædelmodige Handlinger; De bør da vide, at næppe var Jegór Andréjevítj kommet saa vidt, at han evnede, forstaaer De mig? — evnede at føre en sorgfri Tilværelse alene ved Hjælp af sin Løn, før han straks gav Afkald paa den aarlige Understøttelse, hans Fader ydede ham — til Fordel for sine Brødre.

— Hvem er da hans Fader? — spurgte Anna Vasiljevna.

— Hans Fader? Hans Fader er ligeledes en i sit Slags kendt Person, en Mand med strenge Sæder, en vrai stoicien, pensioneret Major, tror jeg; alle Greverne B...s Godser forvalter han.

— Naa saaledes! — sagde Anna Vasiljevna.

— Hvad mener De med det? — spurgte Nikoláj Artémjevítj ivrigt. — Er De maaske ogsaa smittet med forældede Fordomme?

— Jeg sagde jo ingenting — indvendte Anna Vasiljevna.

— Jo, De sagde: Naa saaledes! . . . I alt Fald har jeg anset det for fornødent at sætte Dem ind i min Tænkemaade, og jeg tillader mig derfor at tro . . . jeg tillader mig at haabe, at Hr. Kurnátovskij vil blive modtaget *à bras ouverts*. Han er dog ikke en forløben Montenegriner.

— Det forstaaer sig; vi behøver blot at bestille en Ekstraret hos Kokken.

— De véd, at det er noget, som jeg ikke blander mig i — sagde Nikoláj Artémjevítj og rejste sig op, tog sin Hat paa og gik fløjtende ud i Haven (han havde en Gang hørt nogen sige, at det ikke var sømmeligt at fløjte, undtagen naar man opholdt sig paa Landet eller i et Ridehus). Sjubin saa' efter ham fra sit Vindue og rakte Tunge efter ham uden at sige noget.

Klokken ti Minutter i fire holdt der en Hyrevogn uden for Villaens Hovedindgang, en net og velklædt, forholdsvis ung Mand steg ud og lod sin Ankomst melde. Det var Jegór Andréjevítj Kurnátovskij.

Her er et Uddrag af det Brev, Eléna sendte Insárof den næste Dag.

„Gratulér mig, kære Dmitrij, jeg har en Frier. Han spiste til Middag hos os i Gaar. Papa har stiftet hans Bekendtskab, vistnok i den engelske Klub, og inviteret ham hjem. Naturligvis meldte han sig ikke som Frier i Gaar. Men min skikkelige Mama, hvem Papa havde sat ind i sine Forhaabninger, hviskede mig i Øret, hvad han var for en Gæst. Han hedder Jegór Andréjevítj Kurnátovskij; han er ansat som Oversekretær i Senatet. Nu skal jeg først beskrive dig hans Ydre. Han er lille, mindre end

du, godt bygget, har regelmæssige Ansigtstræk, kortklippet Haar og stort Kindskæg. Hans Øjne er smaa (ligesom dine), brune og livlige, hans Læber er flade og brede; omkring hans Øjne og Læber spiller der bestandigt et løjerligt officielt, jeg kunde næsten sige tjenestegørende Smil. Hans Maade at være paa er ganske ligefrem; han taler klart og tydeligt; hele hans Væsen er klart og tydeligt; han bevæger sig, ler og spiser paa en Maade, som om han udfører et Arbejde. „Hvor hun har gennemskuet ham!“ tænker du maaske i dette Øjeblik. Og du har Ret; jeg har studeret ham for at give dig en Beskrivelse af ham. Hvorfor skulde jeg ikke studere den, som frier til mig? Der er en Jernnatur i ham . . . men samtidigt noget dumt, tomt — og ærligt; det hedder sig netop om ham, at han er ærlig. Du er ogsaa et Jernmenneske, men ikke paa den Maade, som han. Han sad ved Siden af mig, da vi spiste; lige over for os sad Sjubin. Til en Begyndelse taltes der om nogle Købmandsforretninger; man siger om ham, at det er noget, han forstaar sig paa, og at han en Gang ikke var langt fra at opgive Embedsvejen for at overtage en stor Fabrik. Det skulde han have gjort! Saa ledte Sjubin Samtalen hen paa Teateret; Hr. Kurnátovskij erklærede uden forloren Beskedenhed — det maa jeg lade ham — at han ikke har den ringeste Forstand paa Kunst. Det mindede mig om dig . . . men jeg tænkte dog: nej, Dmitrij og jeg forstaar os vel heller ikke paa Kunst, men alligevel paa en anden Maade end han. Det lød, som om han vilde sige: jeg forstaar mig ikke paa Kunst; men den er ogsaa overflødig og kun taalt i et velordnet Samfund. St. Petersborg og *comme il faut*-Kredse er ham ret ligegyldige; han brugte endog det Udtryk om sig selv, at han var Proletar. Vi hører alle til Arbejderklassen, sagde han. Jeg tænkte ved mig selv, at hvis Dmitrij havde sagt det, havde jeg syntes om det; han derimod sagde det hen i Vejret. Lad ham blot bruge store Ord! Mod mig var han meget beleven; men jeg følte det stadigt, som om jeg talte med en meget høj og meget naadig overordnet. Naar han vil udtale sig anerkendende om nogen, siger han, at den og den holder sig til Reglerne — det er hans Yndlingsudtryk. Han er vistnok selvbevidst, flittig og rede til Selvopofrelse (du ser, at jeg er upartisk), det vil sige: rede til at afstaa fra en Fordel, men han er meget despotisk. Den, som falder i Kløerne paa ham, er at beklage! Ved Bordet blev der talt om Bestikkelser . . .

— Jeg forstaar saa godt — sagde han — at den, som tager imod Bestikkelser, i mange Tilfælde kan være uden Skyld; han

kan være tvunget dertil. Men alligevel, naar han bliver grebet deri, bør man knuse ham.

Jeg udstødte et lille Skrig.

— „Knuse en uskyldig!“

— „Ja, for Princippets Skyld.“

— „Hvilket Princip?“ — spurgte Sjubin.

Kurnátovskij blev baade forvirret og forundret, og svarede:

— „Det trænger ikke til Forklaring.“

Papa, som vistnok ser op til ham som til en Guddom, kom ham til Hjælp og fastslog, at det ikke trængte til nogen Forklaring, og dermed var det Emne udtømt, til stor Ærgrelse for mig. Om Aftenen kom Bersénief og indlod sig i en forfærdelig Disput med ham. Aldrig har jeg set vor gode Andréi Petróvitj saa oprørt. Hr. Kurnátovskij vilde aldeles ikke benægte det nyttige ved Videnskaben, Universiteter o. s. v. . . . men jeg kunde saa godt forstaa Andréi Petróvitjs Harme; den anden ser nemlig paa alt slikt som paa en Slags Gymnastik. Sjubin kom hen til mig efter Bordet og sagde: han her og en vis anden Person (han kan ikke overvinde sig til at nævne dit Navn) — er begge to praktiske Mænd, men læg Mærke til den store Forskel: i det ene Tilfælde en ægte, levende Idé, skænket af selve Livet, medens han her ikke engang har drevet det til simpel Pligtfølelse, men blot til embedsmæssig Ærlighed og Virksomhed uden Indhold. Sjubin er klog og jeg har mærket mig hans Ord for at meddele dig dem; men min Mening er, at I to intet har tilfælles. Du tror, men det gør den anden ikke; thi paa sig selv alene kan man ikke tro.

Han tog sent bort, men Mama fik dog Lejlighed til at betro mig, at jeg var faldet i hans Smag, og at Papa var henrykt . . . Han skulde da vel ikke have sagt om mig, at jeg holder mig til Reglerne? Og jeg var lige ved at svare Mama, at det gjorde mig meget ondt, men at jeg allerede var gift. Hvoraf kommer det, at Papa ikke synes om dig? Mama var det lettere at opnaa en Forstaaelse med . . .

O, min elskede! Jeg har beskrevet dig denne Kavalér saa omstændeligt for at slukke min Sorg. Uden dig er der intet Liv for mig; jeg ser dig for mig, jeg hører din Stemme uafbrudt . . . Jeg venter dig, blot ikke her hjemme, saaledes som du oprindeligt havde tænkt dig — det vilde blive saa trykkende og generende for os! — men i Lunden, du véd, som jeg skrev om . . . O, min kære! Hvor jeg elsker dig!“

XXIII.

Omtrent tre Uger efter Kurnátofskijs første Besøg flyttede Anna Vasiljevna ind til Moskvá, til stor Glæde for Eléna; hendes store Hus, som var bygget af Træ, laa ikke langt fra Pretjistenka; det var dekoreret med Søjler, havde hvide Lyrer og Kranse under Vinduerne, Kvist, Udbygninger, Have, en meget stor Grønnegaard med en Brønd og et Hundehus ved Siden af Brønden. Det var første Gang, at Anna Vasiljevna var flyttet saa tidligt ind fra Landet, men netop det Aar havde Efteraarets begyndende Kulde paaført hende en alvorlig Forkølelse; Nikoláj Artémjevitj, som imidlertid havde afsluttet sin Brøndkur, havde paa sin Side begyndt at længe efter sin Kone; dertil kom, at Augustina Kristiánovna var rejst til Revel for at besøge sin Kusine; i Moskvá optraadte en udenlandsk Familie med et Nummer, som kaldtes „plastiske Attituder“, *des poses plastiques*; Beskrivelserne i „Moskófskija Viædomosti“ af disse Forestillinger havde vakt Anna Vasiljevnas Nysgerrighed. Med andre Ord, det var urimeligt at udstrække Landopholdet og desuden uforeneligt, som Nikoláj Artémjevitj sagde, med Virkeliggørelsen af hans Planer. De sidste fjorten Dage forekom Eléna meget lange. Kurnátofskij havde aflagt Besøg to Gange, paa Søndagene; de øvrige Dage var han optaget. Han kom specielt for Elénas Skyld, men underholdt mest Zoé, som syntes meget godt om ham. „Das ist ein Mann!“ tænkte hun ved sig selv, naar hun saa' paa hans magre, mandige Ansigt og hørte ham tale selvbevidst og nedladende. Efter hendes Mening var der ingen anden, der havde saa dejlig en Stemme, og ingen, der havde saa fortrinlig en Udtale, som han, naar han sagde: „jeg har herved den Ære,“ eller „jeg er yderst tilfreds.“ Insárof indfandt sig ikke, men Eléna havde en Dag et hemmeligt Møde med ham i en lille Lund i Nærheden af Floden Moskvá, hvor hun havde sat ham Stævne. De naaede dog næppe nok at faa sagt hinanden nogle faa Ord.

Sjubin flyttede ind til Moskvá sammen med Anna Vasiljevna, Bersénief nogle Dage senere.

Insárof var hjemme i sit Værelse og gennemlæste for tredje Gang nogle Breve, som han havde faaet tilsendt fra Bulgarien med et tilfældigt Bud; man havde ikke vovet at betro dem til Posten. Han var helt urolig under Læsningen. Begivenhederne i Orienten tog Fart; alles Tanker var optagne af, at de russiske Tropper havde besat Fyrstendømmerne; Uvejret tog til, allerede

mærkedes svage Pust af Krigen, som snart maatte komme. Ilden ulmede rundt omkring, men ingen vidste rigtigt, i hvilken Retning den vilde bevæge sig, og hvor den vilde standse; gammel Uret, halvglemte Forhaabninger — alt begyndte at røre paa sig. Insárofs Hjerter bankede stærkt: ogsaa hans Haab var ved at blive til Virkelighed. Men var det ikke for tidligt? var det ikke meningsløst? overvejede han ved sig selv med knyttede Hænder. Endnu er vi ikke rede. — Men skal det være, maa jeg rejse!

Der hørtes en svag Støj udenfor; Døren fløj op — og ind traadte Eléna.

Insárof rystede af Iver, han ilede hende i Møde, faldt paa Knæ for hende, lagde Armene om hende og trykkede sit Hoved tæt ind til hende.

— Har du ikke ventet mig? — sagde hun forpustet (hun havde skyndt sig op ad Trapperne). Min kære, elskede! — Saa her bor du? Jeg fandt dig hurtigt. Din Værtindes Datter viste mig Vej. Vi flyttede i Forgaars. Jeg vilde først skrive til dig, men tænkte, at det var bedre at komme selv. Jeg gaar om et Kvarter. Rejs dig op og luk Døren.

Han rejste sig hurtigt op, løb hen og lukkede Døren, kom tilbage til hende og greb hendes Haand. Han kunde intet sige: Glæden gjorde ham stum. Hun saa' ham smilende ind i Øjnene . . . de indeholdt saa megen Lykke . . . Hun blev skamfuld.

— Vent lidt — sagde hun og fjernede venligt hans Haand — lad mig tage min Hat af.

Hun løsnede Hattebaandene, kastede Hatten af sig, lod Mantillen glide ned af Skuldrene, rettede lidt paa sit Haar og satte sig ned paa den lille, gamle Sofa. Insárof stod ubevægelig og saa' paa hende som fortryllet.

— Sæt dig ned — sagde hun uden at se op, medens hun samtidig pegede paa Pladsen ved Siden af sig.

Insárof satte sig ned, ikke paa Sofaen, men paa Gulvet ved hendes Fødder.

— Her, træk mine Handsker af — sagde hun usikkert. Hun begyndte at føle Angst.

Han gav sig først i Færd med at knappe den ene Handske op, derpaa med at trække den af, trak den halvt af og trykkede begærligt sine Læber fast til hendes fine, tynde, hvide Haand.

Eléna fo'r sammen og vilde fjerne ham med den anden Haand; han gav sig til at kysse den anden Haand. Eléna trak den til sig, han kastede Nakken tilbage, hun saa' ham i Øjnene, bøjede sig frem — og deres Læber mødtes . . .

Der gik et Øjeblik . . . Hun rev sig løs, rejste sig op, hviskede: „nej, nej,“ og gik med hurtige Skridt hen til Skrivebordet.

— Her er jeg jo Husmoderen, du bør iagen Hemmeligheder have at skjule for mig — sagde hun med et Forsøg paa at synes rolig og vendte Ryggen til ham. — Hvad er alt det Papir? Hvad er det for Breve?

Insárov rynkede Panden.

— Brevene? — spurgte han og rejste sig op fra Gulvet. — Du maa gerne læse dem.

Eléna vendte dem i sin Haand.

— Der er saa mange, og de er saa smaatskrevne, og jeg skal straks gaa . . . Lad dem være! Er de fra en Rivalinde? . . . De er ikke engang skrevne paa Russisk — tilføjede hun, medens hun gennembladede de tynde Ark.

Insárov kom hen til hende og berørte hende. Hun vendte sig pludselig om imod ham, smilte straalende til ham og lagde Hovedet paa hans Skulder.

— Disse Breve er fra Bulgarien, Eléna; det er mine Venner, som skriver; de kalder paa mig.

— Nu? Derhen?

— Ja . . . nu. Saa længe der er Tid; medens man endnu kan passere Grænsen.

Hun slog pludselig begge sine Arme om hans Hals.

— Du tager jo mig med?

Han trykkede hende ind til sit Hjerte.

— Min kære Pige, min Heltinde, du sagde de Ord saa herligt! Men er det ikke Synd, er det ikke Vanvid af mig hjemløse og frændeløse at lokke dig med mig . . . Og hvorhen?

Hun lukkede hans Mund med sin Haand.

— Tys! . . . ellers bliver jeg vred og kommer aldrig mere op til dig. Er ikke alting afgjort mellem os to én Gang for alle? Er jeg ikke din Hustru? Følger Hustruen ikke sin Mand?

— Hustruerne gaar ikke i Krig — sagde han med et halvt bedrøvet Smil.

— Nej, naar de kan blive hjemme. Men kan jeg maaske blive her?

— Eléna, du er en Engel! . . . Men tænk paa, at jeg maaske maa forlade Moskvá . . . om to Uger. Jeg har ikke mere Tid til at tænke paa Forelæsninger eller paa at afslutte mit Arbejde.

— Hvad saa? — afbrød Eléna ham. — Skal du snart rejse? Ønsker du det, bliver jeg straks, nu, med det samme hos dig,

sammen med dig for bestandigt og vender ikke hjem. Vi rejser straks, om du vil.

Insárof sluttede hende i sine Arme med fordoblede Kræfter.

— Saa maa Herrens Straf ramme mig — udbrød han — hvis dette er en slet Handling af mig! Fra i Dag er vi forenede i al Evighed.

— Skal jeg blive? — spurgte Eléna.

— Nej, min rene Pige; nej, min Skat. I Dag skal du gaa hjem; men vær rede. Et saadant Skridt gør man ikke paa én Gang; det maa nøje overvejes; der maa tænkes paa Penge, Rejse-pas . . .

— Penge har jeg — afbrød Eléna — firsindstyve Rubler.

— Det er nu ikke saa meget — bemærkede Insárof — men de kan altid anvendes.

— Jeg kan skaffe flere, jeg kan laane, bede Mama . . . Nej, jeg vil ikke bede hende om Penge . . . Jeg kan sælge mit Ur. . . . Jeg har Ørenringe, to Armbaand . . . en Knipling.

— Det afhænger ikke af Penge, Eléna, men et Rejsepas; et Rejsepas til dig — hvorledes skal vi skaffe det?

— Det véd jeg ikke. Er et Rejsepas da absolut nødvendigt?

— Ja.

Eléna smaalo.

— Der faldt mig noget ind! Jeg kan huske, at da jeg var ganske lille . . . var der en Pige, som rømte fra os. Hun blev paagrebet, blev taget til Naade igen og boede siden længe hos os . . . men alligevel kaldte alle hende: den bortrømte Tatiána. Den Gang tænkte jeg mig ikke, at jeg maaske ogsaa skulde rømme, ligesom hun.

— Eléna skammer du dig ikke!

— Hvorfor? Det er naturligvis bedre at rejse med Pas. Men hvis det nu ikke lader sig gøre . . .

— Alt det ordner vi bagefter, bagefter, vent blot — sagde Insárof. — Lad mig tænke mig rigtigt om. Jeg skal nok tale med dig derom paa ordentlig Vis. Penge har jeg ogsaa.

Eléna strøg Haaret tilbage, som faldt ned over hendes Pande.

— Dmítrij! Det bliver morsomt at rejse sammen med dig.

— Ja — svarede Insárof — men dér, hvorhen vi skal rejse . . .

— Hvad dér? — afbrød Eléna. — Er det maaske ikke en Glæde at dø sammen? men nej dog, hvorfor dø? Leve skal vi, vi er unge. Hvor gammel er du? Seksogtyve?

— Ja.

— Og jeg er tyve. Vi har Tiden for os. Og du, som vilde løbe bort fra mig! Du havde ikke Brug for russisk Kærlighed, Bulgarer! Nu faar vi se, hvorledes du bliver mig kvit. Men hvad skulde det blive til med os to, hvis jeg ikke den Gang var kommet til dig!

— Eléna, du véd, hvad der tvang mig til at søge bort.

— Det véd jeg: Du kom til at elske og blev bange. Men anede du virkelig ikke, at du selv ogsaa var elsket?

— Paa Ære: Nej, Eléna.

Han kyssede hende hurtigt, uden at hun havde ventet det.

— Det er netop Grunden til, at jeg elsker dig. Men nu Farvel!

— Kan du ikke blive længer? — spurgte Insárof.

— Nej, min Ven. Tro ikke, at det var let for mig at gaa hjemmefra alene. Der er for længe siden gaet et Kvarter. — Hun tog sin Mantille og sin Hat paa. — Men kom du op til os i Morgen Aften. Nej, i Overmorgen. Der bliver stift og kedeligt, men det er der intet at gøre ved; i alt Fald faar vi hinanden at se. Farvel. Luk mig ud. — Han omfavnede hende endnu en Gang. — Ej, se, du har revet min Kæde over! Du er saa kær med din Ubehændighed! Det gør ingenting. Saa meget des bedre. Jeg gaar hen paa Smedebroen og lader den reparere. Saa kan jeg roligt sige, at jeg har været henne paa Smedebroen. — Hun tog i Døren. — A propos, jeg har glemt at fortælle dig en Ting: Hr. Kurnátovskij vil erklære sig en af Dagene. Men mit Svar bliver . . . saaledes. — Hun satte venstre Haands Tommelfinger til sin Næse og bevægede de andre Fingre i Luften. — Farvel. Vi ses igen. Nu kender jeg Vejen . . . Spild nu ikke Tiden . . .

Eléna lukkede Døren op paa Klem, lyttede, vendte sig om mod Insárof, nikkede og gled ud af Stuen.

Omtrent et Minut blev Insárof staaende foran den lukkede Dør og lyttede. Døren ud til Gaarden slog i. Han gik hen til Sofaen, satte sig ned og skjulte sit Ansigt med Hænderne. Han havde aldrig før oplevet noget lignende. „Hvormed har jeg for-tjent en saadan Kærlighed?“ tænkte han. „Er det ikke en Drøm?“

Men en fin Duft af en Reseda, Eléna havde glemt i hans fat-tige, mørke Stue, mindede ham om hendes Besøg. Det fore-kom ham, at Blomstens Duft fastholdt Klengen af hendes unge Stemme, Lyden af hendes lette, unge Skridt og den varme Frisk-hed, som udstrømmede fra hendes unge, jomfruelige Legeme.

XXIV.

Insárof bestemte sig til at afvente endnu flere positive Efterretninger, men begyndte dog at forberede sig til Afrejse. Det var en meget vanskelig Sag at ordne. For ham selv personlig laa Vejen aaben; han behøvede blot at bestille et Rejsepas — men hvad var der at stille op med Eléna? At skaffe hende et Rejsepas ved lovlige Midler var umuligt. Lade sig vie til hende hemmeligt og derefter præsentere sig for hendes Forældre. . . . „Saa lader de os rejse,“ overvejede han. „Men hvis ikke, rejser vi alligevel. Men hvis de nu klager til Øvrigheden . . . hvis . . . Nej, det er bedst paa en eller anden Maade at skaffe hende et Rejsepas.“

Han besluttede at søge Raad (naturligvis uden at nævne noget Navn) hos en af sine bekendte, en afskediget eller afsat Assessor, som var en gammel Ræv og havde stor Øvelse i at ordne Sager, der ikke ret taalte Dagen Lys. Denne Hædersmand boede langt borte; for at naa ud til ham, maatte Insárof tilbringe en god Time i en elendig Droske, og tilmed traf han ham ikke hjemme; paa Tilbagevejen blev han vaad til Skindet, takket være et uventet Regnskyl. Den næste Morgen tog Insárof paa ny ud til den forhenværende Assessor, trods en ganske følelig Hovedpine. Assessoren hørte opmærksomt efter, da han fremførte sit Anliggende, alt imedens han tog sig den ene Pris efter den anden af sin Snustobaksdaase, som var dekoreret med et Billede af en sværbrystet Nymfe, og fra Siden saa' paa sin Gæst med sine snu Øjne, der var lige saa tobaksfarvede som Snusen. Da han havde hørt Sagen til Ende, forlangte han en „mere distinkt Fremstilling af de faktiske Forhold“, men da han mærkede, at Insárof kun ugerne indlod sig paa Detailler (det skar ham i Hjertet at henvende sig til ham), indskrænkede han sig til at give ham det Raad først og fremmest at „udruste sig med Penge“ og bad ham komme igen en anden Gang, „naar Deres Tillid,“ tilføjede han, idet han tog sig en Pris, „er vokset og Deres Mistillid aftaget.“ „Hvad Rejsepas angaar,“ fortsatte han, som om han talte til sig selv, „er det jo simpelt Menneskeværk; naar De, for Eksempel, rejser, hvem véd saa, om De er Maria Bredichen eller Karoline Vogelmeier?“ En Følelse af Væmmelse rørte sig hos Insárof; han takkede dog Assessoren og lovede at se indenfor en af Dagene.

Samme Dags Aften kørte han ud til Familien Stákhof. Anna

Vasiljevna modtog ham venligt, bebrejdede ham paa en elskværdig Maade, at han ganske havde glemt dem, og da hun fandt, at han saa' bleg ud, spurgte hun til hans Helbred. Nikoláj Artémjevítj henvendte ikke et eneste Ord til ham, men saa' kun skødesløst nyfigen paa ham; Sjubin forholdt sig kølig, men Eléna forbavsede ham. Hun havde ventet hans Komme; for hans Skyld havde hun iført sig den Kjole, hun havde paa ved deres første Møde i Kapellet; men hun hilste saa roligt paa ham og var saa elskværdig og sorgløst munter, at ingen, som saa' paa hende, vilde faa den Tanke, at denne unge Piges Skæbne allerede var beseglet, og at det kun var den dulgte Bevidsthed om lykkelig Kærlighed, som gav hendes Træk Liv, hendes Bevægelser Lethed og Ynde. Hun serverede Teen i Zoés Sted, hun spøjgte og snakkede; hun vidste meget vel, at Sjubin vilde iagttage hende, og at Insárof ikke vilde evne at gennemføre sin Rolle som uinteresseret, og derfor havde hun væbnet sig i god Tid. Hun tog ikke Fejl i sine Beregninger: Sjubins Øjne hvilte uafladelig paa hende, og Insárof var meget tavs og indesluttet hele Aftenen. Eléna følte sig i den Grad lykkelig, at hun fik Lyst til at drille ham.

Ganske uventet spurgte hun ham: — Gaar det fremad med Deres Planer?

Insárof blev flov.

— Hvilke Planer? — mumlede han.

— Og det har De glemt? — svarede hun og lo ham lige op i hans Øjne; han var den eneste, som fattede Betydningen af hendes glade Latter: — Deres bulgarske Læsebog for Russere?

— *Quelle bourde!* — mumlede Nikoláj Artémjevítj mellem Tænderne.

Zoé satte sig til Klaveret. Helt i Smug trak Eléna paa Skulderen og lod Insárof ved et Blik imod Døren forstaa, at han helst maatte gaa. Derpaa berørte hun Bordet to Gange med én Finger og saa' paa ham. Han opfattede, at hun satte ham Stævne to Dage efter, og et Smil strejfede hendes Læber, da hun saa', at han havde forstaaet hende. Insárof rejste sig op for at tage Afsked; han følte sig ikke ganske rask. Saa kom Kurnátovskij. Nikoláj Artémjevítj fo'r op, løftede sin højre Haand højt op over sit Hoved og lod den blidt synke ned i Oversekretærens Haand. Insárof blev staaende endnu et Par Minutter for at tage sin Rival i Øjesyn. I Smug rystede Eléna spydigt paa Hovedet, Værten fandt det overflødigt at præsentere dem for hinanden, og Insárof gik efter endnu en Gang at have vekslet Øjekast med Eléna. Sjubin smagte lidt

paa det og styrtede sig derpaa hovedkulds i en hidsig Disput med Kurnátófskij om et juridisk Spørgsmaal, som han selv ikke havde det ringeste Begreb om.

Insárof sov ikke hele den Nat; om Morgenen følte han sig syg; ikke des mindre tog han fat paa at ordne sine Papirer og skrive nogle Breve, men hans Hoved værkede, og hans Tanker løb rundt. Ved Middagstid fik han Feber og kunde intet spise. Feberen tog til henimod Aften; han fik Smerter i alle Lemmer og stærk Hovedpine. Insárof lagde sig paa den samme Sofa, som Eléna for ikke længe siden havde siddet paa; han ræsonnerede som saa: „jeg ligger paa mine Gerninger, hvad vilde jeg ude hos den gamle Kæltring?“ og forsøgte at sove . . . Men Sygdommen havde allerede faaet Tag i ham. Hans Aarer hamrede med frygtelig Kraft, hedt svulmede Blodet i dem; som Fugle kredsede hans Tanker rundt. Han sank i Afmagt. Som lammet laa han paa Ryggen, og pludselig forekom det ham, at nogen stod højet over ham og hviskede og lo; med Besvær slog han Øjnene op; Skæret fra et osende Lys slog ned i ham som en Kniv . . . Hvad var det? den gamle Assessor stod foran ham i Silkeslaabrok og med Silkebælte om Livet, som han havde set ham den foregaaende Dag . . . „Karoline Vogelmeier,“ mumlede hans tandløse Mund. Insárof stirrede paa den gamle Mand, men denne blev bred, tyk og stor, han var ikke længere et Menneske — han blev til et Træ . . . Insárof maatte klatre op i de stejle Grene. Han hagede sig fast, faldt ned og slog Brystet mod en skarp Sten, medens Karoline Vogelmeier sad paa Hug som en Sælgekone og falbød: Postejer, Postejer, Postejer — længere borte flød der Blod, og Sabler blinkede saa uudholdeligt i Luften . . . Eléna! og alt flød sammen i et blodrødt Kaos.

XXV.

— Der staar saadan en Slags Klejnsmed, tror jeg, udenfor — sagde Berséniefs Tjener den næste Aften til sin Herre; Tjeneren udmærkede sig ved streng Omgangstone og skeptisk Aandsretning: — han vil tale med Dem.

— Lad ham komme ind — sagde Bersénief.

„Kleinsmeden“ kom ind. Bersénief genkendte i ham Insárofs Vært, Skræderen.

— Hvad vil du? — spurgte han ham.

— Jeg vil gerne tale med Deres Velbaarenhed — begyndte Skræderen, medens han gik langsomt hen over Gulvet og af og til slog ud med sin højre Haand, der fastholdt Ærmeopslaget med tre Fingre. — Lejeren, der bor hos os, et vistnok meget syg.

— Insárof?

— Ja, vor Lejer. Jeg véd ikke, hvorledes det er fat med ham, men endnu i Gaar Morges var han paa Benene, om Aftenen forlangte han hele Tiden Vand at drikke, og min Kone bragte ham flere Gange Vand, men i Nat begyndte han at tale i Vildelse; det kunde vi høre gennem Væggen; i Morges kunde han slet ikke tale, og nu ligger han bevidstløs hen, og der staar en Hede fra ham, saa Herren maa sig forbarme! Jeg tænkte mig, at han maaske kunde gaa hen og dø, og mente, at det var bedst at lade dem det vide paa Politistationen; for han har jo ingen Familie; men saa siger min Kone: „Gaa du hellere hen til den Lejer, som han boede paa Landet hos: maaske siger han, hvad vi skal gøre, eller kommer selv.“ Derfor kommer jeg nu til Deres Velbaarenhed, fordi vi jo ikke kan — jeg mener . . .

Bersénief greb sin Kasket, stak Skræderen en Rubel i Haanden og kørte sporenstregs med ham til Insárofs Bolig.

Han fandt ham liggende bevidstløs paa Sofaen, iført alle sine Klæder. Hans Ansigt var frygteligt forandret. Bersénief lod straks Værtsfolkene klæde ham af og lægge ham i Seng; selv skyndte han sig og hentede en Læge. Lægen ordinerede samtidigt Igler, spansk Flue, Kalomel og Aareladning.

— Er der Fare? — spurgte Bersénief.

— Ja, stor Fare — svarede Lægen. — En meget stærk Lungebetændelse, Peripneumoni i fuld Gang, maaske ogsaa Hjernen er angrebet, og ung er han. Hans Kræfter er rettede imod ham selv. De har hentet mig for sent, men for Resten vil vi gøre alt, hvad Videnskaben foreskriver.

Lægen var selv meget ung og troede paa Videnskaben.

Bersénief blev Natten over. Det viste sig, at Værtsfolkene var skikkelige og oven i Købet helt flinke nu, da de havde rundet én, som kunde vejlede dem. Barberen indfandt sig, medbringende hele sit lægevidenskabelige Rædselskabinet.

Henimod Morgen kom Insárof nogle faa Øjeblikke til sig selv,

genkendte Bersénief og sagde: „jeg er vistnok syg!“ saa' sig om med det uforstaaende, matte Blik, som kendetegner den stærkt angrebne syge, og sank atter hen i Dvale. Bersénief kørte hjem, klædte sig om, tog i Huj og Hast et Par Bøger med sig og vendte tilbage til Insárof. Han bestemte sig til at slaa sig ned hos ham, i alt Fald for nogen Tid. Han stillede et Skærnbræt op omkring hans Seng og indrettede sig selv i Nærheden af den lille Sofa. Langsom og glædeløs sneg Dagen sig hen. Bersénief gik kun bort for at spise et Maaltid Mad. Det blev Aften. Han tændte et Lys med Skærm paa og satte sig til at læse. Der var ganske stille. Bag Væggen ind til Værtsfolkene hørtes snart en sagte Hvisken, snart en beskedne Gaben eller et Suk . . . Der var én, som nøs, en anden irettesatte ham hviskende derfor, bag Skærnbrættet lød den syges tunge, ujævne Aandedræt, af og til afbrudt af en kortvarig Stønnen og utaalmodige Hovedbevægelser paa Pudren . . . Underlige Tanker dukkede op i Berséniefs Sind. Der sad han hos en Mand, hvis Liv hang i en Traad, den Mand, om hvem han vidste, at Eléna elskede ham . . . Den Nat randt ham i Hu, da Sjubin indhentede ham og forklarede ham, at hun elskede ham, ham, Bersénief! Men nu . . . „Hvad bør jeg nu gøre?“ spurgte han sig selv. „Skal jeg underrette Eléna om hans Sygdom? eller skal jeg vente? En saadan Meddelelse er da meget sørgeligere end den, jeg i sin Tid gav hende; underligt, at Skæbnen altid bruger mig til Mellemand mellem de to!“ Han mente, at det vilde være bedre at vente. Hans Blik faldt paa Bordet, der var skjult under Stabler af Papirer . . . „Faar han mon realiseret sine Planer?“ tænkte Bersénief. „Skal virkelig alt det blive til intet?“ Og det gjorde ham ondt for hans unge Liv, der gik sin Undergang i Møde, men han lovede sig selv at redde ham . . .

Natten var ikke god. Den syge var meget urolig. Flere Gange forlod Bersénief sin lille Sofa og listede sig hen til Sengen for sørgmodigt at lytte til hans meningsløse Lallen. Kun en enkelt Gang sagde Insárof uventet tydeligt: „jeg vil ikke, jeg vil ikke, du maa ikke . . .“ Bersénief fo'r sammen og saa' paa Insárof; hans Ansigt, som paa en og samme Tid var lidende og dødningsagtigt, rørte sig ikke, og hans Arme var slappe . . . „Jeg vil ikke,“ gentog han ganske svagt.

Om Morgenen kom Lægen, rystede paa Hovedet og ordinerede andre Lægemedler.

— Endnu er der længe til Krisen — sagde han og satte Hatten paa Hovedet.

— Og efter Krisen? — spurgte Bersénief.

— Efter Krisen? Resultatet er et af to: *aut Caesar, aut nihil*.*)

Lægen tog bort. Bersénief gik et Par Gange op og ned ad Gaden, da han trængte til frisk Luft. Han kom tilbage og tog en Bog. Raumer havde han for længe siden læst; nu studerede han Grote.

Pludselig knirkede Døren sagte, og forsigtigt stak Værtens lille Datter sit Hoved ind, der, som sædvanligt, var indhyllet i et tungt Tørklæde.

— Den Frøken — sagde hun halvhøjt — som den Gang gav mig ti Kopek, er her . . .

Det lille Hoved forsvandt med det samme, og i dets Sted kom Eléna til Syne.

Bersénief sprang op som stukket af en Bi; men Eléna forblev ubevægelig . . . Det saa' ud, som om hun med ét havde fattet alt. Hendes Ansigt blev frygtelig blegt, hun gik nærmere til Skærmen, saa' ind bag ved den, slog Hænderne sammen og stod som en Støtte. Et Øjeblik efter ilte hun skyndsomt hen til den syge, men Bersénief holdt hende tilbage:

— Hvad gør De dog? — hviskede han rædselsslagen — det kan blive hans Død!

Hun vaklede. Han førte hende bort til den lille Sofa og bød hende sætte sig ned.

Hendes Blik rettedes lige imod hans Ansigt, strejfede derpaa hele hans Skikkelse og hæftede sig til sidst ved Gulvet.

— Dør han? — spurgte hun med en saa udeltagende Ro, at Bersénief blev bange.

— For Guds Skyld, Eléna Nikolájevna — begyndte han: — hvad mener De? Han er ganske vist syg, endogsaa farligt syg. . . . Men vi redder ham; det garanterer jeg for.

— Er han bevidstløs? — spurgte hun paa samme Maade som før.

— Ja, nu er han uklar . . . Det er noget, som plejer at indtræffe ved Sygdomme af den Art, men det betyder intet, forsikrer jeg Dem for. Drik lidt Vand.

Hun saa' op paa ham, og det gik op for ham, at hun ikke havde hørt hans Svar.

— Dør han — sagde hun med uforandret Tonefald — dør jeg ogsaa.

*) \circ : *alt eller intet*.

I det samme stønnede Insárof svagt; hun blev urolig, greb sig til Hovedet og begyndte derpaa at løse Hattebaandene.

— Hvad er det, De gør? — spurgte Bersénief hende.

Hun gav intet Svar.

— Hvad er det, De gør? — gentog han.

— Jeg bliver her.

— For lang Tid?

— Det véd jeg ikke; maaske hele Dagen og Natten med, altid . . . jeg véd det ikke.

— For Himmelens Skyld, Eléna Nikolájevna, gaa i Dem selv. Ganske vist kunde jeg ikke vente at træffe Dem her; men alligevel . . . formoder jeg, at De kun er kommet her paa et kort Besøg. Husk dog paa, at man vil savne Dem i Deres Hjem.

— Og saa?

— Saa vil De blive eftersøgt og . . . fundet . . .

— Og saa?

— Eléna Nikolájevna! De ser nok . . . at nu formaar han ikke at beskytte Dem.

Hun bøjede Hovedet, som om hun faldt i Tanker, og førte sit Lommetørklæde op til Munden, og en krampagtig Hulken sled sig pludselig løs fra hendes Bryst med voldsom Kraft . . . Hun borede sit Ansigt ned i Sofaen for ikke at blive hørt, men hele hendes Legeme bevægede sig uroligt op og ned, ligesom en lille Fugl, straks efter at den er fanget.

— Eléna Nikolájevna . . . for Himmelens Skyld . . . — gentog Bersénief uafbrudt, medens han stod bøjet over hende.

— Hvad? Hvad er der? — lød pludselig Insárofs Stemme.

Eléna rejste sig for at lytte, men Bersénief blev staaende ubevægelig i samme Stilling . . . Lidt efter gik han hen til Sengen. Insárofs Hoved hvilede, som før, slapt paa Pudene; hans Øjne var lukkede.

— Taler han i Vildelse? — hviskede Eléna.

— Jeg tror det — svarede Bersénief — men det betyder intet; det er ogsaa noget, som plejer at indtræffe, især naar . . .

— Hvornaar blev han syg? — afbrød Eléna ham.

— I Forgaars; jeg har været her siden i Gaar. Stol blot paa mig, Eléna Nikolájevna. Jeg forlader ham ikke; alt skal blive prøvet. Og hvis det bliver nødvendigt, tilkalder jeg flere Læger.

— Han dør, medens jeg er borte — udbrød hun og vred sine Hænder.

— Jeg giver Dem mit Ord paa, at jeg daglig vil sende Dem

Besked om Sygdommens Forløb, og hvis der indtræffer virkelig Fare . . .

— Sværg, at De da straks vil sende Bud til mig, hvad enten det er Dag eller Nat; skriv direkte til mig selv . . . Nu sætter jeg alle Hensyn til Side. Hører De? Lover De mig at gøre, som jeg siger?

— Det lover jeg Dem, ved Gud.

— Sværg.

— Jeg sværger.

Hun greb pludselig hans Haand, og førend han naaede at frigøre sig, førte hun den op til sine Læber.

— Eléna Nikolájevna . . . hvad gør De — hviskede han.

— Nej . . . nej . . . jeg maa ikke . . . — sagde Insárof mat og drog et dybt Suk.

Eléna gik hen til Skærmen og saa' længe paa den syge med fast sammenbidt Mund; hun tav, og Taarer randt ned ad hendes Kinder.

— Eléna Nikolájevna — sagde Bersénief til hende — han kan vaagne til Bevidsthed og genkende Dem. Gud véd, om det er godt. Desuden venter jeg Lægen hvert Øjeblik . . .

Eléna tog sin Hat, som laa paa Sofaen, satte den paa sit Hoved og stod ubevægelig. Hendes Blik flakkede sørgmodigt rundt i Stuen. Det saa's paa hende, at hun gennemgik Minderne . . .

— Jeg kan ikke gaa herfra — hviskede hun omsider.

Bersénief trykkede hendes Haand.

— Tag Dem nu sammen — sagde han — og vær rolig; De overlader ham til min Varetægt. Allerede i Aften skal jeg se ind til Dem.

Eléna saa' paa ham og sagde:

— De er mig en oprigtig, god Ven! — brast i Graad og ilte bort.

Bersénief lænede sig til Døren. En Følelse af Sorg og Forbitrelse, blandet med en ejendommelig Tilfredshed, lagde sig knugende om hans Hjerte. „God Ven!“ tænkte han og trak paa Skulderen.

— Hvem er her? — hørte han Insárof sige.

Bersénief gik hen til ham.

— Jeg er her, Dmitrij Nikanórovitj. Vil De noget? Hvorledes føler De Dem?

— Er De alene? — spurgte den syge.

— Ja.

Dagen før.

- Men hvor er hun?
 — Hvem? — spurgte Bersénief næsten forskrækket.
 Insárof gav intet Svar.
 — Resedaen — hviskede han, og hans Øjne faldt atter til.

 XXVI.

I otte Dage svævede Insárof mellem Liv og Død. Lægen til-saa' ham flittigt, om end hans Interesse for hans alvorlige Sygdom kun skyldtes hans egen Ungdom. Sjubin, som havde hørt om Insárofs kritiske Tilstand, aflagde den syge et Besøg; ogsaa hans Landsmænd, Bulgarene, indfandt sig, og iblandt dem de to besynderlige Skikkelser, som havde vakt Berséniefs Forundring ved deres uventede Besøg ude paa Landet; alle udtrykkede de deres oprigtige Deltagelse, enkelte af dem tilbød Bersénief at afløse ham ved Sygesengen; dette gik han imidlertid ikke ind paa — i Henhold til det Løfte, han havde givet Eléna. Han saa' hende hver Dag og meddelte hende i Smug — snart mundtligt, snart i korte Breve — alle Enkeltheder om den syges Tilstand. Hver Gang kom hun ham i Møde i spændt Forventning, udspurgte ham og hørte hans Beretning med stor Utaalmodighed. Hun tryglede bestandigt om at maatte besøge Insárof; men Bersénief holdt hende tilbage ved at forsikre hende om, at Insárof sjældent var ene. Straks den første Dag, da hun fik at vide, at han var syg, var hun nær ved ogsaa selv at blive syg; saa snart hun var vendt hjem, lukkede hun sig inde paa sit Værelse; men hun blev kaldt ind for at spise, og indfandt sig i Spisestuen med et saadant Ansigt, at Anna Vasiljevna blev angst og absolut vilde have hende til at lægge sig. Det lykkedes dog Eléna at faa Bugt med sig selv. „Hvis han dør,“ lød det bestandigt i hendes Indre, „saa er jeg ikke mere.“ Denne Tanke beroligede hende og gav hende Kraft til at forstille sig. For øvrigt var der ingen, som forvoldte

hende særlig Gêne: Anna Vasiljevna var optaget af sin evindelige Forkølelse; Sjubin sled i det som en besat; Zoé var blevet melankolsk og vilde til at læse „*Werther*“; Nikoláj Artémjevítj var misfornøjet med „Skoledrengen“s hyppige Besøg, og det saa meget des mere, som hans Planer med Kurnátovskij ikke saa let lod sig realisere; den praktisk anlagte Oversekretær forholdt sig afventende, da Situationen ikke stod ham klar. Eléna undgik endogsaa at takke Bersénief; der gives Tjenester, man undser sig ved at takke for. Kun én eneste Gang (det var ved det fjerde Møde med ham, efter at Insárof havde tilbragt en urolig Nat, og Lægen havde hentydet til det betimelige i at tilkalde flere Læger) mindede hun ham om hans Ed. „I saa Fald gaar vi sammen,“ sagde han. Hun rejste sig op for at gøre sig rede. „Nej,“ tilføjede han, „lad os vente endnu til Dagen i Morgen.“ Henimod Aften var der indtraadt en Bedring i Insárofs Tilstand.

Otte Dage varede denne Vaande. Eléna lod til at være rolig, men hun tog ingen Næring til sig og sov slet ikke om Natten. En ubestemmelig Smerte sled i alle hendes Lemmer; det var hende, som om hendes Hoved var fyldt med tør, brændende hed Røg. „Frøkenen smelter bort som et Lys,“ sagde Stuepigen om hende.

Omsider — paa den niende Dag — indtraadte der et Omslag. Eléna sad netop inde i Dagligstuen ved Siden af Anna Vasiljevna og læste højt for hende i „*Moskófskija Vjædomosti*“ uden egentlig at være sig bevidst, hvad hun foretog sig — da Bersénief traadte ind. Eléna kastede et Blik paa ham (hver Gang var det første Øjekast, hun sendte ham, paa samme Tid hastigt, ængsteligt, forskende og bekymret), og straks gættede hun, at han kom med gode Efterretninger. Han smilte, han vinkede hende forsigtigt hen til sig; hun rejste sig op for at gaa ham i Møde.

— Han er ved Bevidsthed, han er reddet, om otte Dage er han helt rask — hviskede han til hende.

Eléna rakte Armene frem som for at afværge et Slag; hun sagde intet; kun dirrede hendes Læber, og en dyb Rødmen gød sig over hele hendes Ansigt. Bersénief gav sig til at tale med Anna Vasiljevna, men Eléna gik ind i sit Værelse og sank i Knæ; hun bad og takkede Gud . . . Lindrende, klare Taarer strømmede ud af hendes Øjne. Pludselig mærkede hun en overvældende Træthed, lagde Hovedet paa Pudden, hviskede: „stakkels Andréi

Petróvitj!“ og faldt straks i Søvn med Øjenvipperne og Kinderne endnu vaade af Taarer. Det var saa længe siden, hun havde sovet og grædt.

XXVII.

Berséniefs Ord var kun delvis gaet i Opfyldelse; Faren var vel overstaaet, men Insárof kom kun langsomt til Kræfter, og Lægen talte saa smaat om en grundig Ødelæggelse af hele Organismen. Trods alt dette havde den syge forladt Sengen og var begyndt at bevæge sig rundt omkring i Stuen; Bersénief flyttede atter hjem; men hver Dag saa' han ind til sin endnu stadigt svage Ven, og hver Dag holdt han Eléna underrettet om hans Helbredstilstand. Insárof turde ikke skrive til hende, og kun ad Omveje kom han ind paa at tale om hende med Bersénief; denne fortalte ham med paataget Ligegyldighed om sine Besøg hos Elénas Familie, men bestræbte sig dog for at lade ham forstaa, at Eléna havde været meget nedbøjet, men nu var beroliget. Eléna skrev heller ikke til Insárof; hun havde andet for.

En Gang, da Bersénief med straalende Ansigt havde meddelt hende, at Lægen allerede havde tilladt Insárof at spise en Kotelet, og at han formodentlig snart vilde komme ud i Luften — blev hun alvorlig og tænkte efter . . .

— Gæt, hvad jeg vil sige Dem — sagde hun.

Bersénief blev forlegen. Han havde forstaaet hende.

— De vil sandsynligvis sige — svarede han og saa' til Siden — at De har Lyst til at se ham.

Eléna rødmede og svarede, saa det næppe kunde høres:

— Ja.

— Hvorfor betænker De Dem? Formodentligt er det let nok for Dem. „Fy!“ tænkte han: „det er da en ækel Følelse, jeg der giver Udtryk.“

— De mener, at jeg ogsaa tidligere . . . — sagde Eléna. — Men jeg er bange for . . . De siger, at han nu sjældent er ene.

— Den Sag er ikke saa vanskelig at ordne — indvendte Bersénief, stadigt uden at se paa hende. — Selvfølgelig kan jeg ikke give ham et Vink; men giv mig et Brev. Ingen kan forbyde Dem at skrive til ham som god bekendt for at udtrykke ham Deres Deltagelse. Heri ligger der intet fordømmeligt. Bestem . . . jeg mener, skriv til ham, naar De kommer.

— Jeg trykker mig ved det — hviskede Eléna.

— Giv mig et Brev, jeg kan bringe ham.

— Det behøves ikke, men jeg vilde blot bede Dem . . . bliv nu ikke vred paa mig, Andréi Petróvitj . . . bliv borte fra ham i Morgen!

Bersénief bed sig i Læben.

— Naa! ja, jeg forstaar; det er godt. — Han tilføjede endnu et Par Ord og gik hurtigt bort.

„Saa meget des bedre,“ tænkte han, medens han hastede hjem. „Jeg har ikke faaet min Viden forøget, men saa meget des bedre. Der skal Lyst til at klistre sig op ad andres Rede! Jeg har intet at fortryde; jeg har gjort, hvad min Samvittighed bød mig at gøre, men nu er det nok. Lad dem sejle deres egen Sø! Det er meget rigtigt, hvad min Fader plejede at sige, nemlig: „Hverken du eller jeg er Sybariter eller Aristokrater eller Skæbnens og Naturens Kælebørn; vi er ikke engang Martyrer — men simpelthen Slidere, Slidere og atter Slidere.“ Tag da Skødskindet paa, Slider, og indtag din Stilling ved Arbejdsbordet i dit skumle Værksted! Lad blot Solen skinne for andre! Ogsaa vort bramfri Liv besidder Stolthed og Lykke!“

Den næste Morgen modtog Insárof en kort Meddelelse med Byposten: „Vent mig,“ skrev Eléna, „og tag ikke imod nogen. A. P. kommer ikke.“

XXVIII.

Insárof læste Elénas Billet og gav sig straks i Lag med at rydde op i sit Værelse, bad Værtinden fjerne Medicinflaskerne, tog sin Slaabrok af og iførte sig sin Frakke. Han var svimmel

af Svaghed og af Glæde, og hans Hjerte hamrede uroligt. Hans Ben kunde ikke bære ham; han sank sammen paa Sofaen og gav sig til at stirre paa Uret. „Nu mangler den et Kvarter i tolv,“ sagde han ved sig selv, „før tolv kan hun paa ingen Maade være her; jeg vil tænke paa noget andet i et Kvarter, ellers holder jeg det ikke ud. Før tolv kan hun paa ingen Maade være her“ . . .

Da gik Døren op, og iført en tynd Silkekjole, ganske bleg og helt frisk, ung og lykkelig traadte Eléna ind og kastede sig med et svagt Glædesudbrud til hans Bryst.

— Du lever, du min egen — blev hun ved at gentage, medens hun omfavnede og klappede hans Hoved. Det svimlede for ham, han kunde næppe aande frit, da han var hende nær, da hun berørte ham, da han følte sin grænseløse Lykke.

Hun satte sig ved hans Side, trykkede sig tæt ind til ham og saa' paa ham med det leende, kællende, ømme Blik, som kun straaler i en elskende Kvindes Øjne.

Hendes Ansigt blev pludselig bedrøvet.

— Hvor du er blevet mager, stakkels Dmitrij — sagde hun, idet hun klappede ham paa Kinden — og du har faaet stort Skæg!

— Ogsaa du er blevet mager, stakkels Eléna — svarede han, medens han forsøgte at fange hendes Fingre med sine Læber.

Hun rystede glad sine Lokker.

— Det gør slet ikke noget. Du skal se, hvor vi kommer os! Det var et Uvejr, der kom over os ligesom den Dag, da vi mødtes i Kapellet, det kom og svandt. Nu skal vi til at leve!

Han svarede ved blot at smile til hende.

— Du skulde vide, Dmitrij, hvor de Dage var grusomme! At Mennesker kan overleve dem, de elsker — det forstaar jeg ikke! Jeg vidste hver Gang forud, hvad Andréi Petróvitj vilde sige; jeg forsikrer dig, at mit Liv sank og løftedes sammen med dit. Nu ønsker jeg dig til Lykke, min egen Dmitrij!

Han vidste ikke, hvad han skulde sige; han kunde kaste sig ned for hendes Fødder.

— Der er ogsaa noget andet, jeg har lagt Mærke til — fortalte hun, medens hun strøg hans Haar tilbage (jeg har gjort mange lagttagelser i den Tid, du var syg, og jeg intet kunde foretage mig): — naar man er overordentlig meget uheldig, skænker man alt, hvad der foregaar omkring én, en ganske taabelig Opmærksomhed! Jeg kunde virkelig undertiden fordybe mig

i Synet af en Flue, medens min Sjæl var fuld af kold Rædsel!
Men alt det er nu forbi, forbi — ikke sandt? Fremtiden er lutter
Lys, ikke sandt?

— Du er min Fremtid — svarede Insárof — min Fremtid er
derfor lys.

— Og min? Erindrer du, den Gang jeg var hos dig, ikke
sidst . . . nej, ikke sidst — gentog hun, sitrende imod sin Vilje
— men da vi talte sammen, nævnede jeg af en eller anden Grund
Døden; jeg kunde slet ikke tænke mig den Gang, at den lurede
paa os. Men nu er du jo rask?

— Jeg har det meget bedre; jeg er næsten rask.

— Du er rask; du døde ikke. O, hvor jeg er lykkelig!

Der indtraadte en kort Pause.

— Eléna? — spurgte Insárof.

— Hvad er der, kære?

— Sig mig: har du aldrig tænkt over, at denne Sygdom kan
være sendt os som Straf?

Eléna saa' alvorligt paa ham.

— Den Tanke er aldrig faldet mig ind, Dmitrij. Men jeg
har et Øjeblik tænkt: hvorfor skal jeg straffes? Hvilket Bud har
jeg overtraadt? hvori har jeg syndet? Maaske er min Samvit-
tighed ikke som andres; den tav i alt Fald. Eller maaske har
jeg begaaet en Brøde imod dig? — Jeg lægger mig hindrende i
Vejen for dig, jeg holder dig tilbage . . .

— Du hindrer mig ikke, Eléna, vi to gaar sammen.

— Ja, Dmitrij, vi gaar sammen, jeg følger dig . . . Det er
min Pligt. Jeg elsker dig . . . Andre Pligter kender jeg ikke.

— Eléna! — sagde Insárof — du véd ikke, hvilke ubrydelige
Lænker du lægger paa mig med hvert enkelt af dine Ord!

— Hvorfor tale om Lænker? — faldt hun ind. — Vi er begge
frie Mennesker. Ja — fortsatte hun og saa' i Tanker ned mod
Gulvet, medens hun som før strøg hans Haar — meget har jeg
i den sidste Tid erfaret, som jeg aldrig før har haft Begreb om!
Hvis nogen havde spaaet mig, at jeg, en velopdragen Frøken,
vilde gaa hjemmefra under forskellige opdigtede Paaskud og
tilmed for at besøge en enligt boende ung Mand — hvor vilde jeg
da have følt Væmmelse ved en saadan Spaadom! Og nu er alt
det gaaet i Opfyldelse, uden at jeg føler Væmmelse. Gud er mit
Vidne — tilføjede hun og vendte sig om imod Insárof.

Han saa' paa hende med en saa aabenbar Ærefrygt, at hun

lod sin Haand sagte glide ned fra hans Haar og lukke hans Øjne.

— Dmitrij — begyndte hun paa ny — Du véd vel næppe, at jeg har set dig ligge dér paa dit frygtelige Leje bevidstløs mellem Kløerne paa Døden . . .

— Har du set mig?

— Ja.

Han tav.

— Var Bersénief ogsaa her?

Hun nikkede.

Insárof bøjede sig frem imod hende.

— Eléna! — hviskede han — jeg tør ikke se paa dig.

— Hvorfor ikke? Andréi Petróvitj er saa god! Ham skammede jeg mig ikke for. Og hvad var der for Resten at skamme sig over? Jeg er rede til at erklære for hele Verden, at jeg er din . . . Andréi Petróvitj stoler jeg paa som paa en Broder.

— Han har reddet mit Liv! — udbrød Insárof. — Han er en i høj Grad ærlig og god Mand!

— Ja . . . Og véd du, at jeg kan takke ham for alt? Véd du, at han var den første, som sagde mig, at du elskede mig? Hvor jeg vilde ønske, at jeg kunde tale frit . . . Ja, han er en ærlig Mand.

Insárof saa' forskende paa Eléna.

— Han er forelsket i dig, ikke sandt?

Eléna slog Øjnene ned.

— Han har elsket mig — svarede hun sagte.

Insárof trykkede hendes Haand fast i sin.

— O, I Russere — sagde han — I har Hjerter af Guld! Og han — han plejede mig, han vaagede mange Nætter . . . Og du, du, min Engel . . . Ikke et Øjeblik Tvivl, ikke en Bebrejdelse . . . og alt det for min Skyld . . .

— Ja! Alt sammen for din Skyld, fordi du er elsket. Hvor er det underligt, Dmitrij! Jeg har vistnok allerede talt derom til dig — men det er ligegyldigt; jeg kan lide at gentage det, og du vil nok finde Behag i at høre det — da jeg saa' dig første Gang . . .

— Hvorfor har du Taarer i Øjnene? — afbrød Insárof hende.

— Jeg? Taarer? — Hun aftørrede sine Øjne med sit Lommetørklæde. — Tænk, hvor han er dum! Han véd endnu ikke, at man ogsaa kan græde af Lykke. Jeg vilde altsaa sige: da

jeg saa' dig for første Gang, fandt jeg virkelig slet ikke noget ejendommeligt ved dig. Jeg erindrer tydeligt, at jeg til en Begyndelse fandt langt større Behag i Sjubin, skønt jeg aldrig har elsket ham; men hvad Andréi Petróvitj angaar — da var der et Øjeblik, da jeg overvejede: skulde det være ham? Men du gjorde intet Indtryk; til Gengæld . . . bagefter . . . bagefter . . . greb du om mit Hjerte med begge Hænder!

— Skaan mig . . . — sagde Insárof. Han vilde rejse sig op, men sank straks ned igen.

— Hvad er der i Vejen med dig? — spurgte Eléna delta-gende.

— Ingenting . . . jeg er blot lidt svag endnu . . . Min Lykke overstiger mine Kræfter.

— Saa behager De at sidde stille, min Herre, og ikke røre Dem af Stedet og undgaa Sindsbevægelse — sagde hun og truede ad ham. — Og hvorfor har De taget Deres Slaabrok af? Det er for tidligt, De begynder paa at lapse Dem! Sid ned, saa skal jeg fortælle Dem Eventyr. Hør efter og ti stille. Efter en Sygdom som Deres er det skadeligt at tale for meget.

Hun tog fat paa at fortælle ham om Sjubin og Kurnátovskij, om hvad hun havde foretaget sig i de sidste fjorten Dage, at Kri-gen, efter Bladenes Meddelelser at dømme, var uundgaaelig, og at de følgelig, saa snart han kom sig ganske, uopholdeligt maatte finde Midler til at rejse bort for . . . Alt dette fortalte hun, sid-dende ved hans Side og støttet til hans Skulder . . .

Han lyttede til hendes Ord, blev snart rød, snart bleg . . . flere Gange gjorde han Forsøg paa at standse hende, og pludselig rettede han sin Ryg.

— Eléna — sagde han til hende med et underligt, skarpt Tonefald — lad mig være, gaa.

— Hvad siger du? — sagde hun forbavset. — Føler du dig ikke rigtigt rask? — tilføjede hun livligt.

— Jo . . . jeg har det godt . . . men gør mig den Tjeneste at gaa din Vej.

— Jeg forstaar dig ikke. Viser du mig bort? . . . Hvad er det, du gør? — sagde hun hurtigt: han havde bøjet sig næsten helt ned til Gulvet og kysset hendes Fødder. — Det maa du ikke gøre, Dmitrij . . . Dmitrij . . .

Han rejste sig op.

— Saa gaa da! Du skal vide, Eléna, at da jeg blev syg,

mistede jeg ikke straks Bevidstheden, jeg vidste godt, at jeg var ved Gravens Rand; selv i Feberens Vildelse forstod jeg og følte uklart, at det var Døden, som var paa Vej til mig, jeg tog Afsked med Livet, med dig, med alt, jeg sagde mit Haab Farvel. . . . Og pludselig kom denne Genfødselse, dette Lys efter Mørket, du . . . du . . . er ved min Side, hos mig . . . din Stemme . . . dit Aandedræt . . . Det overstiger mine Kræfter! Jeg føler, at jeg elsker dig lidenskabeligt, jeg hører paa, at du selv kalder mig din egen, jeg svarer ikke for noget . . . Gaa!

— Dmitrij . . . — hviskede Eléna og skjulte sit Hoved ved hans Skulder. Først nu forstod hun ham.

— Eléna — fortsatte han — jeg elsker dig, du véd det, jeg er rede til at give mit Liv for dig . . . hvorfor kommer du da til mig nu, da jeg er svag, da jeg ikke har Magt over mig selv, da alt mit Blod brænder i mig . . . Du er min, siger du . . . du elsker mig . . .

— Dmitrij — gentog hun blussende og trykkede sig endnu tættere ind til ham.

— Eléna, vær god imod mig — gaa, jeg mærker, at jeg kan dø — jeg kan ikke taale denne Lidenskab . . . hele min Sjæl higer imod dig . . . tænk paa, at Døden var nær ved at skille os . . . og nu, nu er du her, i min Favn . . . Eléna . . .

Hele hendes Legeme sitrede.

— Saa tag mig da — hviskede hun ganske svagt.

XXIX.

Nikoláj Artémjevítj gik med rynkede Bryn op og ned ad Gulvet i sit Kabinet. Sjubin sad ved Vinduet med Benene over Kors og røg uforstyrret en Cigar.

— Er De ikke saa venlig at holde op med at marchere fra det ene Hjørne til det andet — sagde han og rystede Asken af sin Cigar. — Jeg sidder stadig og venter paa, at De vil sige noget; jeg har faaet helt ondt i Nakken af at følge Deres Bevægelser.

Dertil kommer, at De bevæger Dem saa anspændt, melodramatisk.

— De har ikke Tanker for andet end Spas — svarede Nikoláj Artémjevitj. — De vil ikke sætte Dem ind i min Situation, De vil ikke forstaa, at jeg ikke kan undvære den Kvinde, at jeg føler mig fast knyttet til hende, at hendes Fraværelse maa pine mig. Nu har vi allerede Oktober Maaned, og Vinteren staaer for Døren . . . Hvad kan hun have at udrette i Revel?

— Strikke Strømper, formodentligt . . . til sig selv; til sig selv — ikke til Dem.

— Spot De kun; men jeg kan fortælle Dem, at jeg kender inden Kvinde som hun, saa ærlig og uegennyttig.

— Har hun præsenteret Vekselen til Betaling? — spurgte Sjubin.

— Hendes Uegennytte — fortsatte Nikoláj Artémjevitj med forstærket Røst — er vidunderlig. Det hedder sig nok, at der er Millioner af andre Kvinder til i Verden; men jeg siger blot: vis mig de Millioner, vis mig de Millioner, siger jeg: ces femmes — qu'on me les montre! Og hun skriver slet ikke; det er det, som er saa tilintetgørende!

— De er veltalende som en Pythagoras — bemærkede Sjubin — véd De, hvad jeg vil raade Dem til?

— Naa?

— Naar Augustina Kristiánovna kommer tilbage . . . forstaaer De mig?

— Naa? hvad da?

— Naar De ser hende igen . . . Kan De følge min Tankegang?

— Naa? Hvad da?

— Saa prøv paa at give hende en Dragt Prygl, og lad os se, hvad der kommer ud af det.

Nicoláj Artémjevitj vendte sig fornærmet bort.

— Jeg troede, at han for Alvor vilde give mig et forstandigt Raad. Hvad kan man vente sig af en Artist, en Mand uden Regler . . .

— Uden Regler! Men nu forlyder det, at vor fælles Favorit, Hr. Kurnátovskij, Manden med Reglerne, i Aftes har blanket Dem af for hundrede Rubler Sølv. De maa da indrømme mig, at det ikke var fint handlet.

— Jamen, det var jo Spil. Naturligvis kunde jeg vente . . . Men man forstaaer ikke rigtigt at skatte ham her i mit Hjem . . .

— Og at han ræsonnerede som saa: lad staa til! — faldt Sju-

bin ind — Svigerfader eller ikke — det ligger endnu gemt i Skæbnens Urne, men hundrede Rubler er et Gode for en Mand, som ikke tager imod Bestikkelser.

— Svigerfader! Hvad Fanden er jeg for en Svigerfader? Vous rêvez, mon cher. Ganske vist vilde enhver som helst anden ung Pige være glad ved en Frier som han! Døm selv: han er behændig, forstandig, har selv banet sig Vej, har slidt Kontorstole i to Guvernementer . . .

— I Guvernementet N. dansede Guvernøren efter hans Pibe — bemærkede Sjubin.

— Meget muligt. Det var aabenbart nødvendigt. Han er jo virksom og praktisk anlagt.

— Han spiller ogsaa godt Kort — bemærkede Sjubin atter.

— Naa ja, han spiller ogsaa godt Kort. Men Eléna Nikolájevna . . . Kan man blive klog paa hende? Jeg gad se den Mand, som vilde paatage sig at udfinde, hvad hun i Grunden vil! Snart er hun glad, snart keder hun sig; pludselig bliver hun saa mager, at man ikke tør se paa hende, og lige saa hurtigt kommer hun sig uden den mindste synlige Aarsag . . .

En lidet tiltalende Tjenerskikkelse kom ind med en Kop Kaffe, Flødekande og Tvebakker.

— Naar Faderen synes godt om Frieren — fortsatte Nikoláj Artémjevitj og svingede med en Tvebak — hvad har saa Datteren at indvende! Det var god Moral under de gamle, patriarkalske Forhold, men vi har lavet om paa saa meget. Nous avons changé tout ça. Nu kan en ung Pige tale med hvem som helst, læse hvad som helst, spadserer rundt i Moskvá uden at være ledsaget af Tjener eller Tjenestepige, ligesom i Paris; og alt det er god Tone. Forleden Dag spurgte jeg: hvor er Eléna Nikolájevna? Jeg fik det Svar, at hun var gaaet ud. Hvorhen? Det vidste ingen. Maa jeg saa spørge: hvad er det for Tilstande?

— Tag nu den Kop og lad Tjeneren gaa — sagde Sjubin. — De siger jo selv, at man skal vare sig devant les domestiques — tilføjede han sagte.

Tjeneren skævede til Sjubin; Nikoláj Artémjevitj tog Koppen, skænkede Fløde i og skrabede en halv Snes Tvebakker til sig.

— Jeg vilde sige — begyndte han, saa snart Tjeneren var gaaet bort — at her i mit Hjem er jeg ganske uden Indflydelse — og dermed Basta. Thi i vore Dage bedømmes enhver efter sit Ydre; en Mand kan være nok saa dum og indholdsløs, men fører han sig overlegent, nyder han almindelig Agtelse; en anden besidder

maaske et Talent, som kunde gøre . . . gøre stor Nytte, men som Følge af sin Beskedenhed . . .

— Er De Statsmand, lille Nikoláj — spurgte Sjubin spidst.

— Bajads! — udbød Nikoláj Artémjevítj vredt. — De glemmer Dem selv! Der har De et nyt Bevis paa, at jeg ikke har noget at sige her i Huset.

— Anna Vasiljevna tyranniserer Dem . . . lille Stakkel! — sagde Sjubin og strakte sig. — Ak, Nikoláj Artémjevítj, vi burde skamme os begge to! De skulde hellere købe en lille Gave til Anna Vasiljevna. Det er snart hendes Fødselsdag, og De véd selv, hvor hun sætter Pris paa den mindste Opmærksomhed fra Deres Side.

— Ja, det er jo rigtigt — skyndte Nikoláj Artémjevítj sig at svare — Tak, fordi De mindede mig derom. Naturligvis, naturligvis! Absolut! For Resten har jeg allerede en lille Ubetydelighed, et Spænde, jeg købte forleden Dag hos Rosenstrauch; jeg véd blot ikke, om det duer.

— Det købte De jo til hende — Damen i Revel!

— Det vil sige . . . jeg . . . havde tænkt mig . . .

— I saa Fald kan De være vis paa, at det duer.

Sjubin rejste sig op.

— Hvor skal vi tage hen i Aften, Paul Jákovlevítj? — spurgte Nikoláj Artémjevítj ham og tittede elskværdigt til ham.

— De tager jo i Klubben.

— *Efter Klubben . . . efter Klubben.*

Sjubin strakte sig igen.

— Nej, Nikoláj Artémjevítj, i Morgen maa jeg bestille noget. Lad det være til en anden Gang. — Og dermed gik han.

Nikoláj Artémjevítj rynkede Brynene, gik et Par Gange op og ned ad Gulvet, aabnede sin Skrivepult og tog den lille Fløjelsæske med Spændet frem; længe saa' han paa det og gned det med en Silkelap. Derpaa tog han Plads foran Spejlet og begyndte med Omhu at kæmme sit tætte, sorte Haar; med vigtig Mine vuggede han Hovedet snart til højre, snart til venstre, spilede Kinden ud med Tungen og stirrede opmærksomt paa sin Skilning. Han hørte nogen hoste bag ved sig, saa' sig om og fik Øje paa Tjeneren, der havde bragt ham Kaffen.

— Hvad vil du her? — spurgte han ham.

— Nikoláj Artémjevítj! — sagde Tjeneren med en vis Højtidelighed i Udtrykket — De er Herren i Huset!

— Det véd jeg! Videre!

— Nikoláj Artémjevitj, De maa ikke blive vred; men, da jeg har været i Deres Velbaarenheds Tjeneste fra ganske lille, er jeg altsaa forpligtet til, som lydige Tjener, at forebringe Deres Velbaarenhed . . .

— Hvad for noget?

Tjeneren blev forlegen.

— De behagede før at sige — begyndte han — at De ikke behager at vide, hvor Eléna Nikolájjevna plejer at gaa hen. Det har jeg faaet Nys om.

— Hvorfor staar du og lyver, Nar?!

— Som Herren behager, men jeg saa' hende forleden Dag gaa ind i et Hus.

— Hvor? Hvad? Hvilket Hus?

— I en Sidegade til Kokkegade. Ikke langt herfra. Jeg spurgte Portneren, hvem der boede der i Huset.

Nikoláj Artémjevitj stampede i Gulvet.

— Hold Mund, Dagdriver! Hvor vover du? . . . Eléna Nikolájjevna er saa god, at hun besøger Fattigfolk, og du . . . Gaa! Nar!

Tjeneren ilte forskrækket hen til Døren.

— Holdt! — bød Nikoláj Artémjevitj. — Hvad svarede Portneren?

— Han . . . han svarede ingen . . . ingenting. Han sagde, en Stu . . . Student.

— Hold Mund! Dagdriver! Hvis du, den Keltring, du er, vover at røbe noget herom til nogen, selv om det skulde være i Søvn . . .

— Bevar mig vel!

— Hold Mund! hvis du blot nævner et eneste Ord . . . hvis nogen . . . hvis jeg faar at vide . . . Saa skal jeg komme efter dig, om du saa skjuler dig under Jorden! Har du forstaaet mig? Skrub af!

Tjeneren forsvandt.

„Herre, min Gud! Hvad skal det betyde?“ tænkte Nikoláj Artémjevitj, da han blev ene: „hvad var det, den Lømmel fortalte mig? Jeg maa imidlertid undersøge, hvad det er for et Hus, og hvem der bor der. Jeg maa selv gaa derhen. Nu gaar det for vidt! . . . Un laquais! Quelle humiliation!“

Op idet han hørøstet gentog: *un laquais!* lukkede han Spæn-

det ned i sin Pult og gik ind til Anna Vasiljevna. Han fandt hende liggende i Sengen med Bind om Hovedet. Men Synet af hendes Lidelser ophidsede ham, og det varede ikke længe, før han fik hende til at græde.

XXX.

Uvejret i Orienten brød imidlertid løs. Tyrkiet erklærede Rusland Krig; Fristen, som var ansat for Fyrstendømmernes Rømning, var allerede udløbet; Rædslerne i Sinope stod for Døren. De sidste Breve, som Insárof havde modtaget, kaldte ham indtrængende hjem til hans Fædreland. Hans Helbred var stadig ikke restitueret; han hostede, følte sig svag, havde smaa Feberanfald, men holdt sig dog næsten ikke inden Døre. Hans Sjæl stod i Flamme, han tænkte ikke mere paa sin Sygdom. Uafledeligt kørte han rundt i Moskvá, havde hemmelige Møder med forskellige Personer, sad og skrev om Natten og var borte om Dagen; han havde allerede sagt sit Værelse op og paa Forhaand skænket sin Vært sit beskedne Bohave.

Ogsaa Eléna traf paa sin Side Forberedelser til Afrejsen. En Uvejrstaft sad hun inde i sit Værelse og sømmede Lomme-tørklæder, medens hun med uvilkaarlig Vemod lyttede til Stormens Tuden. Hendes Kammerpige kom ind og sagde hende, at hendes Papa bad hende komme ind til ham i Mamas Sovekammer . . . „Mama græder,“ hviskede hun til Eléna, da denne gik: „men Papa er vred . . .“

Eléna trak lidt paa Skulderen og gik ind i Anna Vasiljevnas Sovekammer. Nikoláj Artémjevitsjs hjertensgode Hustru laa halvt henslængt i en Liggestol og lugtede til sit parfumerede Lomme-tørklæde; han selv stod op i Nærheden af Kaminen, helt tilknapet; han var iført et højt, stift Halsbind og stiv Flip og henledte ved sin Holdning Tanken paa en Taler i et Parlament. Med en oratorisk Haandbevægelse anviste han sin Datter Plads paa en

Stol; da hun ikke forstod Bevægelsen, men saa' spørgende paa ham, sagde han med Værdighed uden at dreje Hovedet: „jeg beder Dem tage Plads.“ (Til sin Kone sagde Nikoláj Artémjevitj altid „De“, til sin Datter derimod kun ved ekstraordinære Lejligheder.)

Eléna satte sig ned.

Anna Vasiljevna pudsede forgrædt sin Næse. Nikoláj Artémjevitj stak Haanden ind bag Frakkeopslaget.

— Jeg har ladet Dem kalde, Eléna Nikolájevna — begyndte han efter en lang Pause — for at det kan komme til en Forklaring mellem os, eller rettere sagt for at kræve en Forklaring af Dem. Jeg er utilfreds med Dem, eller nej: det er for lidt sagt; Deres Opførsel bedrøver, fornærmer mig — mig og Deres Moder . . . Deres Moder, som De ser her.

Nicoláj Artémjevitj gjorde kun Brug af sin Stemmes Bastoner. Eléna saa' først paa ham, derefter paa sin Moder og blegnede.

— Der var en Tid — begyndte Nicoláj Artémjevitj paa ny — da Døtre ikke tillod sig at se overlegent ned paa Deres Forældre — da Forældremyndigheden fik de opsætsige til at skælve. Den Tid er forbi, desværre; det mener i alt Fald mange; men tro mig, endnu bestaar der Love, der ikke tillader . . . der ikke tillader . . . kort sagt, Lovene bestaar endnu. Jeg beder Dem have Deres Opmærksomhed henvendt paa dette Punkt: Lovene bestaar.

— Jamen, Papa — vilde Eléna indvende . . .

— Jeg beder mig fritaget for Deres Afbrydelser! Lad os i Tanken gaa tilbage til Fortiden. Anna Vasiljevna og jeg har gjort vor Pligt. Anna Vasiljevna og jeg har intet sparet for at give Dem en Opdragelse: hverken Udgifter eller Omsorg. Hvilken Fordel De har draget af al vor Omsorg, af alle vore Udgifter — det er en Sag for sig; men jeg har været berettiget til at tro . . . Anna Vasiljevna og jeg har været berettigede til at tro, at De i det mindste med Ærefrygt vilde overholde de Regler for Moral, som . . . som vi har indpodet Dem, vor eneste Datter . . . que nous vous avons inculqués. Vi har været berettigede til at tro, at ingen nye Idéer vilde besmitte disse, om jeg saa maa sige, hellige Bud. Og hvad sker da? Jeg vil ikke tale om den Letsindighed, som er ejendommelig for Personer af Deres Køn og i Deres Alder . . . men hvem kunde formode, at De til den Grad vilde glemme Dem selv . . .

— Lille Papa — sagde Eléna — jeg véd, hvad De vil sige.

— Nej, du véd slet ikke, hvad jeg vil sige! — skreg Nikoláj Artémjevitj med Falset, hvorved han pludselig afbrød sin Tales fornemme Ro, forandrede sin majestætiske Positur og sank Bas-tonerne — nej, du véd ikke, frække Tøs . . .

— For Guds Skyld, Nicolas — stønnede Anna Vasiljevna — *vous me faites mourir*.

— Sig ikke, *que je vous fais mourir*, Anna Vasiljevna! De gør Dem ingen Anelse om, hvad De nu faar at høre! Forvered Dem paa det værste; nu har jeg advaret Dem!

Anna Vasiljevna tabte ganske Besindelsen.

— Nej — fortsatte Nikoláj Artémjevitj, idet han henvendte sig til Eléna — du véd ikke, hvad jeg vil sige!

— Jeg tilstaar min Brøde — begyndte hun . . .

— Ah! der kom det endelig frem!

— Jeg har begaaet den Brøde — fortsatte Eléna — at jeg for ikke længe siden har sagt jer det . . .

— Véd du — afbrød Nikoláj Artémjevitj hende — at jeg kan tilintetgøre dig med et eneste Ord?

Eléna saa' op paa ham.

— Jo, Frøken, med et eneste Ord! Hvad ser De paa mig for? (Han lagde Armene over Kors paa Brystet.) Tillad mig at forelægge Dem følgende Spørgsmaal: kender De et vist Hus i Strædet ved Kokkegade? Er De kommet i det Hus? (Han stampede i Gulvet.) Svar, elendige, og kom ikke med Udflugter! Folkene, Folkene, Lakajerne, Frøken, *de vils laquais* har set Dem gaa ind dør for at besøge Deres . . .

Eléna blussede over hele Ansigtet, og der kom Glans i hendes Øjne.

— Jeg har ingen Grund til at komme med Udflugter — sagde hun — det har sin Rigtighed; jeg er kommet i det Hus.

— Herligt! Hører De, Anna Vasiljevna? Og sandsynligvis véd De ogsaa, hvem der bor dør?

— Ja, jeg véd: min Mand.

Nicoláj Artémjevitj spillede Øjnene op.

— Din . . .

— Min Mand — gentog Eléna. — Jeg er gift med Dmitrij Nikanórovitj Insárof.

— Du? . . . Gift? . . . — sagde Anna Vasiljevna svagt.

— Ja, Mama . . . Tilgiv mig. Vi blev hemmeligt viiede for fjorten Dage siden.

Anna Vasiljevna sank sammen i Stolen; Nikoláj Artémjevitj veg to Skridt tilbage.

— Gift! Med den pjaltede Montenegriner! Den fornemme Adelsmand Nikoláj Stákhofs Datter gift med en omstrejfende Vagabond! Uden sine Forældres Velsignelse! Tror du, jeg lader det gaa hen uden videre? tror du, at jeg ikke indgiver Klage? tror du, at jeg tillader dig . . . at du . . . at . . . I Kloster skal du anbringes, og han skal i Tugthuset, i Straffekompanierne! Anna Vasiljevna, behag straks at erklære hende, at De gør hende arveløs!

— For Guds Skyld! Nikoláj Artémjevitj! — stønnede Anna Vasiljevna.

— Hvornaar og paa hvilken Maade er det sket? Hvem viede jer? hvor? hvorledes? Min Gud! Hvad siger nu alle vore bekendte, alle Mennesker! Og hvor vover du at søge Ly under dine Forældres Tag efter en saadan Handling, uforskammede Hyklerske! Har du ikke frygtet . . . Himmels Vrede?

— Papa — sagde Eléna (skønt hun rystede over hele Legemet, var hendes Stemme dog sikker): — det staar dig frit for at gøre med mig alt, hvad du vil, men du har ingen Grund til at beskyldte mig for at være uforskammet og for at hykle. Jeg vilde ikke . . . bedrøve jer for tidligt, men jeg havde dog snart været nødt til at sige jer alt, da jeg i næste Uge rejser herfra med min Mand.

— Rejser? Hvorhen?

— Til hans Fædreland, Bulgarien.

— Til Tyrkerne! — udbrød Anna Vasiljevna og besvimele. Eléna skyndte sig hen til sin Moder.

— Bort med dig! — brølte Nikoláj Artémjevitj og greb sin Datter i Armen — bort med dig, uværdige!

I dette Øjeblik gik Døren op, og et blegt Ansigt med gnistrende Øjne kom til Syne; det var Sjubin.

— Nikoláj Artémjevitj! — raabte han af al Kraft — Augistina Kristiánovna er kommet og venter Dem.

Nicoláj Artémjevitj vendte sig rasende om imod ham og viste ham truende sin knyttede Haand, gjorde en lille Pause og gik derpaa hastigt ud af Stuen.

Eléna sank sammen ved sin Moders Fødder og omfavnede hendes Knæ.

Uvár Ivánovitj laa i sin Seng. Hans Skjorte, som var forsynet med en stor Kraveknop, fattede stramt om hans fyldige Hals og lagde sig i brede, frie Folder ned over hans næsten kvindeagtige Bryst, saaledes at det store Krucifiks af Cyprestræ, som han bar i en Snor om Halsen, var synligt. Et tyndt Tæppe dækkede hans omfangsrige Lemmer. Lyset stod og brændte dovent paa Natbordet ved Siden af et Krus hjemmebrygget Øl; ved Fodenden af Sengen sad Sjubin, henfalden i Betragtninger.

— Ja — sagde han tankefuld — hun er gift og skal til at rejse bort. Deres lille Nevø har sat Huset paa den anden Ende med sit højrrøstede Skænderi; for at holde Sagen hemmelig lukkede han sig inde i Soveværelset, men ikke blot Tjenerne og Pigerne, men endogsaa Kuskene kunde høre alt! Han er stadig lige rasende og arrig; jeg selv var lige ved at komme i Slagsmaal med ham; han truer i ét væk med sin faderlige Forbandelse; men han har ikke Overtaget. Anna Vasiljevna er ganske tilintetgjort, men det er langt mere Datterens Afrejse end hendes Giftermaal, som voldter hende Sorg.

Uvár Ivánovitj spillede med Fingrene.

— En Moder — sagde han — Resten følger af sig selv.

— Deres Nevø — fortsatte Sjubin — truer med at klage baade til Metropoliten og til Generalguvernøren og Ministeren, men det ender dog med, at hun rejser. Ingen finder det dog morsomt at styrte sin egen Datter i Elendighed! Han krør sig nok som en Hane nu, siden stikker han Halen mellem Benene.

— De har ikke Ret dertil — bemærkede Uvár Ivánovitj og drak en Slurk af Kruset.

— Ganske rigtigt, men tænk, hvilket Uvejr af Fordømmelser, Sladder og Snak der vil rejse sig over hele Moskvá! Hun er ikke bange for det . . . for Resten er hun hævet over det. Hun rejser — og hvorhen! det er rent ud frygteligt at tænke derpaa! Saa langt bort, og til saa uciviliserede Steder! Hvad venter der hende dér? Jeg ser paa hende med samme Bekymring, som om hun ved Nattetid tog bort fra en Landevejskro i Snestorm og tredive Graders Frost. Hun skilles fra sit Fædreland, sin Familie; og dog! — jeg forstaar hende saa godt. Hvad er det for Mennesker, hun forlader? Hvad er det for Mennesker, hun har gaet og set paa? Folk som Kurnátovskij, Bersénief og undertegnede; og vi hører endda til de udvalgte. Nej, hun har intet at beklage? Kun en kedelig Omstændighed er der: det forlyder,

at hendes Mand — Fanden maa vide, hvorfor jeg har saa vanskeligt ved at faa det Ord over mine Læber — det forlyder, at Insárof spytter Blod; det er kedeligt. Jeg saa' ham forleden Dag; han saa' ud i sit Ansigt, saa at jeg kunde fristes til at bruge ham til Model til en Brutus . . . De véd vel, hvem Brutus er, Uvár Ivánovitj?

— Er det noget at vide? Et Menneske.

— Netop: et Menneske var han. Et herligt Ansigt havde Insárof, men usundt, meget usundt.

— Hvad gør det, naar han dog skal i Kamp? — indvendte Uvár Ivánovitj.

— De har Ret; det er ligegyldigt, naar han skal i Kamp; jeg beundrer i det hele taget Deres rigtige Bemærkninger i Dag; men det er ikke ligegyldigt, hvis han skal leve. Og hun faar jo nok Lyst til at leve Livet med ham.

— Saaledes er Ungdommen — bemærkede Uvár Ivánovitj.

— Ja, Ungdom er herlig, den vover alt. Død, Liv, Kamp, Fald, Triumf, Kærlighed, Frihed, Fædreland . . . det er saa godt, saa godt. Gid Gud vil forunde enhver det! Det er noget andet end at sidde fast til Halsen i en Mose og give det Udseende af, at man er lige glad, naar man dog, til syvende og sidst, slet ikke er lige glad. Hellere spænde Strengene, saa de klinger for al Verden — eller brister!

Sjubin sænkede Hovedet.

— Jo — fortsatte han — Insárof er hende værd. Hvad er det for Resten for Snak? Der findes ingen, som er hende værd. Insárof . . . Insárof . . . Lad være, at han er en dygtig ung Mand, som driver det til noget, skønt han hidtil kun har gjort det samme, som vi andre Stakler gør; men det beviser jo ikke, at vi andre er komplette Umuligheder! Tag nu for Eksempel mig, Uvár Ivánovitj! Er jeg en Umulighed? Har Vorherre virkelig forfordelt mig i alle Henseender? Har han slet ingen Evner givet mig? eller Talenter? Hvem véd — maaske den Tid kommer, da Navnet Paul Sjubin bliver berømt? Se nu den Kobberskilling, De har liggende her paa Bordet! Hvem véd? maaske den Tid kommer efter et Aarhundredes Forløb, da denne Stump Kobber ogsaa skal anvendes ved Støbningen af den Statue af Paul Sjubin, som skal rejses af den taknemmelige Efterslægt?

Uvár Ivánovitj rejste sig lidt, støttende sig paa sin ene Albue og stirrede uforstaaende paa Kunstneren, som var blevet helt ivrig.

— Visen er noget lang — sagde han omsider og ledsagede sine Ord med de ham ejendommelige Fingerbevægelser — Talen var om andre, og du taler om dig selv.

— Hil dig, du Ruslands store Filosof! — udbroød Sjubin. — Hvert Ord, De siger, er af det rene Guld, og Statuen bør rejses, ikke til Ære for mig, men til Ære for Dem, og det Arbejde vil jeg paatage mig at gennemføre. Den Positur, De nu indtager, og om hvilken man ikke ret véd, hvad den mest udtrykker — Ladhed eller Kraft — netop i den Positur skal De støbes. Med Rette har De bebrejdet mig min Egoisme! De har sandelig Ret! Der er ingen Grund til at tale om sig selv og prale. Endnu er der ikke opstaaet nogen iblandt os, som duer; hvorhen man end vender sit Blik, ser man ingen Mennesker. Alt er kun trættekært Smaakrav, Miniatur-Hamlet'er, lyssky Indadvendthed eller underjordisk Mørke eller Stødere, tomme Tønder og Trommestikker! Eller ogsaa træffer man paa saadanne Fænomener, som paa en nedværdigende Maade har studeret sig selv til de mindste Enkeltheder, som utrætteligt beføler deres Indtryks Pulsslag og højtideligt aflægger sig selv Regnskab i den Form: saaledes er jeg, det og det føler jeg, det og det tænker jeg. En gavnlig og indholdsrig Beskæftigelse! Nej, havde der været Mænd af Værdi iblandt os, saa var den Pige med hendes følsomme Natur ikke gaaet fra os som en Fisk, der smutter ud i Vandet! Hvorledes er det fat, Uvár Ivánovitj? Hvornaar kommer Turen til os? Hvornaar opstaaer der Mænd blandt os?

— Giv Tid — svarede Uvár Ivánovitj — de kommer!

— Kommer de? Jordbund, Muldjordskraft! sagde du, de kommer? Pas vel paa: jeg skriver Deres Ord ned. Men hvorfor slukker De dog Lyset?

— Jeg er søvniq, Farvel.

XXXI.

Sjubin fik Ret. Den uventede Meddelelse om Elénas Bryllup havde nær taget Livet af Anna Vasiljevna. Hun lagde sig til

Sengs. Nikoláj Artémjevítj krævede af hende, at hun ikke maatte se sin Datter for sine Øjne; det var, som om han blev glad ved denne Lejlighed til at vise sig i sin fulde Betydning som Herren i Huset, i hele sin Magtudfoldelse som Familiens Overhoved; uophørligt larmede og buldrede han imod Tjenestefolkene; hvert Øjeblik truede han med de Ord: „jeg skal vise jer, hvem jeg er; jeg skal lære jer — vent blot!“ Naar han opholdt sig hjemme, saa' Anna Vasiljevna ikke noget til Eléna, men maatte nøjes med Zoés Selskab; Zoé plejede hende omhyggeligt, men tænkte dog ved sig selv: „Diesen Insároff vorziehen — und wem?“ Saa snart derimod Nikoláj Artémjevítj tog bort (hvilket stod ret hyppigt paa, da Augustina Kristiánovna virkelig var vendt tilbage), kom Eléna ind til sin Moder, som da kunde se længe paa hende med Taarer i Øjnene og uden at faa et Ord frem. Denne tavse Bebrejdelse borede sig dybere ind i Elénas Hjerte end nogen som helst anden Irettesættelse; det var ikke Anger, hun følte, men uendelig dyb Vemod, der lignede Anger.

— Lille Mama, kære lille Mama! — gentog hun stadigt, medens hun kyssede hendes Hænder — hvad andet havde jeg at gøre? Jeg er uden-Skyld, jeg fattede Kærlighed til ham og kunde ikke handle anderledes. Læg Skylden paa Skæbnen, som har ført mig sammen med en Mand, som Papa ikke synes om, og som tager mig bort fra jer.

— Ak! — kunde da Anna Vasiljevna afbryde hende — mind mig ikke derom. Naar jeg kommer til at tænke paa, hvorhen din Rejse gaar, da er det mig, som om mit Hjerte ruller ud af mit Bryst.

— Kære, lille Mama — svarede da Eléna — trøst dig i det mindste med, at det kunde have været værre; jeg kunde være død.

— Jeg nærer dog slet intet Haab om at gense dig. Enten ender du dit Liv langt borte i et eller andet Skindtelt (Anna Vasiljevna forestillede sig Bulgarien som en Slags sibirisk Tundra) eller ogsaa dør jeg af Sorg over at maatte skilles fra dig . . .

— Sig ikke det, gode, lille Mama, vi ses igen, med Guds Hjælp. Men for Resten er der Byer i Bulgarien ligesom her.

— Byer dér! Der er jo Krig nu; hvor man saa vender sig, skyder de med Kanoner, maa jeg antage . . . Skal du snart rejse?

— Ja . . . naar blot Papa . . . Han vil klage, han truer med at ville skille os.

Anna Vasiljevna saa' op imod Himmelen.

— Nej, lille Léna, han klager ikke. Jeg vilde selv hellere være død end give mit Samtykke til det Ægteskab; gjort Gerning staa ganske vist ikke til at ændre, men jeg tillader ingen at skandalisere min Datter.

Paa den Maade gik der flere Dage. Endelig en skønne Aften tog Anna Vasiljevna sig sammen og lukkede sig inde med sin Mand i Soveværelset. Alle i Huset blev stille som Mus. I Begyndelsen hvilte der Tavshed; derpaa begyndte Nikoláj Artémjevítjs Stemme at brumme, der opstod en Ordstrid, saa fulgte der hidsige Raab, og man kunde høre nogen sukke dybt . . . Allerede traf Sjubin sammen med Pigerne og Zoé Forberedelser til ogsaa denne Gang at rykke til Undsætning, men Støjen i Soveværelset begyndte saa smaat at aftage og gik efterhaanden over til rolig Samtale, der endelig forstummede. Kun hørtes af og til en svag, klynkende Graad — men ogsaa den hørte op. Et Nøgleknippe raslede, en hvinende Knirken forkyndte, at en Skrivepult blev aabnet . . . Døren gik op, og Nikoláj Artémjevítj traadte frem. Bistert saa' han paa enhver, som han traf paa sin Vej, og begav sig bort til sin Klub; men Anna Vasiljevna kaldte Eléna ind til sig, omfavnede hende varmt og sagde, medens hun udgød bitre Taarer:

— Alt er nu i Orden; han har lovet ikke at røre ved Sagen, og nu kan du frit rejse . . . og lade os i Stikken.

— Maa Dmitrij komme og takke? — spurgte Eléna sin Moder, saa snart hun var faldet lidt til Ro.

— Vent lidt endnu, min Engel; jeg kan ikke nu se paa den Mand, der har skilt os fra hinanden. Der er Tid nok inden Afrejsen.

— Inden Afrejsen — gentog Eléna bedrøvet.

Nicoláj Artémjevítj havde ganske rigtigt lovet ikke at røre ved Sagen; men Anna Vasiljevna fortalte ikke sin Datter, hvilken Pris han havde betinget sig for sit Løfte. Hun fortalte hende ikke, at hun havde forpligtet sig til at betale al hans Gæld og desuden havde betalt ham et Tusind Rubler kontant. Yderligere havde han kategorisk erklæret, at han ikke ønskede at træffe Insárof, hvem han stadigt titulerede: Montenegrineren; men da han indfandt sig i Klubben, gav han sig uden Nødvendighed til at omtale sin Datters Ægteskab — til sin Makker, en afskediget Ingeniørgeneral. „Har De hørt,“ sagde han med forstilt Ligeegyldighed, „at min Datter af pure Lærdom har gaaet hen og giftet

sig med en Student, som ingen kender.“ Generalen saa' paa ham over sine Brilller, rømmede sig og spurgte, hvad Spil han meldte.

XXXII.

Men Dagen for Afrejsen stundede til. Det var i Slutningen af November; den sidste Frist var ved at udløbe. Insárof var for længst færdig med sine Forberedelser og brændte af Begærlighed efter at rive sig løs fra Moskvá. Ogsaa Lægen skyndede paa ham: „De trænger til et varmt Klima,“ sagde han, „her kan De ikke komme Dem.“ Ogsaa Eléna var utaalmodig; hun var bekymret over, at Insárof var blevet saa mager og bleg at se til. Ofte saa' hun med uvilkaarlig Rædsel malet i sit Ansigt paa hans forandrede Træk. Opholdet i Forældrenes Hjem var blevet hende uudholdeligt. Hendes Moder gik og jamrede over hende som over en afdød, medens hendes Fader behandlede hende overlegent køligt; at Afskedens Time var saa nær, nagede ogsaa ham, uden at han dog røbede det; han ansaa' det for sin Pligt som krænket Fader at skjule sine Følelser, sin Svaghed. Endelig udtalte Anna Vasiljevna Ønsket om at mødes med Insárof. Han blev indladt ubemærket ad Bagtrappen. Da han var kommet ind til hende, kunde hun længe ikke tale til ham, hun kunde ikke engang overvinde sig til at se paa ham; han satte sig paa en Stol ved Siden af hendes Lænestol og ventede høfligt og roligt paa hendes første Henvendelse. Eléna sad i Nærheden og holdt sin Moder i Haanden. Endelig slog Anna Vasiljevna Øjnene op og sagde: „Gud være Dem en mild Dommer, Dmitrij Nikánorovitj . . .“ og holdt inde; Bebrejdelserne døde paa hendes Læber.

— Men De er jo syg — udbrød hun — Eléna, han er jo syg, ser du vel!

— Jeg har været syg, Anna Vasiljevna — svarede Insárof — og jeg er endnu ikke kommet mig ganske; men jeg haaber, at mit Helbred bliver fuldstændigt restitueret i mit Fædrelands Luft.

— Ja . . . Bulgarien! — hviskede Anna Vasiljevna og tænkte: „Vorherre bevare mig: Bulgarer, døende, Stemme saa hul som en Tønde, Øjne som Spaankurve, det rene Skelet, Frakken længer paa ham, som om den tilhørte en anden — og hun hans Kone, hun elsker ham . . . men det maa jo være en Drøm . . .“ Men hun greb sig i det. — Dmitrij Nikanórovitj — sagde hun — skal De absolut . . . absolut rejse?

— Ja, Anna Vasiljevna, absolut.

Anna Vasiljevna saa' paa ham.

— Ak, Dmitrij Nikanórovitj, Gud bevare Dem for at gennemgaa det, jeg nu gennemgaar . . . Men De lover mig at passe paa hende og elske hende . . . Nød lider De ikke, saa længe jeg lever!

Graad kvalte hendes Stemme. Hun bredte Armene ud og omfavnede baade Eléna og Insárof.

Endelig kom den skæbnesvangre Dag. Det var aftalt, at Eléna skulde tage Afsked med sine Forældre i deres Hjem, men tiltræde Rejsen fra Insárofs Bolig. Afrejsen var sat til Klokken tolv. Et Kvarter før kom Bersénief. Han gjorde Regning paa at træffe Insárofs Landsmænd i hans Værelse til Afsked; men de var allerede rejst i Forvejen; ligeledes var de to mystiske Personer, Læseren kender, afrejst (de havde fungeret som Vidner ved Insárofs Bryllup). Skræderen modtog den „gode Herre“ med et dybt Buk; han havde, sagtens af Sorg, men maaske snarere af Glæde over at have faaet Møblerne i Gave, drukket sig en kraftig Rus; hans Kone førte ham hurtigt bort. I Værelset var alting ordnet; om Kufferten var der viklet et Tov, og den stod parat paa Gulvet. Bersénief faldt i Tanker; mange Minder dukkede op i hans Sjæl.

Klokken var for længst slaaet tolv, og Kusken var der allerede med Hesten, men „de nygifte“ var endnu ikke kommet til Stede. Endelig hørtes der hastige Trin paa Trappen, og Eléna kom ind, ledsaget af Insárof og Sjubin. Elénas Øjne var røde; hendes Moder var besvimet, da hun forlod hende; Afskeden havde været meget tung. Eléna havde ikke set Bersénief i mere end otte Dage; i den sidste Tid havde han indfundet sig sjældent i Stákhofs Hjem. Hun havde ikke ventet at træffe ham, udbrød: „er det Dem? Tak!“ og slog sine Arme om hans Hals. Insárof

omfavnede ham ogsaa. Der indtraadte en pinlig Pause. Hvad kunde disse tre Mennesker sige, hvad følte disse tre Hjerter? Sjubin forstod, at det var nødvendigt at gøre en Ende derpaa ved en levende Lyd, blot ved et Ord.

— Atter er vor Trio forsamlet — sagde han — for sidste Gang! Lad os bøje os for Skæbnens Bud, lad os mindes Fortiden med Velvilje og med Gud gaa ind til et nyt Liv! — Han istemte en Rejsesang, men brød pludselig af. Han følte sig flov og genert. Det er en Synd at synge dér, hvor der ligger en død; og i dette Øjeblik, i dette Værelse døde netop den Fortid, som han havde hentydet til, de Menneskers Fortid, som var forsamlede her. Den døde ganske vist for at opstaa til et nyt Liv . . . men alligevel — den døde.

— Naa, Eléna — begyndte Insárof, idet han vendte sig om imod sin Kone — nu er der vist ikke mere. Alt er betalt, og alt er pakket. Der staar kun tilbage at slæbe denne Kuffert ned. Vært!

Værten kom ind sammen med sin Kone og sin Datter. Lidt usikker i sine Bevægelser paahørte han Insárofs Ordre, løftede Kufferten op paa sine Skuldre og løb hurtigt og kraftigt trampende ned ad Trapperne.

— Nu bør vi, efter russisk Skik, sætte os ned — bemærkede Insárof.

Alle satte sig ned: Bersénief paa den gamle Sofa, Eléna ved Siden af ham; Værtinden og hendes Datter tog Plads paa Dørtrinnet. Alle tav stille; alle smilte tvungent, og ingen kunde forklare sig, hvorfor der smiledes; enhver af dem havde Lyst til at sige noget til Afsked, men enhver af dem (med Undtagelse af Værtinden og hendes Datter, der, ganske naturligt, kun sad og stirrede) følte, at i saadanne Øjeblikke er det kun tilladeligt at sige noget banalt, at ethvert betydeligt eller forstandigt eller simpelthen hjerteligt Ord vilde lyde upassende, næsten falsk. Insárof rejste sig først og korsede sig . . . „Farvel, vor kære Stue!“ udbrød han.

Saa lød der Kys, Afskedstimens støjende, men kolde Kys; skyndsomt udtaltes de sidste Ønsker, Løfter om at skrive, Afskedens sidste halvkvale Ord . . .

Ganske forgrædt steg Eléna op i Rejsekanen; Insárof dækkede omhyggeligt hendes Fødder med et Tæppe; Sjubin, Bersénief, Værten, hans Kone, hans lille Datter med det evindelige Hovedtørklæde, Portneren, en fremmed Haandværkssvend i sribet Kit-

tel — alle stod de i Gaarddøren, da pludselig en flot Kane svingede ind i Gaarden; den var forspændt med en elegant Travhingst, og ud af Kanen hoppede Nikoláj Artémjevitj og rystede Sneen af sin Krave.

— Gud ske Lov, at jeg kom tids nok — udbrød han og løb hen til Rejsekanen. — Her, Eléna, har du dine Forældres sidste Velsignelse — sagde han og tog et lille Helgenbillede, indsyet i en lille Fløjelspose, op af Lommen. Da han hængte det om Halsen paa hende, brast hun i Graad og overøste hans Hænder med Kys; hans Kusk havde imidlertid hentet en Halvflaske Champagne og tre Glas frem fra Kanen.

— Naa! — sagde Nikoláj Artémjevitj, medens Taarerne stod ham ud af Øjnene og dryppede ned paa hans Bæverskindskrave — jeg maa hilse paa jer til Afsked og . . . ønske . . . — Han skænkede Champagnen op; hans Hænder rystede, Skummet flød over og faldt ned paa Sneen. Han selv tog det ene Glas og gav de to andre til Eléna og Insárof, der imidlertid havde indtaget sin Plads ved hendes Side. — Gud give jer . . . — begyndte Nikoláj Artémjevitj, men kunde ikke tale ud — og drak da Vinen; de andre gjorde, som han. — Nu skulde de ogsaa, mine Herrer — tilføjede han, idet han saa' paa Sjubin og Bersénief — men i det samme satte Kanen sig i Bevægelse. Nikoláj Artémjevitj fulgte med i Løb. — Husk nu at skrive til os — sagde han stødvis. Eléna stak Hovedet ud, sagde: „Farvel, lille Papa, Andréi Petróvitj, Paul Jákovlevitj, Farvel alle sammen, Farvel Rusland!“ og lænede sig tilbage. Kusken svang Pisken i Luften og fløjtede; Rejsekanen knirkede mod Sneen, svingede til højre ud af Porten og forsvandt.

XXXIII.

Det var en lys Dag i April Maaned. Hen ad den brede Lagune, som skiller Venezia fra den saakaldte Lido, en smal Strimmel opskyllet Havsand, gled en spids Gondol, vuggende i Takt med Gondolieren, hver Gang han lagde sig over sin lange Aare.

Under dens lave Tag sad Eléna og Insárof paa bløde Læderpuder.

Elénas Træk havde forandret sig meget lidt siden hendes Afrejse fra Moskva; men Udtrykket var blevet et ganske andet; det var blevet strengere og mere overlagt, og hendes Blik var blevet dristigere. Hele hendes Legeme stod i Blomst, og det saa' ud, som om hendes Haar var blevet fyldigere og laa tættere langs hendes hvide Pande og friske Kinder. Kun paa hendes Læber, naar de ikke smilede, var der en næppe synlig Fold, som fortalte om en vedholdende, hemmelig Bekymring. Insárof derimod havde beholdt det samme Ansigtstudtryk, men hans Træk var blevet stærkt forandrede. Han var blevet mager, gammel, bleg, rundrygget; næsten uafbrudt hostede han tørt og stødvis, og hans indfaldne Øjne skinnede med en underlig Glans. Paa Vejen fra Rusland havde Insárof ligget omtrent to Maaneder syg i Wien, og først i Slutningen af Marts var han sammen med sin Kone kommet til Venezia; derfra haabede han paa over Zara at naa frem til Serbien og Bulgarien; alle andre Adgange var spærrede. Krigen rasede allerede ved Donau; England og Frankrig havde erklæret Rusland Krig, der var Uro i alle slaviske Lande, hvor man forberedte Opstand.

Gondolen lagde til ved Lidoens indre Bred. Eléna og Insárof begav sig ad en smal Sti i Sandet — den var beplantet med usle Smaatræer; saadanne plantes der hvert Aar, og de gaar ud hvert Aar — til Lidoens ydre Bred ud imod Havet.

De gik langs med Strandkanten. Adriaterhavet rullede sine grumset-blaa Bølger for deres Fødder; de skummede, sydede, brød sig Vej frem, og hver Gang de rullede tilbage, efterlod de i Sandet smaa Muslingeskaller og løsrevet Sørgræs.

— Hvor her er vemodigt! — bemærkede Eléna. — Jeg er bange for, at her er alt for koldt for dig; men jeg gætter, hvorfor du netop vilde hertil.

— Koldt! — indvendte Insárof med et kort, men bittert Smil. — Jeg bliver sandelig en god Soldat, naar jeg skal tage mig i Agt for Kulde. Og jeg er taget herud . . . nu skal jeg sige dig, hvorfor. Jeg ser ud over Havet her, og det forekommer mig, at jeg er nærmere ved mit Fædreland. Det er jo derovre — tilføjede han og rakte Armen ud imod Øst. — Mærker du, at Vinden bærer derovre fra.

— Skulde den ikke bringe dig det Skib, du venter? — spurgte Eléna — ser du det hvide Sejl langt borte! er det ikke Skibet?

Insárof kastede et Blik ud over Havfladen i den Retning, Eléna pegede.

— Renditj har lovet at ordne alt for os om en Uge — bemærkede han. — Ham kan man uden Tvivl stole paa . . . Har du hørt, Eléna, at de fattige dalmatiske Fiskere skal have skænket de Blylodder, som tjener til at holde Nettet ved Bunden, til Støbning af Kugler! De har ingen Penge, de lever udelukkende af Fiskeri; men de har med Glæde ofret deres eneste Ejendom af Værdi, og nu sulter de. Et herligt Folk!

— Aufgepasst! — lød en brøsig Stemme bag ved dem. Der hørtes en blød Trampen af Hestehove, og en østrigsk Officer i kort, graa Frakke og grøn Kasket galoperede forbi dem . . . De fik næppe nok Tid til at vige til Side.

Insárof saa' opbragt efter ham.

— Det er ikke hans Skyld — sagde Eléna — du maa vide, at de ikke har anden Plads her til at røre deres Heste.

— Ikke hans Skyld! — indvendte Insárof — det véd jeg; men mit Blod kom i Kog, da jeg saa' hans Overskæg, hans Kasket og hele hans Ydre. Lad os vende om.

— Ja, Dmitrij. Desuden blæser her for Alvor. Du har ikke været forsigtig efter din Sygdom i Moskvá og har maattet bøde derfor i Wien. Nu bør du passe bedre paa.

Insárof svarede intet, men ligesom før gled der et bittert Smil over hans Læber.

— Skal vi — fortsatte Eléna — tage en Tur ad Canal Grande. Vi har jo ikke set Venezia rigtigt endnu. I Aften tager vi i Teatret; jeg har købt to Logepladser. Folk siger, at der gaar en ny Opera. Skal vi skænke hinanden Dagen i Dag og lade være at tale om Politik, Krig og alt det, men kun tænke paa én Ting: at vi lever det samme Liv, indaander den samme Luft og tænker de samme Tanker, at vi er forenede for evigt . . . Skal vi?

— Naar du vil, Eléna — svarede Insárof — følger deraf, at jeg ogsaa vil.

— Det vidste jeg — bemærkede Eléna smilende. — Lad os saa gaa!

De gik tilbage til Gondolen, tog Plads i den og lod sig ro langsomt op ad Canal Grande.

Den, som ikke har set Venezia i April Maaned, kender næppe denne fortryllende Stads ubeskrivelige Ynde. Det milde og bløde Foraar passer til Venezia, ligesom den skarpe Sommersol til det pragtfulde Genua, og Efteraarets Guld og Purpur til den gamle

Storhed — Rom. Der er noget rørende og længselsvækkende ved Venezias Skønhed ligesom ved Foraaret selv; den tynger og driller den uerfarnes Hjerte ligesom et Løfte om nærforestaaende, ubeskaaret, men hemmelighedsfuld Lykke. Alt, hvad Venezia indeholder, er saa lyst og letfatteligt og omgive af drømmende Elskovsfreds slørede Taage; alt i den er saa stille og saa venligt; alt i den er saa jomfrueligt lige fra selve Navnet; det er ikke uden Grund, at den kaldes det skønne Venezia. Paladsernes og Kirkerens Kolosser er opførte saa let og vidunderligt som en ung Guds harmoniske Drøm; betagende-fremmedartet er det graagrønne Skær, der hviler over Kanalernes stumme Bølgers silkelignende Farvenuancer, som et Eventyr er Gondolernes lydløse Fart og ufattelig den Omstændighed, at Bylarmens hamrende Støj ganske mangler her. „Venezia er ved at dø, Venezia er ved at blive øde,“ siger Indbyggerne til de fremmede; men det kunde jo være, at Staden netop kun mangler denne afsluttende Herlighed: at visne bort i det Øjeblik, da Skønheden staar i fuldt Flor og har naaet sit Højdepunkt. Den, som ikke har set Staden, kender den ikke: hverken Canaletto eller Guardi (for ikke at tale om vor Tids Kunstnere) — formaar at gengive dens Lufts søvlklare Ynde, Landskabets Baggrund, der træder saa langt tilbage og dog er saa nær paa Beskueren, den vidunderlige Samklang mellem de skønneste Omrids og smeltende Farvetoner. Den, som har levet sit Liv til Ende, den, som har bukket under for Livet, har ingen Glæde af at besøge Venezia: den vil forbitre ham som Mindet om Fortids uopfyldte Længsel; men herlig er den for den, hvis Kræfter endnu svulmer, og som føler sig i god Behold; kun en saadan skal jublende frembære sin Lykke for dens fortryllede Himmel, og hvor straalende hans Lykke end er, vil Venezia end yderligere forgylde den med en uvisnelig Glorie.

Gondolen, i hvilken Insárof sad med Eléna, passerede lydløst forbi Riva dei Schiavoni, Dogernes Palads, Piazzetta'en og styrede ind i Canal Grande. Paa begge Sider strakte sig Rækker af Marmorpaladser; det var, som om de gled sagte forbi uden at give Blikket Tid til at indsuge og fatte deres skønne Detailler. Eléna følte sig grænseløst lykkelig; hendes Himmels klare Blaa var kun plettet af én eneste mørk Sky — men ogsaa den var i Færd med at fortrække: Insárof følte sig meget raskere den Dag. Gondolen førte dem helt hen til den stejle Rialtobro, og her vendte de om. Eléna var bange for, at den kolde Luft i Kirkerne skulde skade Insárof; men hun kom i Tanker om Akademiet delle Belle

Arti og lod Gondolieren ro dem derhen. De gennemgik hurtigt alle Salene i det lille Museum. Da de hverken var Specialister eller Dilettanter, gjorde de ikke Vold paa sig selv og opholdt sig ikke længe foran noget af Billederne; en Følelse af straalende Glæde var uventet slaaet ned i dem begge to. Alt forekom dem paa én Gang saa uhyre morsomt. (Børn kender saa godt denne Følelse.) Til stor Forargelse for tre Englændere, lo Eléna, til Taarer stod hende i Øjnene, over Tintoretts hellige Marcus, der springer ned fra Himmelen — ligesom en Frø, der hopper ud i Vandet — for at frelse en Slave, der underkastes Pinsler; Insárof blev paa den anden Side begejstret over Ryggen og Læggen paa den energiske Mandsskikkelse i grøn Kappe, der er anbragt i Forgrunden paa Tizians Himmelfart, med Armene udstrakte mod Madonna; til Gengæld gjorde Madonna selv — en herlig, kraftig Kvinde, som roligt og majestætisk løftes op til Gudfaders Skød — Indtryk baade paa Insárof og paa Eléna; de syntes ligeledes begge to godt om det strenge, hellige Billede af den gamle Cimo da-Conegliano. Da de forlod Akademiet, vendte de sig endnu en Gang om efter Englænderne med de lange Hare-tænder og hængende Kindsæg — og lo; de fik Øje paa deres Gondoliere, der var iført korte Bukser og kort Trøje — og lo; de fik Øje paa en Sælgekone med en Tot graa Haar oven i Hovedet — og lo endnu mere, saa' endelig hinanden i Øjnene — og kunde nu slet ikke høre op med at le, men saa snart de havde indtaget deres Pladser i Gondolen, trykkede de hinanden fast i Haanden. De ankom til deres Hotel, løb ind paa deres Værelse og forlangte Middagsmad. Den glade Stemning forlod dem ikke, saa længe de sad til Bords. De opmuntrede hinanden til at spise, drak de Venners Skaal, som de havde efterladt sig i Moskvá, klappede ad Camarieren til Tak for den velmagende Fiskeret og vilde have ham til at bringe dem levende frutti di mare; Camarieren skrabede forlegent ud, men naar han gik, rystede han paa Hovedet ad dem og sukkede endogsaa en enkelt Gang hviskende: poveretti! (Stakler!). Da de havde spist, tog de i Teateret.

I Teateret opførtes en Opera af Verdi; den er, oprigtigt talt, ret banal, men har allerede været saa heldig at blive opført paa alle europæiske Scener, og vi Russere kender den ogsaa godt — det var „Traviata“. Sæsonen i Venezia var forbi, og ingen af Sangerne hævdede sig over Middelmaadighedens Niveau; enhver skreg, som han havde Kræfter til. Violettas Parti blev sunget af

en Kunstnerinde, som ikke havde noget Navn, og at dømme efter Publikums kølige Holdning overfor hende, var hun lidet yndet uden dog at være blottet for Begavelse. Hun var en ung Pige, ikke særlig smuk og sortøjet; hendes Stemme var ikke ganske sikker og allerede forskreget. Hun var iført et Kostume, der var broget indtil Naivitet og slet: et rødt Net dækkede hendes Haar, Kjolen, som var af falmet blaat Atlask, sad stramt om hendes Bryst, tykke svenske Handsker naaede helt op til hendes spidse Albuer; men hvorledes skulde vel hun, Datter af en eller anden Røgter fra Bergamo, kunne vide, hvorledes Kameliedamer i Paris klæder sig! Og hun forstod heller ikke at føre sig paa Scenen; til Gengæld var der megen Sandhed og ukunstlet Simpelhed over hendes Spil, og hun sang med den ejendommelige Lidenskab i Udtryk og Rytme, som alene er givet Italienerne i Eje. Eléna og Insárof sad ved hinandens Side i en mørk Loge i umiddelbar Nærhed af Scenen; den muntre Stemning, som var kommet over dem i Akademiet delle Belle Arti, vilde stadig ikke forlåde dem. Da Faderen til den ulykkelige unge Mand, der er fanget i Forførelsens Garn, indfandt sig paa Scenen, iført ærtegul Kjole og strittende hvid Paryk og, allerede fortabt, spillede sin skæve Mund op for at udslynge en melankolsk Bas-Tremolo — var de begge nær ved at bryde ud i højrøstet Latter . . . Men Violettas Spil gjorde sin Virkning paa dem.

— Den stakkels Pige! Publikum klapper næsten slet ikke — sagde Eléna — og jeg foretrækker dog tusind Gange hende for en hvilken som helst selvbevidst, anden Rangs Berømthed, der i hendes Sted vilde kokettere og jage efter Effekt. Det er, som om det ikke er Spøg fra hendes Side; se, hun lægger slet ikke Mærke til Publikum.

Insárof lænede sig til Logeranden og fulgte Violetta med Øjnene.

— Du har Ret — sagde han — hun spiller for Alvor; det lugter af Døden.

Eléna forstummede.

Tredje Akt begyndte. Tæppet gik op . . . Eléna fo'r sammen ved Synet af Sengen, dens Forhæng, Medicinflaskerne, Lampens dæmpede Skær . . . Hun blev mindet om Fortidens Oplevelser . . . „Men Fremtidens? Nutidens?“ tænkte hun et Øjeblik. Ligesom med Overlæg besvarede Insárof Sangerindens forstilte Hosteanfald paa Scenen med sin hule, alt andet end tillærte Hoste . . . Eléna sendte ham et stjaalent Blik, og hendes

Ansigt antog straks et roligt, ubekymret Udseende; Insárof forstod hende og begyndte at smile og nynne sagte med.

Men han tav snart stille. Violettas Spil blev stadigt bedre og friere. Hun havde frigjort sig for alt unødvendigt og fremmed og fundet sit eget Jeg, den højeste Lykke for en Kunstner, som sjældent falder i hans Lod! Hun overskred pludselig den Grænse, som det er saa vanskeligt at drage, og bagved hvilken Skønhed bor. Publikum blev opmærksomt og forbavset. Den grimme Pige med den forskregne Stemme begyndte at faa Tag i Tilhørerne og byde over dem. Men Sangerindens Stemme lød ikke mere som forskreget; der var kommet Varme og Sikkerhed over den. „Alfredo“ kom ind paa Scenen; Violettas Glædesudbrud var ikke langt fra at rejse den Storm, som hedder fanatisme, i Sammenligning med hvilken vore nordiske Hyl er det rene Intet . . . Et Øjeblik — og Publikum blev dødsstille. Nu begyndte Duetten, Operaens bedste Nummer, i hvilket det er lykkedes Komponisten paa alle Maader at udtrykke dyb Anger over et taabeligt forspildt Ungdomsliv og magtesløs Kærligheds sidste fortvivlede Kamp. Revet med, ansporet af den almindelige Sympati, grædende af Kunstnerglæde og ægte følt Lidelse, gav Sangerinden sig Bølgen i Vold, som løftede hende; hendes Ansigt forklarede, og da hun stod overfor den hurtigt indtrædende Dødsrædselsfulde Spøgelse, udslyngede hun de bønfallende Ord: „Lascia mi vivere . . . morir si giovane“ (lad mig leve . . . dø saa ung!) med en saa himmelsk Begejstring, at hele Teateret drønedes af rasende Bifaldssalver og jublende Tilraab.

Eléna blev kold som Is. Hun begyndte forsigtigt at føle efter Insárofs Haand, fandt den og trykkede den fast i sin. Han besvarede hendes Haandtryk; men hverken hun saa' paa ham, eller han paa hende. Dette Haandtryk lignede ikke det, hvormed de havde hilst hinanden for nogle Timer siden i Gondolen.

De begav sig tilbage til Hotellet ad Canal Grande. Det var imidlertid blevet Nat, lys, stille Nat. Det var de samme Paladser som før, der gled dem i Møde, men de saa' anderledes ud. De, som var belyste af Maanen, straaledes gyldent og hvidt, og i det hvide Lys forsvandt Dekorationernes Detailler og Vinduerne og Balkonernes Omrids; disse traadte tydeligere frem paa de Bygninger, der stod indhyllede i den jævntfordelte Skygges lette Taagesløv. Det var, som om Gondolerne med deres smaa røde Lanterner gled endnu hurtigere og endnu mere lydløst af Sted; som i et Eventyr funkede Vandet som Sølv, naar Aarerne

bevægede sig op og ned i det; snart hist, snart her lød der korte, dæmpede Raab fra Gondoliererne (den Tid er forbi, da de sang); anden Lyd hørtes der næsten slet ikke. Hotellet, hvor Insárof og Eléna havde slaaet sig ned, laa ved Riva dei Schiavoni; før de naaede dertil, steg de ud af Gondolen og gik nogle Gange rundt paa Marcuspladsen under Buerne, hvor en Mængde Lediggængere trængtes foran de smaabitte Kaffehuse. Der er noget særligt tiltalende ved at færdes ene med sin elskede i en fremmed Stad, blandt fremmede Mennesker; alt forekommer én saa skønt og betydeligt, man ønsker alle andre Fred og gode Dage og den samme Lykke, som man selv er opfyldt af. Men Eléna kunde ikke længer hengive sig sorgløst til sin Lykkefølelse; hendes Hjerte, som var stærkt paavirket af de nysgennemlevede Indtryk, kunde ikke komme til Ro; da de gik forbi Dogernes Palads, pegede Insárof tavs paa de østrigske Kanonmundinger, der ragede frem under de nederste Hvælvinger, og trykkede Hatten fast ned over Øjnene. Desuden følte han sig træt — og da de endnu en Gang havde set paa Marcuskirken og dens Kupler, hvor Maanens Skær havde begyndt at danne fosforfarvede Pletter paa det blaa Bly, gik de langsomt hjem.

Deres Værelse vendte ud imod den store Lagune, der breder sig mellem Riva dei Schiavoni og Giudecci. Næsten lige over for Hotellet knejsede det spidse St. Georgs Taarn; til højre, højt oppe i Luften, glimtede Doganens gyldne Kugle — og, pyntet som en Brud, stod den skønneste af Kirkerne, Palladios Redentore; til venstre var der sort af Skibsmaster, Ræer og Dampskibsskorstene; hist og her hang der et Sejl som en stor Vinge, og Vimpelnerne bevægede sig ganske svagt. Insárof satte sig ved Vinduet, men Eléna lod ham ikke nyde Udsigten ret længe; han havde pludselig faaet Feber og var blevet overvældet af en knugende Udmattelse. Hun overtalte ham til at lægge sig, ventede, indtil han var faldet i Søvn og gik sagte tilbage til Vinduet. Natten var saa stille og saa venlig, blid som en Due var den blaa Lufts Pust, enhver Lidelse, enhver Sorg maatte forstumme og dysses i Søvn under denne klare Himmel, disse hellige, uskyldige Lysstraaler! „O Gud — tænkte Eléna — hvorfor er Døden til, hvorfor er der Skilsmisse, Sygdom og Taarer? eller hvorfor eksisterer denne Skønhed, dette søde Haab, hvorfor denne beroligende Bevidsthed om et paalideligt Tilflugtssted, trofast Støtte, udødelig Forsorg? Hvad er da Meningen med denne smilende, velsig-

nende Himmel, denne lykkelige, hvilende Jord? Er da virkelig alt dette noget, som kun findes inde i os, medens der udenfor os hersker evig Kulde og øde Stilhed? Er virkelig vi alene, medens alt andet der langt borte er os fremmed? Hvorfor tørster vi da efter at bede og finde Glæde i Bønnen? („Morir si giovane,“ lød det i hendes Sjæl) . . . Er det umuligt ved Bønnens Hjælp at afvende, at frelse . . . O Gud! er det umuligt at tro paa Underet?“ Hun lod Hovedet synke ned paa sine foldede Hænder. „Tilstrækkeligt?“ hviskede hun. „Forundes der mig ikke mere? Jeg, som har været saa lykkelig, ikke blot Minutter eller Timer eller hele Dage — nej, hele Uger i Træk. Med hvilken Ret?“ Hun følte sin Lykke truet. „Men sæt, at det er umuligt?“ — tænkte hun. — „Sæt, at det ikke gives bort, uden at der kræves noget til Gengæld? Det var jo et Paradis . . . og vi er kun Mennesker, stakkels Syndere . . . Morir si giovane . . . Vig fra mig, mørke Spøgelser! Andre end jeg har Brug for, at han lever!“

„Men sæt, det er en Straf,“ tænkte hun videre: „sæt, vi maa yde fuld Erstatning for vor Brøde! Min Samvittighed har intet indvendt, den tier ogsaa nu, men er det et Bevis for, at jeg er uskyldig? O Gud, er vi da saa store Forbrydere? Kan virkelig du, som har skabt denne Nat, denne Himmel, ville straffe os, fordi vi har elsket? Men hvis det er Tilfældet, hvis han eller jeg har forbrudt noget“ — tilføjede hun med uvilkaarlig Heftighed — „saa forund ham i det mindste, Herre, forund os begge at dø en ærlig og herlig Død — dør langt borte paa hans Fædrelands Marker og ikke her i dette øde Værelse.“

„Og en stakkels, ensom Moders Sorg?“ spurgte hun sig selv, men blev forvirret, da hun ikke kunde finde nogen Indvending imod sit Spørgsmaal. Eléna vidste ikke, at ethvert Menneskes Lykke beror paa et andet Menneskes Ulykke, at endogsaa Fordel og Behagelighed for den ene nødvendigvis medfører Savn og Ubefagelighed for en anden, paa samme Maade, som en Statue maa støtse sig paa en Basis.

„Renditj!“ sagde Insárof utydeligt; han talte i Søvn.

Eléna listede sig hen til ham, bøjede sig ned over ham og tørrede Sveden af hans Pande. Han bevægede Hovedet uroligt paa Pudene og blev stille.

Hun gik atter tilbage til Vinduet, og atter kom Tankerne over hende. Hun forsøgte paa at overtale sig selv til at tro, at der ingen Grund var til Frygt. Hun følte sig endogsaa skamfuld

over sin Svaghed. „Der er jo ingen Fare! han har det jo bedre!“ hviskede hun. „Hvis vi ikke havde været i Teateret i Aften, havde heller ikke alle de Tanker fundet Vej til mit Hoved.“ I dette Øjeblik saa' hun en hvid Maage svæve højt over Vandet; den var sandsynligvis blevet skræmmet af en Fisker og bevægede sig lydløst af Sted i ujævn Flugt, som om den udsøgte sig et Sted at dale ned paa. „Hvis den flyver herhen,“ tænkte Eléna, „er det et godt Varsel“ . . . Maagen begyndte at kredse rundt paa samme Sted, slog Vingerne sammen, udstødte en klagende Lyd og faldt ligesom anskudt ned etsteds langt borte bagved et sort Skib. Eléna fo'r sammen, men straks derefter skammede hun sig over, at hun havde ladet sig skræmme, og, uden at klæde sig af, lagde hun sig paa Sengen ved Siden af Insárof, som aandede tungt og for hastigt.

XXXIV.

Insárof vaagnede sent, tung i Hovedet og med en Følelse — som han udtrykte sig — af hæslelige Smerter over hele Legemet. Han stod dog op.

— Har Renditj været her? — var hans første Spørgsmaal.

— Nej, endnu ikke — svarede Eléna og rakte ham det sidste Nummer af „Osservatore Triestino“, hvori der taltes meget om Krigen, de slaviske Lande og Fyrstendømmerne. Insárof gav sig til at læse; hun lavede Kaffe til ham . . . Det bankede.

„Renditj,“ tænkte begge, men en Stemme udenfor sagde paa Russisk: „maa jeg komme ind?“ Eléna og Insárof saa' forbavsede paa hinanden, og, uden at afvente Svar, traadte en elegant klædt Mand med lille, skarpt Ansigt og spillende Øjne ind til dem. Han var saa straalende at se til, som om han for nylig havde vundet en stor Gevinst eller modtaget en glædelig Meddelelse.

Insárof rejste sig op fra sin Stol.

— De kender mig ikke igen — sagde den fremmede, medens

han ugenert gik hen til ham og nikkede elskværdigt til Eléna — mit Navn er Lupojárof; De husker nok, vi har set hinanden i Moskvá hos E.

— Naa, ja, hos E. — svarede Insárof.

— Vist saa, vist saa! Jeg beder Dem præsentere mig for Deres Hustru. Frue, jeg har altid næret den dybeste Respekt for Dmitrij Vasiljevitj . . . (han rømmede sig): Nikanór Vasiljevitj — og det glæder mig i høj Grad, at jeg endelig har den Ære at stifte Deres Bekendtskab. Tænk — fortsatte han og henvendte sig til Insárof — først i Aftes fik jeg at vide, at De var her. Jeg bor ogsaa her i Hotellet. En vidunderlig By, Venezia — lutter Poesi! En Ting er skrækkelig: de forbandede Østrigere, som følger én i Hælene! jeg er led og ked af de Østrigere! A propos, har De hørt, at der er leveret et afgørende Slag ved Donau: 300 tyrkiske Officerer faldne, Silistria besat, Serbien har allerede erklæret sig uafhængig. Ikke sandt, De som Patriot maa være begejstret? Ogsaa mit slaviske Blod koger i mig! For øvrigt raader jeg Dem til at være forsigtig; jeg er vis paa, at man passer paa Dem. Her drives et frygteligt Spioneri! I Gaar kom der en mistænkelig Person hen til mig og spurgte, om jeg var Russer. Jeg svarede, at jeg var dansk . . . De er vistnok ikke rigtig rask, kæreste Nikanór Vasiljevitj. De maa raadspørge en Læge; Frue, De maa tage Dem af Deres Mand. I Gaar har jeg løbet rundt som en besat i Paladser og Kirker — har De været i Dogernes Palads? En imponerende Rigdom overalt! Navnlig den store Sal og Marino Falieros Plads; der staar rent ud: *decapitati pro criminibus*. Jeg har besøgt de berømte Fængsler; dér kan man sandelig blive oprørt — De erindrer maaske, at jeg altid har yndet at behandle sociale Spørgsmaal og altid har været en Modstander af Aristokratiet — dér burde alle Aristokratiets Tilhængere anbringes, i disse Fængsler; Byron havde Ret, da han sagde: „I stood in Venice on the bridge of sighs“; han var for Resten ogsaa Aristokrat. Jeg har altid været en Tilhænger af Fremskridtet. Vor Tids Ungdom er helt fremskridtsvenlig. Og hvad mener De om det engelsk-franske Forbund? Nu faar vi se, om det fører til noget. De véd, Palmerston er blevet Førsteminister. Nej, De kan sige, hvad De vil, men den russiske Næve er ikke til at spøge med. Vil De læse les *Châtiments* de Victor Hugo — det er vidunderligt! *L'avenir le gendarme de Dieu* — lidt dristigt sagt — men den indeholder Kraft. Ogsaa Fyrst Viásemiskij har udtrykt sig godt, da han siger: „Europa bliver ved at gentage: Basj-Kadyk-Lar,

men har dog stadig Blikket rettet mod Sinope. "Jeg elsker Poesi. Jeg har ogsaa Prudhons sidste Bog, jeg har alt, hvad Hjertet begærer. Jeg véd ikke, hvorledes De stiller Dem til Krigen, men jeg er glad for den; naar jeg blot ikke bliver kaldt hjem! Jeg skulde gerne videre til Florens og Rom; til Frankrig kan jeg ikke rejse; jeg tænker derfor paa at tage til Spanien — Kvinderne skal være saa dejlige dér — det er blot kedeligt med den megen Fattigdom og de mange Insekter. Jeg tog gerne en Sviptur til Kalifornien; vi Russere gaar jo ikke af Vejen for noget; men jeg har lovet en Redaktør at sætte mig grundigt ind i Spørgsmaalet om Handelen i Middelhavet. De vil maaske dertil bemærke, at det er et uinteressant og alt for specielt Emne; men Sagen er den, at vi trænger saa haardt til Specialister; vi har længe nok filosoferet, men nu trænger vi til at vise, hvad vi duer til i Praksis . . . De er meget syg, Nikanór Vasiljevitj, jeg falder Dem maaske til Besvær, men jeg kan for Resten godt blive her lidt endnu . . .

Længe sad Lupojárof og udøste sine Talegaver; han han gik, lovede han at komme igen.

Udmattet af hans uventede Besøg, lagde Insárof sig til Hvile paa Sofaen.

— Dér har du — sagde han med Foragt og saa' paa Eléna — dér har du en Repræsentant for eders Ungdom! Med al deres Indbildskhed og Agéren er de lige saa indholdsløse som denne Kavalier!

Eléna sagde ikke sin Mand imod; i dette Øjeblik var hun nemlig alt for optaget af Insárofs udmattede Tilstand til overhovedet at kunne interessere sig for den russiske Ungdoms Egen-skaber . . . Hun satte sig ned ved Siden af ham og tog et Haandarbejde. Han lukkede Øjnene og blev liggende ubevægelig, ganske bleg og mager. Eléna saa' paa hans Profil, som tegnede sig skarpt, og paa hans udstrakte Arme, og en pludselig Frygt lagde sig trykkende om hendes Hjerte.

— Dmitrij . . . — begyndte hun.

Han fo'r sammen.

— Hvad sagde du? Er Renditj kommet?

— Nej, endnu ikke . . . men hvad mener du selv? — Du har Feber, du er virkelig ikke rigtig rask; skal jeg ikke sende Bud efter en Læge?

— Det Vrøvlhoved har gjort dig bange. Det behøves ikke.

Det gaar over, naar jeg faar hvilet mig lidt. Efter Middag tager vi igen ud.

Der gik to Timer . . . Insárof laa stadigt paa Sofaen uden at kunne falde i Søvn, skønt han holdt Øjnene tillukkede. Eléna veg ikke fra ham; hun lod Arbejdet synke ned i Skødet og blev siddende ubevægelig.

— Hvorfor sover du ikke? — spurgte hun omsider.

— Vent lidt, saa falder jeg i Søvn. — Han tog hendes Haand og lagde den ind under sit Hoved. — Saaledes . . . nu er det godt. Væk mig straks, naar Renditj kommer. Hvis han siger, at Skibet er rede, tager vi straks af Sted . . . Vi maa pakke alle vore Sager.

— Det tager ikke saa lang Tid — svarede Eléna.

— Hvad var det, han vrøvlede om Træfninger, om Serbien? — spurgte Insárof kort efter. — Det er vistnok Fantasi alt sammen. Men rejse maa vi. Der er ingen Tid at spille . . . Hold dig rede!

Han faldt i Søvn, og der blev ganske tyst i Værelset.

Eléna lagde Hovedet tilbage i Lænestolen og stirrede længe ud af Vinduet. Vejret var slaaet om; det var begyndt at blæse. Store, hvide Skyer fo'r hastigt hen over Himmelen, en tynd Mast vuggede langt borte, en lang Vimpel udfoldede sig og faldt sammen skiftevis i det uendelige og udfoldede sig paa ny. Perpendikelen paa det gamle Ur bankede haardt med en underlig melankolsk hvæsende Lyd. Eléna lukkede Øjnene. Hun havde sovet daarligt om Natten; lidt efter lidt faldt hun i Søvn.

Hun havde en underlig Drøm. Hun drømte, at hun var ude i en Baad paa Tsaritsin-Søen, i Selskab med nogle Mennesker, hun ikke kendte. De sad alle tavse og ubevægelige, og ingen roede; Baaden gled af sig selv. Eléna var ikke bange, men kedede sig; hun vilde saa gerne vide, hvad det var for Mennesker, og hvorfor hun var sammen med dem. Hun saa' sig om, og Søen blev større og større; dens Bredder forsvandt — og nu var det ikke længer en Sø, men et uroligt Hav; vældige, himmelblaa, tavse Bølger vuggede Baaden majestætisk; noget grufuldt larmende steg op fra Dybet; hendes ubekendte Ledsagere sprang pludselig op, raabte og slog ud med Armene . . . Eléna genkendte deres Ansigter; hendes Fader var én af dem. Men en hvid Hvirvelvind fløj hen over Bølgerne . . . alt hvirvlede rundt og blev én Forvirring . . .

Eléna saa' sig søgende om; som før var alt omkring hende

hvidt; men denne Gang var det Sne, en uendelig stor Sneflade. Nu sad hun ikke mere i Baaden, hun kørte i en Rejsekane som den, hvori hun forlod Moskvá; hun var ikke alene; ved Siden af hende sad der et lille Væsen, indhyllet i en gammel slidt Salop. Eléna saa' nøjere efter: det var Kátia, hendes fattige Veninde. Eléna blev angst. Er hun ikke død? tænkte hun.

— Kátia, hvorhen gaar Farten?

Kátia svarede ikke, men krøb endnu mere sammen i sin Salop; hun frøs. Eléna frøs ogsaa; hun saa' spejdende henad Vejen; hun skimtede en By gennem Snestøvet. Høje, hvide Taarne med Sølvkugler . . . Kátia, Kátia, er det Moskvá? Nej, tænkte Eléna, det er Solofki Klosteret; der er saa mange, saa mange Celler, ligesom i en Bikube; der er saa kvalmt og saa lidt Plads — der er Dmitrij indespærret. Jeg maa befri ham . . . Pludselig aabnede der sig en graa, gabende Afgrund for hendes Blik. Glæden styrtede derved, og Kátia lo. Eléna, Eléna! kaldte det fra Afgrunden.

„Eléna!“ lød det tydeligt for hendes Øren. Hun løftede hurtigt Hovedet, vendte sig om paa Siden og blev stum af Rædsel: Insárof var hvid som den Sne, hun havde set i Drømme; han sad halvt op paa Sofaen og stirrede paa hende med store, klare, frygtelige Øjne. Haaret hang ham uordentligt ned i Panden, hans Mund stod saa underligt aaben. Hans pludselig forandrede Ansigt udtrykte Rædsel, blandet med dyb Sorg.

— Eléna! — sagde han — jeg dør.

Med et Skrig sank hun i Knæ og trykkede sig ind til hans Bryst.

— Alt er forbi — gentog Insárof — jeg dør . . . Farvel, min Stakkel! Farvel, elskede Fædreland! . . .

— Og han sank om paa Sofaen.

Eléna ilte ud for at tilkalde Hjælp, Camarieren løb af Sted for at hente en Læge. Eléna bøjede sig over Insárof.

I dette Øjeblik viste der sig i Døren en bredskuldret, solbrændt Mand, iført en tyk, ulden Overfrakke og en lille Voksdugshat. Han standsede forlegen.

— Renditj! — udbrød Eléna — er det Dem? Kom her, for Guds Skyld, og se! han har faaet ondt! Hvad er der i Vejen med ham? Gud, Gud! I Gaar var han ude, han har lige nu talt med mig . . .

Renditj svarede intet, men gik kun et Skridt til Side. Behændigt smuttede en lille Skikkelse i Paryk og Brilller forbi ham; det

var Lægen, som boede i det samme Hotel. Han gik hen til Insárof.

— Signora — sagde han et Øjeblik efter — den fremmede Herre er død — il signore forestiere e morto — af en Blodprop i Forbindelse med en Sygdom i Lungerne.

XXXV.

Den næste Dag stod Renditj ved Vinduet i det samme Værelse; foran ham sad Eléna, indhyllet i et Sjal. I Værelset ved Siden af laa Insárof i sin Kiste. Elénas Ansigt var baade forskrækket og livløst; paa hendes Pande var der fremkommet to Rynker imellem Øjenbrynene; det gav hendes ubevægelige Øjne et anstrengt Udtryk. I Vindueskarmen laa der et aabent Brev — fra Anna Vasiljevna, hvori hun opfordrede sin Datter til at komme til Moskvá, om saa kun for at blive der en Maaned, beklagede sig over sin ensomme Tilværelse og over Nikoláj Artémjevtj, bad hilse Insárof, forhørte sig om hans Helbred og bad ham lade sin Kone rejse.

Renditj var en dalmatisk Sømand, som Insárof havde lært at kende paa sin Rejse til Bulgarien og nu havde opsøgt i Venezia. Han var en haard og grov Natur, modig og Slavernes Sag trofast hengiven. Han saa' ned paa Tyrkere og hadede Østrigere.

— Hvor længe bliver De her i Venezia? — spurgte Eléna ham paa Italiensk. Hendes Stemme var uden Liv, ligesom hendes Ansigt.

— En Dag for at tage Ladning ind uden at vække Mistanke, derpaa rejser jeg sporenstregs til Zara. Det er ingen glædelig Nyhed, jeg bringer vore Landsmænd. De har ventet ham længe; ham stolede man paa.

— Ham stolede man paa — gentog Eléna mekanisk.

— Hvornaar skal han begraves? — spurgte Renditj.

Eléna tøvede med sit Svar.

— I Morgen.

— I Morgen? jeg bliver her; jeg vil kaste en Haandfuld Jord i hans Grav. Jeg maa jo ogsaa hjælpe Dem. Men det var dog bedre for ham at hvile i slavisk Jord.

Eléna saa' paa Renditj.

— Kaptajn — sagde hun — tag mig og ham med og bring os bort herfra over paa den anden Side af Havet. Lader det sig gøre?

Renditj overvejede hendes Forslag.

— Det lader sig vel gøre, men det er saa omstændeligt; saa skal jeg kævles med den forbandede Øvrighed her. Men lad os antage, at vi kan ordne det, og at vi begraver ham dèrovre; hvorledes skal jeg da føre Dem tilbage hertil?

— Det behøver De ikke.

— Hvad? Hvor vil De da være?

— Jeg finder nok et Sted at være, naar blot De vil tage os, mig med.

Renditj kløede sig i Nakken.

— Som jeg siger Dem, er det meget omstændeligt. Jeg vil gøre et Forsøg og kommer tilbage om et Par Timer; vent mig her.

Han gik. Eléna gik ind i det andet Værelse, lænede sig op ad Væggen og blev staaende længe som forstenet. Derpaa knælede hun ned, men bede kunde hun ikke. Hun tænkte ikke paa at ville bebrejde, hun fordristede sig ikke til at forelægge Gud det Spørgsmaal, hvorfor han ikke havde været medlidende, hvorfor han ikke var naadig, men havde straffet alt for strengt i Forhold til Brøden, i Fald der da var en Brøde? Enhver af os har Skyld allerede derved, at han lever, og der findes ingen saa stor Tænker, ingen saa betydelig Menneskehedens Velgører, som i Kraft af den Nytte, han bringer, turde nære det Haab, at han har Ret til at leve . . . Men Eléna kunde ikke bede; hun var forstenet.

Samme Nat lagde en bred Baad ud fra det Hotel, hvor Insárof havde boet. I Baaden sad Eléna og Renditj; desuden stod der en lang Kasse, dækket med sort Klæde. Efter omtrent en Times Sejlads naaede de endelig ud til et lille, tomastet Skib, som laa for Anker ved Indløbet til Havnen. Eléna og Renditj gik om Bord; Matroserne bragte Kassen op. Ved Midnatstid rejste der sig en Storm, men tidligt den næste Morgen havde Skibet allerede passeret Lido'en. I Løbet af Dagen tog Stormen til, og de erfarne Sømænd i Lloyds Kontorer rystede betænkeligt paa Hove-

derne og belavede sig paa det værste. Den Del af Adriaterhavet, som ligger mellem Venezia, Triest og den dalmatiske Kyst, er meget farefuld.

Omtrent tre Uger efter Elénas Afrejse fra Venezia fik Anna Vasiljevna følgende Brev:

„Kære Slægtninge, jeg tager Afsked med eder for stedse. I faar mig aldrig mere at se. I Gaar døde Dmitrij. For mig er alt forbi. I Dag rejser jeg med hans Lig til Zara. Naar jeg har begravet ham, véd jeg ikke, hvad det skal blive til med mig. Men nu har jeg intet andet Fædreland end D.s Fædreland. Der forbereder man en Opstand, ruster sig til Krig; jeg vil være Sygeplejerske og pleje de saarede. Hvad det skal blive til med mig, véd jeg ikke, men selv efter D.s Død vil jeg forblive hans Minde og hans Livssag tro. Jeg har lært Bulgarsk og Serbisk. Sandsynligvis overlever jeg ikke alt dette — saa meget des bedre. Jeg er bragt til Afgrundens Rand og maa falde i den. Skæbnen har ikke forenet os uden Grund: hvem véd, maaske har jeg draget ham i Døden; nu er det hans Tur til at drage mig efter sig. Jeg har søgt efter Lykken — og finder maaske Døden. Aabenbart har det været Hensigten; der har været en Brøde . . . Men Døden dækker og forsoner alt — ikke sandt? Tilgiv mig al den Sorg, jeg har forarsaget eder; det var ikke noget, jeg raadede for. Men hvorfor skal jeg vende tilbage til Rusland? Hvad skal jeg gøre i Rusland?

Modtag mine sidste Kys og Velsignelser og døm mig ikke.
E.“

Siden den Tid er der hengaet omtrent fem Aar, og der er ikke kommet den ringeste Efterretning om Eléna. Frugtesløse forblev alle Breve og Forespørgsler; det hjalp heller ikke, at Nikoláj Artémjevítj selv, efter Fredsslutningen, foretog en Rejse til Venezia og Zara; i Venezia fik han ikke mere at vide, end hvad Læseren allerede véd, og i Zara kunde ingen give ham paalidelige Oplysninger om Renditj og det Skib, han havde lejet. Der gik nogle dunkle Rygter om, at Havet for nogle Aar siden, efter en stærk Storm havde skyllet en Kiste op, i hvilken man fandt Liget

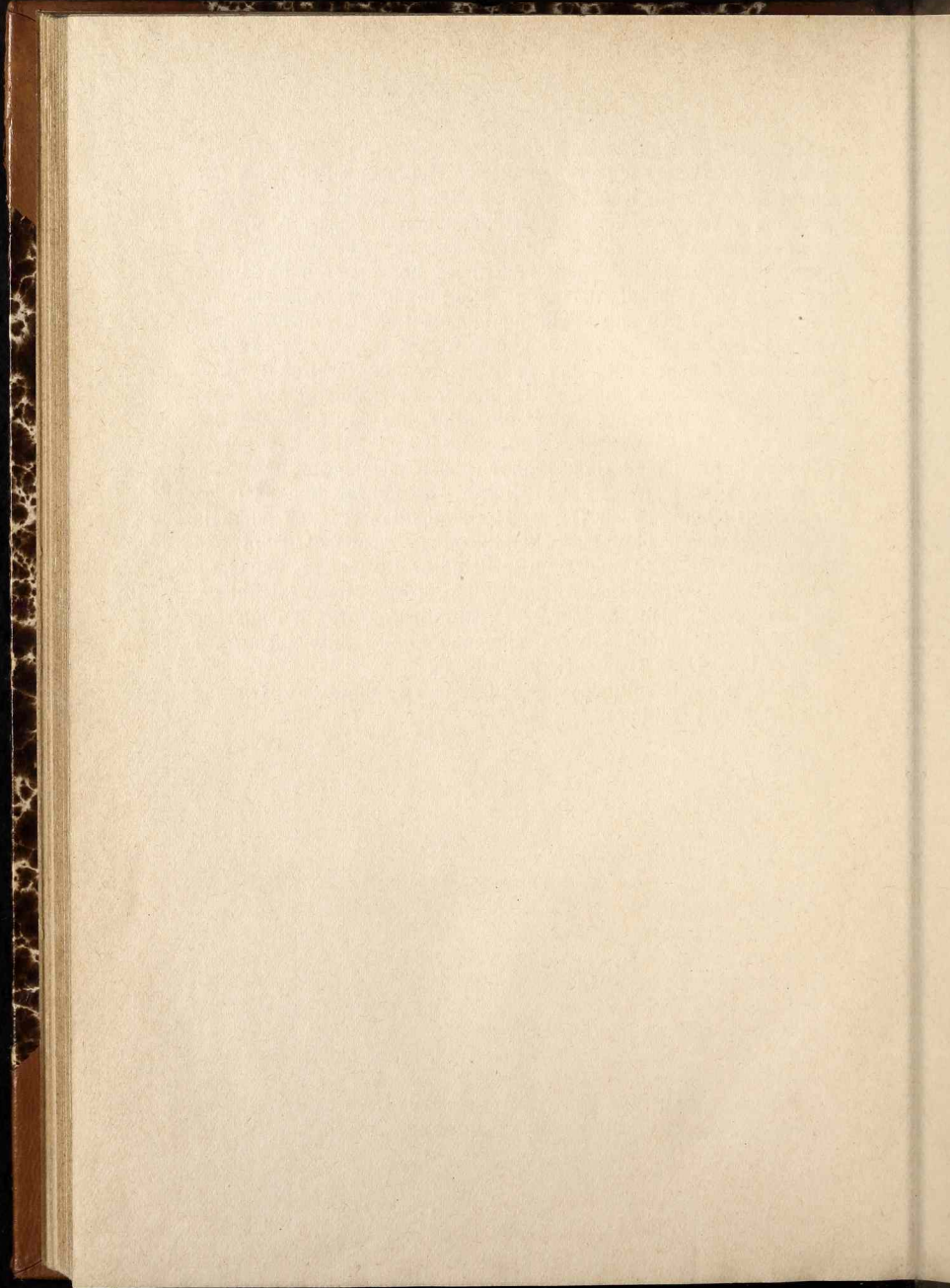
af en Mand . . . Ifølge andre, mere paalidelige, Oplysninger, var den omtalte Ligkiste aldeles ikke blevet skyllet op af Havet, men bragt i Land og begravet af en udenlandsk Dame, der var kommet fra Venezia; det tilføjedes, at Damen var blevet set siden i Herzegovina ved den Hær, som samledes dør; hun blev beskrevet som klædt i sort fra Top til Taa. Hvordan det nu end hænger sammen, er Elénas Spor udviskede for bestandig, og ingen véd, om hun lever endnu og holder sit Opholdssted hemmeligt, eller den lille Livsleg, hendes svage Gæring, er afsluttet, og Turen kommet til Døden. Det hænder af og til, at et Menneske, naar han vaagner op, med uvilkaarlig Rædsel spørger sig selv: er jeg virkelig allerede tredive . . . fyrretyve . . . halvtreds Aar gammel? Hvor kan det være, at mit Liv er forløbet saa hurtigt? Hvorledes er det gaaet til, at Døden er rykket saa nær? Døden er som en Fisker, der har fanget en Fisk i sit Net, men lader den blive nogen Tid i Vandet; Fisken svømmer rundt i Nettet, som indeslutter den, men Fiskeren trækker den op — naar han faar Lyst dertil.

Hvad er der blevet af de andre Personer i vor Fortælling?

Anna Vasiljevna lever endnu; hun er blevet meget gammel efter det Slag, der har ramt hende, hun klager mindre, men sørger mere. Nikoláj Artémjevitj er ligeledes blevet gammel og graa og har skilt sig af med Augustina Kristiánovna . . . Nu river han ned paa alt udenlandsk. Hans Husholderske, en smuk Russerinde i Tredive-Aarsalderen, klæder sig i Silke og pynter sig med Fingerringe og Ørenringe af Guld. Temperamentsmennesket Kurnátovskij, der selv er mørkhaaret, og derfor en Ynder af søde, blonde Piger, har giftet sig med Zoé; hun er ham umaadeligt underdanig og har endogsaa ophørt at tænke paa tysk. Bersénief opholder sig i Heidelberg; han er i Udlandet paa Statsstipendium; han har besøgt Berlin og Paris og gør Brug af sin Tid; der bliver en dygtig Professor ud af ham. Videnskabelige Kredse har henvendt deres Opmærksomhed paa to Afhandlinger af ham: *Nogle Ejendommeligheder ved oldgermansk Strafferet* og — *Byprincippets Betydning i Civilisationsspørgsmaal*;

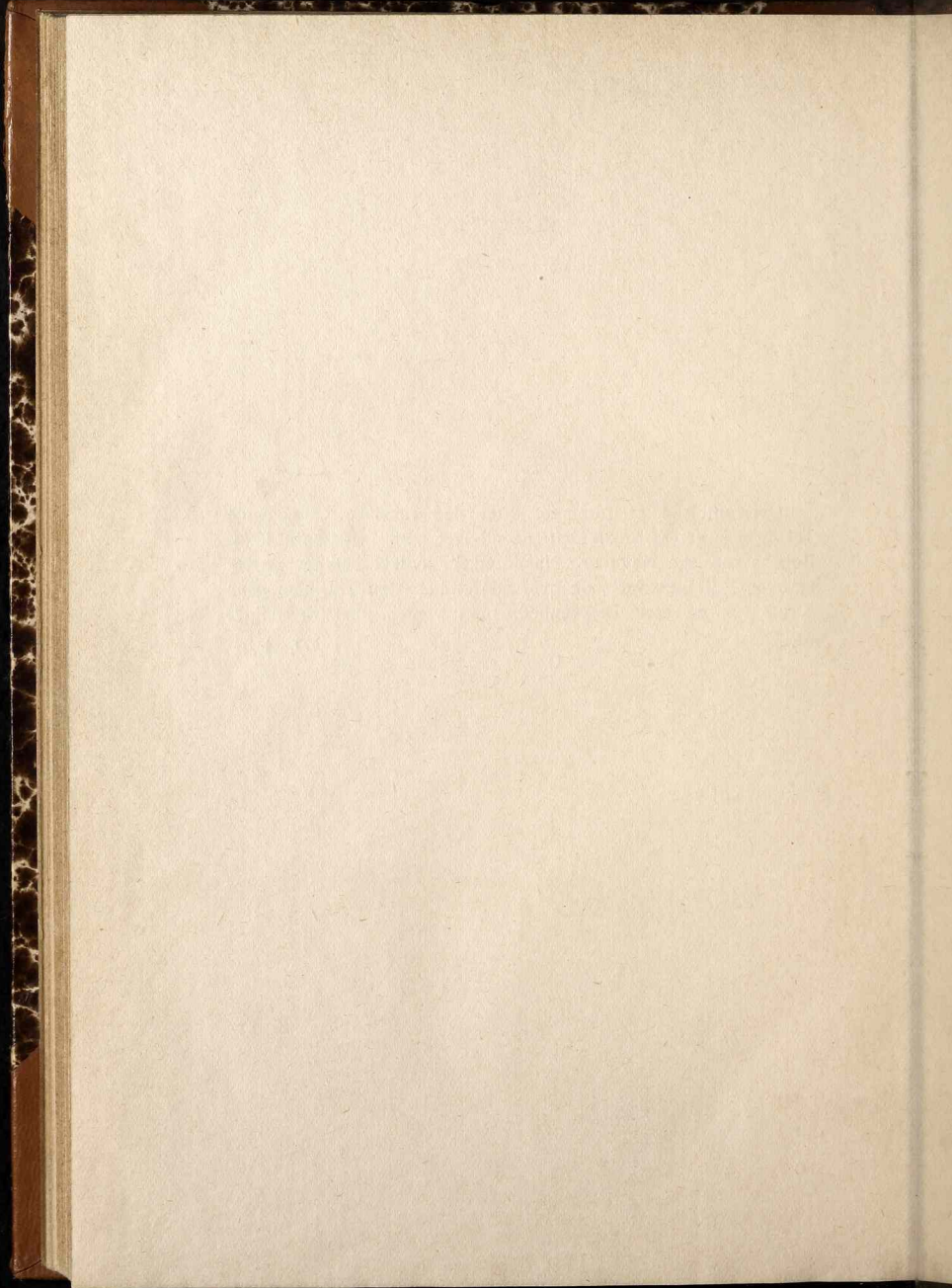
Skade blot, at begge Afhandlingerne er skrevne i et noget tungt Sprog og spækkede med Fremmedord. Sjubin er i Rom; han har ganske givet sig sin Kunst i Vold og regnes for en af de betydeligste og mest lovende unge Billedhuggere. Turister, der er strenge i deres Dom, mener, at han ikke har studeret Antikken tilstrækkeligt, og at han mangler Stil, og henregner ham til den franske Skole; han har fuldt op af Bestillinger fra Englændere og Amerikanere. I den sidste Tid har han vakt stor Opmærksomhed med en „Bacchantinde“; en bekendt russisk Rigmand, Grev Bobosjkin, vilde købe hende for 1000 Scudi, men foretrak i sidste Øjeblik at betale en anden Billedhugger, Franskmand pur sang, 3000 Scudi for en Gruppe, der forestiller „En ung Pige, der dør af Kærlighed ved Foraarets Genius' Bryst“. I Ny og Næ korresponderer Sjubin med Uvár Ivánovitj, den eneste, som ikke har forandret sig det ringeste. „Erindrer De,“ skrev han saaledes for nylig til ham, „hvad De sagde til mig den Nat, da stakkels Elénas Ægteskab blev os bekendt, og jeg sad hos Dem paa Sengekanten og talte med Dem? Erindrer De, at jeg den Gang spurgte Dem, om der nogen Sinde vilde opstaa Mænd iblandt os, og De svarede: „De kommer.“ O, Muldjordskraft! Nu spørger jeg Dem atter langt borte fra, siddende i mit „skønne fjerne“: — svar mig, Uvár Ivánovitj, kommer de?“

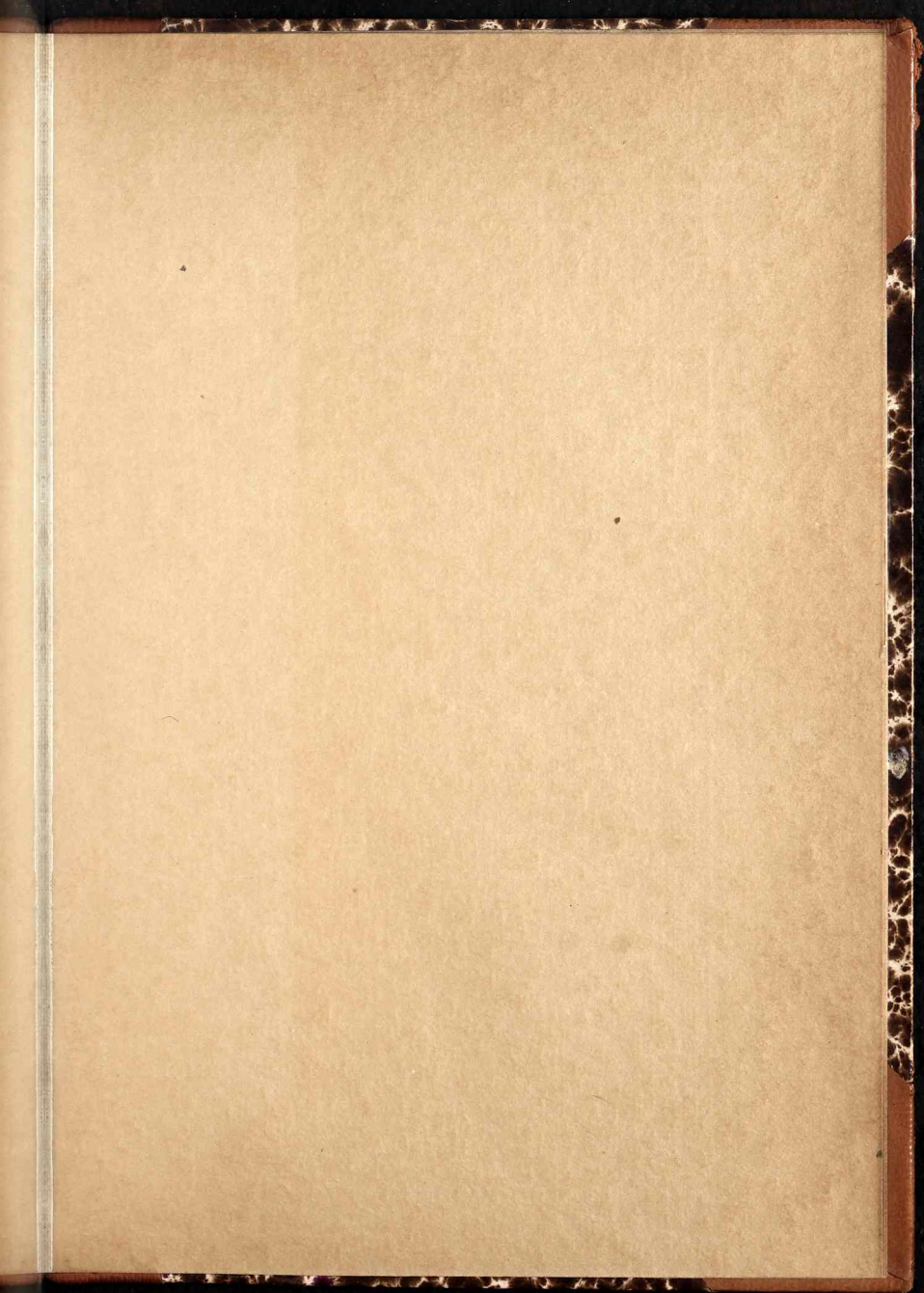
Uvár Ivánovitj spillede med Fingrene og sendte et spørgende Blik langt ud i Rummet.

Oversættelsen er foretaget efter den russiske gennemsete Tekst, besørget af *Stasiulévitzj* og udgivet i St. Petersborg 1898. Bogens russiske Navn er „Nakanunijæ“, hvilket betyder „Aftenen før“, „Dagen før“, og hvorved forstaas den Tid, som gaar forud for en stor Begivenhed, man venter med Spænding.

O. A.

MARTIN'S FORLAG • KØBENHAVN

EKSPEDITION I KRISTIANIA: PETER AAS & CO.

MARTIN'S STANDARD UDGAVE (Et nyt Bind à 50 Øre hver Maaned)

1. Bind, August Strindberg: SKÆRGAARDSFOLK. 2. Oplag.
2. Bind, Leo Tolstoy: KREUTZER-SONATEN. 2. Oplag.
4. Bind, H. de Balzac: EUGENIE GRANDET.
5. Bind, Anatole France: DRONNING GAASEFOD.
6. Bind, Goethe: DEN UNGE WERTHERS LIDELSER.
7. Bind, C. M. Norman-Hansen: DE GLADE SMILS BOPLADS.
8. Bind, Marcel Prévost: PIERRE OG THERESE.
9. Bind, Thomas Mann: HANS KONGELIGE HØJHED.
10. Bind, Saint-Pierre: POVL OG VIRGINIE.
11. Bind, Victor Cherbuliez: META HOLDENIS.
12. Bind, Alfred de Musset: ET BARN AF AARHUNDREDET.
13. Bind, Arthur Schnitzler: FRU BERTHA GARLAN.
14. Bind, Henry Murger: BOHEMELIV.
15. Bind, Pierre Loti: ISLANDSFISKEREN.
16. Bind, Jean Richepin: DANSERINDEN.
17. Bind, Manzoni: DE TROLOVEDE.
18. Bind, Guy de Maupassant: VORT HJERTE.
19. Bind, Marcel Prévost: FYRSTINDEN AF ERMINGE.
20. Bind, Bret Harie: BYENS MYNDLING.
21. Bind, Ivan Turgénjev: DAGEN FØR.

MARTIN'S HALVKRONE UDGAVE (Et nyt Bind hver Maaned):

1. Bind, Alexandre Dumas fils: KAMELIADAMEN. 5. Oplag.
4. Bind, Alphonse Daudet: SAPPHO. 5. Oplag.
5. Bind, Anthony Hope: FANGEN PAA ZENDA. 2. Oplag.
8. Bind, Max Pemberton: SPIONEN FRA KRONSTADT. 2. Oplag.
9. Bind, Edmond About: KAPTAJN BITTERLINS ÆRGRELSER.
11. Bind, Ernst v. Wolzogen: DET TREDJE KØN.
12. Bind, Jerome K. Jerome: TRE MAND I EN BAAD.
13. Bind, Gustave Flaubert: FRU BOVARY. 2. Oplag.
14. Bind, Ivan Turgénjev: FORAARSBØLGER.
15. Bind, George Eliot: SILAS MARNER.
16. Bind, Lermontoff: VOR TIDS HELT.
17. Bind, Oliver Goldsmith: PRÆSTEN FRA WAKEFIELD.
18. Bind, Stepniak: EN NIHILIST.
19. Bind, Paul Bourget: ET KVINDEHJERTE.
20. Bind, Ivan Turgénjev: EN ADELIG REDE.
21. Bind, Grant Allen: HVAD I KØDET ER BAARET.
22. Bind, Wilh. Hegeler: NELLYS MILLIONER.
23. Bind, Gustave Droz: HUN OG HAN — INTIME.
24. Bind, Ric. Henry Savage: MIN OFFICIELLE HUSTRU.
25. Bind, Fedor Dostojewski: EN HANREJ.
26. Bind, Ivan Turgénjev: RØG.
27. Bind, Rider Haggard: TESTAMENTET.
28. Bind, H. de Balzac: KVINDEN PAA TREDIVE AAR.
29. Bind, Baronesse Orczy: DEN RØDE PIMPERNEL.
30. Bind, Rudolph Stratz: STAKKELS THEA.
31. Bind, Nathaniel Hawthorne: DET FLAMMENDE BOGSTAV.
32. Bind, Paul Bourget: DEN BLAA HERTUGINDE.
33. Bind, Edw. Christianson: MED DEN STÆRKERES RET.
34. Bind, Anthony Hope: RUPERT AF HENTZAU.
35. Bind, Camille Flammarion: STELLA.

De udgaede Numre er udsolgte fra Forlaget.

Yderligere foreligger fra MARTIN'S FORLAG:

Sytten Bind af MARTIN'S JUNIOR BØGER.

Ti Bind af MARTIN'S ZOLA UDGAVE.

